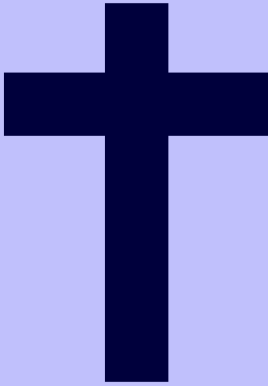

Morokodo

Portions of the Holy Bible in the Morokodo language of South
Sudan

Morokodo Portions of the Holy Bible in the Morokodo language of South Sudan

copyright © 2010 Pioneer Bible Translators

Language: Morokodo

Translation by: Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

b81b7ca7-810b-5cb2-913f-b28f08d9c01d

Contents

Matayo	1
Marako	59
Yowani	97
Loo 'ba vo Lituwë	141
Yemisi	197
Yowani	203

Kö'du Yöyö Laka 'ba Yësu ma Matayo ayöru

Zutu 'ba Yësu

1 Nenyè zutu 'ba Yësu Korisitö kozo 'ba Dawidi, kozo 'ba Abarayama.

2 Abarayama ra o'jo Yisika, Yisika ra o'jo Yakoba, Yakoba ra o'jo Yuda, öndu nï ëti.

3 Yuda ra o'jo Pereze Zera aba,

ma zë ra Tamara, Pereze ra o'jo Ezerona, Ezerona ra o'jo Rama,

4 Rama ra o'jo Aminadaba, Aminadaba ra o'jo Nasona, Nasona ra o'jo Salamono,

5 Salamono ra o'jo Bowoza, ma mo ra Raba.

Bawoza ra o'jo Obede, ma mo ra Ruta.

Obede ra o'jo Jese.

6 Jese ra o'jo Dawidi vo damöku.

Dawidi ra o'jo Solomono ma mo ra lu'bë pëti Uriya.

7 Solomono ra o'jo Rebama, Rebama ra o'jo Abiya, Abiya ra o'jo Asa.

8 Asa ra o'jo Yesopata, Yesopata ra o'jo Yorama, Yorama ra o'jo Uziya.

9 Uziya ra o'jo Yotama, Yotama ra o'jo Aza,

Aza ra o'jo Ezikiya.

10 Ezikiya ra o'jo Manase, Manase ra o'jo Amona,

Amona ra o'jo Yosiya.

11 Yosiya ra o'jo Yekoniya zë 'dö

öndu nï ëti kadra 'ba kiri vidi ti'bë Babalöni.

12 Tapëti kiri vidi ti'bë Babalöni ne.

Yekoniya ra o'jo Salatele, Salatele ra o'jo Zerobabele,

13 Zerobabele ra o'jo Abiyuda,

Abiyuda ra o'jo Elikima, Elikima ra o'jo Azora,

14 Azora ra o'jo Zadoka, Zadoka ra o'jo Akimo,

Akimo ra o'jo Eliyuda,

15 Eliyuda ra o'jo Elizara,

Elizara ra o'jo Matana, Matana ra o'jo Yakoba,

16 Yakoba ra o'jo Yosepa

kora 'ba Mariya ma 'ba Yësu ma ako'jo Korisitö ne.

17 Here kozo ëdi kazi Abarayama zi Dawidi 'butë dömosowö, ëdi kazi Dawidi ma i'bënni mi Babalöni 'butë dömosowö le mi ko'jo 'ba Korisitö.

Ko'jo Yësu

18 Nenyè hala kö'du ko'jo

'ba Yësu Korisitö. Alivö ma mo zi koze zi Yosepa, mora gba adro'bo rë nni

dë mo ayolo rë nni mo ömö ku kyigö 'ba Lawo Kölö

Laka aba. 19 Mora kora 'bomo Yosepa vo kö'du laka

ko'dö mo omba dë zi gburu mo komo vidi kayo. Mo

asösu gbö zi kinga mo liwo. 20 Mora mati mo ëdi kö'du ne

sösu mo here ne, malayika 'ba Yere ayada rë nni zi

mo tëmi wiri, iya henye, "Yosepa Kozo 'ba Dawidi, ere

dë ta bi Mariya kiri zi yi na mbara 'bëyi, ga kö'du

wisi mi mo ne Lawo Kölö

Laka ra i'di mo ɔmo. ²¹ Mo ako'jo na wisi kora akako'jo ru mo Yësu ga kö'du mo ra akakonyi vidi 'bëni 'e tëmi kö'du kyënyë 'bëzë."

²² Kö'du ne biya o'do rë ni zi tëdi kaa Wiri i'di me'do mo ku kyere zi nëbi, iya henye, ²³ Wu'jë maako gba na wu'jë ngulu ako'jo wisi kora akako'jo ru mo Imanowe, mi me'do ne iya henye, "Wiri edi ze aba."

²⁴ Mora Yosepa ongo here oze Mariya gbo kaa malayika 'ba Wiri iya zi mo. ²⁵ Mati gba zë iri de nni de Mariya aba mo o'jo wisi eni ne na kora, mora mo i'di ru mo gbo Yësu.

2

Tayi 'ba vo yolo me'do'e

¹ O'jo Yësu ku Beteleme mi daka'jo 'ba Yudiya mi kadra 'ba Heroda vo damöku. Mora vo me'do yolo maako'e ayinni ta humire ne. Kyëlu ne alaga nduwë dagba zi zë le i'bë ɔɔ ga bi ma wisi Yësu edi do mo ne. ¹⁰ Mati zë ongonni ku here ne, zë gbo mi kyëyi kyedre aba. ¹¹ Zë ödunni gbo i'bë i'janni wisi ne edi loko ani 'dö ma mo aba. Mora zë alimanni gbo aka'jo zi mo yeto. Zë upönni ha anboro 'bënni i'dinni waki'di 'bënni gbo zi Yësu. Waki'di mora dahabo, wa kyëzi ngutru, ɔwo teme maako ako'jonn ru mo "murë."

¹² Wiri ayada zi zë tëmi wiri, ma'banni dekpe hulëhu ta da Heroda. Mora

⁵ Zë aya'banni da me'do iyanni henye, "Ako'jo Korisito ne mi Beteleme mi daka'jo 'ba Yudiya, ga kö'du nëbi maako ayöru kö'du ne ku kyere iya henye,

⁶ 'Mi, Beteleme, mi daka'jo 'ba Yudiya, anza de tisiwa aba mi yere'e 'ba Yuda ne.

Vidi ma kyedre atasi ndö tëmi 'e mora mo akagaga vidi 'bama 'ba Yiserele.' "

⁷ Mora Heroda ako'jo vo kö'du yolo ne'e gbo liwo tayinni zi ni mo ako'jo kadra 'ba tasi 'ba kyëlu nani kazi zë. ⁸ Mora mo utu zë gbo Beteleme kö'du kira nenyee aba, "I'bë oma'e bi liya na laka kö'du wisi ne, ezë i'ja'e mo ku ayi iya'e kö'du mo zi ma, ti'bë kpa mo yeto."

⁹ Mati zë owonni me'do kiya 'ba Heroda ne ku zë ënyinni gbo ti'bë. Zë ongonni te kyëlu ma zë ongonni ta humire ne. Kyëlu ne alaga nduwë dagba zi zë le i'bë ɔɔ ga bi ma wisi Yësu edi do mo ne. ¹⁰ Mati zë ongonni ku here ne, zë gbo mi kyëyi kyedre aba. ¹¹ Zë ödunni gbo i'bë i'janni wisi ne edi loko ani 'dö ma mo aba. Mora zë alimanni gbo aka'jo zi mo yeto. Zë upönni ha anboro 'bënni i'dinni waki'di 'bënni gbo zi Yësu. Waki'di mora dahabo, wa kyëzi ngutru, ɔwo teme maako ako'jonn ru mo "murë."

¹² Wiri ayada zi zë tëmi wiri, ma'banni dekpe hulëhu ta da Heroda. Mora

zë a'ba i'bënni gbo dakaŋo
'bënni ta gëri mënzë maako.

Taho mi Ezipeto

13 Mati zë i'bënni ku,
malayika 'ba Yere alaya zi
mo tëmi wiri iya henye,
“Heroda omba zi wisi ne
kofo. Ènyi oba wisi ne 'dö
ma mo aba aho i'bë Ezipeto.
Alima ani le ma kiya zi yi
a'ba.”

14 Yosepa ènyi gbo mi
yondo nani, oba wisi ne ma
mo aba aho gbo mi Ezipeto.
15 Zë i'bë alimanni Ezipeto
ani le mi kadra 'ba koli 'ba
Heroda.

Lima 'bëzë ani ne ëdi ku
kaa kö'du 'ba Wiri iya zi nëbi
iya henye, “Ma ko'jo wisi
ama ku ta Ezipeto.”

Kofo 'ba gisi kora mi Beteleme

16 Mati Heroda ayolo ku vo
kö'du yolo ne'e andëndënni,
ni ku, mi mo ènyi ata gbo.
Mo utu vo kanya 'bënniye
gbo ti'bënni mi dakaŋo ti'de
'ba Beteleme gisi kora kofo
a'ba ti'de vo halinjo aba.
Zë ma okonni dë gba koo
riyö, ga kö'du kadra ma vo
kö'du yolo ne'e ayadanni zi
mo. 17 Kö'du ne o'do rë ni
tinyö kaa nëbi Yeremaya iya
henye,

18 “Kporo kudu ëdi mi Rama,
kporo 'ba kudu 'e 'dö kuyë
aba,

Rayile ra ëdi kudu ga kö'du
gisi èniye.

Zë olinni ku ti'de mo omba
dë zi vidï maako yata ni ta bi
kudu.”

Ta'ba mi Ezipeto

19 Tapëti koli 'ba Heroda,
malayika 'ba Yere alaya tëmi
wiri zi Yosepa mi Ezipeto
iya zi mo henye, 20 “Ènyi,
oba wisi ne ma mo aba,
i'bë hulëhu mi dakaŋo 'ba
Yiserele, ga kö'du zë ma i'di
rë nni zi wisi ne kofo, olinni
ku.”

21 Here Yosepa ènyi oba
wisi ne ma mo aba i'bë
gbo hulëhu mi Yiserele.

22 Mora here, mati Yosepa
owo Arakerosi iri pëti 'bu
ni Heroda ku na yere 'ba
Yudiya, mo na tere zi ti'bë
ani. Ayandi mo tëmi wiri,
here mo mi'bë gbo mi
dakaŋo 'ba Galilaya. 23 Mora
o'do linjo èni gbo mi gawo
'ba Nazereta. Here kö'du
ma nëbiye iyanni ne ayi ku
tinyö. “Akako'jo mo vidï 'ba
Nazereta.”

3

Yowani Baptisi

1 Mi kadra nani 'e Yowani
Baptisi ayi da lipi 'ba
Yudiya. Ayeto kö'du yëti,
2 iya henye, “Oto'e de 'e tëmi
kö'du kyënyë kö'do 'be'e ga
kö'du damöku 'ba Wiri ëdi
ku kara.” 3 Yowani ra Yisaya
nëbi 'ba Wiri iya me'do
ku kyere, ga kö'du mo iya
henye,

“Here vidï maako ëdi mbere
mi da lipi

iya henye, ako'jo 'e gëri zi
Yere.

Adoro'e gëri mbiyi zi mo.”

4 Bongo 'ba Yowani o'do
tëmi yövu 'ba jemele. Mo
ida kö'di wana ra götö ni
na gasi. Wakonyo 'bomo
ra wömi yazi 'ba woro aba.

⁵ Vidī olɔ i'bēnnī zi mo mī Yerusalema, tēmī daliŋɔ 'ba Yudiya ti'de kpa tēmī liŋɔ ma kara kara ha ranga 'ba Yeredene ne. ⁶ Zē odrɔ hē nni ga kō'du kyēnyē 'bēnnī mo a bapatisi zē gbɔ mī ranga 'ba Yeredene.

⁷ Mati Yowani ongo vīdī ma ako'jo ru zē Farasiye ne, 'dō Sadeke ma kayo ne eti tayinni zi nī zē bapatisi, mo iya zi zē henye, "E gisi 'ba wiri ne'e, eyi ra o'ba 'e zi taho kazi riti ma edi tayi de 'e ne? ⁸ O'do'e wa ma akayada oto'e de 'e ku tēmi kō'du kyēnyē 'be'e. ⁹ Asosu 'e dē henye, ataho'e kazi riti ma Wirī omba kutu ne kiya mo aba henye, Abarayama ne zutu 'be'e ra. Mayada zi ye Wirī akiri yitō nenyē'e a kō'do na kozo zi Abarayama. ¹⁰ Lɔgo edi ku nzɔ zi kaga ma ana lɔgo dē ne kiga mo akaŋo ku'du mo mī wa'do."

¹¹ "Mēdi 'bama bapatisi kō'do nje de 'e toto wini aba zi yada oto'e de 'e ku. Vidī ma atayi ta pēti ma ne, akabapatisi 'e Lawo Kōlō Laka wa'do aba. Mo mbiri kyedre ta da ma mēdi le kamoka 'ba ndi mo mō'bo dē kinjē. Mo akī'di bapatisi de 'e Lawo Kōlō Laka 'dō wa'do aba. ¹² Mo edi sēri eni aba zi kahi nyenyo. Mo akakyito kōru ma laka mora akī'di nyenyo eni gbɔ mī lo'bi, mo ako'bo turu mo yaga mī wa'do ma kazi tōlu ne."

Bapatisi 'ba Yēsu

¹³ Yēsu ayi tēmi Galilaya okɔ ha ranga 'ba Yeredene

zi Yowani nī bapatisi. ¹⁴ Yowani omba yata mo iya henye, "Ayi zi ma kaa ma ra ma ti'bē zi yi kō'do bapatisi da ma?" ¹⁵ Yēsu aya'ba do mo iya henye, "I'di mēdi tiko here, ga kō'du zi rē nī kō'do kaa komba 'ba Wirī ma laka here." Mora Yowani elēzē gbɔ go mo. ¹⁶ Mati i'di bapatisi ku da Yēsu, mo edi ku tasi yaga tēmi wini, komoriyē ayēhu rē nī zi mo. Mo ongo Lawo Kōlō Laka 'ba Wirī edi tayi akaŋo dē nī ta komoriyē kaa atu'bu here. ¹⁷ Kporɔ aa ta komoriyē iya henye, "Yi ra na Wisi 'bama mowɔ yi ku pe. Ma mī kyēyi kyedre aba ga kō'du 'beyi."

4

Yɔnzɔ 'ba Yēsu

¹ Mora Lawo Kōlō Laka ika Yēsu gbɔ mōku da lipi zi Satani mo yɔnzɔ. ² Mati mo oro hē nī ku kadra 'butēsowɔ 'dō yɔndɔ aba kazi wakonyo maako, mo edi ku na o'bo. ³ Mora Satani ayi gbɔ zi mo iya henye, "Ezē edi na wisi 'ba Wirī ame'do zi ri'di ne'e mofɔ rē nni zi yi na mangolɔ'bo."

⁴ Yēsu aya'ba do mo iya henye, "Ayōru ku mī buku 'ba Wirī iya henye, vidī alima dē nje ra, wakonyo toto kō'du ma edi tasi ta ha Wirī."

⁵ Mora Satani ika Yēsu le ti'bē mī Yerusalema gawo laka, enyi i'di mo ku le da tolo yēkēlu 'ba Wirī. ⁶ Mo iya zi mo henye, "Ezē edi na Wisi 'ba Wirī umē rē yi

akaŋo ga kö'du ayöru ku mi buku 'ba Wirī iya henye, mo aki'di me'do zi malayika eniye ga kö'du 'beyi zi zē kako yi kazi otra ndi yi ra ri'di." ⁷ Yēsu aya'ba do mo iya henye, "Ayöru ku iya henye, ayonzo Yere Wirī 'beyi dē."

⁸ Mora Satani ika mo löhu da döku ma konda riye mora ayada damöku 'dö teme mo aba ti'de zi mo, ⁹ iya henye, "Wa ne ti'de maki'di zi yi ezē alodro ku akaŋo ma yeto." ¹⁰ Yēsu aya'ba do mo zi mo iya henye, "Ehe yaga tara ma Satani. Ga kö'du ayöru iya henye, 'Nje Yere Wirī 'beyi amötu.'" ¹¹ Satani ila mo gbo mora malayika ayinni akonyinni mo gbo.

Loo ko'do 'ba Yēsu

¹² Mati Yēsu owo i'di Yowani ku mi kamba, mo enyi i'bē gbo Galilaya. ¹³ Mo alima dē Nazereta enyi i'bē mi Kapanamo, gawo ha föfö 'ba Galilaya mi dakaŋo 'ba Zebolona 'dö Napatali aba. ¹⁴ O'do rē ni ku kaa Yisaya nēbi 'ba Wirī iya ne here. Mo iya henye,

¹⁵ "Tu'dē maako'e mi dakaŋo 'ba Zebolona 'dö Napatali aba, 'dö vidī ma ha gēri 'ba föfö kyedre kayo ha ranga 'ba Yeredene vidī 'ba Galilaya dakaŋo 'ba vo leze'e,

¹⁶ zē vidī ma ēdi alimanni mi mandölu 'ba koli ne."

¹⁷ Mi kadra nani, Yēsu ayeto kö'du kise 'bēni yēti zi vidī, iya henye, "Oto'e de 'e tēmi

kö'du kyēnyē 'be'e ga kö'du damöku 'ba Wirī ēdi ku kara."

Yēsu ako'jo kora vo kyenze kirīye sowo

¹⁸ Mati Yēsu ēdi alasi ta da göti 'ba föfö 'ba Galilaya, mo i'ja öndu vo kyenze kirīye riyo Simona ma ako'jo Petero öndu ni Anderiya aba. Edinni kyenze kiri tēmi föfö öndu aba. ¹⁹ Yēsu iya zi zē henye, "Ayiye zi ma, ma kayandiye zi vidī kika mo zi Wirī." ²⁰ Here kandi ila öndu 'bēnni ne, i'bēnni gbo mo aba.

²¹ Mo i'bē nduwē dagba i'ja öndu ma kyamo'e riyo, Yemisi ni Yowani aba gisi 'ba Zebedeyo zē edinni mi tōŋbö enni 'bu nni Zebedeyo eti öndu enni ko'jo mo nzo. Yēsu ako'jo zē. ²² Mora kandi zē ilanni tōŋbö ne 'bu nni aba, enyi i'bēnni gbo mo aba.

Yēsu ayandi kö'du vidī ko'jo aba

²³ Yēsu enyi alasi biya tēmi Galilaya, kö'du yandi aba mi bi 'ba mötu'e yöyö yöyö laka 'ba damöku 'ba Wirī aba, zi vidī ma edinni dakyinē 'ba koo ma 'beri'beri rakoo ko'jo aba. ²⁴ Kö'du yöyö ga kö'du mo apere rē ni biya tēmi dakaŋo 'ba Siriya, mora here, vidī ikanni zi mo zē ma na rakoo riti aba tēmi kyinē 'ba dakoo ne'e biya, vidī maako'e ndi keje aba Yēsu ako'jo zē biya. ²⁵ Vidī kayo alö'bōnni ga ndi mo tēmi Galilaya a'ba Gawo 'Butē, tēmi Yerusalema, Yudiya

dakaŋo kapa 'ba Yeredene ma aga mo.

5

Kö'du kise 'ba Yësu da döku

Vo rakyenyiye ra

¹ Mati Yësu ongo vidi kayo ne'e, mo ënyi i'bë ëkyi da döku mora alima gbo akaŋo. Vo lö'bö 'bomo'e atoto rë nni kpo ro mo, ² mo ayeto gbo zë yandi iya henye,

³ Vo rakyenyiye ra vidi wiri lumë aba, ga kö'du damöku 'ba Wiri 'bëzë ra.

⁴ Vo rakyenyiye ra vidi ma kudu aba, ga kö'du akayëyi zë.

⁵ Vo rakyenyiye ra vidi ma dakumbë aba, ga kö'du akirinni drivu 'ba dakaŋo.

⁶ Vo rakyenyiye ra vidi ma na o'bo a'ba kodro aba tinyö, ga kö'du zë atovonni.

⁷ Vo rakyenyiye ra vidi ma mikyëyi aba, ga kö'du zë aki'janni mikyëyi.

⁸ Vo rakyenyiye ra vidi ma di'di zë nbala, ga kö'du zë akongonni Wiri.

⁹ Vo rakyenyiye ra vidi ma vo wayata, ga kö'du akako'jo zë na gisi 'ba Wiri.

¹⁰ Vo rakyenyiye ra vidi ma ayaza zë ga kö'du tinyö 'bëzë, ga kö'du damöku 'ba Wiri 'bëzë ra.

¹¹ Vo rakyenyiye ra vidi ma alidiye, ayaza'e, o'do'e na

kyënyë dakyinë kö'du 'ba Sata-tani yada mo na ndondo ru'e aba ga kö'du 'e vo ga ndi ma. ¹² Eäiye rakyenyi aba ga kö'du biriti kyedre ëdi na sesi asesi zi biye komoriyë. Nenye ëdi hala nëbi ma alimanni dagba kazi komo'e ayaza zë.

Yö'do bikanyi aba

¹³ 'E kaa yö'do zi vidi köndu 'ba dakaŋo ne biya. Mora ëzë yö'do ayaŋa yöko ni ku, ata'ba akayoko hala? Anza kpe na laka, here aku'du yaga möku mora vidi akutunni do mo ta bi lasi. ¹⁴ 'E kaa bikanyi 'ba damöku ne biya. Gawo ma uvö da lutu oho rë ni dë. ¹⁵ Vidi maako owi lamba dë mora ki'di mo hu siko, ta go mo mo i'di da wa toro 'ba lamba, i'di bikanyi gbo zi vidi 'ba mi loko ne biya. ¹⁶ Temi geri kolö ne, bikanyi 'be'e ma yanyi ga bi dagba komo vidi, here ne zi zë kongo kö'du laka ma o'do 'e zi yeto 'bu komoriyë.

Kö'du yandi 'ba kö'du ki'di

¹⁷ Asösu 'e dë henye ere, mayi ne zi kö'du ki'di 'ba Mosa ne koba mo 'de, a'ba kö'du yandi 'ba nëbiye. Mayi dë zi zë koba mo 'de, mayi zi kö'du yandi 'bëzë ne kinde mo. ¹⁸ Miya kö'du tinyö ra ze'e, dakaŋo komoriyë aba alaya dekpe, mora gbi le nje i'jo kö'du ki'di ma tisi wa aba ölu dë. Kö'du ki'di akinde rë ni. ¹⁹ Here ëzë vidi ma owo gbi dë le nje kö'du ma tisi

wa ne a'ba okannī 'e yandi mo zi ko'do kpa here, atēdi nje tisiwa aba mī damōku 'ba Wiri. Ta gēri ma kyamo, vidī ma owo kō'du kī'dī a'ba ayandi oka 'e zi ko'do mo kpa here, akatēdi na kyedre mī damōku 'ba Wiri. ²⁰ Mayada zi ye, henye ere, akato'bo 'e tōdu damōku 'ba Wiri nje ēzē ēdī 'e koma aba kyo ta da vo kō'du kī'dī 'ba vo komoyandiyē nni Farasi eti tēmī wa ma Wiri omba zi ko'do mo.

Kō'du yandi ga kō'du 'ba kamo

²¹ Owo 'e henye, ayada zi vidī kyere naniye, "Ofō vidī dē. Ēzē vidī ma ofo vidī ku, aki'ja riti." ²² Mora yaanya aba mayada zi ye, vidī ma na kamo ondu nī aba akika mo bi 'ba riti. Mo ma ako'jo ondu nī iya henye, "Yi wayawa ra," akika mo komo vurē ma kyedre 'ba Yuda'e. Mo ma iya zi ondu nī, "Yi vo lökyi," aku'du mo mī wa'do 'ba gehena ma ölu dē. ²³ Here ēzē omba ku zi waki'dī 'bēyi kī'dī zi Wiri da karasa asōsu ondu yi ēdī kō'du aba rē yi, ²⁴ ila waki'dī 'bēyi ne ani komo bi 'ba wakumu, i'bē inde kō'du ne yaga tēmī kut'e ondu yi aba, mora a'ba 'da waki'dī 'bēyi ne kī'dī mo zi Wiri. ²⁵ Ēzē vidī maako asusu yi mī gēri 'ba kō'du kī'dī, oba yi bi 'ba vurē, inde 'e kō'du ne mo aba ēzē ndī kadra gba kazi toko bi 'ba vurē. Ēzē ēdī 'e ku ani, mo aki'dī yi zi vo vurē kikye mora mo akidra yi zi turu

da kōndu mora aki'dī yi gbo mī kamba. ²⁶ Mayada zi yi akalima ani le ēzē opi ndundu kōhi 'ba kō'du litē 'bēyi ne ku.

Kō'du yada ga kō'du 'ba ndoro

²⁷ Owo 'e ku iya henye, "O'do ndoro dē." ²⁸ Mora yaanya aba ne mayada zi ye, bi 'ba wakumu zi Wiri, vidī ma ongo bi da mbara maako omba mo zi tēdi zi nī, o'do ndoro ku mo aba mī di'di nī. ²⁹ Mora here, ēzē komo yi ma tiri o'do yi zi kō'du kyenyē ko'do, oba yaga u'du möku. Ēdī na laka zi, kya 'ba rē yi koba 'de yaga ta da yi ku'du biya ida rē yi aba mī gehena. ³⁰ Ēzē kala yi ma tiri o'do yi zi kō'du kyenyē ko'do ikye u'du möku. Ēdī na laka zi kya 'ba rē yi ma kölō koba mo 'de ta da ida rē yi biya zi ti'bē mī gehena ma ölu dē.

³¹ Iya kpa henye, "Vidī mati ayēyi mbara 'bēni mī'dī zi mo waraga 'ba rakinga." ³² Yaanya aba ne mayada zi ye henye, ēzē kora ma inga mbara 'bēni ga kō'du ma 'beri anza ndoro dē, ēzē mbara ne i'bē oze kora maako, mo o'do ndoro ku. Kora ma oze mo ne o'do ndoro kpa ku.

Kō'du yandi ga kō'du 'ba lömu

³³ Owo 'e kpa henye ayada zi vidī ma alagannī kyere ne'e henye, apere mī lömu 'bēyi dē, o'do wa ma o'do lömu mo ne zi Yere zi ko'do. ³⁴ Mora mayada zi ye o'do 'e lömu maako dē komoriyē

aba ga kö'du bi lima 'ba Wiri. ³⁵ Alömu rë yî dë dakaŋo aba, ga kö'du bi ndi kutu 'bomo ra. Alömu rë yî dë Yerusalema aba ga kö'du gawo kyedre 'ba Wiri ra. ³⁶ Alömu dë dë yî aba ga kö'du ɔ'bo dë zi yëvu ma kö'lö ko'do na kanyi mandere na köndu. ³⁷ Iya nje henye, “ɔo mandere e'e. Wa ma iya 'e 'beri ne ayi kazi Satani.”

Kö'du yandi ga kö'du 'ba dasolo

³⁸ Owo'e ku iya henye, komo, komo aba, yingɔ ha, yingɔ ha aba. ³⁹ Yaanya aba miya zi ye henye, “Aya'ba da kö'du kyënyë dë zi vidî ma o'do kö'du kyënyë zi yî. ⁴⁰ Èzë vidî maako isa lo'bo yî ma datiri, mo misa lo'bo yî ma da gali kpa.” ⁴¹ Èzë vidî maako iri yî na wehe zi wa 'bëni kumbë, wiri kö'lö, injë wiri riyö. ⁴² Èzë vidî maako ako'jo wa kazi yî, i'di zi mo. Èzë vidî maako omba wa koba kazi yî dero, i'di zi mo.

O'do lovo vo wehe oka yiye

⁴³ Owo 'e iya henye, “O'do lovo oka yî 'e biya. Mora oyi vo wehe 'bëyi 'e.” ⁴⁴ Yaanya aba mayada zi ye, o'do lovo vo wehe 'bëyiye amötu ga kö'du zë ma o'donni yî na kyënyë. ⁴⁵ Zi yada 'e tedi na gisi 'ba 'bu ma komoriyë, ga kö'du mo i'di kadra ëni zi bi yani da vidî kyënyë'e 'dö ma laka eti, i'di mirë zi zë ma o'donni kö'du laka kpa zi zë ma o'donni kö'du kyënyë.

⁴⁶ Hala Wiri aki'di biriti zi yi ezë o'do nje lovo vidî ma o'do nni lovo yi? Vidî 'ba 'be'bele kö'du 'e o'donni kpa here.

⁴⁷ Èzë ame'do nje zi aboka yiye, here ne o'do ku ndra ta da vidî ma ayolo Wiri dë ne. ⁴⁸ E'di na laka ta ga kadra biya kaa 'bu yî 'ba komoriyë.

6

Waki'di zi vo leri

¹ Andiye re 'e laka o'do'e kö'du laka 'be'e dë komo vidî zi kongɔ mo, ezë o'do'e ku here, i'ja'e wa ma kö'lö maako dë kazi 'bu'e ma komoriyë. ² Èzë yî maako edi ki'di wa zi vo leri, iya kö'du mo dë zi vidî maako kaa vo komo kandiye edinni ko'do mo mi bi 'ba mötu'e, a'ba da geri zi vidî koronni. Na laka miya zi ye biriti 'bezë ku nje here. ³ Èzë edi waki'di zi vo leri, i'di vidî ma kara rë yî ne ma yolo dë. ⁴ I'di toto liwo. Èzë 'bu Wiri i'ja wa ma o'do ku liwo ne mo aki'di biriti mo zi yi.

Mötu ko'do

⁵ Èzë ediye amötu anza'e dë kaa vo komo kandiye, kö'du zë o'donni lovo tɔɔ mötu ko'do aba mi bi 'ba mötu'e ta da geri zi vidî nni kongɔ. Mayada zi ye, tinyö biriti 'bezë go mo ra ku nje ne. ⁶ Èzë omba mötu ödu kutu yî aba loko 'bëyi isi haloko gë yî a mötu zi 'Bu yî, zi Wiri mati ongo ro mo dë ne. Wa mati o'do'e ku liwo ne, 'Bu'e aki'di biriti mo zi ye. ⁷ Èzë ediye ku amötu adele'e mi me'do dë

kaa vidī ma ayɔɔ Wiri dē, ga kō'du zē asōsu 'bēnni henye akowonni ga kō'du mōtu konda 'bēnni ne. ⁸ Anza'e dē kaa zē, ga kō'du 'bu'e ayɔɔ wa ma, omba'e ne ku kyere gba kazi ako'jo 'e dē. ⁹ Nenye ēdī hala aka mōtu'e.

'Bu ze ma komoriyē nani, ru yī mēdī na koro.

¹⁰ I'di damōku 'bēyi mayi, kō'du 'bēyi 'ba dakaŋo kinye mo'do rē ni kpa kaa 'ba komoriyē ne here.

¹¹ I'di wakonyo 'ba kadra ma ndenye ne zi ze.

¹² Ila ze ga kō'du yaŋa 'beze kaa dēdī kila oka ze 'e ga kō'du yaŋa zē o'donni zi ze ne here.

¹³ Ika ze dē mi wayonzɔ, asesi ze laka kazi Satani.

¹⁴ Ēzē ila'e vidī ga kō'du ma zē ayaŋanni zi ye ne, 'bu'e ma komoriyē ne akila 'e kpa ga kō'du yaŋa 'be'e.

¹⁵ Ēzē ila'e vidī dē ga kō'du kyenyē, 'bu'e ma komoriyē ne ila 'e kpa dē ga kō'du kyenyē 'be'e.

Hakoro

¹⁶ Ēzē ēdiye he 'e koro, ayaŋa'e da komo'e dē kaa vo komo kandiye ēdinni ako'do. Zē afufu rē nni vonyō vonyō zi yɔɔ mo nēdinni hē nni koro. Tinyō miya zi ye biriti i'di ku nzɔ ndo zi zē. ¹⁷ Ēzē ēdī he 'e koro, akaka'e komo'e osa'e yēni re 'e, ¹⁸ kazi vidī maako'e ayɔɔnni ēdiye he 'e koro, nje 'bu'e ma ongɔ rɔ mo dē ne, mo ra nje ma yɔɔ wa ma o'do'e na liwo ne mo aki'di biriti mo zi ye.

Watɔɔ rē yi

¹⁹ Ulu ha wa dē zi ye dakaŋo kinye, bi ma malōdō ēdī yaŋa wa ti'de zi mo ne, wa ma ēdī lēndrē ne, mora vo logo ēdinni logo wa ta do mo ne. ²⁰ Wa ma laka ulu ku zi ye komoriyē, ga bi ma malōdō ayaŋa wa dē ta do mo, wa lēndrē, vo logo alogo wa dē ta do mo ne. ²¹ Ga kō'du, bi ma ulu ha wa ku do mo ne di'di yi atēdī ŋburu do mo.

²² Komo yi ra, na lamba 'ba rē yi. Ēzē komo yi ēdī na laka ida rē yi ti'de akatēdī ndo mi bikanyi kyedre. ²³ Ēzē komo yi na kyenyē rē yi ti'de atēdī ga bi kōndu. Ēzē bikanyi anza dē mi yi di'di yi ndo na bi kōndu.

Wiri 'dō kɔhi aba

²⁴ Vidī maako o'bo dē zi litu zi yere riyō, mo ato'wo nje ma kōlō, mo akoyi ma kōlō. O'bo dē zi litu zi Wiri kpa zi damōku? ²⁵ Mi kadra ko'do kōlō ne mēdī kiya zi ye alima'e dē kō'du sōsu aba ga kō'du 'ba wakonyo, wa kuwē, bɔngɔ ga kō'du lawo ɔɔ ndra ta da wakonyo. Mora kō'du ida ra ɔɔ ndra ta da bɔngɔ. ²⁶ Ongɔ'e aliye te, zē isi nni wa dē, zē umunni wa dē ki'di mo mi lo'bi. 'Bu 'ba komoriyē ne ēdī zē kulu. Here anza'e dē kyedre ta da aliye? Asōsu 'be'e 'e ra dē kyedre ta da aliye? ²⁷ Vidī maako tēmī 'e ato'bo lima tisi konda, kō'du sōsu aba kō'du mo?

²⁸ Kō'du a'di ēdiye alima kō'du sōsu aba ga kō'du

bongo? Ongɔ'e dōru 'ba mōku te zē urunnī bongo dē, o'donnī lɔɔ dē zi nnī. ²⁹ Tīnyō miya zi ye, Solomono ēdī le wa dakayo aba usu bongo ma teme alaga dōru 'ba mōku dē. ³⁰ Ēzē Wīrī ēdī kusu bongo ra dōru ma ēdī alo'bo ato'bo'e dē bongo kusu re 'e, vidī ma kō'du koma aba ne. ³¹ Miya zi ye alima'e dē kō'du sōsu aba kiya mo henye, "Ma konyo wa ndenye ta kila? Ma kuwē wa ndenye ta kila? Ma ki'ja bongo ta kila?" ³² Vidī ma ayɔɔ Wīrī dē ne ēdī nje taho ga wa 'ba dakaŋo ne. 'Bu 'e ma komoriyē nani mo ayɔɔ, wa ma omba'e ne, mo akī'dī zi ye. ³³ Oma mī damōku 'ba Wīrī dagba 'dō tīnyō 'bomo aba, wa ma omba ne mo akī'dī zi yī. ³⁴ Asōsu kō'du wa 'ba mīndō aba dē, ga kō'du mīndō ēdī kō'du sōsu 'bēnī aba kutu, kadra 'ba mīndō ēdī kpa kō'du 'bēnī aba kutu.

7

Vurē ko'do nje

¹ O'do vurē 'ba vidī maako dē na mbērē. Ēzē o'do ku, ako'do vurē 'bēyī kpa here. ² Gērī ma ēdī ko'do vurē 'ba vidī mo aba ne, ako'do vurē 'bēyī kpa mo aba. Ndī me'do ma ēdī yeri mo ra vidī ne akayeri 'bēyī kpa here. ³ Kō'du a'di ongo bi da wa mati komo öndu yī, kazi bi kongɔ da kulugbu kyedre ma komo yī ne. ⁴ Hala akiya zi öndu yī, "İ'dī ma yago

ngayo nenye yaga ta komo yī," mora ēdī 'bēyī gbī kulugbu aba komo yī? ⁵ Yī vo komo kandi nenye, ayago kulugbu ne dero dagba yaga ta komo yī, zi bi kongɔ na laka zi yago ngayo yaga ta komo öndu yī. ⁶ İ'dī wa 'ba Wīrī dē zi wihīye. U'du wa ma teme 'bēyī dē da komo wa'do 'e akalasinnī ta do mo, akizannī mī yī sisisi yaga.

Oma aki'ja

⁷ Ako'jo akī'dī zi yī, oma aki'ja, akökö, akayēhu haloko zi yī. ⁸ Zē ma ti'de ako'jonnī akī'dī zi zē. Zē ma ti'de omannī, akī'jannī. Zē ma akökönnī akayēhu. ⁹ Ēyī ra ēzē wisi 'bomo ako'jo mangɔɔ'bo, mo ēnyī irī yitō i'dī zi mo? ¹⁰ Ēzē wisi maako ako'jo kyenze ma mo akīrī wiri kī'dī zi mo. ¹¹ Vo kō'du kyēnyē ko'do'e, ēzē i'dī 'e waki'dī 'be'e zi gisi 'be'e. 'Bu 'ba komoriyē akī'dī wa ma laka ndra kyɔ zi ye. ¹² Wa ma omba oka yī 'e ko'do mo zi yī ne o'do kpa zi zē, nenye kō'du kise 'ba kō'du kī'dī 'dō nēbī kō'du eti. ¹³ Ödu 'e ta ha resi ma tisi ne, ha resi ma kyedre ne i'bē bi 'ba koli. Gērī ma kyedre ne, vidī ma ēdī tī'bēnnī ta go mo ne zē na kayo. ¹⁴ Ha loko ma ēdī tī'bē bi 'ba dīdī ma ŋburu ŋburu ne nje tisiwa. Vidī ma i'jannī ne, toto tisiwa.

¹⁵ İ'dī 'e komo'e mandi laka, kazi nēbī kō'du 'ba Wīrī mambērē ne'e, ga kō'du usunnī bongo ma o'do tēmī yēvu 'ba tīmēlē ne ta rē nnī

yaga, mora mi di'di zē na tuku wōliwōli ma kyēnyē. ¹⁶ Akayolo'e zē tēmī wa ma zē ēdinnī ko'do mo. Kaga kono ana oha dē, ana kyēlu dē. ¹⁷ Mora kpa here, kaga laka ana gbī logo laka. Mora kaga ma kyēnyē ana gbī logo kyēnyē. ¹⁸ Kaga laka ana logo kyēnyē dē. Kaga kyēnyē ana logo laka dē. ¹⁹ Kaga ma ti'de ana logo ma laka dē ne akiga akaṅo aku'du mi wa'do. ²⁰ Akayolo zē nje tara logo 'bēzē ma ana ne.

²¹ Anza vidī biya ma ēdinnī ko'jo ma, "Yere Yere," ne akatōdunnī mi damōku 'ba Wirī, nje zē ma o'donni wa ma 'Bu ma komoriyē omba zē zi ko'do. ²² Mi kadra 'ba vurē nani, vidī ma kayo akiyannī zi ma henye, Yere, Yere, ze ra dēdī kumē ko'du dakyikyī kore aba yaga tara vidī mi ru yi? ²³ Ma kaya'ba, ma kiya zi zē henye, "Ma yolo 'e dē. I'bē'e yaga tara ma, 'e vo ko'du kyēnyē ko'du ne'e."

Vo loko ko'ba'e riyō

²⁴ Ēzē vidī ma owo ko'du yandi 'bama ku koro mo aba, atēdī kaa vo ko'du yolo ma o'ba loko ēnī da rī'dī. ²⁵ Ēzē mirē a'di wini oso le, ēzē buluku aluku le akyēti rē nī le ra loko nani alōru dē, ga ko'du o'ba hu mo ku da rī'dī. ²⁶ Ēzē vidī ma owo ko'du yandi 'bama ne dē koro mo aba, atēdī kaa vo lumē ma o'ba loko ēnī da yayi. ²⁷ Mirē a'di wini oso, buluku aluku ra loko nani alōru ku na

lōru kyēnyē. ²⁸ Mati Yēsu inde ko'du yēti ku zi vidī kayo nani 'e zē ku na rakaga ga ko'du wa yandi 'bomo ne. ²⁹ Ga ko'du mo ēdī kala konda aba. Anza dē kaa vo komoyandi 'ba vo ko'du kida'e.

8

Yēsu akō'jo vo mōnyu

¹ Mati Yēsu asi akaṅo ta da dōku ne, vidī kayo alō'bōnnī go mo. ² Vo mōnyu maako ayi alōdrō, akaṅo komo Yēsu, iya henye, "Yere, ēzē omba ku akō'jo ma ṅbala." ³ Yēsu iza kala nī gbō ise ra vere nani, iya henye, "Momba do mo ku." Mo iya henye, "Ēdī na ṅbala." Akō'jo yi ku, mora rakoo ila vere nani gbō kandi. ⁴ Yēsu ise go mo zi mo, iya henye, "I'bē iya me'do nenyē dē zi vidī maako, i'bē zi vo karasa 'e ma nyelinnī rē yi, i'dī wakumu 'ba wa kō'jo ma Mosa i'dī ko'du mo ne, zi yada yi zi vidīye ti'de akō'jo yi ku."

Kyedre 'ba da vo kanya

⁵ Yēsu ōdu mi Ka-paranamo kyedre 'ba vo da kanya maako 'ba Roma vo da wehe lamikōlō ayi akō'jo ha Yēsu ga ko'du wa kōnyī. ⁶ Iya henye, "Yere, vo kalima 'bama ēdī rakoo aba liṅo na keṅe na riti." ⁷ Yēsu iya henye, "Ma ti'bē liṅo 'bēyi zi mo kō'jo."

⁸ Kyedre 'ba vo da kanya nani iya henye, "Yere, o'bo

dē zi yī tayi liṅɔ 'bama. Iya nje hē yī akako'jɔ vo kalima 'bama ne, ⁹ ga kō'du mayɔɔ kala konda 'bēyī ēdī gbī kaa 'bama, mēdī kala konda 'dō vo kanya ētī hu ma. Ēzē ma me'do zi ma kōlō, miya henye, 'Ī'bē,' mo ĩ'bē gbī. Ēzē ma me'do zi maako, miya henye, 'Ayi,' mo ayi gbī. Ēzē ma me'do zi vo kalima 'bama, o'do wa nenyē mo o'do gbī."

¹⁰ Mati Yēsu owo me'do 'ba vere ne ku, aga gbɔ rɔ mo. Mo iya zi vo gēniye iya henye, "Tīnyō miya zi ye, mi'ja vīdī maako dē 'de tēmī vīdī 'ba Yiserele, ma ēdī kō'du koma aba kaa vere ne. ¹¹ Ēdī na laka mēdī kiya zi ye, ma kayo mo atayinnī tēmī dakaṅo kapa 'ba humirē 'dō da lērē aba zi drɔkɔ rē nni ra Abarayama, Yisika, Yakoba ētī mī damōku 'ba Wiri. ¹² Gisi 'ba Yiserele ma kayo, ma ako'jɔ damōku ga kō'du zē aku'du zē mī bi kōndu 'ba kudu ha konyo aba." ¹³ Yēsu aya'ba dɔ mo iya zi vo da kanya nani, iya henye ĩ'bē liṅɔ ako'do rē nī kaa wa ma oma ne. Mora vo kalima 'ba da vo kanya ne ako'jɔ gbɔ mī kadra nani.

¹⁴ Yēsu ĩ'bē ōdu loko 'ba Petero i'ja wese 'ba Petero zōyī aba o'ba rē nī ku da sora. ¹⁵ Mo ise kala mo, zōyī ila mo gbɔ. Here mo ēnyī gbɔ litu zi mo. ¹⁶ Mī da hutaga nani aba, ikannī vīdī kayo maakowe ēdinnī nōkyī aba zi mo. Mo ore dakyikyī yaga ta rē zē me'do

aba. Mo ako'jɔ vīdī ma rakɔɔ aba ne'e ti'de. ¹⁷ Mo o'do here zi tēdī kaa ma Yesaya nēbī vo me'do 'ba Wiri iya ne. Mo iya henye, "Ma gogo makinjē rakɔɔ yaga."

¹⁸ Yēsu ongo vīdī kayo ēdinnī ku kpo ta rē nī mo ame'do zi vo lō'bō gēniye zi zē kumu kafo fōfō ma agamo. Mo ame'do gbɔ zi vo lō'bō gēni 'e zi zē kumu tī'bē kafo ranga ma agamo. ¹⁹ Vo komoyandi maako ayi zi mo iya henye, vo komoyandi. Bi ma ĩ'bē zi mo. Ma kusu gēyī. ²⁰ Yēsu aya'ba dɔ mo, iya henye, "Uhwavōdō 'e ēdinnī ogo ēnnī aba, ali 'e ēdinnī loko ēnnī aba. Wisi 'ba Vīdī anza dē liṅɔ aba na bi 'ba ralawo." ²¹ Vere maako na vo lō'bō go mo iya henye, "Kyedre 'bama, i'dī ma 'ba dero 'bu ma kusu." ²² Yēsu iya zi mo henye, "Usu ga ma, ila yōku 'e musunni yōku ēnnī."

²³ Yēsu ēkyī gbɔ mī tōṅbō 'dō vo lō'bō gēni ētī ²⁴ tisi yaa buluku ēnyī gbɔ aluku da fōfō nani. Buluku alima ku tōṅbō kɔhɔ zi likɔ kaṅo. Yēsu ēdī ako'do. ²⁵ Zē ĩ'bēnnī alironnī mo, iyannī henye, "Yere, akonyi ze, dēdī ku kara zi koli." ²⁶ Mo iya zi zē henye, "Ēdiye atere ga a'dī? Ēdiye koma tisi aba." Mo ēnyī amo da buluku wini kagba aba, mati ɔrōnnī ne, bi gbɔ liwo. ²⁷ Zē ti'de na rakaga iyannī henye, "Vere ne, ēyī ra? Buluku 'e wini kagba aba owonnī dɔ mo."

Vo nōkyī nni wa'do ētī

²⁸ Mati Yēsu umu da föfö i'bě mī dakaṅo 'ba Gadora ne, vīdī rīyō maako'e zē dakyikyī aba andōsi dē nni mo aba. Vīdī ne'e ēnyīnnī na nganga. Vīdī maako ɔ'bo dē zi laga ta ga bi nani, dakyikyī ne'e ayaza rē nni zi Yēsu. ²⁹ Zē apinnī na kyembe, iyannī henye, "Yī Wisi 'ba Wiri nenyē, a'di ra omba kazi ze ayi ku de ze kinde gba kazi kadra mo tōko?"

³⁰ Wa'do kayo 'ba liṅɔ ēdīnnī wakonyo kara ra liṅɔ da lutu. ³¹ Dakyikyīye ayaza rē nni zi Yēsu, iyannī henye, "Ēzē omba ku kore ze, utu ze zi wa'do nani 'e." ³² Mo iya zi zē, henye, "I'běē." Zē i'běnnī ödunnī mī wa'do kayo naniye, mora wa'do naniye ēnyīnnī gbɔ ti'de ataho bi lunyī 'ba föfö mora aluyīnnī gbɔ ti'de mī wini. ³³ Vo yako wa'do nani 'e aho iyannī mī gawo. Ayadannī kō'du ma o'do rē nī nani ti'de, kō'du mati o'do rē nī zi kora dakyikyī ne'e. ³⁴ Vīdī 'ba mī gawo nani 'e olonnī gbɔ ti'de tayi Yēsu kongɔ. Zē i'jannī mo ako'jonnī hɔ mo zi mo tēnyī tī'bě yaga tēmī dakaṅo ēnnī.

9

Yēsu akɔ'jɔ kora vo keṅe maako

(Mk. 2:1-12; Lk. 5:17-26)

¹ Here Yēsu ēkyī mī tōṅbō i'bě hulēhu kyēti 'ba föfö mī gawo 'bēnī. ² Ani kya 'ba vīdī maako'e ikannī zi mo kora vo keṅe akaṅo ne

ēdī ako'do da sora. Mati Yēsu onḡo hala kō'du koma 'bēzē ēdī, mo iya zi kora keṅe ne henye, "Akyigɔ rē yī, wisi ama, kō'du kyēnyē 'bēyī ila ku." ³ Mora here, kya 'ba vo komoyandi 'ba vo kō'du kida'e ame'donnī na bi dē nni, iyannī henye, "Kora nenyē, ēdī me'do 'dasi ra kiya." ⁴ Mora here, Yēsu ayɔɔ kō'du sōsu 'bēzē, ne a'ba iya henye, "Kō'du a'di ēdī 'e kō'du kyēnyē mahere ne sōsu mo? ⁵ Mavala ra zi kiya, ila yī ku ga kō'du kɔɔ kyēnyē 'bēyī, kɔɔ zi kiya henye, 'Ēnyī rīyē alasi?' ⁶ Mako'do tīnyō zi ye yɔɔ, Wisi a Vīdī ēdī kyigɔ aba dakaṅo zi kō'du kyēnyē kila." Mora here, mo iya zi kora keṅe ne henye, "Ēnyī rīyē, injē sora 'bēyī ne, i'bě liṅɔ!" ⁷ Kora ne ēnyī rīyē i'bě gbɔ liṅɔ. ⁸ Mati vīdī kayo onḡonnī ne, zē na tere Wiri yeto aba ga kō'du kyigɔ kaa mahere ne ki'dī mo zi vīdī.

Yēsu akɔ'jɔ Matayo

(Mk. 2:13-17; Lk. 5:27-32)

⁹ Here Yēsu ila bi nani, ma mo i'bě dagba, mo onḡo kora vo 'be'bele kō'du ru mo Matayo, ēdī alima bi 'ba 'be'bele kō'du, mo iya zi mo henye, "Alō'bō ga ma." Matayo ēnyī alō'bō gbɔ gɔ mo. ¹⁰ Mati Yēsu ēdī wakonyo mī liṅɔ a Matayo, vo 'be'bele kō'du kyɔ, a'ba kya 'ba vo kō'du kyēnyē kō'do'e ayi onyonni wa Yēsu aba a'ba, vo lō'bō 'bomo'e ēti da tarabiza kōlō. ¹¹ Kya 'ba Farasiye onḡonnī kō'du

ne here, ako'jonnī ha vo lō'bō 'bōmo'e, "Kō'du a'di vo komoyandi 'be'e ēdinnī wakonyo vīdī mahere ne ētī? ¹² Yēsu owo kō'du 'bēzē ne, aya'ba dō mo iya henye, vīdī ma rē zē na laka kazi kōō, i'bēnnī dē zi vo owo, nje zē ma na rakōō. ¹³ I'bē oma'e mī kō'du ya'ba ma kō'du yōru iya ne." Ēdī kō'du laka ma momba, ra anza ngōtu kumu. Mayi dē kō'du vīdī laka'e, mayi ga kō'du vīdī 'ba kō'du kyenyē'e.

Kō'du kō'jo kō'du 'ba hakoro
(Mk. 2:18-22; Lk. 5:33-39)

¹⁴ Here vo lō'bō 'ba Yowani Bapatisi ayinnī zi Yēsu, ako'jonnī kō'du iyannī henye, "Kō'du a'di ze Farasi ētī, dēdī he ze koro mora vo lō'bō 'bēyīye, oro hē nnī dē gō mo?" ¹⁵ Yēsu aya'ba dō mo iya henye, omba 'be'e yingō ma ēdinnī mī kyērē 'ba oze, zi tēdī na rasōsu ēzē 'biyēsī ēdī zē ētī? Anza here dē. Here kadra mo akatōko, ēzē omba ku 'biyēsī koba 'de kazi zē mora atehennī 'da hē nnī koro. ¹⁶ "Vīdī maako uru bōngō ma kyīyī dē zi kō'jo bōngō ma kōō, ga kō'du bōngō ma kyīyī ako'dō wogo kyedre mī bōngō ne. ¹⁷ Vīdī maako ope a'ji ma kyīyī dē mī lōō wana makōō, ga kō'du lōō wana akiha a'ji akalōdī yaga, mora lōō wana ne akayaṅa rē nī. Here a'ji makyīyī mope gbī mī lōō wana makyīyī a'ba 'dō riyō atēdinnī na laka."

Wu'jē 'ba kyedre 'ba Yuda'e nnī mbara ma ise ra bōngō 'ba Yēsu

(Mk. 5:21-43; Lk. 8:40-56)

¹⁸ Mati Yēsu ēdī kō'du nenyē kiya, vīdī mī turu 'ba Yuda'e ayi zi mo alōmvo akaṅo komo mo iya henye, "Wu'jē 'bama oli ku yaanya ayi i'dī kala yī dō mo zi mo tēdī na dīdī." ¹⁹ Yēsu ēnyī riyē alō'bō gbō gō mo mora vo lō'bō 'bōmo'e i'bēnnī gbō mo aba. ²⁰ Mbara maako ēdī na riti, kō'du yama ēdī taho ta rō mo kōō 'butē dōmorīyō, ayi ta kafo Yēsu ise da ha bōngō 'bōmo gbō. ²¹ Mo iya na bi dēnī henye, "Ēzē mise gbī le nje ra 'bōngō omo, akako'jo ma." ²² Yēsu opi rē nī ongo mo, iya henye, "Ēdī na kyigō wu'jē ama! Koma 'bēyī ako'jo yī ku." Tēmī kadra ne mbara ne ako'jo rē nī gbō na laka. ²³ Mati Yēsu odu mī loko 'ba turu kyedre ne, mo i'ja vīdī kayo ēdinnī kyēzu 'ba da koli kome. ²⁴ Mo iya zi zē henye, "Vīdī biya asiye yaga. Wu'jē tisi ne oli dē mo ēdī nje ako'do!" Here zē biya ogonnī mo gbō. ²⁵ Kandi ma ti ore vīdī ne'e ku yaga, Yēsu i'bē mī loko ma yōku wu'jē dō mo ne, irī kala mo mo ēnyī gbō riyē. ²⁶ Kō'du yōyō ne apere rē nī biya tēmī dakaṅo nani.

Yēsu ako'jo vo komokōndu riyō

²⁷ Yēsu ila bi nani ēdī ku ati'bē, vo komokōndu riyō ayetonnī lō'bō ga ndī mo. Zē agbōgbōnnī hē nnī, iyannī

henye, i'di miyi meyi re ze, "Asösu kö'du ze, Wisi 'ba Dawidi!" ²⁸ Mati Yësu ödu loko, vo komoköndu riyo ne ayinni zi mo, mo ako'jo he zë iya henye, "Oma'e ku zi matö'bo 'e kö'jo?" Zë aya'banni da me'do, iyanni henye, "Oo Yere." ²⁹ Yësu ise komo zë, iya henye, "Mo'do rë ni kaa ma oma'e" ³⁰ komo zë ayëhu rë ni gbo. Yësu ise go mo zi zë iya henye, "Ayada'e kö'du nenyë dë zi vidï maako!" ³¹ Mora zë i'bë a yëlënni kö'du ne ta ga bi nani ti'de.

Yësu akö'jo kora ma ö'bo dë zi me'do

³² Mati vidï kora ne'e ödinni ati'bë, kya, vidï maako'e ikanni kora maako zi Yësu, mo ö'bo dë zi me'do ga kö'du mo ëdi dakyiky aba. ³³ Mora kandi ma ti ore dakyiky ku yaga, kora ne ayeto me'do mora vidï biya na rakaga. Zë iyanni henye "Gba dongö kö'du ma hee ne dë mi Yiserele." ³⁴ Mora Farasiye iyanni henye, "Ne yere 'ba dakyikyie ra i'di kyigö ne zi Yësu zi dakyikyie kore yaga."

Yësu asösu rë ni ga kö'du vidï

³⁵ Yësu ënyi i'bë biya lasi aba temi gawo daliño aba. Mo ayandi kö'du mi bi 'ba mötu'e, kö'du yöyö laka 'ba damöku 'ba Wiri yeti aba, mora akö'jo vidï kayo dakyinë 'ba köö aba. ³⁶ Mati mo ongö vidï kayo, di'di mo oso kyö kö'du sösu aba ga kö'du zë na kö'du sösu,

wakönyi kpa anza dë kaa timelë kazi vo yako. ³⁷ Here mo iya zi vo lö'bö 'bënniye henye, "Wa mi yaka ëdi kyö, mora vo löö kö'dö'e ayonni dë. ³⁸ Amötu zi vo kyeti yaka nenyë, mo mutu yaga vo löö'e zi wa 'bomo toto mo ta yaka."

10

Vo Litu 'butë dömoriyö

(Mk. 3:13-19; Lk. 6:12-16)

¹ Yësu akö'jo vo lö'bö 'butë dömoriyö 'bëniye bi kölö i'di kyigö zi zë kore dakyiky yaga, zi kö'jo köö raköö aba biya. ² Nenyë'e ru 'ba vo litu, butë dömoriyö ne'e ma dagba Simona (ma akö'jo Petero) öndu mo: Anderiya, Yemisi öndu ni Yowani aba, gisi 'ba Zebedejo. ³ Pilipo, Baratolomoya, Toma, Matayo, vo 'be'bele kö'du, Yemisi wisi 'ba Alipayo Tadöyösu, ⁴ Simona vo dakaño 'ba Kanana zë Yudasä Sikereto ma asösu Yësu aba.

Löö 'ba vo lö'bö 'butë dömoriyö

(Mk. 6:7-13; Lk. 9:1-6)

⁵ Vidï kora 'butë dömoriyö ne'e, Yësu utu zë kö'du kira nenyë aba. "I'bë'e dë mi dakaño 'ba vo leze'e mandere mi gawo 'ba Samarona'e. ⁶ Omba zi ye ti'bë zi timelë 'ba Yiserele ma ölu. ⁷ I'bë'e ayëtiye, 'Damöku 'ba Wiri ëdi ku kara." ⁸ Akö'jo'e vo köö, ayömö'e yöku löhu na didi, akö'jo'e zë ma na riti köö mönyu aba, ore'e dakyiky

yaga. I'ja'e kazi ma na mbiya, here i'diye kpa zi zè na mbiya. ⁹ Ìnjè'e dahabo ako dè, kòhi mandere meje kòhi mī bongo re 'e. ¹⁰ Ìnjè'e anboro 'ba wa lenze dè ta bi tì'bè 'be'e, oba'e nje bongo kamoka ma èdiye akusu ne. Oba'e movo 'ba lasi dè, vo loo'e akì'dì zi zè wa ma zè ombannì."

¹¹ "Èzè ayiye mī gawo, i'bè'e bi koma kò'du vidi ma akiriye kala kyedre aba, alima'e mo aba le zi ye bi nani kila. ¹² Èzè i'bè'e mī lijo iya'e henye, 'Rakyèyì mèdì ètì.' ¹³ Èzè vidi mī lijo nani iriye kala kyedre aba, i'diye wa mètè 'be'e 'ba rakyèyì malima, èzè zè irinnì 'e dè kiri kala kyedre aba, oba'e wa mètè'e hulèhu. ¹⁴ Èzè kya 'ba lijo mandere gawo omba dè bi 'e kiri kala kyedre aba mandere kò'du 'be'e kowo, ila'e bi nani akyito'e turufu 'de ta ndiye zi mo na lömu rè zè. ¹⁵ Mayada zi ye tinyö, mī kadra 'ba vurè aba atèdì na kyènyè ndra kò'du gawo nani ta da gawo 'ba Sodomo, Gomora aba."

Yèsu ame'do kò'du 'ba riti
(Mk. 13:9-13; Lk. 21:12-17)

¹⁶ "Owo'e te, mèdì 'e kutu yaga kaa timèlè mī kutè wöliwöli. Here èdiye nbala kaa wiriye. Mora èdiye kpa kaa atu'bu o'donni kò'du kyènyè dè. ¹⁷ Ongò'e re 'e laka, ga kò'du vidi maako atèdinnì ani zè akiri nì 'e akika bi 'ba vurè mora zè aku'bönnì 'e mī bi 'ba mötu'e. ¹⁸ Kö'du ma, akika

'e bi 'ba vurè komo vo dakaño yere ètì, zi kò'du yöyö laka ne yada zi zè zi vo leze'e. ¹⁹ Èzè ikannì 'e bi 'ba vurè, asösu'e dè a'di ra atì'bè'e zi kiya, mandere hala akonyo'e. Mī kadra nani mo oko ku, akì'dì zi ye a'di akiya'e. ²⁰ Ga kò'du me'do ma akame'do 'e atanza dè 'be'e, zè atayinnì kazi Lawo Kölo Laka 'ba 'bu'e akame'do kpuru kazi 'e."

²¹ "Ondu'e atènyinnì akpa da öndu'e zè kì'dì zi kofo. 'Bu'e atènyinnì akpa da gisisi 'bènniye zè kì'dì zi kofo. Gisisiye ako'donni wehe akpa vo ko'jo zè aba akutu zè zi kofo. ²² Vidi biya akiyiye ga kò'du ma. Mora vidi ma nduwè na kyigo le mī ndundu mo, akayomo mo. ²³ Èzè o'do'e na kyènyè mī gawo maako, aho'e mī gawo ma agamo. Ma yada zi ye tinyö, inde'e loo ne'e mī gawo biya 'ba Yiserere ne dè, gba kazi Wisi a Vidi toko. ²⁴ Vo kò'du ko'jo anza kyedre ta da vo komoyandi 'bèni. Vo yasa anza kyedre ta da vo kyedre 'bèni. ²⁵ Here vo kò'du ko'jo mo'bo zi tedi kaa vo komoyandi 'bèni, vo lö'bo kaa vo kyedre 'bèni. Èzè vo da dakota ako'jo Belezobulu, vo dakota 'ba lijo'e ako'jo ru kyènyè aba."

Atere èyì
(Lk. 12:2-7)

²⁶ "Here ere'e vidi dè. Yaanya aba, wa ma ayöfu do mo, akayèhu, kò'du koho biya ako'do na yolo.

27 Wa mati mēdi ayada zi ye mi mandölu, akayada'e mi bikanyi kyedre, wayawaya 'be'e akame'do ta da tɔɔ 'ba loko. 28 Ere'e dē kazi vidi ma ēdinni ida ra kofu, ofonni lawo dē. Ere'e Wirī ma akato'bo yaŋa 'dō ida ra lawo aba mi wa'do gehena. 29 Nje tarifa kōlō akato'bo silo kogo riyo. Here silo ma kōlō alēpi dē akaŋo kazi da kō'du komba 'ba 'bu'e. 30 Ga kō'du yēvu biya ma de 'e ne, ēdi akiti. 31 Here ere'e dē ēdiye na laka ndra ta da silo kayo."

Kō'du kyēnyē yasi Yēsu komba dē aba
(Lk. 12:8-9)

32 "Here kō'du zē ma iyanni mi vidi kayo zē 'bama, mako'do kpa here komo 'bu ma komoriyē. 33 Mora here, ezē vidi maako omba ma dē ta komo vidi kayo, ma komba mo kpa dē ta komo 'bu ma komoriyē."

Anza rakyēyi ra dē wa ne kulu ra
(Lk. 12:51-53; 14:26-27)

34 "Asōsu'e dē henye ere, mayi zi rakyēyi ra kika mi damōku. 'E'e, mayi dē zi rakyēyi ra kika, kulu ra. 35 Mayi zi gisi kora'e tēnyinni wehe aba da 'bu nni, gisi minzō'e tēnyinni wehe aba da ma nni, mbara koze atēnyinni wehe aba da wese nni. 36 Vo wehe kyēnyē 'be'e, atēdi akpa vidi 'ba dakota 'be'e.

37 "Zē ma o'donni lɔɔ 'bu nni, mandere ma nni ndra ta da ma, ɔ'bōnni dē zi tēdi na vo lō'bō 'bama. Zē ma

o'donni lɔɔ gisi kora 'bēnni, mandere wisi wujē ɔ'bōnni dē zi tēdi na vo lō'bō 'bama. 38 Zē ma injēnni taka 'bēnni dē riye zi lō'bō ga ndi ma, ɔ'bōnni dē zi tēdi na vo lō'bō 'bama. 39 Zē ma o'donni lɔɔ didinni ndra ta da lɔɔ ma, akayōlunni. Zē ma ayōlunni didinni ga kō'du ma, aki'janni didi lōhu."

Biriti
(Mk. 9:41)

40 "Vidi ma iriye kala kyedre aba iri ne ma ra, mora vidi ma iri ma kala kyedre aba, iri ne vidi ma utu ma ne. 41 Vidi ma iri nēbi kala kyedre aba ga kō'du mo nēbi, aki'ja mi wakinye 'ba biriti 'ba nēbi. Vidi ma iri vidi ma laka kala kyedre aba ga kō'du mo na laka, aki'ja mi wa yanya 'ba biriti 'ba vidi laka. 42 Ezē vidi ma i'di gbi le nje siko 'ba wini kyēyi, zi vidi ma kōlō 'ba ga ndi ma, vidi nani aki'ja biriti rē ni."

11

Vo litu'e kazi Yowani Bapatisi
(Lk. 7:18-35)

1 Mati Yēsu inde kō'du nenyē'e yada mo zi vo lō'bō 'bēni 'butē dōmoriyō ne'e, mo ila bi nani i'bē kō'du yandi yēti aba mi gawo 'ba Galilaya'e. 2 Mati Yowani Bapatisi owo mi kamba, kō'du Korisito ēdi ako'do ne, mo utu kya 'ba vo lō'bō 'bēniye zi mo. 3 Zē ako'jōnni ha Yēsu iyanni henye, "Ayada zi ze, yi ra kora ma omba tayi kōdō dida ze bi vidi maako?" 4 Yēsu aya'ba da me'do iya

henye, "İ'bē'e a'ba'e hulēhu ayada'e zi Yowani kō'du ma ēdī akowo'e kongɔ mo aba. ⁵ Vo komokōndu atɔ'bo bi kongɔ, vo keje atɔ'bo lasi, zē ma ēdinnī na riti kazi kɔɔ mōnyu o'do zē ŋbala, vo mbilikisi owo kō'du, yōku vidī ēnyinnī lōhu na didī, kō'du yōyō laka ēdī yēti mo zi vo leriye. ⁶ Rakyenyi ēdī zi zē ma anza nnī dē dajiji aba ga kō'du ma."

⁷ Mati vo lō'bō a Yowani ēdī atī'bēnnī, Yēsu ame'do kō'du mo zi vidī kayo: "Mati İ'bē'e yaga zi Yowani mī da lipī, a'di ra omba'e zi kongɔ? Rakidē 'ba mbili loma mī buluku? ⁸ A'di ra İ'bē'e yaga zi kongɔ? Vidī kora usu rē nī mī bōngɔ laka? Vidī ma usu rē nnī kaa mahere ne alimannī mī loko kyedre a yere. ⁹ Ayada'e zi ma a'di ra İ'bē'e yaga zi kongɔ? Nēbī ra? ɔo ongo'e ndra ta da nēbī. ¹⁰ Here kō'du yōru ra iya kō'du ga kō'du mo, 'Ma kutu vo lō'bō ama dagba komo yī zi gērī yēhu zi bi yī.' ¹¹ Ma yada zi ye tīnyō, Yowani Bapatisi ēdī kyedre ta da vidī maako, mo maako ma tisiwa mī damōku 'ba Wiri kyedre ta da Yowani. ¹² Mī kadra ma Yowani Bapatisi ayētī kō'du 'bēnī le mī ko'do nenyē damōku 'ba Wiri ēdī tōvu kyedre kyigo aba. Kora vo wehe ko'do'e İ'dī rē nnī zi kuru mo na gbōrōkōtō. ¹³ Here le mī kadra 'ba Yowani nēbiye biya kō'du kī'dī 'ba Mosa ame'do kō'du 'ba damōku. ¹⁴ Ezē omba'e zi koma mī kō'du kise 'bēzē, Yowani mo

Eliya, ma kō'du tayi 'bomo ayētī. ¹⁵ Owo'e kō'du ne ezē ēdiye mbili aba!"

¹⁶ "Yaanya aba, kaa a'di ma kiya ga kō'du vidī ma ēdinnī mī ko'do ma ndenyē ne? Zē kaa gisisi ma ēdinnī alima mī bi 'ba wakogo. Gbōngɔ ma kōlō akagbōgbō hē nnī zi maako'e akiya.

¹⁷ 'Henyē, dolo kudi 'ba rakoze zi ye,

mora ɔlo'e dē.

Daya'bi ze ngala 'ba dakoli, mora udu'e dē.'

¹⁸ Mati Yowani ayi, mo oro hē nī uwē a'ji dē vidī biya iyannī henye, 'Mo ēdī dakyikyī aba.' ¹⁹ Mati Wisi a Vidī ayi, mo onyo wa, uwē a'ji. Mora vidī iyannī henye, ongo'e bi te da kora ne. Mo onyo wa takanyi. Uwē a'ji kpa takanyi mo aboka 'ba vo 'be'bele kō'du'e vo kō'du kyēnyē ko'do'e ētī. Mora kō'du yolo a Wiri ēdī na yada zi tēdī tīnyō tēmī wa ma o'do rē nī."

Vidī 'ba gawo naniye owonnī kō'du dē
(Lk. 10:13-15)

²⁰ Vidī ma mī gawo ma Yēsu o'do kō'du ko'do kyedre ēnī mī zē ne, 'de oto dē nnī dē tēmī kō'du kyēnyē 'bēnnī, here mo iya zē na kyēnyē. ²¹ "Atēdī zi ye kyēnyē Korɔzini! Atēdī zi ye kyēnyē Beteseyida! Ezē kō'du ko'do ma o'do mī ye ne o'do mī Tiyere, Sidoni aba kani vidī nani usunnī bōngɔ 'ba lubē ku rē nnī zi yada henye ere zē otōnnī dē nnī ku tēmī kō'du kyēnyē

'bënni. ²² Ma yada zi ye henye, mi ko'do 'ba vurë aba, Wirî akila vidî 'ba Tiyere, Sidoni aba tada'e. ²³ Yi Kaparanamo! Omba'e zi re 'e kinjê komoriyë? Aku'du'e akaŋo mi wa'do 'ba gehena. Èzë kö'du ko'do ma o'do mi ye ne mo'do mi Sodomo, atëdi zo kadra ndenye aba. ²⁴ Akato'bo yolo'e henye, mi ko'do 'ba vurë aba Wirî rasösu ndra kö'du Sodomo tada'e!"

Ayiye zi ma zi lawo
(Lk. 10:21-22)

²⁵ Mi kadra nani Yësu iya henye, "Bu Yere 'ba komoriyë dakaŋo aba! Mo'do öwö'di zi yi ga kö'du zi vo kazi kö'du yolo'e, wa ma oho kazi vo kö'du yolo'e vo yandi ëti ayada ku zi gisisiye. ²⁶ Zo, 'bu, nenyë hala wa ma omba kani zi rë ni ko'do. ²⁷ 'Bu ma i'di wa ku biya zi ma. Vidî maako ayolo Wisi dë nje 'Bu. Vidî maako ayolo 'bu dë nje Wisi, zë ma Wisi inzi zi nni yada."

²⁸ "Ayiye zi ma 'e biya ma na riti kazi wayeto kinjê maki'diye alawo. ²⁹ O'do 'e loo 'bama, ayandi 'e kazi ma, ga kö'du ma vo watowo raya'ba aba. Here aki'ja'e ralawo. ³⁰ Loo 'bama ayeto dë. Kinjê mo na pëlë."

12

Kö'du ko'jo ga kö'du ko'do 'ba ralawo
(Mk. 2:23-28; Lk. 6:1-5)

¹ Anza na kowo ta go mo, Yësu ëdi gbo ti'bë kpuru temi yaka 'ba nyenyo mi

ko'do 'ba ralawo aba. Vo lö'bö 'bomo'e gbo na o'bo, here ayetonni da mbili nyenyo kowe ijö mo konyo. ² Mati Farasi ongönni kö'du ne here, zë iyanni zi Yësu henye, "Ongö te, anza na laka mi kö'du ki'di 'beze zi vo lö'bö 'bëyiye kö'du mahere ne, ko'do mi ko'do 'ba ralawo!" ³ Yësu aya'ba da me'do iya henye, "Ako'jo'e kö'du ma Dawidi o'do mi kadra nani ma mo vidî 'bëni ëti na o'bo ne dë? ⁴ Mo i'bë ödu mi loko 'ba Wirî, mo nni vidî 'bëni ëti onyonna mangolo'bo koro ma i'di zi Wirî, ëdi le mi kö'du ki'di anza dë zi zë konyo mo, nje vo karasa ra akila zi konyo mo. ⁵ Kodo ako'jo'e dë mi kö'du ki'di 'ba Mosa iya henye, temi ko'do 'ba ralawo biya vo kö'du yeti mi yëkelu 'ba Wirî zë oronni ko'do 'ba ralawo dë, here zë anza nni dë na litë? ⁶ Ma yada zi ye henye, wa maako ëdi kinye kyedre ta da yëkelu. ⁷ Ködu yöru iya henye, momba ngötu kumu dë, momba 'e zi tedi na mikuku. Èzë ayolo'e mi kö'du nenyë ku, o'bo'e dë zi vurë kikye ra vidî ma o'donni kö'du kyënyë ako dë. ⁸ Wisi a Vidî Yere 'ba ko'do 'ba ralawo ra."

Kora vo kala keŋe
(Mk. 3:1-6; Lk. 6:6-11)

⁹ Yësu ila bi nani ënyi i'bë bi 'ba mötu. ¹⁰ Kora maako ëdi ani na vo kala keŋe. Kya 'ba vidî maako'e ëdinni ani ombanni zi Yësu susu ga kö'du kyënyë ko'do ako'jonnî ho mo iyanni

henye, “Ēdi na kyenyē mi kō'du ki'di 'beze zi vidī kō'jɔ mi ko'do 'ba ralawo?”

¹¹ Yēsu aya'ba da me'do iya henye, “A'di, ēzē vidī ma kōlō tēmī 'e ēdī tīmēlē aba alēpī mi wogo yōndu mi ko'do 'ba ralawo, akasōsu kō'du mo dē zi kotɔ mo yaga? ¹² Vidī kōndu ra laka ndra ta da tīmēlē! Here ne, kō'du ki'di 'beze ila ze zi vidī maako kōnyī mi ko'do 'ba ralawo aba.” ¹³ Here mo iya zi kora 'ba kala keje ne henye, “Iza ga kala yī yaga.” Mo iza gɔ mo yaga, gbɔ na laka lōhu kaa agamo ne. ¹⁴ Here Farasiye i'bēnnī o'dōnnī mala zi Yēsu kofo.

Vo litu kinzi a Wirī ra Yēsu?

¹⁵ Mati Yēsu owo kō'du mala rē nī ne, mo i'bē 'de ta bi nani, mora vidī kayo alō'bōnnī gbɔ ga ndī mo aba. Mo ako'jɔ vidī ma zē na rakɔɔ ne'e biya, ¹⁶ mo ise gɔ mo zi zē iya henye, mayadannī kō'du nī dē zi vidī maako'e. ¹⁷ Mo o'do here zi rē nī ko'do kaa kō'du ma nēbī Yisaya ayi ku tīnyō.

¹⁸ “Kinye ēdī vo lō'bō ama ma minzi.

Mo ma mo'do lɔvɔ mo.

Kō'du mo, ma na rakyenyi.

Ma kutu Lawo Kōlō Laka ama dɔ mo,

mo akayōyō kō'du vurē ama zi vidī.

¹⁹ Mo awasa mandere ha gbōgbō dē

mandere me'do na gu ŋberere da gēri.

²⁰ Mo owe loma ma idē rē nī ku ne dē,

mandere yōlu lamba ma omba ku kara tɔrɔ kazi lēru.

Mo atēdī nduwē, le mo ako'do vurē ma laka 'ba kpiliri.

²¹ Tu'dē biya aki'di kō'du sōsu 'bēnnī mi mo.”

Yēsu Belezobulu aba
(Mk. 3:20-30; Lk. 11:14-23)

²² Here kya 'ba vidī maako'e ikannī kora vo komokōndu maako zi Yēsu, ɔ'bɔ dē zi me'do ga kō'du mo ēdī dakyikyī aba. Yēsu ako'jɔ kora ne, here mo ɔ'bɔ zi me'do bi kongɔ aba. ²³ Vidī biya na rakaga tēmī kō'du ma Yēsu o'do ne. Zē ako'jonnī kō'du iyannī henye, “Mo atēdī Wisi 'ba Dawidi ra?”

²⁴ Mati Farasiye owonnī kō'du ne, aya'bannī dɔ mo iyannī henye, “Mo ore dakyikyī ne'e yaga, ga kō'du vo dē zē Belezobulu ra, i'di kyigɔ ne zi mo zi ko'do here.”

²⁵ Yēsu ayɔlɔ kō'du ma zē ēdinnī asōsu, mo iya zi zē henye, “Dakaŋo ma inye rē nī na gbōngo gbōngo wehe ko'do oka ani aba, alima na konda dē. Gawo maako, mandere dakota ma inye rē nī na gbōngo gbōngo wehe ko'do oka maako aba akalēpī. ²⁶ Here ēzē gbōngo ma kōlō ēdī wehe ko'do oka nī vere aba mi damōku a Satani, nenyē kō'du ya'ba aba henye, inye rē nī ku nzo na gbōngo gbōngo kandi apere rē nī. ²⁷ Iya'e henye, mo ore dakyikyī yaga kyigɔ 'ba Belezobulu aba, mora ēyi ra i'di zi vo ga ndi yiye kyigɔ

ne zi zē kore yaga? Zē atēdi na vo vurē 'bē 'e. ²⁸ Ēzē mora dakyiky kyigo 'ba Lawo 'ba Wiri, here damōku a Wiri ayi ku de 'e."

²⁹ "Vidi maako ɔ'bo dē tōdu mi loko 'ba kora ma na kyigo zi wasisi ɔmo koba, nje ezē mo ida kora kyigo ne dagba atehe 'da loko ɔmo kolo."

³⁰ "Vidi ma anza dē 'bama, mo ēdi tūnyō kō'du aba ra ma. Vidi ma akonyi ma dē zi toto, ēdi tūnyō pere mo. ³¹ Ma yada zi ye henye, atɔ'bo vidi kila ga kō'du kyēnyē mati o'donni, kō'du kyēnyē kiya aba, mora vidi mati iya kō'du kyēnyē ra Lawo Kōlō Laka, ila mo dē. ³² Vidi mati iya kō'du kyēnyē ra Wisi a Vidi akila mo, vidi mati iya kō'du kyēnyē ra Lawo Kōlō Laka ila mo dē yaanya aba ŋburu."

Kaga logɔ ni aba
(Lk. 6:43-45)

³³ "Zi tēdi logɔ laka aba ēdi kaga ma laka aba. Ēzē ēdi kaga ma kyēnyē aba atēdi logɔ ma kyēnyē aba. Kaga akayolo tara dakyinē 'ba logɔ ma ana. ³⁴ 'E wiri ne'e, hala akiya'e kō'du ma laka, mora 'e Satani? Ha akiya wa ma ēdi. Ndo mi didi mo aba. ³⁵ Vidi ma laka akodo gbī wa ma laka ga kō'du laka eni, vidi ma kyēnyē akodo gbī kō'du kyēnyē ga kō'du kyēnyē eni. ³⁶ Ayolo'e henye kadra 'ba vurē aba, vidi biya na kōlō kōlō akayēti kō'du kyēnyē ma mo iya. ³⁷ Me'do hē yi ra, akpa ako'do vurē

mo aba rē yi, zi yolo yi vo kō'du laka kodo vo kō'du kyēnyē."

Kō'du ko'jo ga kō'du ko'do
(Mk. 8:11-12; Lk. 11:29-32)

³⁸ Here kya 'ba vo komoyandi 'ba kō'du ki'di maako'e, kya 'ba Farasi maako'e eti, ame'donni riye iyanni henye, "Vo komoyandi, domba zi yi kongɔ ta bi kō'du ko'do kō'do." ³⁹ Mo aya'ba do mo zi zē iya henye, "Hala vidi kyēnyē 'ba kazi wiri edinni kadra ndenye aba. Ako'jo'e ha ma ga kō'du ko'do? 'E'e! Kō'du ko'do ma akayada zi ye atēdi nje kō'du ko'do 'ba nēbi Yona. ⁴⁰ Tēmi gēri kōlō ne Yona o'do kadra wota yondo aba mi kyenze, here Wisi a Vidi ako'do kadra wota yondo aba mi hu kaŋo yondu ne. ⁴¹ Mi ko'do 'ba vurē aba, vidi 'ba Ninewē atēnyinni riye akasusunni 'e ga kō'du zē otōnni dē nni ku tēmi kō'du kyēnyē 'bēnni, ma owonni kō'du yēti 'ba Yona ne. Ma yada zi ye, wa kyedre maako ēdi kinye ta da Yona. ⁴² Mi ko'do 'ba vurē aba yere mbara 'ba daliŋo 'ba Seba atēnyi riye 'e susu ga kō'du mo i'bē tēmi gēri ne biya tēmi kaŋo 'bēni kō'du me'do yolo yandi 'ba yere Solomono kowo. Miya zi ye henye, wa ēdi kinye kyedre ta da Solomono!"

Ta'ba 'ba dakyiky
(Lk. 11: 24-26)

43 “Ēzē dakyikyī asi ku yaga tara vīdī, i'bē lasi aba dakaṇo maako bi lawo koma. Ēzē i'ja dē, 44 akiya na bi dēnī henye, ‘Ma ta'ba hulēhu liṇo ama ma mila ne.’ Here i'bē hulēhu i'ja loko na mbiya, ṇbala na laka. 45 Here ēnyī i'bē yaga ika aboka niye madomoriyō dakyikyī maako'e na kyēnyē ta da nī, zē ayinnī alimannī gbo ani. Ēzē inde rē nī ku, vīdī nani ēdī mī riti kyēnyē ta da ma dagba. Nenyē ēdī kō'du ma ako'do rē nī zi vīdī ma kyēnyē'e mī ko'do nenyē.”

Ma 'ba Yēsu ōndu mo ēti
(Mk. 3:31-35; Lk. 8:19-21)

46 Mati Yēsu ēdī gba ame'do zi vīdī kayo, ma mo ōndu mo ēti ɔkonnī gbo. Zē ɔkonnī yaga kō'du ko'jo zi me'donnī zi mo. 47 Here vīdī maako tēmī vīdī naniye iya zi mo henye, “Ongɔ te ma yi, ōndu yi ēti ēdinnī atɔɔ yaga, ombannī zi me'do zi yi.” 48 Yēsu aya'ba da me'do iya henye, “Ēyī 'bēnī ma ma? Ēyīye ra ōndu ma'e?” 49 Mo ēnyī ayada bi da vo lō'bō 'bēniye, iya henye, “Ongɔ te! Kinye ma ma ōndu ma ēti. 50 Vīdī ma o'do wa ma 'bu ma komoriyē omba mo zi ko'do mo ne, mo ra na ōndu ma, ēmī ma ma ma.”

13

Mala 'ba vo kofo kilī
(Mk. 4:1-9; Lk. 8:4-8)

1 Mī ko'do kōlō, Yēsu ila liṇo ēnyī i'bē da gōtī 'ba fōfō alima gbo akaṇo. 2 Vīdī

kayo ma atoto rē nnī kpo ta rɔ mo gbo kyɔ, mo ēkyī mī tōṇbō alima gbo mī mo, vīdī kayo ɔɔ 'bēnnī yaga da gōtī. 3 Mo alima kō'du yēti zi zē kyɔ tēmī mala. Yēsu iya henye, “Kadra maako aba kora maako i'bē kofo kilī. 4 Mati mo ili kofo mī yaka, kya mo alēpī da gēri, ali ayi onyonni 'de. 5 Kya mo alēpī mī kaṇo ma ři'dī, kaṇo ma laka nje tisiwa aba, kandi kofo ne ōtu ga kō'du kaṇo ne alo dē. 6 Mati kadra ese o'bo wevo ma luru ne'e, ga kō'du ngara'da ōdu dē gbo na laka, kandi wevo ne'e akyītu gbo. 7 Kya 'ba kofo alēpī mī kutē kono, ōvu mora ofo wevo mo. 8 Kya 'ba kofo alēpī mī kaṇo ma laka wevo mo ana i'jō, kya mo lamikōlō, aga mo'e 'butēmōdaka, mora aga mo'e 'butēwota.” 9 Yēsu inde kō'du 'bēnī iya henye, “Owo'e kō'du ne, ēzē ēdī 'e mbiliye aba!”

Mī i'jō 'ba mala ne

(Mk. 4:10-12, Lk. 8:9-10)

10 Vo lō'bō'e ayinnī zi Yēsu ako'jonnī ho mo iya henye, “Kō'du a'di ēdī 'bēyī ame'do zi vīdī tēmī mala?” 11 Yēsu ēnyī aya'ba do mo iya henye, “Kō'du koho 'ba damōku 'ba Wiri i'dī ku zi ye, anza dē zi zē. 12 Mora here, vīdī ma wa aba akī'dī zi mo ndra, here mo atēdī mo aba kyɔ ta da ma ēdī. Mora vīdī mati anza wa aba dē, akoba 'de kazi mo gbī le ma tisi ma mo ēdī mo aba ne. 13 Mī kō'du ma mēdī ame'do zi zē tēmī mala ēdī henye,

'Zè ongonni bi mora i'janni
dè,
zè o'je mbili nni.

Mora owonni mandere
ayolonni dè.'

¹⁴ Kö'du kumè 'ba Yisaya ga
kö'du 'bèzè ne henye,

'Vidi nenyè'e akowonni nje
na kowo

mora ödu dè, dè zè.

Zè akongonni bi akongo

mora 'de i'janni dè.

¹⁵ Didì vidi nenyè'e na kyigo.

Mbili vidi nenyè'e yaanya
aba na kisi.

Zè ombanni dè zi kö'du tinyö
kongö.

Èzè mbili zè anza dè na kisi,
zè akongonni komo nni aba,

akayolonni dè nni aba mora

akotö dè nni zi ma
hulèhu,

mora akakö'jö zè.' "

¹⁶ "Mora kö'du'e ne laka
ga kö'du komo'e i'ja ku,
mora mbiliye owo kpa ku.

¹⁷ Èdì na laka miya zi ye nèbì
kayo mora vidi kayo a Wiri
ombanni zi ki'ja wa ma i'ja 'e
ne, mora 'de i'janni dè, mora
zè ombanni zi kowo wa ma
owo'e ne, mora 'de owonni
dè.

*Yèsu ayada mi mala 'ba vo
kofo kilì*

(Mk. 4:13-20; Lk. 8:11-15)

¹⁸ "Owo'e ayandiye mi
kö'du 'ba vo kofo kilì ne.

¹⁹ Zè mati owonni kö'du
kise 'ba damöku ne, mora
ayolonni dè èdinni kaa kofo

mati alèpì da ga gèrì. Satani
ayi iri me'do ne yaga tëmì
di'di zè.

²⁰ Kofo mati alèpì
dakaño ma ri'di aba, èdì
zè ma owonni kö'du ne

rakyenyi aba, kandi ma

owonni. ²¹ 'De ödu dè gbo
mi di'di zè, mora èhinni dè
na konda. Here mati kö'du
kyènyè maako ayi ga kö'du
kise ne, akilanni 'de kandi.

²² Kofo ma alèpì mi kono
ne, ga kö'du zè ma owonni

kö'du kise ne, kö'du sösu ga
kö'du wa 'ba dakaño, lövö

wa kyö ila kö'du kise ne dè
tödu mi di'di zè, du ananni

lögö dè. ²³ Kofo ma ili mi
kaño ma laka, èdì kö'du zè

ma owonni kö'du kise ne,
irinni gö zè ra ananni lögö,

kya mo lamikölö, agamo'e
'butèmodaka mora agamo'e

'butèwota."

Mala kö'du 'ba nyangölu

²⁴ Yèsu ayada mala ma kya
mo zi zè. "Damöku 'ba Wiri
èdì kaa henye. Kora maako

ili kofo ma laka mi yaka èni.

²⁵ Yöndö kölö maako aba,
mati vidi o'donni ku biya vo

wehe ayi ili kofo nyangölu
mi kutè wana, mora i'bè

wèni 'de. ²⁶ Mati wevo mo
övu, mbili mo omba ku zi

rè ni ki'di. Nyangölu alaya
gbo. ²⁷ Vo kalima a kora ne

ayi zi mo iya henye, 'Kyedre,
kofo laka ra ili mi yaka 'bèyi

ne. Nyangölu ne ayi 'bèni
ta kila?' ²⁸ Mo aya'ba da

me'do zi mo, iya henye, 'Ne
vo wehe maako ra o'dö kö'du

ne.' Zè ako'jonnì ho mo
iyanni henye, 'Omba zi ze

ti'bè nyangölu ne kotö mo
'de yaga?' ²⁹ Mo aya'ba da

me'do, iya henye, "E'e, ga
kö'du èzè atoto'e nyangölu

ne akotö'e kya wana 'dö
zè èti. ³⁰ Ila'e wana 'dö

nyangölu aba mövunnì bi
kölö le kadra 'ba wakumu

ta yaka aba. Ma kayada zi vo lo'e, zi nyangölu koto dagba, ho mo kida na kulu zë ko'bo, mora da wana toto zi ki'di mo mi lo'bi.' "

Mala 'ba kofo masatada
(Mk. 4:30-32; Lk. 13:18-19)

³¹ Yësu ayada mala ma aga mo zi zë, "Damöku 'ba Wiri edi henye: Kora maako oba kofo masatada iyï mi yaka eni. ³² Kofo matisiwa aba ta da kofo biya, mati övu riyë, gbo na kyedre ta da wevo biya, övu na kaga, ali ayinni uvö loko enni mi ngora mo."

Mala kö'du 'ba langa
(Lk. 13:20-21)

³³ Yësu nduwë mala maako yada mo zi zë iya henye, "Damöku 'ba Wiri edi henye: Mbara maako oba langa asusë mi tele 'butësowö 'ba lunzu i'di gbo tö'bu." ³⁴ Yësu ayada kö'du nenyee zi vidï kayo temï mala. Mo iya kö'du ako dë zi zë kazi mala. ³⁵ Mo o'do kö'du ne here zi kö'du kiya 'ba nebï tayi tinyö: "Ma ko'do mala ezë ma me'do zi zë. Ma kayada zi zë wa mati ayolönni dë kyere ma damöku i'di rë ni ne."

Yësu ayada mi mala 'ba nyangölu

³⁶ Mati Yësu ila vidï kayo ödu loko, vo lö'bö 'bomowe ayinni zi mo, iyanni henye, "Ayada dero zi ze mi mala 'ba nyangölu mi yaka ne a'di?" ³⁷ Yësu aya'ba do mo, iya henye, "Kora ma ili kofo ma laka ne Wisi a Vidï. ³⁸ Yaka damöku, kofo ma

laka ne, mora vidï ma 'bënni 'ba damöku ne. Nyangölu ra vidï ma 'bënni 'ba Satani. ³⁹ Vo wehe ma ili kofo ne mo ra Satani. Wa kumu ta yaka mora ndundu 'ba daliño, mora vo kumumo'e zë ra malayika'e."

⁴⁰ "Here kaa ma nyangölu atoto do mo o'bo mi wa'do, kö'du ne ako'do rë ni here mi ndundu 'ba daliño aba. ⁴¹ Edi here, Wisi a Vidï akutu yaga malayika eniye, zi toto temï damöku eni yaga, vidï ma biya edinni vidï ki'di zi kö'du kyënyë ko'do, biya agamo'e ma edinni kö'du kyënyë ko'do. ⁴² Zë aku'dunni zë mi wa'do, zë akudunni hë nni konyo aba. ⁴³ Vidï a Wiri atanyinni kaa kadra mi damöku a 'bu nni, owo'e kö'du ne, ezë edi 'e mbili aba."

Mala kö'du 'ba wa koho

⁴⁴ "Damöku 'ba Wiri edi henye, kora maako i'ja wa na koho mi yaka. Mo ayöfu do mo gbo löhu. Mo na rakyenyi, i'bë wogo wasisi mati mo edi mo aba yaga, i'bë hulëhu wogo yaka nani gbo.

Mala 'ba atenje

⁴⁵ "Damöku 'ba Wiri edi kpa kaa henye. Kora maako edi bi koma kö'du dahabo ma laka. ⁴⁶ Mati mo i'ja, mo i'bë wogo wasisi mati mo edi mo aba biya yaga, wogo dahabo nani gbo.

Mala 'ba kiri kyenze

⁴⁷ "Damöku 'ba Wiri edi kpa kaa henye, kya 'ba kora vo kyenze kiri u'du wa

'ba kyenze kīrī ěnnī yaga mī fōfō, mora īrī dakyīnē 'ba kyenze biya. ⁴⁸ Mati wa 'ba kyenze kīrī ědī ku ndo, zē otōnnī yaga da gōtī alimannī gbo akaṅo zi mī kyenze ne yanya, ma laka ne i'dīnnī mī бага ěnnī, maṭi anza na laka u'dunnī zē 'de mōku. ⁴⁹ Atēdī mī ndundu 'ba daliṅo aba kaa nenyē. Malayika atī'bēnnī yaga akako'dōnnī vidī ma kyēnyē'e tēmī ma laka ⁵⁰ Aku'du zē mī wa'do 'ba koli ani zē akudunnī hē nni konyo aba."

Kō'du kyī ma koo aba

⁵¹ Yēsu ako'jo hē zē, iya henye, "Ayolo'e kō'du nenyē'e ku?" Zē aya'bannī do mo iyannī, "Oo." ⁵² Here mo aya'ba do mo zi zē iya henye "Vo komoyandi 'ba kō'du kī'dī ma ayandi zē kō'du 'ba Damōku 'ba Wīrī, kaa vo kyeti 'ba loko maṭi oba wa ma kyī ma koo aba, yaga tēmī lo'bi ěnī."

Omba Yēsu dē mī Naz- ereta

(Mk. 6:1-6; Lk. 4:16-30)

⁵³ Mati Yēsu inde yada mala nenyē'e ku, mo īla bi nani ⁵⁴ ěnyī i'bē hulēhu mī gawo 'bēnī Nazereta. Mo ayētī kō'du mī bi 'ba mōtu, mora zē ma owonnī kō'du yētī 'bōmo ne, zē rakaga aba. Zē ako'jonnī kō'du, iyannī henye, "Here mo i'ja kō'du yolo mahere ne ta kila? Mora kō'du ko'do 'bōmo ne'e? ⁵⁵ Mo ra dē wisi 'ba vo wakisē? Mariya ra dē

ma mo, Yemisi, Yosepa, Simona, mora Yudasi, zē ra dē na ōndu mo'e? ⁵⁶ ěmī mo'e ra dē ědīnnī alima kinye ne? Mo i'ja kō'du nenyē biya ta kila?"

⁵⁷ Mora here, zē ombannī mo dē. Yēsu iya zi zē henye, "Nēbī oro ta ga bi ne biya nje mī gawo 'bōmo vo dakota 'bōmo eti. ⁵⁸ Mo o'do kō'du ko'do dē ani, ga kō'du zē anza nni dē kō'du koma aba."

14

Koli 'ba Yowani Bapatisi (Mk. 6:14-29; Lk. 9:7-9)

¹ Mī kadra nani Heroda vo dakaṅo owo kō'du Yēsu mo ayada zi vo mī ² turu ěniye henye, "Tīnyō Yowani Bapatisi ra ěnyī ku na dīdī." "Kō'du nere ra mo ědī kyigō nenyē aba, zi kō'du ko'do ne'e ko'do mo." ³ Kō'du Heroda ra kyere i'dī kō'du zi Yowani kīrī kīda mo nyōrī aba ku'du mī kamba. Mo o'do kō'du ne ga kō'du Herodiya mbara 'ba ōndu mo Pilipo. ⁴ Mī kadra maako aba, Yowani Bapatisi ayada zi Heroda, iya henye, "Anza na laka zi yī Herodiya koze." ⁵ Here Heroda omba zi mo kofo, mora ere kazi vidī 'ba Yuda'e ga kō'du zē asōsu 'bēnnī Yowani ne nēbī ra. ⁶ Here mī kadra ko'jo 'ba Heroda aba wu'jē 'ba Herodiya olo komo vidī kayo. Heroda gbo rakyenyi aba ⁷ alōmu zi mo, iya henye, "Malōmu ku zi kī'dī zi yī wa ma ako'jo kō'du ga kō'du mo." ⁸ Here tēmī kō'du sōsu

'bama mo, mo ako'jo ho mo, iya henye, "i'di zi ma kinye yaanya aba da Yowani Bapatisi da gbenje ne." 9 Yere gbo kazi rakyenyi ga ko'du lomu ma mo o'do ta da komo yingo 'beni ne'e biya ne, mo i'di ko'du zi wu'je ne, da ko'du wa ko'jo 'bomo omba ku. 10 Here mo i'di ko'du ikye da Yowani gbo mi kamba, 11 do mo ne ika mi gbenje mora i'di gbo zi wu'je ne, mo oba ika gbo zi ma ni. 12 Vo lo'bo a Yowani ayi injenni yoku mo usu, mora ze i'be ayadanni ko'du mo gbo zi Yesu.

Yesu i'di wakonyo zi vidi kayo

(Mk. 6:30-44; Lk. 9:10-17; Yn. 6:1-14)

13 Mati Yesu owo ko'du Yowani, mo so ani mi tonbo, enyi i'be ga bi mbiya na bi deni. Here vidi owonni ko'du mo enyi ilanni gawo 'benni, i'benni ga ndi mo aba ta akafo. 14 Yesu enyi asi yaga temi tonbo, mati mo ongo vidi kayo ne'e, di'di mo oso gbo ndo na ko'du sosu ga ko'du ze, mo ako'jo ze ma na rakoo ne'e gbo. 15 Hutaga nani aba, vo lo'bo 'bomo ayinni zi mo iyanni henye, "Bi ku ra hutaga bi nenyi bi mbiya ra, utu vidi ne'e lijo mi'benni wakonyo kogo zi nni." 16 Yesu aya'ba da me'do zi ze iya henye, "Ze mi'benni de. 'E na bi de 'e, i'diye wakonyo zi ze konyo." 17 Ze aya'banni da me'do, iyanni henye, "Wa biya ma dedi mo aba kinye

mangolo'bo muyi kyenze riyö." 18 Yesu iya zi ze henye, "Ika'e ze zi ma kinye." 19 Mo i'di ko'du gbo zi vidi ne'e limanni akafo da loma, mo oba mangolo'bo muyi kyenze riyö ne aba, ongo bi riyö o'do owö'di zi Wiri. Mo owe mi mangolo'bo ne'e i'di ze gbo zi vo lo'bo'e, vo lo'bo i'di ze gbo zi vidiye. 20 Vidi biya onyo so'nni mora vo lo'bo obanni бага 'buté domoriyö ndo na koso wa ma so. 21 Watiti 'ba vidi kora ma onyonni wa ne, edi kpulukumuyi vidi, mbara gisisi eti iti de.

Yesu alasi ta da wini
(Mk. 6:45-52; Yn 6:15-21)

22 Here Yesu i'di vo lo'bo'e tekyinni mi tonbo ti'benni dagba kapa fofö moto, mora mo iya vidi ne'e mi'benni 'de. 23 Ta peti utu vidi ne'e ku, mo i'be da lutu riyö kuti ni aba amötu. Mati hutaga oko, Yesu edi gbo ani kuti ni aba. 24 Mi kadra ne tonbo edi ku na kowo mi kuté wini 'ba fofö re ni koho kazi wini kagba, ga ko'du buluku edi aluku zo ki'di zi mo. 25 Temi kuté kadra wota, modaka aba mi da mindö, Yesu ayi zi vo lo'bo'e lasi aba ta da wini. 26 Mati ze ongonni mo edi alasi ta da wini, ze na tere. Ze iyanni kudu aba na tere henye, "Ne gililo 'ba yoku ra." 27 Yesu ame'do kandi zi ze iya henye, "Uku mi ye, ne ma ra, ere'e de." 28 Here Petero ame'do riyö iya henye, "Yere ezé edi tinyö yi ra i'di ko'du zi ma ti'be ta da wini

zi yi ani.”²⁹ Yēsu aya'ba da me'do iya henye, “Ayi.” Petero asi yaga tēmī tōṅbō ayeto gbō tī'bē ta da wini zi Yēsu.³⁰ Mati mo ongo buluku kyigō ne, mo na tere ayeto zi lēndī akaṅo mī wini. Mo udu “Ayomō ma Yere.”³¹ Kandi Yēsu akako Petero kala nī aba, iya zi mo henye, “Ēdī kō'du koma aba tisiwa. Kō'du a'di dē yī jijiji gō mo?”³² Here zē 'dō riyō ēkyinnī mī tōṅbō, buluku ɔɔ gbō.³³ Here zē ma mī tōṅbō ne'e ayetonni Yēsu, iyanni henye, “Tīnyō yī Wisi 'ba Wiri ra.”

Yēsu akō'jo vo rakōō mī Genesereta

(Mk. 6:53-56)

³⁴ Zē umunni kyētī 'ba fōfō ayinnī gawo 'ba Genesereta,³⁵ ani vidī ayolōnnī Yēsu gbō, zē utunni kō'du zi vidī 'ba rakōō'e biya kpo tara gawo nani, ikanni zē gbō zi Yēsu.³⁶ Zē alenzenni mo zi kila zē mati kōō aba ne, gbī nje zi ha bōngō omo kisa, zē biya ma isenni ne, akō'jo zē gbō ṅbala.

15

Kō'du yandi 'ba wa ṅbala ti'da aba

(Mk. 7:1-13)

¹ Kya 'ba Farasiye nni vo komoyandi 'ba kō'du kī'dī ētī, ayinnī ta Yerusalema zi Yēsu, ako'jonnī hō mo, iyanni henye,² “Kō'du a'di vo lō'bō 'bēyīye ɔwōnnī kō'du kī'dī ma kyedre 'beze ilanni zi ze ne dē? Akaka kala nni dē tēmī gērī ma laka gba kazi wakonyo.”

³ Yēsu aya'ba dō mo iya henye, “Mora kō'du a'di ɔwō'e kō'du a Wiri dē, iriye ga ndī kō'du yandi 'be'e?”⁴ Kō'du Wiri iya henye, “Owō 'bu yi ma yi aba. Vidī ma asēnē 'bu nī mandere ma nī akī'dī mo zi kofō.”⁵ Mora ayandi 'e henye, ēzē vidī maako ēdī wa aba, mo mo'do zi 'bu nī kōnyī mandere ma nī. Mora iya henye, nenyē 'ba Wiri.⁶ Mo omba dē zi 'bu nī tōwō. Tēmī gērī ne ɔwō'e kō'du kī'dī a Wiri dē, ga kō'du zi ga ndī kō'du yandi 'be ra kīrī.⁷ 'E vo komokandi ne'e, kō'du 'ba Yisaya ēdī tīnyō, kaa ma mo iya kō'du ga kō'du ko'do 'be'e.”

⁸ Wiri iya henye, “Vidī nenyē'e ɔwōnnī ma me'do hē nni aba, di'di zē tīnyō na kōwō tara ma.⁹ Here anza na laka zi zē ma yeto, ga kō'du ēdinnī kō'du kī'dī 'ba vidī kōndu ra yandi mo kaa kō'du kī'dī ama.”

Wa mati ēdī vidī ko'do na ti'da

(Mk. 7:14-23)

¹⁰ Yēsu ako'jo vidī kayo zi nī iya zi zē henye, “Owō'e, ayolō'e.¹¹ Anza dē wa ma i'bē ta ha vidī mī mo ra o'do mo na ti'da, wa ma asi yaga ta hō mo ra o'do mo na ti'da.”¹² Here vo lō'bō omo ayinnī zi mo iyanni henye, “Ayolō'e ku henye ere, Farasi anzanni dē na rakyenyi mī kō'du kiya 'bēyī ne?”¹³ Yēsu aya'ba da me'do iya henye, “Wevo mati 'bu komoriyē ra dē yī akoto 'de.”¹⁴ “Asōsu'e kō'du zē dē. Zē vo dagba 'ba vo komokōndu. Ēzē kora

vo komoköndu maako akoko vo komoköndu agamo, zë 'dö riyö akalëpinni mi wogo." 15 Petero ënyi ame'do riyë iya henye, "Ayada mi i'jö me'do ne te zi ze." 16 Yësu iya zi zë henye, "Anza'e dë gba ndrë na komokandi ta da oka'e. 17 Ayolo'e dë? Wa ma i'bë ta ha vidì i'bë mi mo mora gbo yaga tëmi ida ro mo. 18 Mora wa ma asi yaga ta ha, ayi tëmi di'di, ne wa ma o'do vidì na ti'da 19 Tëmi di'di mo ayi kö'du sösu ma kyënyë, ma akì'di mo zi wa kofo, ndoro ko'do, kö'du kyënyë maako'e ko'do mo aba, zi wakolo, ndondo, kö'du kyënyë kiya ra oka'e. 20 Nenyë'e wa ma ëdinni vidì ko'do na ti'da, zi wakonyo kazi kala'e kaka, kaa ma zë iyanni ne, o'do vidì dë na ti'da."

Koma 'ba mbara tëmi Kanana
(Mk. 7:24-30)

21 Yësu ila bi nani ënyi i'bë dakaño ma kara ra gawo kyedre 'ba Tiyere nni Sidoni aba. 22 Mbara 'ba Kanana maako ma alima bi nani ayi zi mo. Ënyi udu riyë, iya henye, "Wisi 'ba Dawidi, akonyi ma kyedre. Wu'jë ama ëdi dakyikyì aba, mi riti kyedre." 23 Yësu iya me'do ako dë zi mo. Vo lö'bö 'bomo ayinni zi mo alenzenni mo iyanni henye, "Ore mo 'de, mo ëdi ga ndi ze kirì kpoco nenyë ko'do aba." 24 Yësu aya'ba do mo iya henye, "Utu ma nje zi vidì 'ba Yiserele'e ma ölunni." 25 Mati here ne, mbara ne ayi alëpi ndi

mo. Mo iya henye, "Akonyi ma Yere." 26 Yësu aya'ba do mo iya henye, "Anza dë na laka zi wakonyo a gisisiye ku'du mo zi wihiye." 27 Mo aya'ba do mo iya henye, "Ne tinyö Yere, wihi ëdinni kpa wakonyo ma oso alëpi ta da tarabiza 'ba kyedre 'bëzë 'e ne konyo." 28 Yësu aya'ba do mo zi mo iya henye, "Yi mbara 'ba kö'du koma kyedre aba. Mi kadra tisi nani wu'jë omo ako'jo rë ni gbo."

Yësu ako'jo vidì kyo

29 Yësu ila bi nani ënyi i'bë na konda ta da kapa föfö 'ba Galilaya. Mo ëkyi da lutu alima akaño. 30 Vidì kayo ayinni zi mo, ikanni aba, vo keñe, vo komoköndu, vo ka'bo, vo ha ngulu vidì rakoo maako'e kyo ma i'dinni zë ndi Yësu, mo ako'jo zë gbo. 31 Vidì ne'e na rakaga ma ongönni vo ha ngulu ëdi ku ame'do, vo ka'bo ku na laka, ma keñe ëdi ku alasi, vo komoköndu ëdi ku bi kongo, ayetönni Wirì 'ba Yiserele gbo.

Yësu i'di wakonyo zi vidì kyedre kayo

(Mk. 8:1-10)

32 Yësu ako'jo vo lö'bö 'bëniye zi ni iya zi zë henye, "Ma rasösu aba ga kö'du vidì nenyë'e, ga kö'du zë ëdinni ku ma aba, ko'do wota aba yaanya aba anzanni dë waako aba zi konyo. Momba dë zë kutu kazi wakonyo, ga kö'du atëdinni na riti ta da gëri 'bëzë liño." 33 Here vo lö'bö 'bomo ako'jonnì

ho mo iyanni henye, “Da ki’ja ze wakonyo kyo mi da lep̄i nenyē zi ki’di zi vidi kayo nenyē’e ta kila?”
 34 Yēsu ako’jo hē zē iya henye, “Ēdiye mangolo’bo aba ndō?” Aya’banni do mo iyanni henye, “Mangolo’bo madomoriyō nzoyi, kyenze ēdi tisiwa.”

35 Yēsu iya kō’du gbo zi vidi kayo ne zi limanni akaṅo dakaṅo. 36 Mo oba mangolo’bo madomoriyō kyenze ne aba o’do öwō’di zi Wirī, owe mi zē i’di zē zi vo lö’bö’e, vo lö’bö’e i’di zē zi vidi ne’e. 37 Zē onyonni mora ovonni. Here vo lö’bö obanni kori madomoriyō ndondo na nzoyi ma oso. 38 Watiti ’ba vidi kora ma onyonni ēdi 4,000 vidi mbara gisisi eti iti dē. 39 Mati Yēsu utu vidi ne’e ku ’de, ēkyi mi tōṅbö i’bē mi dakaṅo ’ba Magadoni.

16

Kō’du ko’jo ga kō’du ’ba kō’du kō’do

(Mk. 8:11-13; Lk. 12:54-56)

1 Kya ’ba Farasiye nni Sadeke eti ayinni zi Yēsu ombanni zi mo yonzō ako’jonnī ho mo kō’du kō’do kō’do mo zi zē, zi yada Wirī ra omba da kō’du zi mo. 2 Mora Yēsu aya’ba do mo iya henye, “Ēzē kadra ēdi ku loso, iya ’e henye, ‘Dēdi ku ti’bē zi komo bi laka ki’ja, ga komo bi ēdi na kahi.’ 3 Nḅo da mindō aba, iya ’e henye, ‘Omba ku zi ta’di, ga kō’du komo bi na kahi a’ba na

kōndu.’ Aka me’do’e kō’du ’ba komo bi ne bi kongō aba komoriyē, mora ovō’e me’do dē kō’du kyinē ’ba kadra ne’e. 4 Hala kō’du kyenyē vidi ma ndenye ne kazi Wirī. Ako’jo ’e ha ma ga kō’du kō’do? ’E’e, kō’du kō’do ma aki’di zi ye nje kō’du kō’do ’ba Yona.” Here Yēsu ila zē enyi i’bē wēni ’de.

Langa ’ba Farasiye nni Sadeke eti
 (Mk. 8:14-21)

5 Mati vo lö’bö’e umu ni kyeti föfö maaga mo, kō’du mangolo’bo ölu ta dē zē zi kobanni aba. 6 Yēsu iya zi zē henye, “Andire’e ēdi ’e bi kida aba kō’du langa ’ba Farasiye nni Sadeke eti.” 7 Zē ayetonni gbo me’do na ga rē nni iyanni henye, “Mo iya kō’du ne ga kō’du doba ’e mangolo’bo maako dē.” 8 Yēsu ayolo kō’du ma zē ēdinni kiya ne, here mo ako’jo hē zē iya henye, “Kō’du a’di ēdiye ame’do na ga re ’e kō’du mangolo’bo ma anza dē? Hala ēdiye koma tisi aba. 9 Gba ayolo’e dē? Mangolo’bo muyi ma minye mi mo kō’du vidi kora kpulukumuyi ne dē? Kori ndō ma oso’e? 10 Mora ēdi hala kō’du mangolo’bo madomoriyō kō’du vidi kora kpulukusowo ne? Kori ēdi ndō ma oso’e? 11 Hala ayolo’e dē manza dē ame’do zi ye kō’du ’ba mangolo’bo? Ongō’e ga re ’e kazi langa ’ba Farasiye nni Sadeke eti. 12 Here vo lö’bö ayolonni mo anza dē kō’du ne kiya

zi ga rē nni kongɔ kazi mangolo'bo ma o'do langa aba, wēni ga kō'du yandi 'ba Farasiye nni Sadeke eti."

Petero Iya Yēsu ra Korisito

(Mk. 8:27-30; Lk. 9:18-21)

¹³ Yēsu ēnyī i'bē daliɔ ma kara ra gawo 'ba Kasariya Filipino, bi ma mo ako'jo ha vo lō'bō 'bēniye iya henye, "Ēyi ra vidī ēdinni akiya mo Wisi a Vidī?" ¹⁴ Zē aya'banni do mo iyanni henye, "kya vidī maako'e iyanni henye, Yowani Bapatisi ra." "Agamo'e iyanni Eliya ra, mora agamo'e iya 'bēnni Yere-maya ra mandere kya 'ba nēbi maako." ¹⁵ Mo ako'jo hē zē iya henye, "Mora 'e 'be'e? Iya 'be'e ma ēyi?" ¹⁶ Simona Petero ēnyī aya'ba do mo iya henye, "Yi Korisito ra, Wisi 'ba Wirī widī." ¹⁷ Yēsu ēnyī aya'ba do mo iya henye, "Laka, Simona wisi 'ba Yona ga kō'du, tinyō nenyē ayi dē zi yī kazi vidī kōndu maako. I'di mbiyi zi yī kazi 'bu ma komoriyē." ¹⁸ Here mayada zi yī Petero, mako'ba kanisa a ma mora gbī le koli ɔ'bo dē zi do mo kohe. ¹⁹ Maki'di gbalaka 'ba Damōku 'ba Wirī zi yī, kō'du ma ida dakaɔo kinye, akida kpa komoriyē, kō'du ma inga dakaɔo kinye, akinga kpa komoriyē." ²⁰ Here Yēsu ise gɔ mo zi vo lō'bō 'bēni ne'e mayadanni dē zi vidī kōlō maako ni Korisito ra.

Yēsu ame'do kō'du riti 'bēni koli aba

(Mk. 8:31-9:1; Lk. 9:22-27)

²¹ Mi kadra nani zo dagba Yēsu ayeto kiya kō'du riti 'bēni koli aba zi vo lō'bō 'beniye kazi koho, iya henye, "Makati'bē mi Yerusalema mora matēdi riti aba kazi kyedre'e, vo da karasa'e vo komoyandi 'ba vo kō'du ki'di eti. Aki'dinni ma zi kofo, mora ta pēti ko'do da wota aba, matēnyī na didi." ²² Here Petero oba mo tisi dakapa ayeto gbɔ mo wasa iya henye, "Anza here Yere, kō'du ne mo'do rē ni dē zi yi." ²³ Yēsu opi komo ni da Petero iya nenyē, "Ēnyī 'de ta ra ma, Satani. Yi ra na wayata mi gēri ama, ga kō'du sōsu 'bēyi ne ayi dē kazi Wirī, mora kazi kō'du ko'do 'ba vidī kōndu." ²⁴ Mora here, Yēsu iya zi vo lō'bō 'bēniye henye, "Ēzē vidī maako omba tayi zi ma, kō'du mo mōlu ta do mo, minjē taka 'bēni malō'bō ga ma. ²⁵ Vidī ma omba zi didi 'bēni yomɔ akayōlu mora vidī ma ayōlu didi ni kō'du ma aki'ja. ²⁶ Vidī atēdinni wa aba ēzē zē irinni damōku ne biya mora ayōlu didi nni? Anza here dē. Waako anza ani dē zi ki'dinni zi didi nni ya'ba mo aba. ²⁷ Kō'du Wisi 'ba Vidī omba ku zi tayi mi bikanyi kyedre 'ba 'bu ni malayika ēni eti, mora mo aki'di biriti zi vidī maako mi kō'du ko'do 'bomo. ²⁸ Miya zi ye henye, kya vidī maako'e ēdinni kinye akolinni dē, zē akongonni bi tayi 'ba Wisi

'ba Vidī mī damōku 'bēnī."

17

Yēsu ofo rē nī

(Mk. 9:2-13; Lk. 9:28-36)

1 Tapētī ko'do modaka aba, Yēsu oba Petero, Yemisi ōndu nī Yowani aba, ēnyī i'bēnnī riyē da dōku konda na bi dē nni. 2 Mati zē ēdinnī bi kongō rakofō ayi zi Yēsu, komo mo ēdi alaka kaa kadra, bōngō 'bōmo ofo rē nī na kanyi. 3 Vo lō'bō wota ne'e, ongōnnī Mosa nni Eliya aba, ēdi ame'donnī Yēsu eti. 4 Petero ame'do riyē zi Yēsu, iya henye "Yere, ēdi na laka ze kinye. Ēzē omba, ma kuvō gōvō wota kinye. Kōlō zi yī, kōlō zi Mosa, mora kōlō zi Eliya." 5 Mati mo ēdi gba ame'do, fōli laaka ayi ɔɔ riyē dē zē, gu aa tēmī fōli iya henye, "Nenye gogo wisi ama ra, ma na rakyenyi mo aba. Owo'e dō mo." 6 Mati vo lō'bō owonnī me'do ne, zē na tere umē rē nni na mī yōfu dakaṅo. 7 Yēsu ēnyī ayi ise rē zē, iya henye, "Ēnyīye riyē, ere 'e dē." 8 Here zē ongōnnī bi riyē i'jannī vidī maako dē, du Yēsu kuti nī aba. 9 Mati zē ēdi tasinnī akaṅo ta da dōku, Yēsu iya zi zē henye, "Ayada'e dē zi vidī maako kō'du mati ongō'e ne, le ēzē Wisi a Vidī ēnyī ku tēmī koli." 10 Vo lō'bō ako'jonnī ha Yēsu iyannī henye, "Kō'du a'di vo komoyandi 'ba kō'du kī'dīye, iyannī henye ere, Eliya ra atayi dagba?" 11 Yēsu aya'ba da me'do zi zē

iya henye, "Eliya ra ēdi tayi dagba, mo akako'jo wasisi nzo. 12 Mayada zi ye henye, Eliya ɔko ku nzo, vidīye ra ayolonnī mo dē o'dōnnī mo kaa zē omba nni. Tēmī gērī kōlō ne zē ako'dōnnī Wisi 'ba Vidī kpa here." 13 Vo lō'bō ēnyī ayolonnī mo ēdi ame'do zi nni ne, kō'du 'ba Yowani Bapatisi.

Yēsu ako'jo wisi kora dakyikyī aba

(Mk. 9:14-29; Lk. 9:37-43a)

14 Mati zē a'bannī zi vidī kayo ne'e, kora maako ayi zi Yēsu alodro da womo nī aba akaṅo komo Yēsu, 15 iya henye, "Yere, i'dī mīyī mēyī ra wisi ama ne. Mo ēdi kōɔ nōkī aba na kyēnyē, ēdi mo kumē kadra maako aba mī wa'do, mandere mī wini. 16 Mika mo zi vo lō'bō 'bēyīye, ɔ'bōnnī dē mo kō'jo." 17 Yēsu aya'ba dō mo, iya henye, "E vidī kazi koma kō'du kyēnyē aba ne'e, omba 'e zi ma tēdī eti le ndala aba? Omba'e zi ma lima eti le ndala aba? Ika 'e wisi ne zi ma." 18 Yēsu i'dī kō'du zi dakyikyī ne, ēnyī asi gbō yaga tara wisi ne, mī kadra nani ako'jo mo gbō. 19 Vo lō'bō ayinnī zi Yēsu liya ako'jonnī hō mo, iyannī henye, "Kō'du a'di dore ze dakyikyī dē gō mo yaga?" 20-21 Yēsu aya'ba da me'do zi zē iya henye, "Miya zi ye henye, ēzē ēdiye koma aba kaa kofō masatada ma tisi, akiya'e zi lutu nenye henye, 'i'bē ta kinye nani!' atī'bē. Ako'dō'e wa biya."

Yēsu ame'do löhu ga
kö'du koli 'bēni
(Mk. 9:30-32; Lk. 9:43b-45)

²² Mati vo lö'bö 'ba Yēsu ayi atoto rē nni ku biya mi Galilaya, Yēsu iya zi zē henye, "Wisi 'ba Vidi omba ku ki'di mo zi vidi ²³ akofonni mo, ko'do da wota aba mo atenyi na didi temi koli." Vo lö'bö'e na rasösu ga kö'du mati Yēsu iya akofo ni ne.

'Be'bele kopi mi yekelu 'ba Wiri

²⁴ Mati Yēsu vo lö'bö 'bēni eti ayinni mi Kaparanamo, vo 'be'bele kö'du 'ba yekelu ayi zi Petero ako'jo ho mo iya henye, "Vo komoyandi 'be'e edi 'be'bele loko 'ba Wiri kopi?" ²⁵ Petero aya'ba do mo, iya henye "Edi here." Mati Petero i'be liɔ, Yēsu ame'do dagba, "Simona, kö'du sösu 'beyi a'di? Eyi ra edinni 'be'bele kopi zi yeree 'ba dakaɔo nenyē? Vo gisi 'ba dakaɔo'e ra kodo tu'de maako'e?" ²⁶ Petero aya'ba do mo iya henye, "Vo leze'e ra." Yēsu aya'ba do mo iya laka, "Gisi 'ba dakaɔo'e opinni de. ²⁷ Domba de zi vo 'be'bele kö'du ne'e ko'do mo zi tenyinni na kamo. I'be mi föfö kyenze kiri. Oto yaga dagba kyenze mati iri ku ne, ayehu ho mo aki'ja kahi nbiriri kyö kö'du 'be'bele 'bama 'ba loko 'ba Wiri 'beyi aba. Oba zē opi na 'be'bele 'bama 'be'e aba."

18

Eyi ra kyedre ndra?

(Mk. 9:33-37; Lk. 9:46-48)

¹ Mi kadra nani vo lö'bö ayinni zi Yēsu ako'jonni ho mo, iyanni henye, "Eyi ra 'bēni na kyedre mi damöku 'ba Wiri?" ² Yēsu ako'jo wisi i'di mo atoro komo zē, ³ Mora iya henye, "Miya zi ye tnyö, ezē ofo re 'e de kaa gisisi mi di'diye, ödu'e de mi damöku 'ba Wiri. ⁴ Vidi ma kyedre mi damöku 'ba Wiri ra mati aya'ba rē ni tisi kaa wisi nenyē. ⁵ Ezē vidi mati iri wisi kaa nenyē kala kyedre aba mi ru ma, iri ma ku."

Kö'du yonzo zi kö'du kyenyē ko'do

(Mk. 9:42-48; Lk. 17:1-2)

⁶ "Ezē vidi maako o'do wisi kölo temi gisisi nenyē'e mo oma mi kö'du kyenyē ko'do, edi na laka kö'du vidi nani zi yitö kyedre 'ba wakuhu kida gu mo, zi kuyi mo mi wulu ma yöndu ne. ⁷ Atedi na riti zi vidi 'ba damöku nenyē, kö'du wa maako mati edi zi ko'do zē zi kö'du kyenyē ko'do. Wa ne ako'do rē nni 'duwi, atedi na riti zi vidi mati i'di zē zi rē nni ko'do ne. ⁸ Ezē kala yi mandere ndi yi o'do yi zi kö'du kyenyē ko'do, ikye u'du 'de yaga. Edi na laka zi yi tödu mi didi kazi kala, mandere ndi ta da sesi kala 'dö riyö, ndi kpa 'dö riyö zi ku'du mi wa'do kazi tölu. ⁹ Ezē komo yi o'do yi zi kö'du kyenyē ko'do, oto u'du 'de yaga. Edi na laka zi yi tödu mi didi komo aba nje kölo

ta da sesi komo 'dö riyö zi ku'du mi wa'do 'ba gehena."

Mala kö'du tölu 'ba timälë (Lk. 15:3-7)

10-11 "Komo'e mēdi re 'e, awasa'e dē gisisi. Miya zi ye henye, malayika 'bēzē ēdi 'duwī ṅburu komo 'Bu ma komoriyē. 12 A'di ra asösu 'bēyi ēzē vidi kora ēdi timälë aba lamikölö, ma kölö ölu tēmi zē ako'do? Mo akila ma lamikölö 'butēmodōmosowō dōmomodōmosowō bi wakonyo dakapa lutu, ati'bē koma timälë mati ölu ne dē ya? 13 Èzē mo i'ja ku, mayada zi ye henye, mo atēdi rakyenyi aba ndra kö'du timälë kölö ne ta da ma lamikölö 'butēmodōmosowō dōmomodōmosowō ma ölunnī dē ne. 14 Tēmi gērī kölö ne, 'Bu'e komoriyē omba dē zi ma kölö tēmi zē zi tölu.

Öndu mandere emi ma o'do kö'du kyenyë

15 "Èzē öndu yi o'do kö'du kyenyë zi yi, i'bē ayada kö'du kyenyë 'bōmo ne zi mo, o'do na liwo, nje tēmi kutë'e. Èzē mo owo kö'du 'bēyi ne ku, ayōmo mo ku tēmi kö'du kyenyë ko'do. 16 Èzē mo owo kö'du 'bēyi ne dē, oba kölö mandere riyö vidi kya mo'e yi aba, kö'du wa sōsu ne zi vo hu kö'du dōro tēdinnī riyö, mandere wota kaa mati kö'du yöru iya. 17 Èzē mo owo dē zē dē, ayada kö'du ne biya zi vidi 'ba kanisa. Ndundu mo aba èzē mo owo da vidi 'ba kanisa dē, o'do mo kaa vo

leze mandere kaa vo 'be'bele kö'du.

Kö'du kida kö'du kinga aba

18 "Tinyö mayada zi ye henye, kö'du mati ida ku mi dakaṅo kinye, akida kpa komoriyē, kö'du mati inga ku dakaṅo kinye, akinga kpa komoriyē. 19 Mayada kyo zi ye, èzē vidi riyö tēmi 'e dakaṅo nenyē omba da kö'du wa mati amötu'e kö'du mo, 'bu ma komoriyē ako'do zi ye. 20 Èzē vidi riyö mandere wota atoto rē nni bi kölö mi ru ma, ma mēdi zē eti."

Mala 'ba vo kalima kazi kö'du kila zi oka ni

21 Petero ayi zi Yēsu ako'jo ho mo iya henye, "Yere, èzē öndu ma ēdi nduwē kö'du kyenyë ko'do ra ma makila mo da ndö? Modōmoriyö?" 22 "'È'e," Yēsu aya'ba do mo iya henye, "Anza madōmoriyö, 'butēmodōmoriyö dōmomodōmoriyö 23 ga kö'du damöku 'ba Wiri ēdi here. Kadra maako aba, yere maako omba zi kö'du kōhi 'ba vo kalima 'bēniye mati obannī kazi ni kongō. 24 Mati mo ayeto ku zi ko'do mo here, ma kölö tēmi zē ika 'bēni zi mo atiti gō mo miliyōni pawono. 25 Vo kalima ne anza wa aba kyo dē, zi kōhi omo ne kopi. Yere i'di kö'du zi mo kogo 'de kaa vo kalima, mbara 'bōmo, gisisi, biya wa mati mo ēdi mo aba kö'du zi yöngu ne kopi mo aba. 26 Vo kalima ne alōdro domo ni aba komo yere, ala'ba rē ni

iya henye, 'Miyi mäyi ra ma, ma kopi wa 'bëyi ne biya zi yi.' ²⁷ Yere gbo rasösu aba kö'du mo, ila mo tëmi yöngu ne, ila mo i'bë gbo."

²⁸ "Kora ne ënyi i'bë andosi dë nni, vo kalima oka ni mati oba kahi tisiwa aba kazi mo ne, iri mo ta gu mo nbiri, iya zi mo henye, 'Opi yöngu ama gë yi ne.' ²⁹ Vo kalima oka mo ne alodro akanjo ala'ba rë ni zi mo iya henye, 'Miyi mäyi ra ma, ma kopi zi yi.' ³⁰ Mo omba dë ënyi u'du mo mi kamba le mo akopi yongu ne. ³¹ Mati kya 'ba vo kalima maako'e ongönni kö'du mati o'do rë ni ne, zë rasösu aba, ënyi i'bë ayadanni kö'du ne gbo biya zi yere. ³² Yere ako'jo vo kalima ne loko iya zi mo henye, 'Yi vo kalima kyënyë ra, mila yi kö'du wasisi mati oba kazi ma ne'e biya, nje ga kö'du ala'ba rë yi zi ma. ³³ Here kaa atëdi mi kyëyi aba ra oka yi ne kaa mati mo'do mi kyëyi zi yi ne.' ³⁴ Here yere gbo na kamo usu vo kalima ne mi kamba zi riti ki'di zi mo le ëzë mo opi yongu ne ku biya." ³⁵ Yësu i'di do mo gbo zi zë iya henye "Ne ëdi kö'du mati 'bu ma komoriyë ako'do zi ye, ëzë ila'e ako'e dë tëmi di'diye."

19

Yësu ayandi kö'du ga kö'du 'ba mbara yëyi
(Mk. 10:1-12)

¹ Mati Yësu inde me'do ne'e kya ku, mo ila Galilaya

ënyi i'bë mi dakanjo 'ba Yudiya kapa ranga 'ba Yere-dene. ² Vidi kayo alö'bönni ga ndi mo, mo ako'jo zë gbo ani.

³ Kya 'ba Farasi maako'e ayinni zi mo, ayonzönni zi mo kuyi kö'du ko'jo aba, iyanni henye, "Kö'du ki'di 'beze akila vidi kora zi mbara 'bëni yëyi na yawa kaa mo omba?" ⁴ Yësu aya'ba do mo iya henye, "Ako'jo'e kö'du yöru ne dë, mati iya henye, bi yeto aba Wiri i'di vidi kora mbara aba? ⁵ Wiri iya henye, 'Ga kö'du ne, vidi kora akila 'bu ni, ma ni akadroko rë nni mbara 'bëni aba, zë riyö ne atëdinni na wa kölö.' ⁶ Here anzanni dë kpe riyö, atëdinni kölö. Vidi maako inye mi wa mati Wiri adroko ku bi kölö ne dë."

⁷ Farasiye ako'jonnii ho mo iya henye, "Kö'du a'di Mosa i'di kö'du zi vidi kora waraga 'ba rayëyi yöru, ki'di zi mbara 'bëni mo kore 'de?" ⁸ Yësu aya'ba do mo iya henye, "Mosa i'di kö'du zi ye mbara 'be'e yëyi, ga kö'du de 'e na kyigo zi yandi. Anza dë here, tëmi kadra mati bi o'do rë ni. ⁹ Mayada zi ye henye, ëzë kora maako ayëyi mbara 'bëni 'beri ta da ndoro ko'do, mo o'do ndoro ku, ëzë mo iri mbara maako."

¹⁰ Vo lö'bö 'bomo'e iyanni zi mo henye, "Ëzë ëdi ne kö'du mati mi kutë kora mbara 'bëni aba, here, vidi moze mbara dekpe." ¹¹ Yësu aya'ba da me'do zi zë iya henye, "Kö'du yandi nenye anza dë zi vidi biya, nje zi zë

mati Wiri i'di here. ¹² Vidi kora na limu ko'du o'jo ze here. Maako'e vidi ra o'do ze here, maako'e ombanni de mbara koze ga ko'du 'ba damoku 'ba Wiri. Mo mati ato'bo da ko'du yandi nenyekomba, mo'do here."

Yesu i'di ya'da zi gisisiye
(Mk. 10:13-16; Lk. 18:15-17)

¹³ Kya vidi maako'e ikanni gisisi zi Yesu kala ni ki'di de ze zi motu ko'du ze, vo lo'bo 'bomo ayatanni vidi ne'e. ¹⁴ Yesu iya zi ze henye, "Ila'e gisisi mayinni zi ma, ayata'e ze de, ga ko'du damoku 'ba Wiri ra kaa nenyee." ¹⁵ Mo i'di kala ni de ze ila ze i'be weni gbo.

Wisi kora obi ma wa aba kyɔ
(Mk. 10:17-31; Lk. 18:18-30)

¹⁶ Kadra maako aba, kora maako ayi zi Yesu ako'jo ho mo iya henye, "Vo komoyandi, ko'du laka a'di ra ma ko'do zi ma didi nburu ki'ja?" ¹⁷ Yesu aya'ba do mo iya henye, "Ko'du a'di ako'jo ha ma ko'du wa ma laka? Mo ma laka edi nje kolö. Iri ga ndi ko'du ki'di ne, ezé omba zi tödu mi didi ma nburu." ¹⁸ Mo ako'jo ko'du iya henye, "Ko'du ki'di a'di?" Yesu enyi aya'ba do mo zi mo iya henye, "Ofo vidi de, o'do ndoro de, alogo de, asusu vidi maako de na ndondo, ¹⁹ owo 'bu yi ma yi aba, o'do lovo vo halino oka kaa mati o'do lovo yi." ²⁰ Kora ne aya'ba

da me'do iya henye, "Mowo ko'du ki'di ne'e ku biya. A'di ra omba gba zi ma ko'do?"

²¹ Yesu iya zi mo henye, "Eze omba zi yi zi tedi nbala, i'be ogo wa mati edi mo aba ne biya yaga, i'di kahi mo zi vo leriye, atedi wa abakyö komoriye, ta peti mo ayi alo'bo ga ma." ²² Mati kora ne owo ko'du ne here, enyi i'be na rasosu ga ko'du mo wa aba kyö.

²³ Yesu iya zi vo lo'bo 'beniye henye, "Mayada zi ye, atedi na kyigo zi vidi ma wa aba kyö zi tödu mi damoku 'ba Wiri. ²⁴ Miya löhu zi ye henye; edi na kyigo ndra zi vidi ma wa aba kyö zi tödu mi damoku 'ba Wiri, ta da jemele tödu kpuru temi ogo 'ba ibira."

²⁵ Mati vo lo'bo owonni ko'du ne, ze biya na rakaga. Ze ako'jonnii ko'du iyanni henye, "Mora here ne, eyi ra akayomo?" ²⁶ Yesu ongo bi mbiyi de ze aya'ba do mo iya henye, "Wa mahere ne, vidi o'bo de ko'do. Wiri ra ato'bo ko'do mo biya." ²⁷ Petero enyi ame'do riye, mo iya henye, "Ongo te, dila wasisi ku biya ko'du lo'bo ge yi. A'di ra datedi ze mo aba?"

²⁸ Yesu iya zi ze henye, "Mayada tinyö zi ye Wisi a Vidi alima ku da kyiti 'beni bikanyi laka 'bomo mi dalino kyi. Vo ga ndi ma 'buté domoriyo 'bama ne, akalima 'e kpa da kyiti 'ba tu'de gisi 'ba Yiserele 'buté domoriyo ne. ²⁹ Vidi mati ila loko, öndu'e, emiye, 'bu,

ma, gisisi, yaka ga kö'du ma aki'ja lami da kyö aki'di didi ma nburu nburu zi mo. ³⁰ Yaanya aba zë mati kyö dagba ne atëdinni hulëhu, yaanya aba zë ma kyö hulëhu ne, atëdinni dagba."

20

Mala 'ba vo löö kö'do'e mi yaka

¹ "Damöku 'ba komoriyë ëdi henye. Kora maako ëdi, mo ënyi gbo da mindö aba ti'bë vidi vo löö kö'do'e koma, zi löö kö'do mi yaka ëni. ² Mo omba da kö'du zi köhi nbiriri kopi mo zi zë mi kö'do kölö, utu zë gbo löö kö'do mi yaka ëni."

³ "Mo ënyi i'bë löhu bi 'ba wakogo, kadra mamodomosowo aba i'ja kya vidi kora maako ëdinni tɔɔ ani önbö kazi löö. ⁴ Mo ayada zi zë iya henye, 'I'bë'e kpa löö kö'do mi yaka ma kopi köhi zi ye na laka.'

⁵ I'bënni gbo. Kadra 'butë domoriyö kadra wota aba, mo o'do kpa kö'du kölö ne.

⁶ Eädi kara zi kadra muyi mo ënyi i'bë bi 'ba wakogo i'ja kya 'ba vidi maako'e ëdinni gba tɔɔ ani önbö. Mo iya zi zë henye, 'Eädi 'be'e atɔɔ kadra loso de 'e kinye önbö kazi löö ga a'di?'

⁷ Zë aya'banni do mo iyanni henye, 'Vidi maako i'di löö dë zi ze.' Mo iya henye, 'Laka i'bë'e löö kö'do mi yaka ama.'"

⁸ "Mati kadra oko ku na hutaga, vo kyeti yaka ayada

zi vo da löö kö'do'e iya zi mo henye, 'Ako'jo vo löö kö'do ne'e opi köhi ezë, ayeto zë mati ta da hulëhu ne, ndundu mo zë mati ma dagba.' ⁹ Vidi kora mati ayetonni löö kadra muyi aba ne, opi köhi nbiriri zi ma kölö, kölö. ¹⁰ Kora mati o'donni löö dagba ayinni zi köhi 'bënni kiri, asösunni na kirinni ndra, ma kölö opi kpa köhi nbiriri kölö. ¹¹ Zë irinni köhi 'bënni ënyinni agboro vo kyeti yaka aba. ¹² Zë iyanni henye, 'Vidi kora nenyë'e mati o'donni löö ta da hulëhu nje kadra kölö, ze do'do löö kadra nbo da kadra kyëtu ne, here ne opi kpa zi zë kaa mati opi ze ne?'"

¹³ "Vo kyeti yaka aya'ba do mo zi ma kölö temi zë iya henye, 'Owo te aboka ma mo'ba'e dë. 'E biya omba'e da kö'du zi löö kö'do, kadra kölö nbo da köhi nbiriri kölö. ¹⁴ Yaanya aba oba köhi 'be'e ne, i'bë'e lijo. Momba zi ki'di zi kora mati o'do löö ta da hulëhu, kpa kyö kaa mati mi'di zi ye ne. ¹⁵ Here ne, manza dë dangölö aba zi kö'do wa mati momba kö'do mo köhi 'bama aba? Ködo 'e na mi kumbë ga kö'du ma na laka?'"

¹⁶ Yësu inde me'do 'bëni kiya mo aba henye, "Here zë mati hulëhu atëdinni dagba, mora zë mati dagba atëdinni hulëhu."

Yësu ame'do ma da wota mo kö'du koli 'bëni
(Mk. 10:2-34; Lk. 18:31-34)

17 Mati Yēsu ēdī atī'bēnnī mī Yerusalema, mo oba vo lō'bō 'bēnī 'butē dōmorīyō dakapa nī, ame'do zi zē na liwo. Mati zē ēdī atī'bēnnī, mo ayada zi zē iya henye, 18 "Owo'e te, dēdī ze tī'bē le mī Yerusalema, ani Wisi a Vīdī akī'dī zi kyedre 'ba vo karasa'e nnī vo komoyandī 'ba vo kō'du kī'dī ētī. Zē akikyennī vurē rō mo zi kofo. 19 Zē akī'dinnī mo zi vo leze'e ako'dōnnī sawiya rō mo, aku'bōnnī mo, akatōtōnnī mo da taka. Mora ko'do da wota aba, mo atēnyī lōhu na didī."

*Kō'du ko'jo 'ba ma Yemisi
nnī Yowani aba
(Mk. 10:35-45)*

20 Here mbara 'ba Zebedeyo ayi gisi kora 'bēnī aba rīyō zi Yēsu, alōdrō komo mo ako'jo hō mo ga kō'du ko'dō laka. 21 Yēsu ako'jo hō mo iya henye, "A'di ra omba?" Mo aya'ba da me'do iya henye, "Korisitō zi ma gisi kora rīyō 'bama nenye'e akalimannī da kala yī ma tīrī ma gali aba mī damōku 'be."

22 Yēsu aya'ba da me'do zi gisi kora ne'e, iya henye, "Ayōlō'e wa mati ēdiye kō'du ko'jo gō mo ne dē. Atō'bo'e kīnjē riti mati momba zi kīnjē ne?" Zē aya'bannī da me'do iyannī henye, "Datō'bo ze." 23 Yēsu ayada zi zē iya henye, "Tīnyō akīnjē'e riti 'bama ama, mora mō'bo dē kyigō aba zi kinzi vīdī mati akalima da kala ma ma tīrī ma gali aba.

Bi nenye'e kō'du vīdī mati 'bu ma ako'jo zi zē."

24 Mati kya 'ba vo lō'bō 'butē owonnī kō'du ne, zē na kamo gisi ōndu rīyō ne ētī. 25 Yēsu ako'jo zē biya bi kōlō iya henye, "Ayōlō'e ku henye, vo dālījō 'ba vo leze ne'e ēdinnī kalakonda aba dē zē, vo dagba'e ēdinnī ndra kalakonda aba. 26 Here gērī mahere ne, manza dē mī kutē'e. Ēzē vīdī maako tēmī 'e omba zi tēdī kyedre, mo mēdī na vo lō'bō zi oka'e. 27 Ēzē vīdī maako tēmī 'e omba zi tēdī na vo dagba mo mēdī na vo kalima 'bēyī. 28 Kaa Wisi 'ba Vīdī ayi dē zi vīdī maako'e lōō ko'dō zi mo, ayi zi ko'dō zi vīdī maako'e, didī nī kī'dī zi vīdī kayo yōmō."

*Yēsu ako'jo vo komokōndu
rīyō*

(Mk. 10:46-52; Lk. 18:35-43)

29 Mati Yēsu vo lō'bō 'bēnī ētī ēnyīnnī ku tī'bē 'de ta Yerikō, vīdī kayo ēnyīnnī ga ndī mo aba. 30 Here kora vo komokōndu rīyō mati ēdī alimannī dakapa gērī, owonnī Yēsu ēdī alaga ta da kapa, ayetonnī hē nnī gbōgbō, "Wisi 'ba Dawidi i'dī miyī mēyī re ze." 31 Here vīdī kayo ne'e o'dōnnī sawiya zi zē ayadannī zi zē iyannī henye, alima'e ti. Mora here, zē agbōgbō hē nnī ndra na kamo, iyannī henye, "Yere Wisi 'ba Dawidi, i'dī miyī mēyī re ze."

32 Yēsu o'ōō ako'jo zē, ako'jo hē zē iya henye, "A'di ra

omba'e zi ma zi ko'do zi ye?"
 33 Zē aya'bannī da me'do
 iyannī henye, "Yere, domba
 ze zi bi kongɔ." 34 Yēsu na
 rasösu kö'du zē, ise komo
 zē kandi ongɔnnī bi, mora
 alö'bönnī gbɔ ga ndī mo.

21

*Tödu 'ba Yēsu mī
 Yerusalema*
 (Mk. 11:1-11; Lk. 19:28-
 40; Yn. 12:12-19)

1 Mati Yēsu vo lö'bö
 'bēnī eti okɔnnī ku kara
 ra Yerusalema, zē ayinnī
 Betehege da Döku 'ba Olivo
 ani Yēsu utu vo lö'bö 'bēnī
 riyo dagba. 2 Kö'du kise
 nenye aba iya henye, "İ'bē'e
 zi daliɔo mati dagba komo'e
 nani, kandi aki'ja'e mokakya
 na kida wisi enī aba dakapa
 nī, inga'e zē ika'e zē zi ma.
 3 Ezē vidī maako iya kö'du
 maako, ayada'e zi mo 'Yere
 ra omba zē mo akila zē ti'bē
 kandi."

4 Kö'du ne o'do rē nī, zi
 kö'du mati nēbī iya ne tayi
 tūnyö.

5 "Ayada zi gawo kyedre 'ba
 Ziyɔo,
 ongɔ'e vo damöku 'be'e edi
 tayi zi ye.

Mo umbē dēnī dē,
 edi taho da mokakya,
 wisi mokakya edi zē aba."

6 Here vo lö'bö ne i'bē
 o'donni kö'du ne te kaa mati
 Yēsu ayada zi zē zi ko'do
 mo. 7 Zē, ikanni mokakya
 ne wisi mo aba, o'bannī
 böngɔ 'bēnī dē zē Yēsu
 ēkyi gbɔ do mo. 8 Vidī
 kayo o'ba böngɔ 'bēnī da
 gēri, agamo'e ikyennī da

ngora 'ba kaga o'bannī zē
 da gēri. 9 Vidī kayo ne
 alagannī dagba komo Yēsu,
 zē mati edi tayi 'bēnī ta gɔ
 mo, ayetonni hē nni gbögbö,
 iyannī henye,

"Wayeto zi wisi a Dawidi.

Wirī i'di ya'da zi mo mati ayi
 mī ru 'ba Yere,

wayeto zi Wirī."

10 Mati Yēsu ödu mī
 Yerusalema, da vidī kayo mī
 gawo kyedre ne biya na wirī
 wirī. Here vidī ako'jonnī
 kö'du iyannī henye, "Mo
 'bēnī eyi ra?" 11 Vidī kayo
 aya'bannī da me'do iyannī
 henye, "Nenye nēbī Yēsu ra,
 tēmi Nazereta mī Galilaya."

*Yēsu i'bē ödu mī yēkēlu
 'ba Wirī*

(Mk. 11:15-19; Lk. 19:45-
 48; Yn. 2:13-22)

12 Yēsu i'bē ödu mī yēkēlu,
 ore vidī mati edinnī wakogo
 ne biya yaga. Mo adu'du
 da tarabiza 'ba vidī 'ba
 kōhi kutrē, gba'da 'ba vidī
 mati edinnī atu'bu kogo eti.

13 Mora iya zi zē henye, "Edi
 na yöru mī kö'du yöru, Wirī
 iya ku henye, 'Loko 'ba Wirī
 ama ne ako'jo na loko 'ba
 mötu, ofo'e ku na wöru 'ba
 rakoho 'ba vo logo'e.'"

14 Vo komoköndu vo ka'bo
 eti ayinnī zi mo mī yēkēlu
 'ba Wirī mo ako'jo zē gbɔ.

15 Kyedre 'ba vo karasa vo
 komoyandi 'ba vo kö'du ki'di
 eti, enyinnī na kamo mati
 zē ongɔnnī kö'du ko'do mati
 Yēsu edi ako'do ne, gisisi edi
 hē nni gbögbö mī yēkēlu,
 iyannī henye, "Wayeto zi
 Wisi a Dawidi." 16 Zē ako'jo

nī ha Yēsu iyannī henye, “Owo kō'du mati ēdinnī akiya ne ku?” Yēsu aya'ba da me'do iya henye, “Ɔ, mowo ku. Gba ako'jo'e kō'du yōru nenyē dē? ‘Ayandiye gisisi, gisisi eti zi wayeto ma laka ki'di.’”¹⁷ Yēsu ila zē ēnyī i'bē yaga tēmī gawo kyedre ne ko'do mī Beteniya.

Yēsu asēnē kyēlu

(Mk. 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Tabi ta'ba 'bomo hulēhu mī gawo kyedre njo da mindō vere aba, Yēsu na o'bo. ¹⁹ Mo ongo kaga kyēlu dakapa gērī, i'bē ro mo i'ja waako dē do mo du yēyu mo. Mo iya zi kaga ne henye, “Ana logo dekpe lōhu.” Kandi kaga kyēlu ne akyitru gbo. ²⁰ Vo lō'bō 'bomo ongonnī kō'du ne iyannī henye, “Kaga kyēlu ne akyitru kandi ga a'di?” ²¹ Yēsu ēnyī aya'ba do mo zi zē iya henye, “Mayada zi ye tīnyō, ēzē oma'e awirī de 'e dē, ato'bo'e ko'do wa mati mo'do zi kaga kyēlu ne. Anza nje ma ne dē, ato'bo'e kpa zi kiya zi lutu nenyē, ‘Ēnyī riyē u'du rē yī mī ranga, ako'do rē nī.’” ²² Ēzē oma'e, aki'ja'e wa mati ako'jo'e kō'du mo tēmī mōtu.”

Kō'du ko'jo ga kō'du a Yēsu

(Mk. 11:27-33; Lk. 20:1-8)

²³ Yēsu ayi hulēhu mī yēkēlu, mo ayandi kō'du, kyedre 'ba vo karasa'e nnī vidī kyedre eti ayinnī zi mo, ako'jonnī ho mo iyannī henye, “Ayada dero

zi ze ēdī wa ne'e ko'do kalakonda vala aba? Ēyī ra i'dī kalakonda ne zi yī?”²⁴ Yēsu aya'ba da me'do zi zē iya henye, “Ma kako'jo kō'du kōlō ta he 'e, ēzē aya'ba'e do mo ku zi ma makayada zi ye mēdī kō'du ne ko'do kalakonda 'bēyī aba?”²⁵ Kalakonda 'ba Yowani mati ēdī bapatisi ki'di mo aba ne, ayi ta kila, kazi Wirī kodo kazi vidī?” Zē ayetonnī hē nnī wasa na ga rē nnī, iyannī henye, “Dakiya ze a'di?” Ēzē daya'ba'e do mo diya'e kazi Wirī, mo akiya zi ze henye, “Mora kō'du a'di oma'e dē mī Yowani?”²⁶ Ēzē diya'e henye, “Kazi vidī, ze na tere, ga kō'du ze biya dasōsu Yowani ra nēbī.”²⁷ Here zē aya'bannī do mo zi Yēsu, iya henye, “Dayo ze dē.” Mo aya'ba do mo zi zē iya henye, “Mayada dē zi ye kalakonda 'ba a'di ra mēdī kō'du nenyē'e ko'do mo aba.”

Mala kō'du gisi kora riyō

²⁸ “Yaanya aba asōsu'e kō'du a'di? Kadra maako aba kora ēdī gisi kora aba riyō. Mo ēnyī i'bē zi ma kyedre ne iya zi mo henye, ‘Wisi ama i'bē loo ko'do mī yaka ndenye.’ Wisi aya'ba da me'do iya henye,²⁹ ‘Momba dē tī'bē,’ yaa, mo asōsu dē nī ēnyī i'bē gbo.”

³⁰ “Bu ēnyī i'bē zi wisi agamo onyo kpa kō'du kōlō ne. Wisi ēnyī aya'ba da me'do iya henye, ‘Ɔ, kyedre ma tī'bē,’ loo ne ko'do mo,

'de i' b'è d'è. ³¹ Wisi ma vala tëmì gisi riyò ne'e, o'do wa mati 'bu mo omba?" Zè aya'bannì da me'do iyannì henye, "Wisi ma kyedre." Yèsu iya zi zè henye, "Mayada zi ye, vo 'be'bele kò'du nnì, vo rönyì ètì, èdì tì'bènnì damöku 'ba Wirì dagba komo'e. ³² Yowani Bapatisi ayi zi yada zi ye gèrì ma laka zi ye kírì, oma e dè mī mo. Vo 'be'bele kò'du vo rönyì ètì ra omannì mī mo. Mati ong'o'e mo gbì le, kpa oto de 'e dè zi koma mī mo."

Mala kò'du vo lóo kò'do'e mī yaka 'ba lu'ju

(Mk. 12:1-12; Lk. 20:9-19)

³³ Yèsu iya henye, "Owo'e mala vere ne, vo kyeti kaño maako iyì lu'ju mī yaka, o'do resi kpo ta rɔ mo, ole wogo 'ba a'ji koto, uvö loko tɔɔ 'ba bi kongɔ. Mo ila yaka ne zi vo lóo'e, i' b'è gbɔ bi yingɔ. ³⁴ Mati kadra 'ba wa toto ta yaka okɔ ku, mo utu vo kalima 'bèniye zi vo lóo'e ga kò'du zi mī 'bèni mati inye ne koba."

³⁵ "Vo lóo ne'e iri vo kalima ne'e, u'bönnì ma kólò, ofonnì agamo, u'dunnì vere rì'dì aba. ³⁶ Kora vo kyeti yaka ne utu vo kalima löhu kyɔ ta da ma dagba, vo lóo kò'do ne'e o'dönnì zè kpa kaa ma dagba. ³⁷ Ndundu mo aba mo utu wisi 'bèni zi zè. Mo iya henye, "Tinyö zè akoronni wisi 'bama.'"

³⁸ "Mati vo lóo ne'e ongönnì wisi ne, iyannì henye, 'Nenye wisi 'ba vo kyeti yaka ra. Ayi dofo'e mo, doba'e wa 'bomo.' ³⁹ Zè

irinni mo u'dunnì mo yaga tëmì yaka, ofonnì mo."

⁴⁰ Yèsu ako'jo hē zē iya henye, "Yaanya aba èzè vo kyeti yaka ne ayi, ako'do a'di zi vo lóo ne'e?" ⁴¹ Zè aya'bannì da me'do iyannì henye, "Mo akofo kora 'ba kò'du kyènyè kò'do ne'e, akì'dì yaka ne zi vo lóo kò'do maako'e, mati akì'dinnì zi mo wa mī yaka mī kadra ma laka." ⁴² Yèsu iya zi zè henye,

"Ako'jo'e kò'du mati kò'du yöru iya ne dè?"

'Yitö mati vo wa ko'ba ombannì dè,

ofo ku na yitö ma laka ndra. Nenye Yere ra o'do.

Kongɔ mo atèdì na laka.' "

⁴³ Yèsu idra do mo iya henye, "Mayada zi ye, damöku 'ba Wirì akoba 'de kazi 'e, akì'dì zi vidì mati akatanannì logɔ ma laka. ⁴⁴ Vidì mati alèpì da yitö nenye, akolowe. Èzè yitö ne alèpì da vidì akanzekpe vidì nani." ⁴⁵ Here kyedre 'ba vo karasa nnì Farasi ètì owonnì mala a Yèsu ne, ayolönnì mo èdì ame'do kò'du nnì, ⁴⁶ zè ayonzönnì zi mo kírì. Mora zè erennì vidì kayo mati omannì mī Yèsu mo nèbì ra.

22

Mala 'ba karama 'ba oze (Lk. 14:15-24)

¹ Yèsu ame'do löhu zi vidì tëmì mala iya henye, ² "Damöku 'ba Wirì èdì henye. Yere maako ako'jo karama 'ba oze 'ba wisi ènì. ³ Mo utu vo lö'bö 'bèniye zi yada zi yingɔ mati omba zè

ne zi tayinnī mī karama ne, zē ombannī dē zi tayi.”

4 “Mo utu kya vo lö'bö ne'e kö'du kise aba zi yingö ne'e, iya henye. 'Karama ama ku nzo yaanya aba. Mofö isa ama ma kyedre, matöngö aba ku nzo zi konyo mo. Ayiye mī karama 'ba oze.’ 5 Yingö mati ako'jo zē ne ombannī dē, i'bēnnī rī mī löö ennī maako'e. Ma kölö maako i'bēnnī yaka enī, ma vere i'bēnnī mī loko wakogo enī. 6 Agamo'e irinnī vo lö'bö ne'e u'bönnī zē ofonnī zē. 7 Vo damöku enyi na kamo utu vo kanya 'bēniye ofonnī vo wa kofö ne'e, o'bo gawo kyedre 'bēzē ne ti'de.”

8 “Mo ako'jo vo lö'bö 'bēniye iya zi zē henye, 'Karama oze ama ku nzo. Vidi mati mako'jo zē ne anzannī dē na laka tayi. 9 Yaanya aba i'bē'e da gēri ma kyedre ako'jo'e vidī kayo mati i'ja'e zē mayinnī mī karama.’ 10 Vo kalima enyi i'bēnnī yaga da gēri atotonnī vidī mati zē i'jannī biya, ma laka makyēnyē mo aba, loko 'ba oze oso kyö vidī aba.”

11 “Yere enyi i'bē loko yingö eniye kongö, mo i'ja kora maako usu böngö 'ba oze dē. Yere ako'jo ho mo iya henye, 12 'Aboka ma ödu hala kinye kazi böngö 'ba oze?’ Kora ne 'de onyo kö'du ako dē. 13 Yere ayada zi vo lö'bö 'bēniye, iya henye, 'Ida'e kala mo ndī mo aba u'du'e mo yaga mī bi köndu. Ani mo akudu hē nī konyo aba.’ ” 14 Yēsu i'di dö mo iya

henye, “Vidī kayo ma ako'jo ne, ma jeli mo ayo dē.”

Kö'du ko'jo ga kö'du 'ba 'be'bele kopi

(Mk. 12:13-17; Lk. 20:20-26)

15 Farasi enyi i'bē o'dönnī yerē zi Yēsu kuyī kö'du ko'jo aba. 16 Zē enyi utonnī kya 'ba vo lö'bö 'bēnnī, kya 'ba vidī 'ba Heroda eti. Zē iyannī zi mo henye, “Vo komoyandi dayölo ku edī kö'du tinyö ra yada. Edī wa yandi tinyö a Wiri ra yandi zi vidī. Kazi tere kö'du kiya 'ba vidī kyedre maako'e dē. 17 Ayada zi ze, a'di ra asösu? Edī na laka zi ze 'be'bele kopi zi yere 'ba Roma, ködö anza here dē?”

18 Yēsu ayölo yerē kyēnyē 'bēzē ne, mo iya zi zē henye, “E vo komokandi ne'e, kö'du a'di ediye ma kuyī kö'du yonzö aba? 19 Ayada'e zi ma köhi 'ba 'be'bele mati edī kopi.” Zē ikannī köhi ne zi mo. 20 Mo ako'jo hē zē iya henye, 21 “Komo eyi ra ru mo aba nenyē?” Aya'bannī da me'do iyannī henye, nenyē komo Siza ra ru mo aba. Yēsu iya zi zē henye, “Laka opi zi Siza wa 'ba Siza, opi zi Wiri wa 'ba Wiri.” 22 Mati zē owonnī kö'du ne, zē na rakaga zē ilannī mo enyi i'bēnnī gbö.

Kö'du ko'jo ga kö'du 'ba tēnyī tēmi koli

(Mk. 12:18-27; Lk. 20:27-40)

23 Sadeke'e ma omannī vidī enyi dekpe tēmi koli, zē ayannī zi Yēsu iyannī henye,

24 “Vo komoyandi, Mosa iya henye ere, kora mati oze mbara oli 'de kazi gisisi ko'jo, öndu mo moba mbara lu'bë ne, zi zë gisisi ko'jo mī ru 'ba kora mati oli ne. 25 Yaanya aba ne gisi öndu ödinnī madomoriyö kinye, wisi ma kyedre oze mbara oli 'de kazi gisisi ko'jo, mo ila mbara lu'bë ne zi öndu nī. 26 Kö'du ne o'do rē nī kpa here zi öndu ma riyö ma wota ndundu mo zi zë madomoriyö ne biya. 27 Ndundu mo aba, mbara ne oli gbö. 28 Yaanya aba ne, mī ko'do mati yöku atenyinnī na didi, mo atēdi mbara 'bëyi? Zë biya ozenni mo.”

29 Yësu aya'ba do mo zi zë iya henye, “Alitë'e ku, ga kö'du ayölo'e wayöru dë mandere kyigö a Wirī. 30 Èzë yöku ënyinnī ku na didi, atëdinnī kaa malayika'e komoriyë ozenni mbara dë. 31 Yaanya aba kaa kö'du tēnyī 'ba yöku tēmī koli, ako'jo'e kö'du mati Wirī ayada zi ye ne dë? Mo iya henye, 32 Ma Wirī 'ba Abarayama, Wirī 'ba Yisika, Yakoba aba. Mo Wirī 'ba didi anza 'ba yöku.” 33 Mati vidī kayo ne'e owonnī kö'du ne, zë na rakaga tēmī gērī kö'du yandi 'bomo ne.

Kö'du kī'dī ma kyedre

(Mk. 12:28-34; Lk. 10:25-28)

34 Mati Farasiye owonnī Yësu ayata Sadeke'e, zë ayi atoto rē nni bi kölö. 35 Ma kölö tēmī zë vo komoyandi 'ba vo kö'du kī'dī, ako'jo

ha Yësu tēmī kö'du yonzo iya henye, 36 “Vo komoyandi, kö'du kī'dī ma vala ra kyedre mī kö'du kī'dī?” 37 Yësu aya'ba do mo iya henye, “O'do lövo Yere Wirī 'bëyi di'di yī aba biya, lawo yī aba biya, kö'du yölo 'bëyi aba biya. 38 Nenyē kö'du kī'dī ma dagba ma kyedre ndra 'ba kö'du kī'dī ra. 39 Kö'du kī'dī ma riyö ma kyedre mo ëdi kaa mo. O'do lövo vo halinjö oka kaa mati o'do lövo yī. 40 Kö'du kī'dī 'ba Mosa biya kö'du yandi 'ba nēbi ëti öro da kö'du kī'dī riyö ne'e.”

Kö'du ko'jo ga kö'du 'ba Korisito

(Mk. 12:35-37; Lk. 20:41-44)

41 Mati kya 'ba Farasi maako'e atoto rē nni ga bi kölö, Yësu ako'jo hë zë iya henye, 42 “A'di ra asösu'e kö'du 'ba Korisito? Mo tēmī kozo 'bëyi?” Zë aya'bannī do mo iyannī henye, “Mo tēmī kozo a Dawidi.” 43 Yësu ako'jo hë zë iya henye, “Kö'du a'di ra Lawo Kölö Laka i'di Dawidi zi ko'jo mo na Yere? Mati Dawidi ëdi ame'do mo iya henye,

44 ‘Yere iya zi Yere 'bama,

'Alima kinye da tirī ma

le mī'di vo wehe 'bëyiye ku midirī ndi yī.”

45 Èzë Dawidi ako'jo mo ‘Yere,’ hala Korisito atēdi tēmī kozo 'ba Dawidi?”

46 Vidī maako aya'ba da kö'du ko'jo ne dë zi Yësu. Ta pētī ko'do nani, vidī maako ako'jo ha Yësu dekpe.

23

Kö'du kyënyë 'ba Farasiye
(Mk. 12:38-39; Lk. 11:43,
20:45-46)

¹ Yësu ame'do zi vidî kayo ne'e, vo lö'bö 'bëni ëti iya henye, ² "Vo komoyandi 'ba vo kö'du ki'di nni Farasi ëti, ëdinni kyigö aba zi yeti zi ye kö'du ki'di 'ba Mosa. ³ Owo'e kö'du mati zë iyanni zi ye zi ko'do, kö'du ko'do 'bëzë anza dë na laka zi ye gö mo kiri. Zë ayadanni kö'du wa zi ye ko'do mo, zë o'donni dë. ⁴ Zë i'dinni wa yeto ma kyedre mati vidî o'bo dë zi kinjë mo ne da vidîye. Zë ombanni dë zi konyi zë zi kinjë le nje da gisi kala nni aba."

⁵ "Zë o'donni wa mati vidî zi kongö. Zë idanni kö'di piri konda ga bongö 'bënni zi yada zë na laka. Zë i'dinni bongö kanyi kölökpö gë nni zi yada zë na vo mötu. ⁶ Zë o'donni lövo bi ma laka ne, bi 'ba karama, bi lima mati na laka aba mi bi 'ba mötu. ⁷ Zë o'donni lövo zi mëtënni watöwö aba mi bi 'ba wakogo. Zë o'donni lövo zi ko'jo vo komoyandi."

⁸ "Ako'jo yi dë, 'Vo komoyandi,' ga kö'du 'e biya ta dakota kölö, vo komoyandi nje kölö. ⁹ Ako'jo vidî maako dë dakaño kinye na 'bu,' ga kö'du ëdiye nje 'bu kölö aba komoriyë. ¹⁰ Ako'jo yi dë na 'vo komoyandi,' ga kö'du vo komoyandi kölö 'bëyi ra Korisitö. ¹¹ Ma kyedre kölö mi kutë'e mëdi na vo kalima. ¹² Mo mati o'do rë ni na kyedre, maya'ba rë ni hulëhu,

mo mati o'do rë ni hulëhu, ako'do mo kyedre."

Yësu ayada kö'du kyënyë
ko'do 'ba vo komoyandiye
(Mk. 12:40; Lk. 11:39-42,
44, 52; 20:47)

¹³ "Hala atëdi na kyënyë zi ye, vo komoyandi 'ba vo kö'du ki'di Farasi ëti. 'E vidî komokandi ne'e, isiye ha loko 'ba damöku 'ba Wiri kazi vidî ödunni, kpa ödu'e dë. Ayata'e vidî mati ëdi rë nni ki'di zi tödu ne kpa."

¹⁴⁻¹⁵ "Atëdi na kyënyë zi ye vo komoyandi 'ba kö'du ki'di Farasi ëti. 'E vo komokandi ra. Umu'e kyëti ranga kayo kpuru tëmi dakaño kutu kutu biya lasi aba, zi vidî maako ki'ja zi gëri 'be'e ne kiri. Èzë i'ja'e vidî ne ku, o'do'e mo ndra na kyënyë tada'e, zi ti'bë mi gehena kaa 'e."

¹⁶ "Riti atëdi na kyënyë zi ye, alaga'e dagba zi vidî, mora 'e na vo komoköndu. Ayandiye iya 'e henye, ëzë vidî maako alömu ru yëkëlu aba, mo anza dë na kida lömu 'bëni ne aba. Èzë mo alömu ru dahabo mati mi yëkëlu ne aba, mo ku na kida. ¹⁷ 'E vo komoköndu lumë'e, vala ra na kyedre, dahabo ködo yëkëlu ra o'do, dahabo na laka? ¹⁸ Ayandiye kpa iya'e henye, 'Èzë vidî maako alömu ru karasa aba, mo anza dë na kida lömu 'bëni ne aba. Èzë mo alömu rë ni ku wa ma i'di da karasa ne aba, mo ku na kida.' ¹⁹ 'E vo komoköndu ne'e, ma vala ra na kyedre waki'di ködo karasa ra, o'do waki'di na

koho? ²⁰ Ēzē vīdī maako alōmu ru karasa aba, mo ēdī lōmu kpa wa mati biya i'dī dō mo ne. ²¹ Ēzē mo alōmu ru yēkēlu aba, mo ēdī lōmu mo aba, ehe Wīrī mati ēdī alima mī mo. ²² Ēzē vīdī maako alōmu komoriyē aba, mo ēdī lōmu kyīti 'ba Wīrī mati mo alima dō mo."

²³ "Atēdī na riti zi ye vo komoyandi 'ba vo kō'du kī'dī nnī Farasi ētī. 'E vo komokandi ne'e, i'dīye zi Wīrī 'butē, wokonyo tisiwa kaa kōkōwu. Mora o'dō'e wa ma laka ndra 'ba kōdu kī'dī dē, kaa tīnyō, mīkyēyī, koma aba. ²⁴ O'dō re 'e na vo dagba zi vīdī, mora 'e na vo komokōndu, oba'e kōṅṅ tisi yaga tēmī wa kuwē 'be'e, ondrō'e jemele."

²⁵ "Atēdī na riti zi ye vo komoyandi 'ba vo kō'du kī'dī Farasi ētī. 'E vo komokandi ne'e, akaka'e ra siko 'be'e gbenje aba ta rō mo yaga, mī zē ndō na wakoyi mī kumbē aba. ²⁶ Farasi vo komokōndu, akyitō wa mati ēdī mī siko dagba, ma ta yaga akakyitō kpa 'da."

²⁷ "Atēdī na riti zi ye vo komoyandi 'ba vo kō'du kī'dī Farasi ētī. 'E vo komokandi ne'e, 'e kaa da wogo mati akō'jō rē zē na kanyi, lunzu rī'dī kanyi aba, onṅṅ na laka tarē zē yaga, mī zē ndō na yingō keṅe yōku aba. ²⁸ Tēmī gērī kōlō ne, ta ra'e yaga na laka zi vīdī biya, mī ye ndō na komokandi kō'du litē aba."

Yēsu ame'do kō'du riti

'bēzē
(Lk. 11:47-51)

²⁹ "Atēdī na riti zi ye vo komoyandi 'ba vo kō'du kī'dī Farasi ētī. 'E vo komokandi ne'e, o'ba'e ogo na laka zi nēbiye, ayada'e tōwō zi wogo zi vīdī mati alimannī kyere na lima ma laka. ³⁰ Iya'e henye, ēzē ēdiye kyere mī kadra 'ba 'bu'e vu'e nani, o'dō'e kō'du mati zē o'dōnnī nēbī ne'e, kofo mo gō mo ne dē. ³¹ Omba'e dō mo tīnyō, 'e ra na kozo 'ba vīdī ma ofonnī nēbī ne'e. ³² I'bē'e zō dagba wa mati 'bu'e vu'e ayetonnī ne kinde mo."

³³ "'E wiri ne'e, 'e gisi 'ba wiri ne'e, hala asōsu'e zi taho. Kazi vurē re 'e, atī'bē'e biya mī gehena. ³⁴ Mayada zi ye makutu nēbī ne'e, kora vo kō'du yōlo, vo komoyandi ētī, akōfo'e kyamo'e, akatōtō'e agamo'e akakpōkyīye agamo'e mī bi 'ba mōtu'e, akore'e zē tēmī gawo ta da gawo. ³⁵ Riti biya kō'du vīdī mbiya mati ofo'e ne akalēpī de 'e tēmī kozo 'ba Abele zi kozo 'ba Zakariya wisi 'ba Berahiya mati ofo'e mī kutē yēkēlu karasa aba. ³⁶ Mayada zi ye tīnyō, riti biya 'ba wakōfo ne akalēpī da vīdī 'ba ko'do nenyē."

Yēsu o'do lōwō Yerusalema
(Lk. 13:34-35)

³⁷ "Yerusalema, Yerusalema ofo'e nēbiye, u'du'e vo lō'bō mati Wīrī utu zi ye ne rī'dī aba. Da ndō momba zi kala ma kī'dī mo kpo ra vīdī 'be'e biya, kaa ma yēru mati atoto gisisi ēnī hu fōrō nī, ila'e ma

dë. ³⁸ Loko 'be'e ne akila na mi mbiya. ³⁹ Tëmi ndenye dagba ani, mayada zi ye henye, ongo'e ma dekpe löhu le akiya'e henye, 'Wirī i'di ya'da zi mo mati ayi mi ru 'ba Yere.' "

24

Yësu ame'do ga kö'du loko 'ba Wirī yaŋa

(Mk. 13:1-2; Lk. 21:5-6)

¹ Yësu ënyi ila bi nani ëdi gbo ati'bë 'de tëmi yëkëlu, vo lö'bö 'bomo ayinni zi yada zi mo kuvö 'ba loko 'ba Wirī ne. Mo ënyi alëzë. ² "ƆƆ. Ongö'e bi biya na laka da wa nenyë'e. Mayada zi ye henye, yitö ma kölö kinye alima dë ga bi 'bëni zë biya aku'du akanjo."

Riti vidī yaza aba

(Mk. 13:3-13; Lk. 21:7-19)

³ Mati Yësu alima da Döku 'ba Olivo, vo lö'bö ayinni na liwo zi mo, ako'jonnī ho mo iyanni henye, "Ayada zi ze kö'du biya nenyë atëdi ndala aba, a'di ra ako'do rë ni zi yada mo henye, 'Ku tayi 'bëyi ndundu 'ba daliŋo aba.' "

⁴ Yësu aya'ba do mo iya henye, "Ëdiye komo ki'di aba, ila'e vidī maako mo'ba 'e dë. ⁵ Vidī kayo atayinni me'do ru ma aba ako'banni vidī kayo akiyanni henye, 'Ma, Korisito ra.' ⁶ Akowo'e kpöro wehe kara dakapa, kö'du yöyö 'ba wehe aba na kowo, ere'e dë. Wa ne ako'do rë ni, anza dë zi kiya henye, ndundu mo oko ku. ⁷ Dakanjo ako'do wehe oka

maako aba, damöku akalëpi wehe aba da ma kölö maako. Zöyi atëdi, kinzikinzi atëdi ta ga bi ne biya. ⁸ Wa ne atëdinni biya kaa dagba too 'ba wisi ko'jo."

⁹ "Akiriye, aki'diye zi ko'do mo na kyënyë zi kofo. Vidī biya akoyi 'e ga kö'du ma. ¹⁰ Mi kadra nani, vo kö'du komba'e akalëpinni tëmi kö'du koma 'bënni, zë akasusunni oka maako, akoyinni oka maako. ¹¹ Nëbi vo ndondo kayo'e akalayanni vidī kayo ko'ba aba. ¹² Ne atëdi rapere 'ba kö'du kyënyë ko'do, zi vidī kayo lövo 'bëzë ofo. ¹³ Vidī mati oco nduwë na kyigo mi ndundu mo, akayomo mo. ¹⁴ Kö'du yöyö laka nenyë ga kö'du 'ba damöku akayëti zi vidī 'ba dakanjo ne biya kaa vo hu kö'du döro, ndundu mo atoko 'da."

Wa kyënyë ma ndra

(Mk. 13:14-23; Lk. 21:20-24)

¹⁵ "Mati ongo 'e wa kyënyë ma ndra mi loko 'ba Wirī ma ayaŋa, ma nëbi Daniyele ame'do kö'du mo. Atoro bi ma laka. Kö'du nenyë zi vo ko'jo mo: ayolo laka mi kö'du nenyë a'di. ¹⁶ Vidī mati ëdinni mi Yudiya atahonni da lutu. ¹⁷ Vidī maako mati ëdi da loko ëni, i'ja kadra dekpe zi tasi akanjo zi wasisi 'bëni koba ta loko. ¹⁸ Vidī maako mati ëdi mi yaka a'ba dekpe hulëhu zi bongö ëni koba. ¹⁹ Atëdi na kyënyë mi ko'do naniye zi mbara mati omanni 'e mbara mati ëdinni gisiluru

aba: ²⁰ Amötu'e zi Wirī kazi aho'e tēmi tona mandere mi ko'do kadra 'ba ralawo. ²¹ Ga kö'du riti mi kadra nani atēdi na kowō ndra ta da riti, mati ēdi tēmi biyeto 'ba damöku tēmi ko'do ma ndenye ne. Ani, wa maako atanza dekpe kaa mo löhu. ²² Wirī aya'ba ra watiti 'ba ko'do naniye, mo mo'do dē here, vidi maako omo dē. Ga kö'du vidi jeli 'bēniye Wirī akaya'ba mi kadra ko'do nani 'e 'da."

²³ "Ēzē vidi maako iya zi yi henye, 'Ongō te, Korisito ēdi kinye, mandere mo ēdi nani,' oma dē mi kö'du ne. ²⁴ Ga kö'du Korisito vo ndondo 'e nni nēbi vo ndondo eti akalayanni, zē ako'donni kö'du ko'do kyedre rakaga aba zi vidi jeli a Wirī ko'ba ēzē zē ato'bōnni. ²⁵ Owo'e te, mayada kö'du nenyē zi ye gba kazi kadra mo tōko."

²⁶ "Ēzē vidi maako ayada zi ye iya henye, ongō'e te, mo ēdi yaga mi da lipi, i'bē'e dē ani, mandere ēzē zē iyanni henye, ongō'e te, mo ēdi rē ni koho kinye oma'e dē mi kö'du ne. ²⁷ Ga kö'du Wisi a Vidi atayi kaa bikanyi mati alaka komoriyē ta humirē le da mirē. ²⁸ Ēzē yöku ēdi, langa akatoto rē nni."

Tayi 'ba Wisi a Vidi

(Mk. 13:24-27; Lk. 21:25-28)

²⁹ "Kandi ta pēti riti 'ba ko'do naniye, kadra akuyi rē ni na mandölu, yehwe anyi dekpe, kyēlu akalēpinni ta komoriyē, wa ma komoriyē

akakōho rē nni. ³⁰ Kyinē wa mati akayada kö'du 'ba Wisi a Vidi akalaya komoriyē, vidi biya 'ba dakaño akudunni ēzē ongōnni Wisi a Vidi ēdi atayi tēmi foli 'ba komoriyē kyigō bikanyi kyedre 'bēni aba. ³¹ Kyedre torombeta akata'a, mo akutu malayika 'bēniye yaga mi bi golo'bō sowō 'ba dakaño. Zē akatotonni vidi jeli omo'e tēmi ndundu 'ba dakaño ne biya."

Kaga kyēlu

(Mk. 13:28-31; Lk. 21:29-33)

³² "Kaga kyēlu ma yandi kö'du yölo zi ye. Ēzē ngora mo inzi ku, akofō rē ni na luwē, mbili yēyu makyiyi akayeto gbo tövu, akayolo'e umu ku kara. ³³ Tēmi gēri kölō ne, ēzē ongō'e wa ne ku biya, akayolo'e kadra mo ku kara nzo zi rē ni yeto. ³⁴ Mayada tinyō zi ye, wa ne biya ako'do rē ni dagba, kazi vidi ma ēdinni lima yaanya aba ne, oli dē gba biya. ³⁵ Komoriyē dakaño aba akalaganni, me'do 'bama alaga dē."

Vidi maako ayolo ko'do mo kadra aba dē

(Mk. 13:32-37; Lk. 17:26-30, 34-36)

³⁶ "Vidi maako ayolo ko'do mo kadra aba dē. Kpa le malayika komoriyē mandere Wisi ayolonni dē, nje 'bu ra akayolo. ³⁷ Tayi 'ba Wisi a Vidi ako'do rē ni kaa mi kadra 'ba Nowa. ³⁸ Mi ko'do gba ta komo wini koso,

vidi edinni wakonyo, wa kuwe, vidi kora re nni koze mbara eti, le mi ko'do mati Nowa i'be' odu mi tonbo, ³⁹ ayolonna ko'du mati edi re ni ko'do ne de, le wini koso ayi akyto ze biya. Eze Wisi a Vidi ayi akatedi here. ⁴⁰ Mi kadra nani vidi kora riyö atedinni loo ko'do mi yaka. Ma kolö akoba, agamo akila hulöhu. ⁴¹ Vidi mbara riyö atedinni bi 'ba wakuhi, ma kolö akoba, agamo akila hulöhu."

⁴² "Ediye komo ki'di aba ga ko'du ayolo'e de, mi ko'do vala ra Yere 'be'e atayi. ⁴³ Eze vo kyeti lijo ayolo kadra mati vo logo atayi, tinyö akayolo'e henye, mo akalima na ngö ila vo logo de zi tödu mi loko eni. ⁴⁴ Here edi 'e kpa 'duwi nzo, ga ko'du Wisi a Vidi atayi mi kadra mati anza'e de komo ki'di aba go mo."

Vo kalima koma vo kazi koma aba
(Lk. 12:41-48)

⁴⁵ "Eyi ra vo lö'bö laka, ko'du yolo aba? Mo ra mati kyedre 'bomo i'di mo na ga vo lö'bö oka niye kongö wakonyo 'bezé ki'di mi kadra ma laka. ⁴⁶ Rakyenyi atedi zi vo lö'bö ne hala, eze kyedre 'bomo i'ja mo loo ne ko'do, eze mo a'ba lijo. ⁴⁷ Mayada tinyö zi ye, kyedre ne aki'di vo lö'bö na vo da wasisi eni biya. ⁴⁸ Eze mo na vo lö'bö ma kyenyé, mo akayada na bi deni henye, 'Kyedre 'beni ne ayi dekpe hulöhu kandi,' ⁴⁹ mo akayeto

vo lö'bö okaniye ku'bö zi wakonyo wa kuwe aba na kyenyé. ⁵⁰ Kyedre 'ba vo lö'bö ne atayi ko'do maako aba, mati vo lö'bö ne anza de komo ki'di aba go mo, mi kadra mati mo ayolo de. ⁵¹ Kyedre akasese mo kozokozo 'ba vo komokandi ne ze eti, ani mo akudu he ni konyo aba."

25

Mala ko'du minzö ngulu

'buté

¹ "Mi kadra nani, damöku 'ba Wiri atedi henye. Minzö ngulu 'buté oba lamba enni enyi i'benni yaga da 'biyési kutré. ² Muiyi temi ze na vo lumé, agamo'e muiyi na vo ko'du yolo. ³ Ma vo lumé ne oba lamba 'benni obanni kya 'ba yeni wa'do de nni aba. ⁴ Ma vo ko'du yolo ne'e, obanni maranjiye ndo yeni aba mi mo. ⁵ 'Biyési alikö deni tisi ta bi tayi, minzö ne'e, ayetonna nano o'donna gbo."

⁶ "Edi mi kuté yondo kudu aa yaga iya henye, "Biyési edi kinye, ayiye do mo kutré.' ⁷ Minzö 'buté ne enyi alironni, ak'jo lamba enni gbo. ⁸ Minzö ma lumé ne iyanni zi ma vo ko'du yolo ne'e henye, 'I'diye kya 'ba yeni 'be'e, tisi zi ze, ga ko'du 'beze inde re ni ku.' ⁹ Vo ko'du yolo ne aya'banni do mo iyanni henye, 'E'e, anza de kyö ga ko'du 'e ehe ze, i'be'e bi 'ba wakogo kyamo kogo ga ko'du'e.' ¹⁰ Minzö ma lumé ne enyi i'benni gbo

kya 'ba yēni kogo. Mati ēdinni ti'bē, 'biyēsī oko gbo ta gē zē. Zē mati nzo muyi ne ēnyi i'bēnni mo aba mi karama 'ba oze isinni ha loko gbo. ¹¹ Yaa, minzō agamo ne okōnni, ēnyinni kudu iyanni henye, 'Kyedre, kyedre, ayēhu ha loko zi ze tōdu.' ¹² 'Biyēsī aya'ba do mo iya henye, "E'e, mayolo 'e dē.'" ¹³ Yēsu i'di do mo iya henye, "Ēdiye komo ki'di aba ga kō'du ayolo'e ko'do mo kadra mo aba dē."

Mala kō'du vo kalima wota
(Lk. 19:11-27)

¹⁴ "Mi kadra nani aba, damōku 'ba Wiri atēdi henye. Kora maako ēdi omba ku zi ti'bē bi yingō, mo ako'jo vo kalima 'bēni ne'e ise ga wasisi 'bēni zi zē zi tēdinni na vo go mo kongō. ¹⁵ Mo i'di zi ma kōlō wa mati mo akato'bo ko'do mo. Zi ma kōlō, mo i'di kōhi dahabo ḡbiriri kpulukumuyi. Zi agamo, mo i'di kpulukuriyō, zi ma wota mo kpulukukōlō, ēnyi i'bē gbo bi yingō. ¹⁶ Vo kalima mati oba 'bēni kōhi ḡbiriri kpulukumuyi ne kandi i'bē o'do loo mo aba, i'ja do mo kpa kpulukumuyi. ¹⁷ Tēmī gērī kōlō ne vo kalima mati oba kpulukuriyō ne, i'ja do mo kpa kpulukuriyō. ¹⁸ Vo kalima mati iri 'bēni kpulukukōlō ne, i'bē ole wogo mi kaḡo oho kōhi 'ba kyedre 'bēni ne gbo mi mo."

¹⁹ "Go mo ēhi na konda, kyedre 'ba vo kalima ne'e ayi hulēhu alimanni ga kōhi

ne kiti mo zē eti. ²⁰ Vo kalima mati iri kōhi 'bēni kpulukumuyi ne, odu i'di kpulukumuyi agamo. Mo iya henye, 'I'di zi ma kōhi ḡbiriri kpulukumuyi, kyedre, ongo te, nenyē aga kpulukumuyi vere mati mi'ja.' ²¹ Kyedre 'bomo iya zi mo henye, 'O'do ku laka, yi vo kalima 'ba kō'du koma laka ra. Ēdi mi koma aba zi kōhi tisi ne ki'ja mo here, ma ki'di yi na vo da kōhi ma kyedre. Ayi loko ta, dayanyi mi rakyenyi ne yi aba.' "

²² "Vo kalima mati i'di 'bomo kpulukuriyō ne ayi loko iya henye, 'I'di zi ma kōhi kpulukuriyō, kyedre ongo te, kinye kya 'ba kpulukuriyō agamo mati mi'ja.' ²³ Kyedre 'bomo iya zi mo henye, 'O'do ku laka yi vo kalima 'ba kō'du koma laka ra. Ēdi mi koma aba zi kōhi tisi ne ki'ja mo here, mak'i'di yi na vo da kōhi ma kyedre. Ayi loko ta, dayanyi mi rakyenyi ne yi aba.' "

²⁴ "Vo kalima mati iri 'bēni kpulukukōlō ne, ayi odu loko iya henye, 'Kyedre, mayolo yi kora vo kala kyigō ra, ēdi wakumu kpa iyi dē, ēdi wa 'ba yaka toto kpa kazi kofo kilī. ²⁵ Ma na tere, mi'bē moho kōhi 'bēyi ne mi kaḡo ongo te, kinye wē yi ēdi.' ²⁶ Kyedre 'bomo iya zi mo henye, 'Yi vo kalima vo wēdi kyenyē. Ayolo dē mēdi wakumu kpa miyi dē, wa toto ta yaka kazi kofo kilī? ²⁷ Laka, i'di kōhi ama ne kyere mi loko 'ba kōhi

sesi, ma koba biya hulëhu do mo mati i'ja ne aba ëzë ma'ba ku liño.' "

28 "Yaanya aba oba'e kôhi ne 'de kazi mo i'diye zi ma kpuluku'butë aba ne. 29 Ga kô'du vidi biya mati ëdi wa aba, le kyô aki'di, mo atëdi mo aba kyô. Ta da mati mo ëdi mo aba. Vidi mati anza wa aba dë, gbi le nje ma tisi mati mo ëdi mo aba, akoba 'de kazi mo. 30 Vo kalima lumë ne, u'du'e mo yaga mi bi kôndu ani mo akudu hë ni konyo aba."

Ndundu 'ba vurë

31 "Mati Wisi a Vidi ayi mi bikanyi kyedre malayika ëti, mo akalima da kyiti, 32 vidi 'ba damöku ne akatoto biya komo mo. Mo akinye mi zë mi gboko riyö, kaa vo timëlë yako inye timëlë tara wanya here. 33 Mo aki'di vidi ma laka 'e da kala ni ma tiri, ma kyënyë'e da kala ni ma gali."

34 "Yere akiya zi vidi ma da kala ni ma tiri ne henye, 'Ayiye, 'e mati 'bu ma i'di ya'da ku zi ye ne. Ayiye mi damöku mati ako'jo ku kyere zi ye, ko'do 'ba dakanjo aba. 35 Ma na o'bo, i'diye wakonyo zi ma. Ma na kodro, i'diye wini zi ma kuwë. Ma na vo leze, oba'e ma liño 'be'e. 36 Ma na ga mbirö usu'e bongö ra ma. Ma na rakö, ongo'e ga ma. Ma mi kamba, ëdiye ti'bë ma kongö.' "

37 "Vidi ma laka ne akaya'banni do mo zi mo, akiyanni henye, 'Ndala aba ya Yere, dongö yi na o'bo,

didi wakonyo zi yi, mandere kodro aba, didi wini zi yi kuwë? 38 Ndala aba di'ja yi na tu'dë maako diri ze yi liño 'beze, mandere na ga mbirö dusu bongö rë yi? 39 Ndala aba dongö yi na rakö mandere mi kamba dëdi ti'bë yi kongö?' 40 Yere akaya'ba zi zë akiya henye, 'Mayada zi ye, ëzë o'do'e kô'du ne gbi le nje zi vidi ma tisi kaa ma nenyë'e ne, o'do'e ku zi ma.' "

41 "Mo akiya zi zë ma da galini ne, 'i'bë'e 'de tara ma karani 'e mati mi wa sënë a Wiri. I'bë'e 'de mi wa'do ma kazi ndundu, mati ako'jo ku zi Satani malayika 'bëni ëti. 42 Ma na o'bo i'diye wakonyo dë zi ma. Ma na kodro i'diye wini dë zi ma kuwë. 43 Ma na vo leze, iriye ma dë kala aba mi liño 'be'e. Ma na ga mbirö usu'e bongö dë ra ma. Ma na rakö mi kamba ongo'e ga ma dë.' "

44 "Akaya'banni do mo zi mo, akiyanni henye, 'Ndala aba ya Yere, dongö yi na o'bo, na kodro, na vo leze, na ga mbirö, na rakö, mi kamba, dakonyi yi dë?' 45 Yere akaya'ba do mo akiya henye, 'Mayada zi ye, ëzë omba'e dë zi konyi gbi le nje vidi ma tisi nenyë'e ne, omba'e dë ne ma ra konyi.' 46 Vidi kyënyë ne'e ati'bënni mi wa'do ma nburu nburu riti aba, vidi ma laka akati'bë 'bënni mi didi ma nburu nburu."

Yere ko'do ra Yësu

(Mk. 14:1-2; Lk. 22:1-2; Yn. 11:45-53)

¹ Mati Yësu inde kö'du ne'e yandi mo ku biya, mo iya zi vo lö'bö 'bëniye henye, ² "Mî ko'do riyo aba kaa ayolo'e atëdi karama 'ba laga 'ba koli, Wisi a Vidî aki'dî zi tötö mo." ³ Kyedre 'ba vo karasa nni vidî kyedre'e eti atoto re nni mi loko kyedre 'ba Kayafa vo da vo da karasa'e. ⁴ O'donni yere zi Yësu kiri zi kofo mo na liwo. ⁵ Zë iyanni henye, "Do'do'e de mi kadra karama. Kazi vidî ënyinni na wehe."

Ope yëni da Yësu mi Beteniya

(Mk. 14:3-9; Yn. 12:1-8)

⁶ Mati Yësu ëdi mi Beteniya linjo 'ba Simona, kora mati na riti koo mönyu aba ne. ⁷ Mati Yësu ëdi wakonyo, vidî mbara ayi zi mo yëni ogo kôhi kyedre aba, mo ope gbo do mo. ⁸ Mati vo lö'bö 'bomo ongönni kö'du ne here, ënyinni na kamo. Zë ako'jonnî kö'du iyanni henye, "Kö'du a'di ayaña wa ne biya here go mo? ⁹ Yëni këzi ngutru nenyë akogo yaga kôhi kyedre aba, ki'di zi vo leriye."

¹⁰ Yësu ayolo kö'du mati zë ëdinni kiya ne, iya zi zë henye, "Kö'du a'di ëdiye sawiya ko'do zi mbara ne? Kö'du teme laka ra mo o'do zi ma. ¹¹ Atëdiye 'duwi vo lere eti mi kutë'e, anza'e de 'duwi ma aba. ¹² Kö'du mati mo o'do zi yëni këzi ngutru nenyë kope ra ma, zi kô'jo

ma nzo zi kusu. ¹³ Yaanya aba mayada zi ye, bi ma yöyo laka nenyë ayëti zi mo mi dakaño ne biya, wa mati mo o'do ne atëdi na kö'du sösu ga kö'du mo."

Yudasi omba da kö'du zi Yësu susu.

(Mk. 14:10-11; Lk. 22:3-6)

¹⁴ Ma kölo temi vo lö'bö 'butë dömoriyö ne ru mo Yudasi Sikereto i'bë zi vo da karasa'e ¹⁵ ako'jo ho mo iya henye, "Akî'diye a'di zi ma, ëzë masusu Yësu zi ye?" Zë itinni kôhi ñbiriri 'butëwota i'dinni gbo zi mo. ¹⁶ Ta go mo Yudasi ëdi gëri ma laka koma zi Yësu ki'di zi zë.

Yësu onyo wakonyo 'ba karama 'ba laga 'ba koli

(Mk. 14:12-21; Lk. 22:7-13; 21-23; Yn. 13:21-30)

¹⁷ Mî dagba ko'do 'ba karama 'ba laga 'ba koli, vo lö'bö ayinni zi Yësu ako'jonnî ho mo iyanni henye, "Kila omba ze zi wakonyo 'ba karama 'ba laga 'ba koli ne, kô'jo mo nzo zi bi yi?" ¹⁸ Mo iya zi zë henye, "I'bë'e zi kora maako ayada'e zi mo henye, 'Vo komoyandi iya henye, kadra ama oko ku, ma vo lö'bö 'bama eti dako'do karama 'ba laga 'ba koli linjo 'bëyi.'" ¹⁹ Vo lö'bö o'donni kaa mati Yësu ayada zi zë, ako'jonnî wakonyo 'ba laga 'ba koli gbo.

²⁰ Kosi kadra aba, Yësu vo lö'bö 'butë dömoriyö ne eti, alimanni gbo akaño wakonyo. ²¹ Mati ëdinni wakonyo, Yësu iya zi zë

“Mayada zi ye, vidī ma kölō tēmī 'e akasusu ma.”²² Vo litu'e na rasōsu ayetonnī hō mo ko'jo ma kölō ta ga oka nī, “Tīnyō, Yere, iya dē ma ra?”²³ Yēsu ēnyī aya'ba dō mo zi zē iya henye, “Ma kölō mati usu kala nī ma aba mī gbenje ne akasusu ma.”²⁴ Wisi a Vidī akoli kaa mati kō'du yōru iya mo akoli, atēdī na riti zi vidī mati asusu Wisi a Vidī zi kofo ne. Atēdī na laka zi vidī ne lima kazi ko'jo mo.”

²⁵ Yudasi vo susu ēnyī ame'do riyē iya henye, “Tīnyō vo komoyandi ayōlō anza dē ma ra?” Yēsu aya'ba dō mo iya henye, “Kaa mati iya ne.”

Wakonyo 'ba da hutaga 'ba Yere

(Mk. 14:22-26; Lk. 22:14-20, 1 Kr. 11:23-25)

²⁶ Mati zē ēdīnnī wakonyo, Yēsu oba nzoyi mangolō'bo o'do mōtu 'ba ōwō'dī, owe mī mo i'dī zi vo lō'bō 'bēniye. Mo iya zi zē henye, “Oba onyo'e, nenyē ida ra ma ra.”²⁷ Mo oba kōfō o'do ōwō'dī zi Wiri, i'dī zi zē, iya henye, “Uwē'e, 'e biya ta ge'e.”²⁸ Nenyē yama ma mati na da kō'du kī'dī a Wiri, yama mati alikō yaga ko'du vidī kayo kila tēmī kō'du kyēnyē.²⁹ Mayada zi ye makuwē a'ji nenyē dekpe lōhu le mī damōku a 'Bu ma.”³⁰ Aya'binnī ngala ēnyī i'bēnnī gbo da Dōku 'ba Olivo.

Yēsu ame'do kō'du ha kiga 'ba Petero

(Mk. 14:27-31, Lk. 22:31-34; Yn. 13:36-38)

³¹ Yēsu iya zi zē henye, “Yōndō nenyē aba ataho'e biya akila'e ma kaa mati kō'du yōru iya henye, ‘Wiri akofo vo tīmēlē yako, tīmēlē ne akapere rē nni.’”³² Ta pētī tēnyī 'bama tēmī koli, makati'bē dagba komo'e mī Galilaya.”³³ Petero ēnyī ame'do riyē iya zi Yēsu henye, “Mila yī dē, ēzē ma kayo ne'e, ilannī yī le.”

³⁴ Yēsu iya zi Petero henye, “Mayada zi yī gba kazi zanga ayapa mī yōndō ne akiga hē yī, akiya da wota henye ere, ayōlō ma dē.”³⁵ Petero ēnyī aya'ba dō mo iya henye, “Ēzē le zi ma koli kō'du yī, mila yī dē.” Vo lō'bō agamo'e iyannī kpa kō'du kölō ne.

Yēsu amōtu mī Getesemina

(Mk. 14:32-42; Lk. 22:39-46)

³⁶ Yēsu ēnyī i'bēnnī vo lō'bō 'bēni ētī mī bi mati ako'jo Getesemina, mo iya zi zē henye, “Alima'e kinye mēdī dero ti'bē dagba amōtu.”³⁷ Mo oba nī aba Petero, gisi 'ba Zebedeyo riyō. Yēsu kō'du sōsu riti aba,³⁸ mo iya zi zē henye, “Kō'du sōsu mī di'di ma ne ku na kyedre, omba ku kara zi ma kofo. Alima'e kinye bi kida ma aba.”³⁹ Mo ēnyī i'bē tisi dagba kōwō, umē rē nī na komokomo akaṅo amōtu iya henye, “‘Bu ma, ēzē ato'bo oba riti ne 'de ta da ma. Anza kō'du komba

'bama, kö'du komba 'beyi ra."

⁴⁰ Mo ënyï a'ba zi vo lö'bö wota ne'e, i'ja zë ako'do, mo iya zi Petero henye, "Hala 'e wota ne ɔ'bo'e dë zi bi kida ma aba gbï le nje kadra kölö?" ⁴¹ Alima'e nzo bi kida mötu aba, kazi alëpiye mi kö'du yonzɔ. Di'di ra omba, ida ra kazi kyigɔ.

⁴² Yësu ënyï i'bë kpa löhu mi da riyo a mötu, iya henye, "Bu ma, ëzë köfö 'ba riti nenyë oba dë, ma ki'ja riti mi da kö'du komba 'beyi." ⁴³ Mo a'ba i'ja vo lö'bö ne'e, kpa löhu ako'do, zë ɔ'bonni dë zi lima na ngö. ⁴⁴ Yësu ënyï ila zë löhu i'bë 'de amötu ma da wota mo iya kpa kö'du kölö ne. ⁴⁵ Mo a'ba zi vo lö'bö'e iya henye, "Ëdiye gba a ko'do re 'e alawo? Ongɔ'e te, kadra 'ba zi Wisi a Vidi ki'di, zi vidi kyenyë'e oko ku. ⁴⁶ Ënyï di'bë'e. Ongɔ'e te, kora mati asusu ma ne ëdi nenyë."

Kiri 'ba Yësu

(Mk. 14:43-50, Lk. 22:47-53; Yn. 18:3-12)

⁴⁷ Mati Yësu ëdi gba ame'do, Yudasi mo kölö temi vo lö'bö 'butë domoriyo ne'e, oko gbɔ. Mo aba vidi kayo ëdinni kulu, moɔɔ aba kala nni, kyedre 'ba vo karasa vidi kyedre eti ra utunni zë.

⁴⁸ Yudasi o'do dakyinë kö'du maako zi vidi kayo ne'e zi yɔɔ, iya henye, "Kora mati munzu ho mo ne, mo ra omba'e, iriye mo." ⁴⁹ Yudasi i'bë mbiyi zi Yësu, iya henye, "Rakyëyi medi yi aba vo

komoyandi," unzu ho mo gbɔ.

⁵⁰ Yësu aya'ba do mo iya henye, "Aboka ma, o'do kö'du mati ayi go mo kandi." Zë ayinni, irinni Yësu anda'banni mo gbɔ gö. ⁵¹ Ma kölö temi vo lö'bö mati Yësu aba ne, oto kulu 'beni temi sirikpa iga mbili vo lö'bö 'ba vo karasa, ikye yaga. ⁵² Yësu iya zi mo henye, "Aya'ba kulu 'beyi ne hulëhu ga bi mo. Zë biya mati irinni kulu ne, akofo zë kulu aba. ⁵³ Ayɔɔ'e dë makako'jo 'Bu ma kö'du wa konyi, kandi mo akutu kyɔ ta da malayika kpuluku'butë domoriyo 'ba vo wehe? ⁵⁴ Kö'du ne ako'do re ni zi tedi kaa mati kö'du yoru iya mo'do re ni."

⁵⁵ Yësu ënyï ame'do zi vidi kayo ne'e, iya henye, "Ayiye kulu moɔɔ aba kala'e, zi ma kiri mo kaa ma vo kö'du ki'di pere? 'Duwi ma lima akaɔo kö'du yandi mi yekëlu, iriye ma dë. ⁵⁶ Kö'du nenyë biya o'do re ni zi wa mati nebïye ayörunni, mi kö'du yoru zi tayi tinyö." Vo lö'bö biya ilanni mo ahowënni.

Yësu komo kyedre 'ba vurë'e

(Mk. 14:53-65; Lk. 22:54-55, 63-71; Yn. 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Zë mati irinni Yësu ne, obanni mo ti'bë mo aba liɔ 'ba Kayafa kyedre 'ba vo karasa, bi mati vo komoyandi 'ba vo kö'du ki'diye nni vidi kyedre eti atoto re nni ga bi kölö. ⁵⁸ Petero

usu gɔ mo ta bi kɔwɔ le bi 'ba vurè, liɲɔ 'ba kyedre 'ba vo karasa. Mo i'bě ödu bi 'ba vurè alima gbɔ akaɲo vo kanya èti, kongɔ wa a'di ako'dɔ zi Yèsu.

⁵⁹ Vo da vo karasa 'e vidi 'ba vurè'e kikyè èti ayonzonni zi mbèrè kiga ra Yèsu zi mo kofo, ⁶⁰ zè i'janni kò'du kyènyè maako dè, vidi kayo ayinni le ndondo kiga gumu. Ndundu mo aba vidi kora riyö ayinni, ⁶¹ iyanni henye, kora nenyè iya henye, "Ma kiha akaɲo yèkèlu 'ba Wirì ne, yaa ko'do da wota aba ko'ba mo löhu."

⁶² Kyedre 'ba vo karasa ènyì riyè iya zi Yèsu henye, "Anza da kò'du ya'ba aba dè, ga kò'du wasusu rè yì ne?" ⁶³ Yèsu alima ti. Löhu kyedre 'ba vo karasa ame'do zi mo, iya henye, "Mì ru 'ba Wirì didi yaanya aba m'idi yì ku mì lömu, ayada zi ze èzè yì Korisito, Wisi 'ba Wirì ra." ⁶⁴ Yèsu aya'ba dɔ mo zi mo iya henye, "Mo ra kaa iya ne. Miya zi ye henye, tëmì kadra ma dagba ani, akongɔ'e Wisi a Vidi ta bi lima da kala tiri 'ba Wirì kyigɔ tayi tëmì foli 'ba komoriyè." ⁶⁵ Mati kyedre 'ba vo karasa owo kò'du ne here, ènyì na kamo iza bongɔ 'bomo iya henye, "Ne kò'du sawiya ra. Domba kya kò'du 'ba vo hu kò'du dɔ rɔ dekpe. Owo'e kò'du sawiya ne ku. ⁶⁶ Asösu'e a'di ra?" Zè aya'banni dɔ mo iyanni henye, "Mo o'do kò'du kyènyè ku, mofomo." ⁶⁷ Zè o'binni oro komo

mo, u'bönni mo, zè maako'e isanni mo, ⁶⁸ iyanni henye, "Ayada zi ze Korisito, èzè yì nèbì ra, ayada èyì ra isa yì."

Ha kiga 'ba Petero ta ra Yèsu

(Mk. 14:66-72; Lk. 22:56-62; Yn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Mati Petero èdi lima yaga mì liɲɔ 'ba Kalafa, vo lö'bö kölö tëmì mbara 'ba kyedre 'ba vo karasa ayi zi mo iya henye, "Yì kpa Yèsu aba tëmì Galilaya." ⁷⁰ Mo iga hè nì ta da komo vidi kayo ne'e biya. Mo aya'ba dɔ mo iya henye, "Ma yolo kò'du ma èdi ame'do gɔ mo ne dè, ⁷¹ ènyì asi wèni yaga ha loko bi 'ba vurè. Mbara vo lö'bö agamo ongɔ mo iya zi vidiye henye, mo Yèsu 'ba Nazereta aba." ⁷² Löhu Petero iga hè nì aya'ba dɔ mo iya henye, "Malömu tinyö mayolo kora ne dè." ⁷³ Tisi yaa ta gɔ mo vidi kora mati èdinni torɔ ani ne, ayinni zi Petero iyanni henye, "Yì ma kölö tëmì zè, dayolo ze tëmì gèri me'do 'bèyì." ⁷⁴ Petero iya henye, "Ma lömu kò'du tinyö ra mèdi ayada, èzè anza dè here, Wirì m'idi riti zi ma. Ma yolo kora ne dè." Zanga ènyì ayapa, ⁷⁵ Petero asösu kò'du ma Yèsu ayada zi nì iya henye, "Gba kazi yapa 'ba zanga, akiya da wota henye ere, ayolo ma dè." Mo ènyì asi gbɔ yaga akudu na kyènyè.

27

Oba Yèsu komo Pilato
(Mk. 15:1; Lk. 23:1-2; Yn.

18:28-32)

¹ Kyere 'do da mindö aba ñbɔ, kyedre 'ba vo karasa'e nn̄i vidi kyedre eti i'di kö'du 'benni ombanni ku zi Yesu kofo. ² Zë idanni mo nyɔri aba ikanni mo, i'dinni mo zi Pilato, vo daliŋɔ mi turu 'ba Roma.

Koli 'ba Yudasi loɔ 'ba vo lö'bö'e

³ Mati Yudasi vo wasusu ayɔlo ombanni ku zi Yesu kofo, mo ayasi kö'du litë 'bëni ne, ënyi oba kôhi ñbiriri 'butëwota ne kika mo hulëhu zi kyedre 'ba vo karasa vidi kyedre eti. ⁴ Yudasi iya zi zë henye, "Mo'do kö'du kyënyë ku zi ma kora vo kazi kö'du kyënyë ko'do ne ki'di zi ye zi kofo." Zë aya'banni do mo zi mo iyanni henye, "Anza kö'du 'beze ra dë, kö'du 'bëyi ra." ⁵ Mati Yudasi owo kö'du ne here, odrɔ kôhi ne komo zë ani mi yëkelu, mo ënyi asi i'bë ove gu ni gbɔ.

⁶ Kyedre 'ba vo karasa aködu kôhi ne iya henye, "Nenye kôhi yama ra, mi kö'du ki'di 'beze anza dekpe zi ki'di mi kutë 'ba wa sesi mi loko 'ba Wirï." ⁷ Mati ombanni do mo ku, ogonni yaka gbɔ kôhi ne aba na bi 'ba zi yöku tu'dë maako'e kusu. ⁸ Kö'du nere ra, yaka ne ako'jo na yaka 'ba yama le ndenye. ⁹ Kö'du mati nëbi Yeremaya iya ne, ayi ku tɔnyö. "Zë obanni kôhi ñbiriri 'butëwota, mati vidi 'ba Yiserele ombanni do mo zi kopi ga kö'du mo, ¹⁰ Kôhi mo ne zi yaka kogo mo aba

kaa mati Yere i'di kö'du mo zi ma."

Pilato ako'jo ha Yësu

(Mk. 15:2-5; Lk. 23:3-5; Yn. 18:33-38)

¹¹ Yësu ɔrɔ komo vo daliŋɔ 'ba Roma, ako'jo ho mo iya henye, "Yi ra Yere vo damöku 'ba Yuda'e?" Yësu aya'ba do mo iya henye, "Mo ra kaa iya ne." ¹² Mo ame'do dë na da kö'du ya'ba 'ba vo wa sösu'e, mati kyedre 'ba vo karasa'e nn̄i vidi kyedre nani eti. ¹³ Pilato iya zi mo henye, "Owo kö'du mati asusunni yi go mo nenye dë?" ¹⁴ Mati Yësu omba dë zi da kö'du ma kölo ya'ba ne, o'do Pilato gbɔ na rakaga.

Ikye vurë ra Yësu zi kofo

(Mk. 15:6-15; Lk. 23:13-25; Yn. 18:39-19:16)

¹⁵ Mi kadra 'ba karama 'ba laga 'ba koli aba, vo daliŋɔ 'ba Roma ëdi kö'du aba zi kinga yaga vidi mati vidiye ako'jonn̄i kö'du mo tēmi kamba. ¹⁶ Mi kadra nani, kora maako ëdi mi kamba ru mo Barabasi, mo na yolo ga kö'du ko'do kyënyë. ¹⁷ Mati vidi kayo ne atoto rë nn̄i, Pilato ako'jo hë zë iya henye, "Ma vaɔa ra omba'e zi ma kinga zi ye? Barabasi, kɔdɔ Yësu mati ako'jo Korisito?" ¹⁸ Mo ayɔlo na laka, vo kalakonda 'ba Yuda'e i'dinni Yësu zi ni ga kö'du zë na mi kumbë.

¹⁹ Mati Pilato ëdi gba al-ima mi loko 'ba vurë, mbara 'bomo utu kö'du kise zi mo iya henye. "O'do kö'du ako dë zi kora vo kazi kö'du yaɔa ne, wirï ayaza ma mi

yɔndɔ ne aba ga kò'du mo.”

²⁰ Kyedre 'ba vo karasa nni vidì kyedre eti alèlunni da vidì kayo ne'e zi ha Pilato ko'jo zi Barabasi kinga, Yèsu zi kofo. ²¹ Pilato ako'jo ha vidì kayo ne'e, iya henye, “Ma vala ra tëmì vidì riyò nenye'e, omba'e ma zi kinga zi ye?” Zè aya'banni dɔ mo iyanni henye “Barabasi.”

²² Pilato ako'jo hë zè iya henye, “Mo'dɔ a'di zi Yèsu mati ako'jo Korisito ne?” Zè biya aya'banni dɔ mo iyanni henye, “Matötö mo.” ²³ Pilato ako'jo hë zè iya henye, “Kò'du kyënyë a'di mo o'dɔ?” Ayetonnì hë nni gbögbö gu kyembe aba, “Matötö mo.”

²⁴ Mati Pilato ongo kö'du ma zi nì ko'dɔ anza kpe, kazi vidì ne ènyinnì na kamo, mo oba wini akaka kala nì ta da komo vidì kayo ne'e, iya henye, “Manza dë mî koli 'ba kora nenye. Ne kö'du ko'dɔ 'be'e ra.” ²⁵ Vidì kayo ne'e biya aya'banni dɔ mo, iyanni henye, “Yama koli 'bomo malèpì gbo de ze gisi 'beze eti.” ²⁶ Pilato inga Barabasi zi zè, ta pèti mo, u'bö hu Yèsu, i'di mo gbo zi tötö.

Vo wehe o'dɔnni sawiya ra Yèsu

(Mk. 15:16-20; Yn. 19:2-3)

²⁷ Here vo kanya a Pilato obanni Yèsu ti'bènni mo mî loko 'ba vo kanya'e. Vo kanya kayo atoto rë nni kpo ta da kapa mo. ²⁸ Zè otɔnni bongo 'bomo usunni bongo konda 'ba yere rɔ

mo. ²⁹ Here zè o'dɔnni safo tëmì kono ayöfunni dɔ mo. I'dinnì mɔvo 'ba yere kala mo ma tirì alɔdrɔnni da womo nni aba komo mo sawiya ko'dɔ rɔ mo, zè iyanni henye, “Lima konda zi yì vo damöku 'ba Yuda'e.”

³⁰ Zè o'binnì oro komo mo, obanni mɔvo u'bönni dɔ mo. ³¹ Mati zè indenni sawiya ko'dɔ ku rɔ mo, zè otɔnni bongo konda ne 'de ta rɔ mo, usunni bongo omo gbi löhu rɔ mo. Here zè obanni mo gbo kika mo yaga zi tötö mo.

Atötö Yèsu

(Mk. 15:21-32; Lk. 23:26-43; Yn. 19:17-27)

³² Mati zè èdì ti'bènni yaga, zè andosi dë nni kora maako aba tëmì Sirènè ru mo Simona, vo kanya'e o'dɔnni mo na kamo zi taka a Yèsu kinjë. ³³ Zè ayinnì bi mati ako'jo Gologota ne, mî kö'du ya'ba aba “Bi 'ba Kiriyingo da.” ³⁴ Ani zè i'dinnì a'ji zi Yèsu na susè wa kata aba kuwè, mati anene ta pèti mo, mo omba dekpe kuwè. ³⁵ Mati zè atötönni mo ku, zè ayanyanni bongo 'bomo tëmì kutè nni födö ku'du aba zi yolo akalèpì zi èyì. ³⁶ Tapèti mo, alimanni ani mo kongɔ.

³⁷ Dɔ mo riyè i'dinnì wayöru 'ba wasusu iya henye, “Nenye Yèsu, yere 'ba Yuda'e” ³⁸ Zè atötönni vo logo riyò dakapa Yèsu, ma kolö da kala mo ma tirì ma agamo da kala mo ma gali. ³⁹ Vidì mati èdì laganni ta da kapa ne, dë nni njili Yèsu lidi aba, iyanni henye, ⁴⁰ “Here omba ti'bè yèkèlu ne kiha

mo akaṅo, kuvö mo löhu mi ko'do da wota aba. Ayomö rë yï ezë yï Wisi 'ba Wiri. Asi akaṅo ta da taka."

41 Tëmi gëri kölö ne, kyedre 'ba vo karasa vo komoyandi 'ba vo kö'du ki'di nni vidi kyedre eti alimanni sawiya ko'do ra Yesu iyanni henye, 42 "Mo ayomö oka'e, ayomö rë ni de. Anza mo ra de yere 'ba Yiserele? Ezë mo ayi ku akaṅo ta da taka yaanya aba dakoma 'da mi mo. 43 Mo oma mi Wiri, iya henye, 'Ni Wisi 'ba Wiri ra.' Laka dongo'e te, ezë Wiri omba zi mo yomö yaanya aba." 44 Vo logo mati atötö zë da kapa Yesu ne, alidi mo kpa here.

Koli 'ba Yesu

(Mk. 15:33-41; Lk. 23:44-49; Yn. 19:28-30)

45 Mi kutë kadra aba mandölu ayöfu dakaṅo ne biya, inde rë ni le ta peti kadra wota aba. 46 Gba kaa kadra wota aba, Yesu enyi udu gu kyembe aba iya henye, "Elöyi Elöyi lema sabakatani?" Mi kö'du ya'ba aba iya henye, "Wiri ama, Wiri ama, ila ma ga a'di ya?" 47 Kya vidi ma edi toronni ani ne, iyanni henye, "Mo edi Eliya ko'jo."

48 Vidi ma kölö tëmi zë aho kandi oba lifa usu mi a'ji i'di da njili mowö, mo yonzö zi kuwë. 49 Kyamo'e iyanni henye, "Oro dongo'e te, ezë Eliya edi tayi zi mo yomö." 50 Yesu api riyë löhu na kyembe ila lawo gbo.

51 Bongo mati ove mi yëkelu 'ba Wiri ne mi mo aliza riyö ko ta riyë le akaṅo. Dakaṅo akoho rë ni, lutu alihanni, 52 da wogo ayëhu rë nni biya, vidi kayo a Wiri mati olinni ne, enyinni gbo na didi tëmi koli. 53 Zë ilanni da wogo, ta peti tenyi 'ba Yesu tëmi koli, enyi i'benni mi gawo laka ani vidi kayo ongönni zë.

54 Mati vo kyëlu 'ba vo kanya'e mati nni mo aba, edinni ga Yesu kongö ne, ongönni kinzikinzi biya wasisi mati o'do rë ni ne, zë na tere iyanni henye, "Mo tinyö Wisi 'ba Wiri ra." 55 Mbara kayo mati edinni Yesu konyi, usunni go mo ta Galilaya ne, edinni atoro ani bi kongö ta bi kowö. 56 Mi kutë zë Mariya Magadala, Mariya ma 'ba Yemisi nni Yosepa aba, mbara 'ba Zebedeyo.

Kusu 'ba Yesu

(Mk. 15:42-47; Lk. 23:50-56; Yn. 19:38-42)

57 Mati edi ku na hutaga, kora vo wa dakayo maako tëmi Arimataya, ru mo Yosepa oko gbo, mo kpa vo lö'bö 'ba Yesu ra. 58 Mo enyi i'bë ako'jo ha Pilato kö'du yöku Yesu. Pilato i'di kö'du gbo kala konda aba zi yöku ne ki'di zi Yosepa. 59 Yosepa olo mi bongo ma kyiyi, 60 usu mi wogo eni mati mo ole mi ri'di, kyigo ne. Mo alulu yitö kyedre ha wogo ne, isi i'bë weni gbo. 61 Mariya Magadala nni Mariya ma agamo ne aba, edi limanni ani bi kongö zo da wogo.

Vo kanya 'ba ga da wogo kongɔ'e

⁶² Mi ko'do 'ba ralawo aba, kyedre 'ba vo karasanni Farasi eti andosi de nni Pilato aba ⁶³ iyanni henye, "Kyedre dasosu ze, mati vo ndondo kyedre ne edi gba na widi, mo iya henye, 'Matenyi temi koli ko'do da wota aba.' ⁶⁴ I'di ko'du zi ga wogo 'bomo ne kongɔ na laka le mi ko'do 'ba da wota ne, kazi vo lo'bo 'bomo i'be alogonni yoku mo, akayadanni zi vidi henye, ere, mo enyi ku temi koli. Ndundu ndondo ma nenyete atedi ndra na kyenyete ta da ma dagba."

⁶⁵ Pilato ayada zi ze iya henye, "Oba'e vo kanya'e zi ti'benni ga wogo ne kongɔ temi geri ma laka." ⁶⁶ Ze i'benni da wogo a'ba'banni ga yito ha wogo ne zi yada vidi maako ayehu de. Ilanni vo kanya ani zi go mo kongɔ.

28

Tenyi temi koli

(Mk. 16:1-10; Lk. 24:1-12; Yn. 20:1-10)

¹ Ta peti ko'do 'ba ralawo aba, mi kano bi kezi da mindo ko'do 'ba ralawo aba, Mariya Magadala nni Mariya vere aba enyi i'benni bi kongɔ da wogo. ² Kandi mi kadra nani kinzikinzi kyigo akoho bi. Malayika 'ba Yere ayi akanjo ta komoriye, alulu yito ne 'de ta ha wogo alima gbo do mo. ³ Kyine mo na laka kaa bikanyi, bongo ro mo na kanyi kaa ri'di 'ba

miri. ⁴ Vo kanya ma edinni ga wogo ne kongɔ ne, ze na tere tese aba, mora a'banni kaa vidi mati olinni ku.

⁵ Malayika ame'do zi mbara ne'e, mo iya henye, "Ere'e de, mayolo ku ediyebi koma ko'du Yesu ma atoto ne. ⁶ Mo anza de kinye, mo enyi ku, kaa mati mo iya. Ayiye kinye, ongo'e bi mati o'banni mo zi mo. ⁷ I'be'e kandi yaanya aba, ayada'e zi vo lo'bo 'bomo'e 'Mo enyi ku temi koli. Yaanya aba mo edi ku ti'be mi Galilaya dagba komo'e, ani aki'ja'e mo. Yaanya aba mayada ku zi ye.' "

⁸ Kandi ilanni da wogo tere aba, kpa na rakyenyi, ahonni yada mo zi vo lo'bo 'bomo'e. ⁹ Kandi Yesu i'ja ze iya zi ze henye, "Rakyeyi mede eti." Ze ayinni zi mo irinni mo ta ndi mo amotunni mo gbo. ¹⁰ Yesu iya zi ze henye, "Ere'e de, i'be ayada'e zi ondu ma'e zi ti'benni mi Galilaya aki'janni ma ani."

Ko'du yeti 'ba vo kanya'e

¹¹ Mati mbara ne i'benni zi ko'du ne yada mo zi vo lo'bo 'bomo'e, kya 'ba vo kanya mati edinni ga wogo ne kongɔ ne, enyi i'benni huluhu mi gawo ayadanni ko'du mati o'do re ni ne, biya zi kyedre 'ba karasa'e. ¹² Kyedre 'ba vo karasa'e adroko re nni vidi kyedre eti, ze o'donni yere 'benni i'dinni kahi kyedre zi vo kanya ne'e. ¹³ Mora iyanni henye, "Iya'e henye, 'Vo

lö'bö 'bomo ayinnī yɔndo
 aba alogonnī yōku mo
 mati ēdiye ako'do.' ¹⁴ Ēzē
 vo daliŋɔ owo kō'du ne,
 dakalēlu ze dɔ mo dakiya
 henye, mo mī'dī riti dē zi
 ye." ¹⁵ Vo kanya ne'e obannī
 kōhi ne, o'donnī te kaa kō'du
 mati ayada zi zē zi ko'do
 mo ne. Mora here, kō'du
 ne apere rē nī biya mī kutē
 Yuda'e ko'do ndenye aba ne.

*Yēsu ayada rē nī zi vo
 lö'bö 'bēniye*

*(Mk. 16:14-18; Lk. 24:36-
 49; Yn. 20:19-23; Lɔɔ 1:6-8)*

¹⁶ Vo lö'bö 'butē dɔmokölö
 ne ēnyī i'bēnnī da lutu mī
 Galilaya bi mati Yēsu ayada
 zi zē, zi tī'bēnnī dɔ mo.
¹⁷ Mati zē ongōnnī mo, zē
 ayetonnī mo. Mora here, kya
 'ba vo lö'bö maako'e omannī
 dē. ¹⁸ Yēsu ehe kara, mora
 iya zi zē henye, "Kalakonda
 biya 'ba komoriyē dakaŋo
 aba, i'dī ku zi ma. ¹⁹ Ī'bē'e zi
 vīdī biya ta bi ne o'do'e zē na
 vo lö'bö ama. Abapatisiye
 zē mī ru 'ba 'Bu, Wisi, Lawo
 Kölö Laka aba, ²⁰ ayandiye
 zē zi koronnī kō'du kī'dī
 mati mī'dī zi ye ne biya.
 Matēdī 'e ētī 'duwī le mī
 ndundu 'ba daliŋɔ aba."

Kö'du Yöyö Laka 'ba Yësu ma Marako ayöru

Kö'du yëti 'ba Yowani Bapatisi

(Mt. 3:1-12; Lk3:1-18; Yn. 1:19-28)

¹ Nenyë kö'du yöyö laka ga kö'du Yësu Korisitö, Wisi 'ba Wirî. ² Ayeto rë nî kaa mati Nëbî Yisaya ayöru,

“Ma kutu vo litu ama dagba komo yî zi gëri ëyî k'o'jo.

³ Vidî maako ëdî mbere mî da lipî,

Ak'o'jo'e gëri nzo zi bi Yere.

O'do'e gëri mbîyî zi mo zi lasi.”

⁴ Here Yowani alaya mî da lipî bapatisi kî'dî ehe kö'du yëti. Mo ayada zi zë moto dë nni tëmî kö'du kyënyë zi zë bapatisi, ehe Wirî akila kö'du kyënyë 'bëzë ne.

⁵ Vidî kayo tëmî dakaŋo 'ba Yuda ehe gawo kyedre 'ba Yerusalemâ i'bënnî kö'du 'ba Yowani ne kowo. Zë odrö hë nni tëmî kö'du kyënyë 'bënnî ne ehe mo abapatisi zë mî ranga 'ba Yeredene.

⁶ Yowani usu bongo 'bëni o'do tëmî yëvu 'ba jemele, ida k'o'di wana gbö gë nî, ehe wakonyo 'bomo wömi ehe yazi möku. ⁷ Mo ayöyö zi vidîye henye, “Kora mati mo atayi ta ga ma ne, atëdî kyedre ta da ma. Manza dë na laka zi ra ma kîdë akaŋo

zi kamoka 'bomo kinga. ⁸ Ma bapatisi ye wini aba, mora mo akabapatisi ye Lawo Kölö Laka aba.”

Bapatisi 'ba Yësu

(Mt. 3:13-4:11; Lk. 3:21-22, 4:1-13)

⁹ Tëmî kadra nani, Yësu ayi tëmî Nazereta mî dakaŋo 'ba Galilaya zi Yowani, zi nî bapatisi mî ranga 'ba Yeredene. ¹⁰ Kandi mati Yësu asi yaga tëmî wini, mo ongo komoriyë ayëhu rë nî, ehe Lawo Kölö Laka ayi alosö do mo kaa atu'bu.

¹¹ Here gu ayi ta komoriyë iya henye, “Yî gogo wisi ama ra. Ma na rakyenyi yî aba.”

¹² Kandi Lawo Kölö Laka o'do mo ti'bë mî da lipî,

¹³ ani k'o'do 'butësowö mî wayonzo 'ba Satani. Ngötu 'ba möku ëdinnî kpa ani, mora malayika'e ayinnî ehe akonyinnî mo.

Yësu ako'jo kora vo kyenze kirî sowö

(Mt. 4:12-22; Lk. 4:14-15, 5:1-11)

¹⁴ Tapëti i'dî Yowani ku mî kamba, Yësu i'bë mî Galilaya ehe ayeto kö'du yöyö laka kazi Wirî ne yëti. ¹⁵ Mo iya henye, “Kadra ma laka oko ku ehe damöku 'ba Wirî ku kara. Oto de 'e tëmî kö'du kyënyë 'be'e ne ehe oma'e mî kö'du yöyö laka ne.”

¹⁶ Mati Yësu i'bë ta da göti 'ba föfö 'ba Galilaya, mo i'ja kora vo kyenze kirîye riyo, Simona öndu nî Anderiya aba, ëdinnî kyenze kirî öndu aba. ¹⁷ Yësu iya zi zë henye, “Ayiye zi ma, makayandi ye

zi vidī kika zi ma." ¹⁸ Kandi ilannī öndu 'bënnī ne, ehe i'bënnī mo aba. ¹⁹ Mo i'bë tisi dagba ani, ehe i'ja öndu maako'e riyö Yemisi, Yowani aba, zë gisi 'ba Zebedeyo. Zë ödinnī mī tönjö öndu ënnī k'jo nzo. ²⁰ Here mati Yësu ongö zë, mo ako'jo zë ehe zë ila 'bu nnī Zebedeyo mī tönjö kora vo loö eti, ehe i'bënnī Yësu aba.

Kora wiri kyenyë aba
(Lk. 4:31-37)

²¹ Yësu vo lö'bö 'bëni eti ayinnī mī gawo 'ba Kaparanamo, mī ko'do 'ba ralawo aba, Yësu i'bë mī bi 'ba mötu, ehe ayeto kö'du yëti. ²² Vidī mati owonni ne, zë na rakaga tēmī gērī 'ba kö'du yëti 'bomo ne, kö'du mo anza dë kaa vo komoyandi 'ba vo kö'du ki'diye, ga kö'du mo ayëti kö'du kalakonda aba. ²³ Here kora dakyikyī aba mī nī ëdī mī bi 'ba mötu, ehe udu riyë, ²⁴ "Omba a'di kazi ze, Yësu 'ba Nazereta? Yi kinye ne zi yaña ze? Ma yolo ku yi eyi ra, yi vo litu laka a Wirī." ²⁵ Yësu ame'do na kamo zi dakyikyī ne, "Alima tiyi, ehe asi yaga ta ra kora ne." ²⁶ Dakyikyī ne akohö kora ne na kyigö, udu na kamo, ehe asi yaga ta ro mo. ²⁷ Vidī biya na rakaga ehe ayetonni me'do na ga rë nnī zi oka maako. "A'di ra here? Ne kya 'ba kö'du yandi kyiyi maako? Kora nenyë ëdī kalakonda aba zi kö'du ki'di zi dakyikyīye, ehe zë owonni ho mo." ²⁸ Here kö'du 'ba Yësu apere rë nī kandi ta

ga bi ne biya mī dakaño 'ba Galilaya.

Yësu ak'jo vidī kayo

(Mt. 8:14-17; Lk. 4:38-41)

²⁹ Yësu, Yemisi, Yowani aba, ilannī bi 'ba mötu, ehe i'bënnī mbiyi liño 'ba Simona ehe Anderiya. ³⁰ Wese 'ba Simona ëdī na raköo mī sora rakyitu aba, ehe kandi mati Yësu okö, iyanni kö'du mo zi mo. ³¹ Mo i'bë zi mo, iri kala mo ehe akonyi mo riyë. Rakyitu ne ila mo, ehe mo ayeto gbö litu zi zë.

³² Tapëti kadra alosö ku ehe hutaga okö kpa ku, vidī ikanni zi Yësu vo raköo'e biya ehe zë mati dakyikyī aba. ³³ Vidī biya 'ba mī gawo ne atoto rë nnī ha loko. ³⁴ Yësu ak'jo zë mati kyo na raköo dakyinë aba biya, ehe ore dakyikyī lakyi yaga. Mo ila vo dakyikyīye dë zi kö'du maako kiya, ga kö'du zë ayolonnī ku mo eyi ra.

Yësu ayëti kö'du mī Galilaya

(Lk. 4:42-44)

³⁵ Mī da mündö maako gba kazi bikanyi 'ba kadra Yësu ënyi ila liño ehe i'bë yaga tēmī gawo ga bi mbiya amötu. ³⁶ Simona abokani eti i'bënnī mo koma. ³⁷ Mati zë i'janni mo, iyanni zi mo henye, "Vidī biya ödinnī yi koma." ³⁸ Mora Yësu aya'ba da me'do zi zë henye, "Dī'bë'e zo dagba zi liño maako'e mati gbö kinye ne. Momba kpa zi kö'du yëti mī zë, kö'du nere ra mayi go mo." ³⁹ Here mo i'bë mī Galilaya kö'du yëti aba biya

mī bi 'ba mötu ehe dakyikyī kore aba yaga.

Yēsu akō'jō kora vo mönyu

(Mt. 8:1-4; Lk. 5:12-16)

⁴⁰ Kora maako ēdī na riti kazi kōō mönyu ayi zi Yēsu, alomvō akaņo ehe alenze mo kō'du wakōnyi iya henye, "Ēzē omba ku, atō'bo ma kō'dō ŋbala." ⁴¹ Yēsu kō'du sōsu aba, ehe iza kala nī yaga ehe ise rō mo. Mo aya'ba da me'do henye, "Momba ku. Ēdī na ŋbala." ⁴² Kandi mönyu ila kora ne ehe rō mo gbō ŋbala. ⁴³ Here Yēsu ise gō mo, ehe utu mo 'de kandi, ⁴⁴ iya henye, "Owo te, ayada kō'du ne dē zi vidī ma kōlō maako. Mora i'bě zō mbīyī zi vo karasa mayōnzō yī, zi yada zi vidīye mönyu 'bēyī inde rē nī ku. I'dī wakumu kaa kō'du kī'dī 'ba Mosa." ⁴⁵ Mora kora ne i'bě ehe kō'du ne yada ta ga bi ne biya. Mo ame'do takanyi mī kō'du ne, here Yēsu o'bo dekpe zi ti'bě mī gawo na dangōlō. Mora mo alima akpa yaga mī ga bi mbiya ne'e ehe vidī ayinnī zi mo tēmī ga bi ne biya.

2

Yēsu akō'jō kora keņe maako

(Mt. 9:1-8; Lk. 5:17-26)

¹ Tapētī kō'do yaa, Yēsu ēnyī i'bě hulēhu mī Kaparanamo ehe kō'du yōyō apere rē nī iya mo ēdī liņō. ² Vidī kayo ayinnī ga bi kōlō, ani bi ako oōō dē mī loko, gbī le yaga ha loko bi kpa

anza dē. Yēsu ēdī kō'du yōyō ne yētī zi zē. ³ Vidī kora sowō okōnnī, ēdinnī kora mati eņe kyere akaņo ne kīnjē kika mo zi Yēsu. ⁴ Ga kō'du vidī kayo, zē o'boōnnī dē zi kora ne kika mo zi mo. Here zē itinnī bīngō ta komo lembe mbīyī bi mati Yēsu ēdī. Mati ayēhunnī bi ne ku, zē izannī kora ne akaņo, ēdī ako'do da laņba. ⁵ Mati Yēsu ongō hala ēdinnī kō'du koma aba, iya zi kora keņe ne henye, "Wisi ama, kō'du kyēnyē 'bēyī ila ku."

⁶ Vo komoyandi 'ba kō'du kī'dī maako'e mati ēdī alimannī ani ne, asōsunnī kō'du, ⁷ "Hala mo ame'do kaa nenyē here?" Ne kō'du sawiya ra. Wiri ra nje kōlō atō'bo kila kō'du kyēnyē.

⁸ Kandi Yēsu ayōlō kō'du mati zē ēdinnī asōsu ne, here mo iya zi zē, "Ēdiye kō'du mahere ne sōsu ga a'di? ⁹ Ma vala ra anza na kyigō zi kiya zi vo keņe ne, 'Ila yī ku tēmī kō'du kyēnyē 'bēyī,' kōdō zi kiya henye, 'Ēnyī, iņjē laņba 'bēyī ne, i'bě'? ¹⁰ Here zi ye yōlō laka Wisi a Vidī ēdī kalakonda 'ba dakaņo nenyē aba zi vidī kila tēmī kō'du kyēnyē, miya zi vo keņe ne, ¹¹ 'Mēdī kiya zi yī, ēnyī, iņjē laņba 'bēyī ne, i'bě liņō.'" ¹² Here mo ēnyī ta da komo zē, ehe iņjē laņba ēnī, i'bě gbō. Zē biya na rakaga, zē ayetonnī Wiri, iyannī henye, "Wa mahere ne, dongō dē gba kyere."

Yēsu akō'jō Lēvi

(Mt. 9:9-13; Lk. 5:27-32)

¹³ Yēsu i'bě hulēhu löhu da göti föfö 'ba Galilaya, vidī kayo atoto rē nni zi mo ani, mo ayeto zē yandi. ¹⁴ Mati mo ēdī tī'bě lasi aba, mo i'ja vo 'be'bele kö'du ru mo Lēvi wisi 'ba Alipayo, ēdī alima mī bi 'ba 'be'bele kö'du. Yēsu iya zi mo henye, "Alö'bö ga ma." Lēvi ēnyī, ehe alö'bö gbo go mo.

¹⁵ Mati Yēsu ēdī wakonyo liṅo a Lēvi, vo 'be'bele kö'du kayo ehe vo kö'du kyēnyē kayo ko'do'e mati alö'bönni ga Yēsu ne, ma kayo tēmi zē adro'bo rē nni mo aba, ehe vo lö'bö 'bomo eti wakonyo ga bi kölö. ¹⁶ Vo komoyandi 'ba vo kö'du ki'diye ru zē Farasi ne, i'janni Yēsu ēdinni wakonyo ga bi kölö vo kö'du kyēnyē eti ehe vo 'be'bele kö'du'e. Here zē ako'jonnī ha vo lö'bö 'bomo'e, "Kö'du a'di mo onyo wa vidī mahere ne eti?" ¹⁷ Yēsu owo kö'du 'bēzē ne, aya'ba do mo zi zē, iya henye, "Vidī mati rē zē na laka kazi koo, ombanni dakatörö dē, nje zē ma na rakoo. Mayi dē ga kö'du vidī laka'e, mayi ga kö'du vidī kyēnyē'e."

Kö'du 'ba hakoro

(Mt. 9:14-17; Lk. 5:33-39)

¹⁸ Vo lö'bö 'ba Yowani Bapatisi ehe Farasiye ēdinni hē nni koro. Vidī maako'e ayinni zi Yēsu, ako'jonnī ho mo, "Kö'du a'di vo lö'bö 'ba Yowani Bapatisi ehe Farasiye ēdinni hē nni koro, mora vo lö'bö 'bēyiye oronni hē nni dē go mo?" ¹⁹ Yēsu aya'ba da me'do zi zē iya henye, "Omba 'be'e yingō

mati ēdinni bi 'ba oze ne, zi ti'bēnni kazi wakonyo? Anza here dē. Èzē kora vo mbara ēdī gba zē aba, zē o'bōnni dē zi ko'do here. ²⁰ Kadra mo atoko ezē oba kora vo mbara ku 'de kazi zē akoro hē nni 'da."

²¹ "Vidī maako uru bongo ma kyiyi dē zi ko'jo bongo ma koo. Èzē o'do here, ma kyiyi ne aya'ba tisiwa aba, ehe akire bongo ma koo ne, ehe ako'do ogo kyedre. ²² Vidī maako odrō a'ji ma kyiyi dē gbī mī lōso wana ma koo. Èzē o'do here, a'ji ne akiha lōso wana, ehe a'ji 'dō lōso wana aba akayaṅa rē nni. Mora laka zi kope a'ji ma kyiyi gbī mī lōso wana ma kyiyi."

Kö'du ko'do 'ba ralawo (Mt. 12:1-8; Lk. 6:1-5)

²³ Mī ko'do 'ba ralawo aba, Yēsu ēdī ati'bě kpuru tēmi yaka 'ba nyenyo. Mati vo lö'bö 'bomo'e ēdī ati'bēnni mo aba ne, ayetonnī da nyenyo ne kowe zi konyo. ²⁴ Farasiye iyanni zi Yēsu henye, "Ongō te, kö'du a'di vo lö'bö 'bēyiye ēdinni kö'du mati i'bě dē ga kö'du ki'di 'ba ko'do 'ba ralawo ne ko'do go mo?"

²⁵ Yēsu ēnyī, aya'ba do mo zi zē iya henye, "Ako'jo'e kö'du mati Dawidi o'do mī kadra nani dē, mati mo omba wa zi konyo mī kadra mati mo vidī 'bēni eti na o'bo ne? ²⁶ Here mo i'bě mī loko a Wiri ehe onyo mangolo'bo mati i'di zi Wiri ne. Kö'du ne o'do rē nī mī kadra mati Abiyata ra

na vo karasa ma kyedre. Ēdi mī kō'du kī'dī 'beze nje vo karasa'e ra akonyonni mangolō'bo ne, mora Dawidi onyo, ehe i'dī kpa zi vidī 'bēniye." 27 Yēsu aya'ba gō mo zi zē iya henye, "O'dō ko'do 'ba ralawo ne kō'du vidī, o'dō vidī dē kō'du ko'do 'ba ralawo. 28 Here Wisi a Vidī ēdī gbī na Yere 'ba ko'do ralawo."

3

Kora vo kala keɛe

(Mt. 12:9-14; Lk. 6:6-11)

1 Kadra maako aba Yēsu i'bē bi 'ba mōtu. Kora maako ēdī ani kala mo eɛe ku. 2 Vidī maako'e ēdinni ani, zē ombanni zi Yēsu susu ga kō'du litē ko'dō. Here zē alimanni mo kongō kara kōdō mo akakō'jō kora ne ndō mī ko'do 'ba ralawo. 3 Yēsu amē'do zi kora vo kala keɛe ne, "Ayi tōrō komo ze kinye."

4 Here mo ako'jō ha vidī ne'e iya henye, "A'di ra kō'du kī'dī 'beze ila ze zi ko'dō mī ko'do 'ba ralawo? Zi kōnyi, kōdō zi ko'dō na kyēnyē? Zi didī vidī yōmō, kōdō zi yaɲa mo?" Mora 'de iyanni kō'du ako dē. 5 Yēsu na kamo mati mo ongo bi dē zē, ga kō'du kazi kō'du kowo. Here mo iya zi kora ne, "Iza ga kala yi ne yaga." Mo iza yaga, a'ba na laka lōhu. 6 Here Farasiye ilanni bi 'ba mōtu ne, ehe atōtō rē nni kandi vidī 'ba Heroda eti, o'donni yeɛe zi Yēsu kofo.

Vidī kayo da kapa fōfō

7 Yēsu vo lō'bo ēni eti ēdī tī'bēnnī ha fōfō 'ba Galilaya, vidī kayo alō'bōnni gō mo. Vidī ne maako'e ayinni tēmi Galilaya, Yudiya, 8 Yerusalema, Edome, ta dakaɲo kafo ranga 'ba Yeredene, Tiyere, Sidoni aba. Vidī ne ayinni biya zi Yēsu ga kō'du wa mati zē owonni mo ēdī ako'dō. 9 Ga kō'du vidī ayo takanyi, Yēsu iya zi vo lō'bo 'bēniye makō'jōnni tōɲbō nzo zi nī tēkyi mī mo, kazi vidī utunni nī. 10 Mo akō'jō vo rakōo kyō, ehe zē mati gba na rakōo ne nduwē rē nni sikyi dagba ga kō'du zi rō mo kise. 11 Ēzē vidī mati ēdinni dakyikyī aba mī nni ongōnni mo, akalēpinni akaɲo, akiyanni henye, "Yi wisi 'ba Wirī." 12 Here Yēsu iya zi dakyikyī ne'e, mayadanni dē zi vidī ēyi 'bēni nī.

Yēsu inzi vo litu 'butē dōmoriyō

(Mt. 10:1-4; Lk. 6:12-16)

13 Here Yēsu i'bē riye da lutu, ako'jō vidī mati mo omba ne tayinni zi nī. Zē ayinni zi mo, 14 mo inzi 'butē dōmoriyō tēmi zē, i'dī ru zē ku vo litu'e, mo ayada zi zē henye, minzi ye ku zi tēdiye ma aba, zi kutu'e kpa yaga tī'bē kō'du yēti, 15 zi tēdiye kpa kalakonda aba zi dakyikyī kore mo yaga.

16 Nenye ma 'butē dōmoriyō mati mo inzi, Simona, Yēsu i'dī ru mo Petero, 17 Yemisi ōndu nī Yowani aba, zē gisi 'ba Zebedeyo, Yēsu i'dī ru dē zē Bonerega kō'du ya'ba aba

piwo, ¹⁸ Anderiya, Pilipo, Baratolomoya, Matayo, Toma, Yemisi wisi 'ba Alipayo, Tadöyösu, Simona mati o'do lovo 'ba dakaŋo 'bëni, ¹⁹ Yudasi Sikereto mati asusu Yësu zi kofo mo ne.

Yësu Belezobulu aba

(Mt. 12:22-32; Lk. 11:14-23)

²⁰ Yësu i'bë ödu loko, vidī kayo atoto rë nni, here Yësu vo lö'bö 'bëni ëti i'janni kadra 'ba zi wakonyo dë.

²¹ Mati vo dakota 'bomo owonni kö'du ne here, i'bënni zi go mo kongo, ga kö'du vidī ëdinni akiya, "Mo arifo ku."

²² Vo komoyandi 'ba vo kö'du ki'di maako'e, mati ayinni ta Yerusalem ne, iyanni henye, "Mo ëdi Belezobulu aba mi ni." Ne yere 'ba dakyikyie ra i'di kyigo ne zi mo zi kore zë yaga. ²³ Here Yësu ako'jo zë zi ni, ame'do zi zë tëmi mala. "Hala Satani akore Satani yaga? ²⁴ Èzë damöku inye rë ni na gbongo gbongo, damöku ne akalëpi. ²⁵ Here èzë dakota inye rë ni na gbongo gbongo, dakota ne akalëpi. ²⁶ Here èzë damöku 'ba Satani inye rë ni na gbongo gbongo, o'bo tëhi dë, akalëpi, akinde rë ni.

²⁷ Vidī kölö maako o'bo dë zi tödu mi loko 'ba kora vo tembe zi wasisi omo kolo, nje èzë mo ida kora vo tembe ne ku dagba, atehe 'da wa omo kolo. ²⁸ Miya zi ye tinyö henye, akato'bo vidī kila tëmi kö'du kyënyë 'bëzë ne biya, ehe me'do lasa 'bëzë

biya. ²⁹ Here vidī mati akame'do kö'du kyënyë ra Lawo Kölö Laka ne ila mo dë, ga kö'du mo o'do kö'du kyënyë ma ŋburu ŋburu ne ku." ³⁰ Yësu iya kö'du ne here, ga kö'du vidī maako'e ëdinni akiya "Dakyikyie ra ëdi mo ko'do."

Ma 'ba Yësu öndu mo ëti

(Mt. 12:46-50; Lk. 8:19-21)

³¹ Here ma 'ba Yësu öndu mo ëti okonni. Zë oronni 'de yaga ta ra loko, utunni kö'du kise kö'du ko'jo ga kö'du mo.

³² Vidī mati ëdinni alima kpo ta ra Yësu, iyanni zi mo henye, "Ongo te, ma yi, öndu yiye ëti ëdinni yaga, zë ombanni yi." ³³ Yësu aya'ba da me'do zi zë, iya henye, "Ëyi 'bëni ma ma? Ëyiye 'bënni öndu ma'e?" ³⁴ Mo ongo bi da vidī mati ëdi alimanni kpo ta ra ni, iya henye, "Ongo'e te, kinye ne ma ma öndu ma'e ëti. ³⁵ Vidī mati o'do wa mati Wirī omba zi mo ko'do ne, mo öndu ma, ëmi ma, ehe ma ma."

4

Mala 'ba vo kofo kilī

(Mt. 13:1-9; Lk. 8:4-8)

¹ Kadra maako aba löhu, Yësu ayeto kö'du yandi da kapa föfö 'ba Galilaya. Vidī mati atoto rë nni kpo ta ro mo ne, ëdinni kyö, here mo ëkyi mi tönbö, alima mi mo. Tönbö ne ëdi mi föfö, vidī kayo ne'e orö 'bënni 'de yaga da göti 'ba föfö. ² Mo alima kö'du kayo ne yandi mo zi zë tëmi mala. Mi kö'du yandi 'bomo ne mo

iya henye, ³ “Owo'e te. Kora maako i'bē yaga kofo kili mī yaka. ⁴ Mati mo ili kofo ne mī yaka, maako'e alēpī da ga gērī, ali ayinnī, onyonni 'de. ⁵ Maako'e alēpī dakaṅo ma rī'dī aba, mati kaṅo nje tisiwa aba ne. Kandi kofo ne ōtu, ga kō'du kaṅo ne ayōndu dē. ⁶ Here kadra ayi riyē, o'bo wevo ma luru ne, ga kō'du ngara'da mo ōdu dē na laka mī kaṅo. ⁷ Kofo maako'e alēpī mī kutē kono, ōvu ayasi wevo nī, mora 'de ana dē. ⁸ Kofo maako'e alēpī mī kaṅo ma laka ne, wevo mo asi, ōvu, ana i'jō. Maako'e ēdinnī i'jō aba 'butēwota, maako'e 'butēmodaka, maako'e lamikölö.” ⁹ Yēsu aya'ba gɔ mo zi zē iya henye, “Mo mati ēdī mbili aba, mowo kō'du ne.”

*Kō'du a'di mo ayandi
kō'du tēmī mala
(Mt. 13:10-23; Lk. 8:9-15)*

¹⁰ Mati Yēsu ēdī kutī nī aba, vidī maako'e mati owonni kō'du mo ne, ayinnī zi mo vo litu 'butē dōmoriyō eti, ako'jonnī hɔ mo zi mī mala ne'e yada. ¹¹ Yēsu aya'ba dɔ mo zi zē, iya henye, “Kō'du koho 'ba damōku 'ba Wīrī i'dī ku zi ye. Mora zi vidī maako'e kō'du koho akayandi tēmī mala.

¹² Here zē akongonni akongɔ,
mora 'de kaa ongonni dē.
Ēzē o'donni here akoto dē
nni zi Wīrī,
akila zē.”

*Yēsu ayada mī mala 'ba vo
kofo kili*

(Mt. 13:18-23; Lk. 8:11-15)

¹³ Yēsu ako'jo hē zē iya henye, “Ayɔɔ'e mī mala ne dē? Akayɔɔ'e mala maako'e hala? ¹⁴ Vo kofo kili ne ili kō'du me'do 'ba Wīrī. ¹⁵ Vidī maako'e kaa kofo mati alēpī da ga gērī. Kandi ēzē owonni kō'du me'do ne, Satani ayi oba 'de. ¹⁶ Vidī maako'e kaa kofo mati alēpī da rī'dī. Kandi ēzē owonni kō'du me'do ne, irinni na rakyenyi. ¹⁷ Mora ōdu dē gbo mī zē, here ne ɔ'bo limanni 'diri dē. Ēzē riti maako mandere wakofu ayi ga kō'du me'do ne, zē akilanni 'de. ¹⁸ Vidī maako'e ēdinnī kaa kofo mati ili mī kutē kono. Ne ēdī zē mati owonni me'do ne, ¹⁹ kō'du sōsu, loɔɔ 'ba kōhi, loɔɔ kō'du wakyo, akakohɔ me'do ne, mora ananni i'jō dē. ²⁰ Vidī maako'e ēdinnī kaa kofo mati ili mī kaṅo laka. Zē owonni me'do ne, ombanni dɔ mo, ananni i'jō maako'e 'butēwota, maako'e 'butēmodaka, maako'e lamikölö.”

*Lamba hu sora
(Lk. 8:16-18)*

²¹ Yēsu alima nduwē kiya zi zē henye, “Vidī maako here ne, oba lamba ndō kika mo hu siko mandere hu sora? Anza here dē, i'dī lamba da tarabiza. ²² Wa mati ēdī 'de kowɔ na koho akika yaga bikanyi. Wa mati ayōfu dɔ mo ne, akayēhu dɔ mo yaga. ²³ Owo'e kō'du ne, ēzē ēdiye mbili aba.”

²⁴ Mo iya kpa zi zē henye, “Kö'du mati mēdi akiya zi ye ne, oze mbiliye na laka zi kowo mo. Wa yeri mati ēdi ako'do'e zi oka'e, ako'do kpa zi ye. ²⁵ Vidī mati ēdi mo aba, akī'dī zi mo kyɔ. Vidī mati anza mo aba, akoba 'de kazi mo.”

Mala kö'du tövu 'ba kofo

²⁶ Yēsu nduwē kiya mo aba zi zē, iya henye, “Damöku 'ba Wiri ēdi henye. Kora maako ili kofo mi yaka eni. ²⁷ Mati mo o'do yɔndo aba, enyi kadra aba, kofo ne biya edinni ku mbili ki'di, edinni kpa ku tövu. Mo ayɔlo dē hala o'do rē ni here. ²⁸ Kaɔo ra o'do wevo ne na bi deni zi tövu, zi ta na loɔo. Dagba biriti mo ma luru ne akalaya, mbili mo, ehe ndundu mo mbili ma ndo i'jo aba. ²⁹ Mati i'jo ne alotri ku, kora ne ayeto kumu mo kulu aba, ga kö'du mo ayɔlo kadra mo o'ko ku.”

Mala kö'du kofo 'ba masatada

(Mt. 13:31-32,34; Lk. 13:18-19)

³⁰ Yēsu ako'jo kö'du henye, “Dakiya ze damöku 'ba Wiri ēdi kaa a'di? Mala a'di dako'do ze zi yada mo? ³¹ Edī kaa kofo 'ba masatada, kofo mati tisi riri mi dakaɔo ne. ³² Ta go mo yaa, övu riyē, ayi kyedre ta da wevo ne'e biya. I'di ngora ni ma kyedre mo'e yaga, ali ayinni, uvö loko enni mi galili mo.”

³³ Yēsu ayeti kö'du kise 'beni temi mala maako'e. Mo ayada zi zē kyɔ, kö'du zi zē

to'bo yolo mo. ³⁴ Mo o'bo dē me'do zi zē kazi mala. Eze mo edi vo lö'bo 'beni eti, mo akayada kö'du ne'e biya zi zē.

Yēsu adɔɔo buluku da wini

(Mt. 8:23-27; Lk. 8:22-25)

³⁵ Mi da hutaga mi ko'do nani, Yēsu iya zi vo lö'bo 'beniye, “Enyi di'be'e kyeti 'ba föfö.” ³⁶ Here zē ilanni vidī kayo ne'e, ehe vo lö'bo'e ekyinni mi tɔɔbo, mati Yēsu ēdi alima nzo mi mo, obanni mo nni aba. Tɔɔbo maako'e alö'bönni kpa ga ndi mo.

³⁷ Truku'du buluku kyigo aluku riyē kagba 'ba wini, ayeto ku liko riyē mi tɔɔbo, here omba ku kara zi koso wini aba. ³⁸ Yēsu ēdi 'de hulēhu mi tɔɔbo ako'do dē ni taka gara aba. Vo lö'bo 'bomo'e alironni mo iyanni henye, “Vo komoyandi, asösu 'beyi kö'du dē, ze hiya kara zi koli?”

³⁹ Yēsu enyi riyē, ame'do na kamo zi buluku, iya zi wini kagba ne henye, “ɔɔo, ti!” Buluku nni wini kagba aba o'ronni, bi gbo liwo. ⁴⁰ Yēsu iya zi vo lö'bo 'beniye henye, “Kö'du a'di ediye atere go mo? Anza'e dē koma aba?” ⁴¹ Zē tere kyedre aba, ako'jo ha oka maako, “Kora nenty eyi? Buluku wini kagba aba, owonni mo?”

5

Yēsu ako'jo kora dakyikyaba

(Mt. 8:28-34; Lk. 8:26-39)

1 Yēsu vo litu 'bēni ēti ēnyi i'bē ɔkōnni kyēti kapa fōfō 'ba Galilaya mi dakaŋo 'ba Gerasa. 2 Kandi mati Yēsu asi yaga tēmi tōŋbō, andosi dē nni kora maako aba, asi tēmi wogo 'ba da wogo ani ne. Kora ne ēdi dakyikyī aba mi ni. 3 Mo ēdi alima mi kutē da wogo. Vidī ako ɔ'bo dekpe zi sesi mo na kida nyōri aba. 4 Da kyō ndi mo kala mo aba ēdi na kida, mora ta ga kadra ne biya mo akisi nyōri ne, ehe akikye mi kōhi ne ta ndi ni na nzoyi. Mo embe 'beri, vidī maako ɔ'bo dē zi mo kīri. 5 Kadra yōndo aba mo ēdi lima alasi tēmi da wogo kpuru ta da lutu, kudu aba rē ni kumu yitō aba.

6 Mo na kōwō mati ongo Yēsu, here aho alōdrō domo ni aba akaŋo komo Yēsu. 7 Here mo alōrō na kyembe, iya henye, "Yēsu wisi 'ba Wiri omba a'di kazi ma? Lōmu mi ru Wiri, ma lenze yi, i'di riti dē zi ma." 8 Mo iya kō'du ne ga kō'du Yēsu ēdi akiya henye, "Dakyikyī asi 'de yaga ta ra kora ne."

9 Here Yēsu ako'jo hō mo iya henye, "Ru yi ēyi?" Kora ne aya'ba da me'do iya henye, "Ru ma 'Gboko,' ga kō'du dēdi ze kyō." 10 Mo zo nduwē Yēsu lenze kazi ore dakyikyī ne'e yaga ta dakaŋo nani.

11 Ani wa'do kayo ēdinni kara dakapa lutu wakonyo. 12 Here dakyikyī ne'e zo rē nni la'ba zi Yēsu, iyanni henye, "Utu ze zi wa'do ne'e, zi ze ti'bē tōdu mi zē."

13 Mo ila dakyikyī ne'e ti'bē, ōdunni gbō mi wa'do ne'e. Wa'do ne'e ēdinni biya kaa kpulukuriyō, ahonni akaŋo mi fōfō, ehe aluyinni.

14 Kora mati ēdinni ga wa'do ne'e kongō, ahonni 'de, ayōyōnni kō'du ne mi gawo mi halinō kō'du mati o'do rē ni ne, yada zi vidī. Vidī ēnyi i'bēnni biya kō'du mati o'do rē ni ne kongō. 15 Mati ayinni zi Yēsu, zē ongōnni kora mati ēdi kani gboko 'ba dakyikyī ēti mi ni ne, mo ēdi alima ani bōngō aba rē ni, do mo ku na laka, zē biya na tere. 16 Zē mati ongōnni komonni aba, ayadanni zi vidīye kō'du mati o'do rē ni zi kora mati dakyikyī aba ne, ehe kō'du 'ba wa'do ne'e. 17 Here zē ako'jōnni ha Yēsu zi tēnyi ati'bē 'de tēmi dakaŋo ēnni.

18 Here mati Yēsu omba ku zi ti'bē zi tēkyi mi tōŋbō, kora mati ēdi kani dakyikyī aba mi ni ne, alenze mo iya henye, "Di'bē ze yi aba." 19 Yēsu ila mo dē zi ti'bē ta go mo, iya zi mo henye, "I'bē linō zi vo dakota 'bēyiye, ayada zi zē hala kō'du mati Yere o'do zi yi, laka 'bōmo zi yi ēdi hala." 20 Here kora ne ēnyi i'bē biya kpuru tēmi Gawo 'Butē ne'e, kō'du mati Yēsu o'do zi ni ne yada mo aba. Vidī mati owonni kō'du ne biya na rakaga.

Wujē 'ba Yayiro nni mbara mati ise ra bōngō 'ba Yēsu
(Mt. 9:18-26; Lk. 8:40-56)

21 Yēsu ēnyī i'bě hulēhu kyētī kapa 'ba fōfō vere. Ani da kapa fōfō, vidī kayo atoto rē nni kpo ta da kapa mo. 22 Here vere maako ru mo ēdī Yayiro, mo ra na vo dagba 'ba bi 'ba mōtu ani, mati mo ɔko, ongo Yēsu, mo umē rē nī akaŋo ndī mo, 23 alenze mo kō'du komba aba, iya henye, "Wu'jē tisi 'bama na rakɔɔ. Ako ayi, i'di kala yī dɔ mo, here zi mo tēdī na laka, na didi." 24 Yēsu ēnyī i'bēnni mo aba.

Here vidī kayo mati ēdinni ati'bě Yēsu eti ne, ēdinni mo diri ta da kapa biya. 25 Here mbara maako ēdī ani, na riti ga kō'du yama ēdī taho ta rɔ mo kazi tɔrɔ kɔɔ 'butē dɔmoriyō. 26 Dakatōrō kayo ēdinni le ɔwo ki'di zi mo. Mo ayaŋa kōhi 'bēni biya, mora here ne zi ta'ba na laka anza dē, ēdī wēni zɔ rē nī kidra dagba ta ga kadra biya. 27 Mo owo kō'du Yēsu, ēnyī ayi kafo mo mī kutē vidī kayo ne. 28 Mo iya na bi dēni henye, "Ezē mise gbī le nje bongo rɔ mo ne, matēdī na laka." 29 Mo ongo here ise bongo rɔ mo ne, kandi yama ɔrɔ, mo ayɔlɔ ku mī ida rē nī henye, na kɔ'jo rē nī ku tēmī riti kyedre 'bēni ne.

30 Yēsu kandi ayɔlɔ henye, kyigo asi ku ta rē nī yaga. Mo opi rē nī kpo tēmī kutē vidī kayo ne, ako'jo kō'du henye, "Eyi ra ise ra bongo ama?" 31 Vo lō'bō 'bomo aya'banni da me'do zi mo henye, "Ongo te vidī kayo mati ēdinni yī kuru ne, kō'du a'di ako'jo

'bēyi kō'du go mo henye ere, 'Eyi ra ise ra ma?' "

32 Yēsu zɔ nduwē lima bi kongɔ kpo ta rē nī zi yɔlɔ eyi ra o'dɔ kō'du ne. 33 Here mbara ne ayɔlɔ kō'du mati o'dɔ rē nī zi nī ne, mo ayi tese aba na tere, alɔdrɔ ndī mo, ayada kō'du tinyō mati o'dɔ rē nī ne biya zi mo. 34 Yēsu aya'ba da me'do zi mo henye, "Wu'jē ama, koma 'bēyi o'dɔ yī ku ŋbala. I'bě na rakyēyi, makɔ'jo yī tēmī riti ne."

35 Mati Yēsu ēdī kō'du ne kiya, Vidī maako'e ayinni ta liŋɔ 'ba Yayiro, ayadanni zi mo henye, "Wu'jē 'bēyi oli ku. Kō'du a'di kpe zi riti ki'di ra vo komoyandi ne go mo?" 36 Yēsu oze mbili nī dē da kō'du mati iyanni ne, mo aya'ba zi Yayiro henye, "Ere dē, nje kōlō koma."

37 Here mo ila vidī ma kōlō maako dē zi ti'bě nī aba dagba, nje Petero, Yemisi, ōndu nī Yowani aba. 38 Mati zē ɔkonnī liŋɔ 'ba Yayiro, Yēsu ongo bi apere rē nī ku na yawa, owo kuyē riyē kudu rala'ba aba. 39 Mo ēnyī i'bě ōdu loko, iya henye zi zē "Kō'du a'di bi apere rē nī go mo na yawa here? Kō'du a'di ēdiye kudu go mo? Wu'jē tisi ne oli dē, ēdī ŋɔbō ako'do."

40 Here zē ogonni mo. Mora here mo ore zē biya yaga, oba 'bu 'ba wu'jē tisi ne, ma mo, vo lō'bō 'bēniye wota. Mo ēnyī i'bě ōdu mī loko mati yōku wu'jē tisi ne o'ba 'dɔ mo.

41 Mo iri kala mo, iya zi mo henye, "Talita Kumu." Kō'du ya'ba aba henye, "Wu'jē tisi, miya zi yi, enyi riyē." 42 Here mo enyi, alasi kpo. Koo 'bomo edi 'butē dōmoriyō. Mati kō'du ne o'do rē ni, zē biya na rakaga. 43 Yēsu i'di kō'du kise anza dē zi zē yada zi vidi kōlō maako, ehe mo iya henye, "I'diye wa zi mo zi konyo."

6

*Omba Yēsu dē mi Naz-
ereta*

(Mt. 13:53-58; Lk. 4:16-30)

1 Yēsu enyi ila bi nani, ehe i'bē hulēhu mi gawo 'ba dakaṅo 'bēni. Vo lō'bō 'bomo'e i'bēnni mo aba. 2 Mi ko'do 'ba ralawo aba, mo ayeto kō'du yandi mi bi 'ba mōtu. Vidi kayo edinni ani, mati zē owonni kō'du mo, zē biya na rakaga. Zē ako'jōnni kō'du iyanni henye, "Here mo i'ja kō'du ne biya ta kila? Kō'du yolo 'ba a'di ra here mati i'di zi mo ne? Hala mo edi kō'du koro ne'e ko'do mo?" 3 Mo anza vo kaga kisē, wisi 'ba Mariya, ondu 'ba Yemisi, Yosepa, Yudasi, Simona aba? Anza dē emi mo'e ra edinni alima kinye ne?" Here zē ombanni mo dē.

4 Yēsu enyi iya zi zē henye, "Nēbi owo ta bi ne biya, nje vidi mi gawo liṅo 'bomo, karo mo'e, vo dakota 'bomo eti ra ombanni mo dē." 5 Mo omba dē zi kō'du koro ako'e ko'do ani, mo i'di kala ni nje da vidi 'ba rakoo gbongo maako'e, ehe ako'jo zē gbō.

6 Mo rakaga kyedre aba ga kō'du vidi anzanni dē kō'du koma aba.

*Yēsu utu vo litu 'butē
dōmoriyō yaga*

(Mt. 10:5-15; Lk. 9:1-6)

Yēsu enyi i'bē kpo ta ra dakaṅo nani komo vidi yandi aba. 7 Mo ako'jo vo litu 'butē dōmoriyō ne'e bi kōlō, utu zē yaga na riyō riyō. Mo i'di kalakonda ndra ta da dakyikyī ne'e.

8 Mo ise go mo zi zē, "Oba'e waako dē 'e aba ta bi ti'bē 'be'e ne, mangolo'bo manza dē, anboro 'ba wa lenze manza dē, kōhi manza kpa dē mi bongo re 'e, nje mowo. 9 Usu'e kamoka, ehe injē'e kya 'ba bongo dē eti. 10 Ezē odu'e mi liṅo, alima'e mi liṅo nani le ila'e gawo nani. 11 Ezē gawo mati ayiye mi mo vidi ombanni dē 'e kiri kala kyedre aba, mandere ombanni dē zi kō'du 'be'e kowo, ila'e bi nani, akyito'e turufu ne 'de ta ndiye. Ne atēdi zi zē na wasēnē."

12 Here zē enyi i'bēnni yaga kō'du yeti aba zi vidi dē nni koto tēmi kō'du kyenyē 'bēnni ne'e. 13 Zē orenni dakyikyī yaga, apisinni yēni ra vo koo'e, ako'jo zē gbō.

Koli 'ba Yowani Bapatisi

(Mt. 14:1-12; Lk. 9:7-9)

14 Yaanya aba Yere Heroda owo kō'du ne, ga kō'du wa komba 'ba Yēsu inde bi biya. Vidi maako'e iyanni henye, "Yowani Bapatisi ra enyi ku na didi tēmi koli, kō'du nere ra mo edi kyigo nenyē aba zi tēdi kō'du koro

ne'e ko'do mo." ¹⁵ Vidi maako'e iyanni henye, "Mo Eliya ra." Agamo'e iyanni henye, "Mo nebira, kaa temi ma kolomati edinni kani kyere nani."

¹⁶ Mati Heroda owo kodu ne, iya henye, "Mo, Yowani Bapatisi, mati mikye do mo 'de nere ra enyi temi koli." ¹⁷ Heroda ra na bi deni idu kodu zi Yowani kiri, kida mo, ku'du mo mi kamba. Heroda o'do kodu ne here ga kodu mo oze Herodiya, mo le na mbara 'ba ondu mo Pilipo ne. ¹⁸ Yowani Bapatisi zo nduwe kodu ne yada mo zi Heroda. "Anza de na laka zi yi mbara 'ba ondu yi koze." ¹⁹ Here Herodiya iri kodu ra Yowani, omba zi mo kofo. Mora mo o'bo de, ²⁰ ga kodu Heroda ere Yowani, ga kodu mo ayolo Yowani ne, mo vidi laka ra, ehe agaga go mo. Heroda edi le kodu yeti 'ba Yowani sosu, mora mo omba zo nduwe zi kowo mo.

²¹ Ndundu mo aba Herodiya i'ja geri laka 'beni. Edi mi ko'do ko'jo kadra 'ba Heroda, mo o'do kyere, ise vidi kyedre 'ba turu'e biya, vo wehe'e, vidi kyedre 'ba Galilaya eti. ²² Mati wuj'e 'ba Herodiya ne ayi, olo komo vidiye, kodu ne eme ra Heroda nni yingo 'bomo eti.

Here Yere Heroda iya zi wuj'e ne henye, "A'di ra omba zi tedi zi yi? Maki'di zi yi wa mati omba." ²³ Ha ki'di lommu aba mo iya zi wuj'e ne henye, "Miya henye, maki'di wa mati

ako'jo kodu mo ne zi yi, ez'e edi le kyedre kaa kut'e damoku 'bama."

²⁴ Here wuj'e ne asi i'be zi ma ni yaga. Ako'jo ho mo, "A'di ra makako'jo kodu mo?" Ma mo aya'ba da me'do iya henye, "Ako'jo kodu ga da Yowani Bapatisi." ²⁵ Here wuj'e ne aho kandi huluhu zi ti'be kodu ne kiya zi Yere Heroda, iya henye, "Momba zi yi ki'di zi ma kinye yaanya aba ne da Yowani Bapatisi mi kakpa ne."

²⁶ Mati Yere Heroda owo kodu ne here, o'do mo na rasosu. Mo o'bo dekpe zi komba de zi wuj'e ne, ga kodu mo o'do ku na lomu ta da komo yingo 'beni ne'e biya. ²⁷ Here mo utu vo kanya 'beni kodu ki'di aba zi ti'be da Yowani kika mo. Vo kanya enyi i'be mi kamba, ikye da Yowani 'de. ²⁸ Mo ika mi kakpa, i'di zi wuj'e ne, ehe mo i'di gbo zi ma ni. ²⁹ Mati vo lo'bo 'ba Yowaniye owonni kodu ne, ze ayinni, obanni yoku mo, i'be usunni.

Yesu i'di wakonyo zi vidi kpulukumuyi

(Mt. 14:13-21; Lk. 9:10-17; Yn. 6:1-14)

³⁰ Mati vo litu i'ja re nni Yesu eti, a'banni wa mati ze o'donni, yandinni ne yada mo zi Yesu. ³¹ Here vidi kayo edi tayinni ehe edi ti'benni, here Yesu vo litu 'beni eti, i'janni kadra 'ba zi wakonyo de. Here mo iya zi ze henye, "Enyi di'be'e 'de bi maako

na bi de ze kutu ze aba, zi ye re 'e lawo tisi."

³² Here zē ɛnyɛnni, ayetonni tēkyi mi tɔŋbɔ ti'bē yaga na bi dē nni bi mbiya maako. ³³ Mati vidi kayo ne'e ongɔnni zē ɛdinni ati'bē, kandi ayɔlonni zē, here ɛnyi i'benni biya tēmi gawo ne'e, ahonni dagba ta dakaŋo, ɔkɔnni dagba bi nani ta komo Yēsu vo litu 'bēni ɛti. ³⁴ Mati Yēsu asi yaga tēmi tɔŋbɔ, mo ongɔ vidi kayo ne'e, di'di mo oso ndɔ na kō'du sōsu ga kō'du zē, ga kō'du zē kaa timēlē ma kazi vo yako. Here mo ayeto zē yandi kō'du kyo aba.

³⁵ Mati kadra omba ku zi loso, vo lō'bō 'bomo'e ayinni zi mo iyanni henye, "Ongɔ te, kadra anza kpe bi nenyē na mōku. ³⁶ Utu vidi nenyē'e zi zē ti'benni mi liŋɔ mati ɛdinni kpoko kinye zi zē wakonyo kogo zi konyo."

³⁷ Yēsu aya'ba da me'do zi zē iya henye, "E na bi de 'e, i'diye wakonyo zi zē zi konyo." Zē ako'jonnī ha Yēsu, "Kɔhi ne vidi ako'dɔ lɔ yehwe modɔmowota zi ki'ja. Omba zi ze ti'bē yaŋa kɔhi lamiriyo ne da mangɔlɔ'bo zi tɔ'bo zē?"

³⁸ Yēsu ako'jo hē zē iya henye, "ɛdiye mangɔlɔ'bo aba ndō? I'bē'e te kongɔ." Mati i'janni, iyanni kō'du mo zi mo henye, "Mangɔlɔ'bo ɛdi muyi, kyenze riyo." ³⁹ Yēsu iya zi vo litu 'bēniye zi kiya zi vidi ne'e biya zi rē nni kinye na gbɔngo gbɔngo,

ma limanni akaŋo da loma kyekpe ne. ⁴⁰ Here vidi ne'e biya alimanni na ratɔtɔ gbɔngo gbɔngo lamikōlō maako'e 'butēmuyi.

⁴¹ Yēsu oba mangɔlɔ'bo muyi ehe kyenze riyo ne, ongɔ bi komoriyē, o'dɔ ɔwō'di zi Wiri. Mo owe mi mangɔlɔ'bo ne, i'di zi vo lō'bō 'bēniye zi yanya mo zi vidiye. Mo inye mi kyenze riyo ne kpa ta gē zē biya. ⁴² Vidi biya onyonni, ehe ɔvɔnni gbɔ. ⁴³ Vo lō'bō'e atɔtɔnni kɔsɔ mangɔlɔ'bo kyenze aba mati ɔsɔ ne mi бага 'butē dɔmoriyo. ⁴⁴ Watiti 'ba vidi mati onyonni wa ne kpulukumuyi.

Yēsu alasi ta da wini
(Mt. 14:22-33; Yn. 6:15-21)

⁴⁵ Kandi Yēsu i'di vo lō'bō'e tēkyinni mi tɔŋbɔ ti'benni dagba komo ni mi Beteseyida ta kafo fōfō, mora here mo iya kō'du zi vidi kayo ne'e mi'benni liŋɔ.

⁴⁶ Ta ga kō'du kiya 'bomo zi vidi kayo ne'e, i'bē'e gbɔ, mo ɛnyi i'bē da lutu amōtu.

⁴⁷ Mati hutaga ɔkɔ, tɔŋbɔ ɛdi ku 'de mi kutē 'ba fōfō, mora Yēsu nje kutu ni aba da gōti.

⁴⁸ Mo ongɔ vo lō'bō 'bēniye ɛdinni ku rē nni ki'di zi kō'dɔ mo ngari aba, ga kō'du ɛdinni akopi ta ga bi tayi 'ba buluku. Kutē yɔndɔ aba mo i'bē zi zē, lasi aba ta da wini. Mo omba zi laga ta da kapa zē, ⁴⁹ mora mati ongɔnni mo ɛdi alasi ta da wini ne, asōsu 'benni iyanni wakoro ra, ehe

a'bannī hē nnī gbōgbō lörō aba. ⁵⁰ Mati ongōnnī mo ne, zē biya na tere. Mora Yēsu ame'do zi zē kandi, iya henye, "Uku mī ye, ne ma ra. Ere'e dē." ⁵¹ Here mo ēnyī ēkyī rē zē mī tōṅbō ehe, buluku ɔɔ. Vo lö'bō'e biya na rakaga, ⁵² ga kö'du koro 'ba mangɔlɔ'bo mati mo o'do zi vidī kpulukumuyī konyo mo ne, ödu dē gba dē zē.

Yēsu akɔ'jo vo kɔɔ'e mī Genesereta
(Mt. 14:34-36)

⁵³ Zē ēnyī umunnī kyētī föfö da götī 'ba Genesereta, ehe idannī tōṅbō ani. ⁵⁴ Mati ilannī tōṅbō ne, vidī ayɔlɔnnī Yēsu. ⁵⁵ Here zē ēnyī ahonnī ta bi ne biya. Èzē owonnī bi mati mo ëdī 'dɔmo, injënnī vidī 'ba rakɔɔ'e da lanba kika mo zi mo. ⁵⁶ Bi mati biya Yēsu i'bē ta 'dɔmo ne, mī gawo, mī daliṅɔ maako'e, vidī ako'bannī zē mati na rakɔɔ ne, ga bi 'ba wakogo. Akalenzenni mo gbī nje zi zē ha bɔngɔ 'bɔmo kise, zē mati biya isenni ne, akɔ'jo zē na laka.

7

Yandi kö'du 'ba ti'da ṅbala aba
(Mt. 15:1-9)

¹ Here Farasi maako'e nnī vo komoyandi 'ba kö'du kī'dī mati ayinnī ta Yerusalema ne, atɔtɔ rē nnī kpo da kapa Yēsu. ² Zē ongōnnī kya 'ba vo lö'bō 'bɔmo maako'e ëdinnī wakonyo kala aba na ti'da kazi kaka. ³ Farasiye

Yiserele'e eti onyonnī wa dē here, nje ezē akaka kala nnī ku tēmī gērī 'ba 'bu nnīye. ⁴ Zē onyonnī wa maako mati ayi ta bi 'ba wakogo, nje ezē akakannī rɔ mo ku dagba. Ehe irinnī ga ndī gērī kyɔ 'ba 'bu nnīye, kaa siko kaka, kyere kaka, tele kaka aba.

⁵ Here Farasiye vo kö'du kī'dī 'ba komoyandiye eti ako'jonnī ha Yēsu, "Kö'du a'di vo lö'bō 'bēyiye irinnī ga ndī kö'du yandi mati i'dī zi ze akaṅo kazi 'bu ze dē, mora ëdinnī wakonyo kala aba na ti'da." ⁶ Yēsu aya'ba da me'do zi zē, iya henye, "E vidī 'ba komokandi nenyē, Yisaya ra ayɔlɔ kö'du kiya ga kö'du 'be'e, ayöru, iya henye, 'Vidī nenyē'e oronnī ma, Yere Wirī, nje hē nnī aba, mora di'di zē na kɔwɔ ta ra ma.

⁷ Mötu 'bēzē na yawa zi ma, kö'du yandi 'bēzē ayi nje kazi vidīye.'

⁸ I'dīye kö'du kī'dī 'ba Wirī da kapa, ehe ɔwɔ'e kö'du yandi 'ba vidī."

⁹ Yēsu zɔ nduwē, "Èdiye gērī 'ba kö'du kī'dī 'ba Wirī komba dē aba, ga kö'du zi ye kīrī kö'du yandi 'be'e ra. ¹⁰ Mosa iya henye, 'Oro 'bu yī ma yī aba, ezē vidī maako awili 'bu nī mandere ma nī, akī'dī mo zi kofo.' ¹¹ Mora ayandiye henye, Vidī mati ëdī wa aba, zi kī'dī zi 'bu nī konyi mandere ma nī, mora mo atɔ'bo kiya, 'Nenyē Korobani,' kö'du ya'ba aba henye, "ba Wirī ra.' ¹² Ila'e

mo dekpe zi konyi 'bu ni mandere ma ni. ¹³ Mi ga gëri ne, kö'du yandi 'be'e zi vidí maako'e ne, ayaña me'do 'ba Wirí yaga. Wa maako'e ëdinní kpa kyɔ kaa ma nenyé, mati ëdí ako'do'e ne."

Wa mati ëdinní vidí ko'do na ti'da
(Mt. 15:10-20)

¹⁴ Here Yësu ako'jo vidí kayo ne'e kpa löhu tayinní zi ni, ehe iya zi zë henye, "E biya, owo'e kö'du 'bama ne, ayɔɔ'e. ¹⁵⁻¹⁶ Waako anza dë zi ti'bë mi vidí ta yaga ako'do mo na ti'da. Wa mati asi yaga tëmí vidí ra, ako'do mo na ti'da."

¹⁷ Mati mo ila vidí kayo ne'e, i'bë ödu loko ne, vo lö'bö 'bomo'e ako'jonní ho mo zi mi me'do ne yada. ¹⁸ Yësu iya zi zë, henye, "Anza'e dë na nğara ta da oka'e. Ayɔɔ'e dë? Waako anza dë mati ati'bë mi vidí ta yaga ako'do mo na ti'da, ¹⁹ ga kö'du anza dë ti'bë mi di'di mo, mora mi mo, ehe ati'bë zo dagba yaga tëmí ida ra." Mi me'do ne, Yësu adɔɔ go mo zi zë wakonyo biya nğala zi konyo.

²⁰ Mo zo nduwë kiya mo henye, "Ëdí wa mati asi yaga tëmí vidí ra, ako'do mo na ti'da. ²¹ Tëmí di'di 'ba vidí atayi kö'du sösü kyënyë, rönyi, wa logo, wa kofo, ndoro, ²² mi kumbë, wa kyënyë, wa ko'ba, rakisi, gu ki'di, ru vidí yaña, da kumbë, rakonza. ²³ Wa biya na kyënyë nenyé'e ayinní ta

di'di vidí, ehe o'do mo na ti'da."

Mbara 'ba dakaño 'ba Siriya-Ponisiya

(Mt. 15:21-28)

²⁴ Here Yësu ënyí i'bë bi, mati kara ra gawo kyedre 'ba Tiyere. Mo ënyí i'bë ödu loko ehe omba dë zi vidí kölö maako zi yɔɔ zi kiya nëdi ani. Mora mo ɔ'bo dë zi lima na rakoho. ²⁵ Mbara mati wu'jë 'bomo ëdí dakyikyí aba ne, owo kö'du Yësu, ayi zi mo kandi, alëpi akaño ndi mo. ²⁶ Mbara ne ame'do ha Girigí, o'jo mo mi Siriya-Ponisiya. Mo alenze Yësu zi dakyikyí kore mo yaga ta ra wu'jë ëni.

²⁷ Mora Yësu aya'ba da me'do iya henye, "Di'diye wakonyo dero dagba zi gisisiye. Anza na laka zi wakonyo 'ba gisisiye koba ku'du mo zi wihiye." ²⁸ Mo aya'ba da me'do zi mo iya henye, "Kyedre, wihi mati alimanní hu tarabiza ne, ëdinní kpa koso wakonyo 'ba gisisiye mati ɔso ne konyo."

²⁹ Here Yësu iya zi mo henye, "Ga kö'du ya'ba nani, i'bë hulëhu liɔ, akongo dakyikyí ne i'bë ku yaga ta ra wu'jë 'béyi ne." ³⁰ Mati mo i'bë liɔ, i'ja wu'jë ëni ëdí ako'do da sora, dakyikyí i'bë ku yaga ta ro mo.

Yësu ako'jo vo mbili kisi

³¹ Yësu ënyí tëmí dakaño 'ba Tiyere ani, i'bë nduwë kpuru tëmí Sidoni, kpa zi föfö 'ba Galilaya. Mo i'bë ödu mi dakaño mati ëdí ako'jo Gawo 'Butë ne. ³² Kya

vidi maako'e ikanni kora vo mbili kisi, mati o'bo de zi me'do, ze alenzenni Yesu zi kala ni ki'di do mo.

³³ Yesu oba mo kolö na kowo ta ra vidi kayo ne'e, i'di da wisi kala ni mi mbili kora ne, o'bi oro, ise ndende kora ne gbo. ³⁴ Yesu ongo bi komoriye alawo na kyembe, iya zi kora ne henye, "Epata!" Kö'du ya'ba aba henye, "Ayehu riye." ³⁵ Kandi kora ne o'bo zi kö'du kowo. Mo ame'do kpa kazi riti.

³⁶ Yesu i'di kö'du zi vidi ne'e anza de zi kö'du ne kiya zi vidi ma kolö maako, mora ze nduwe kiya mo. ³⁷ Vidi biya mati owonni kö'du ne, edinni na rakaga. Ze iyanni henye, "Hala mo o'do wa biya na laka. Mo i'di vo mbili kisi zi kö'du kowo, vidi mati o'bo de zi me'do kpa ame'do."

8

Yesu i'di wakonyo zi vidi kplulukusowo
(Mt. 15:32-39)

¹ Kadra ma agamo aba, vidi kayo maako'e enyi atoto re nni, ayinni ga bi kolö. Mati vidi anzanni wa mati oso aba zi konyo, Yesu ako'jo vo lö'bö 'beniye zi ni, iya zi ze henye, ² "Manza de rakyenyi aba ga kö'du vidi ne'e, ga kö'du ze edinni ma aba ko'do wota aba, mora yaanya aba wa anza de zi konyo. ³ Eze mutu ze lijo kazi wakonyo ki'di zi ze, akatedinni kazi kyigo ta bi

ti'be, ga kö'du kya maako'e ayinni ta bi kowo."

⁴ Vo lö'bö 'bomo'e ako'jonnii ho mo iyanni henye, "Ta kila mi da lipi nenye, zi vidi maako zi to'bo wakonyo ki'ja kyo zi ki'di zi vidi nenye'e?" ⁵ Yesu ako'jo he ze iya henye, "Ediye mangolo'bo aba ndo?" Ze aya'banni da me'do iyanni henye, "Mangolo'bo edi madomoriyo."

⁶ Mo i'di kö'du zi vidi ne'e zi limanni dakafo. Mo oba mangolo'bo madomoriyo ne'e, o'do owö'di zi Wiri, owe mi ze, i'di zi vo lö'bö 'beniye zi yanya zi vidi kayo ne'e. Vo lö'bö 'bomo'e o'donni gbo here. ⁷ Ze edinni kpa kyenze sisiye aba. Yesu o'do owö'di ga kö'du ma nenye'e, ayada zi vo lö'bö'e zi kyenze ne'e yanya mo kpa.

⁸ Vidi biya mati onyonni, ononni. Here vo lö'bö obanni koso mo mati oso ne, baga madomoriyo ndondo. ⁹ Vidi ne edinni ani kaa kplulukusowo here. Here Yesu utu vidi ne'e lijo, ¹⁰ ehe kandi ekyinni mi tonbo vo lö'bö 'beni eti, i'benni gbo mi dakafo 'ba Dalamonota.

Farasi ako'jonnii ha Yesu ga kö'du koro
(Mt. 16:1-4)

¹¹ Here kya 'ba Farasiye ayinni zi Yesu, ayetonni he nni wasa mo aba. Ze ombanni zi Yesu yonzo, here ako'jonnii ho mo zi kö'du koro ko'do zi yada mo ayi kazi Wiri. ¹² Yesu oto lawo na konda, iya henye, "Kö'du

a'di vidi mi ko'do ma ndenye ne, ako'jonnii ko'du ga ko'du koro? E'e, mayada zi ye tinyo, anza zi ko'du mahere ne, zi ki'di zi vidi nenye'e." 13 Mo ila ze, ehe ekyi mi tojbo, umu gbo kyeti 'ba fofö.

Langa 'ba Farasiye ehe 'ba Heroda
(Mt. 16:5-12)

14 Here vo lo'bo'e ko'du ölu temi ze zi koba mangolo'bo kyö, edi nje mangolo'bo kolö ze eti mi tojbo. 15 Yesu iya zi ze henye, "Ongo'e re 'e laka kazi langa 'ba Farasi ne'e ehe langa 'ba Heroda." 16 Ze ayetonni ame'do na ga renni, "Mo iya ko'du ne ga ko'du danza de mangolo'bo ako aba."

17 Yesu ayolo ko'du a'di edinni ame'do go mo, ako'jo he ze, "Ko'du a'di ediye ame'do ga ko'du mangolo'bo anza de? Ayolo'e de gba? Di'diye na kyendi? 18 Ediye komo'e aba o'bo'e de zi bi kongö? Ediye mbili aba o'bo'e de zi ko'du kowo? O'bo'e ko'du sosu de? 19 Mati mowe mangolo'bo muyi ko'du zi vidi kpulukumuyi ne'e, baga edi ndo na koso mati ako'du'e?" Ze aya'banni da me'do, iyanni henye, "Bute domoriyo." 20 Mora Yesu iya henye, "Mati mowe mangolo'bo madomoriyo zi vidi kpulukusowo ne'e, baga edi ndo na koso mati ako'du'e?" Ze aya'banni da me'do, iyanni henye,

"Modomoriyo." 21 Mo ako'jo he ze iya henye, "Mora gba ko'du ne ya de de 'e?"

Yesu ako'jo kora vo komoköndu mi Beteseyida

22 Mati ze okonni mi Beteseyida, vidi maako'e ikanni kora vo komoköndu maako zi Yesu, alenzenni mo zi ro mo kise. 23 Yesu iri kala kora vo komoköndu ne, akoko mo, yaga temi lijo. Tapeti mati o'bi oro komo mo ne, Yesu i'di kala ni do mo, ako'jo ho mo, "Atö'bo waako kongö?" 24 Here kora ne ongo bi riyé, iya henye, "Oo, mo'bo vidi kongö, mora ze alayanni kaa kaga ra edinni alasi." 25 Yesu i'di kala ni kpa löhu da komo kora ne. Here kora ne obe komo ni kyedre. Komo mo ako'jo re ni, mo o'bo gbo zi wasisi kongö biya na laka. 26 Yesu iya zi mo, "I'be lijo, i'be de mi gawo."

Petero iya Yesu Korisito ra
(Mt. 16:13-20; Lk. 9:18-21)

27 Yesu enyi vo lo'bo 'beni eti, i'benni mi gawo 'ba Kasariya Filipino. Mati edi ati'benni ta da geri ne, Yesu ako'jo he ze iya henye, "Ayada'e zi ma, vidi edinni akiya ma eyi?" 28 Here ze aya'banni da me'do iyanni henye, "Maako'e iyanni yi Yowani Bapatisi ra, maako'e iyanni yi Eliya ra, agamo'e iyanni yi kolö temi kuté 'ba Nebi ne'e." 29 Mo ako'jo he ze, "Mora 'e 'be'e? Iya 'be'e ma eyi?" Petero enyi

aya'ba do mo iya henye, "Yi Korisito ra." ³⁰ Here Yësu i'di kö'du zi zë, iya henye, "Ayada'e kö'du ma dë zi vidi kölö maako."

Yësu ame'do ga kö'du koli 'bëni
(Mt. 16:21-28; Lk. 9:22-27)

³¹ Here Yësu ayeto vo lö'bö 'bëniye yandi, Wisi a vidi atëdi riti kyedre aba, ehe vidi kyedre, kyedre 'ba vo karasa'e, vo komoyandi 'ba kö'du ki'diye akombanni mo dë. Aki'dinni mo zi kofo, mora ko'do da wota aba, mo atënyi na didi. ³² Yësu ayada kö'du mati ako'do rë ni ne biya zi zë. Here Petero oba mo tisi da kapa, ehe mo iya zi mo kö'du 'bomo ne eme dë.

³³ Mora here Yësu opi rë ni kpo, ongo bi da vo lö'bö 'bëniye ehe mo iya zi Petero henye, "Ënyi 'de ta ra ma karani Satani. Kö'du sösu 'bëyi ne ayi dë kazi Wiri, 'ba vidi ra." ³⁴ Mora Yësu ako'jo vidi kayo ne'e vo lö'bö 'bëniye eti zi ni, ayada zi zë henye, "Ëzë vidi maako omba zi tayi ma aba, kö'du mo mölu ta do mo, minjë taka 'bëni, ma lö'bö ga ma. ³⁵ Vidi mati omba zi didi ni yomo, akayölu. Mora vidi mati ayölu didi ni ku ga kö'du ma, ehe ga kö'du laka 'ba Wiri, akayomo. ³⁶ Ëzë vidi maako i'ja wasisi biya mi damöku ne, mora mo ayölu lawo ni, anza dë na laka zi mo. ³⁷ Waako atanza dë zi mo zi to'bo zi kutrë lawo ni aba. ³⁸ Ëzë vidi

maako edi na komokaya ta ra ma, ehe kö'du yandi 'bama mi damöku kyënye ne, Wisi a Vidi atëdi na komokaya ta ro mo, ezë mo ayi mi bikanyi 'ba 'Bu ni malayika laka eti."

9

Yësu opi rë ni

(Mt. 17:1-13; Lk. 9:28-36)

¹ Yësu iya zi zë henye, "Mayada zi ye tinyö damöku 'ba Wiri atayi, aki'ja'e maako'e gba oli ye dë."

² Tapëti ko'do modaka aba, Yësu oba Petero, Yemisi, ehe Yowani, i'bënni da doku konda riyë. Ani zë na bi dë nni. Mati edinni nduwë bi kongö, rakopi ayi zi Yësu, ³ ehe bongö 'bomo edi atanyi na kanyi, na kanyi ndra ta da vidi ako mi dakanjo nenyë ato'bo kaka mo here. ⁴ Here vo lö'bö wota ne'e ongönni Eliya ehe Mosa edinni ame'do Yësu eti.

⁵ Petero ame'do zi Yësu, "Vo komoyandi, hala edi na laka zi ze tedi kinye. Da kuvö ze loko wota, kölö zi yi, kölö zi Mosa ehe kölö zi Eliya." ⁶ Mo oka nni eti na tere, mo ayölo dë na kiya a'di. ⁷ Here foli alaya ayöfu zë galili ni aba, gu ayi temi foli, "Nenyë wisi ama ra." ⁸ Zë ongönni bi kandi gbö, mora 'de ongönni vidi ma kölö ako dë, nje Yësu zë eti.

⁹ Mati zë asinni ku akanjo ta da doku, Yësu ise go mo zi zë, "Wa mati ongo'e ne, ayada'e dë zi vidi ma kölö maako, le ezë Wisi a Vidi

ënyĩ ku tëmĩ koli.”¹⁰ Zë ɔwɔnnĩ kō'du kise 'bɔmo ne, mora tëmĩ kutë zë ayetonni ame'do na ga rë nĩ ga kō'du ne, “A'di ra 'bënĩ tënyĩ tëmĩ koli?”¹¹ Zë ako'jonni ha Yësu iyanni henye, “Kō'du a'di vo komoyandi 'ba vo kō'du kī'diye iyanni Eliya ra atayi dagba?”¹² Kō'du ya'ba 'bɔmo ëdĩ henye, “Eliya ra tĩnyö ëdĩ atayi dagba zi wasisi kɔ'jo nzo. Mora kō'du a'di Buku 'ba Wirĩ iya nenyë, Wisi 'ba Vidĩ aki'ja riti ndra, ehe akomba mo dë?”¹³ Mayada zi ye hala Eliya ayi ku nzo, ehe vidĩ o'donni mo kaa zë ombanni, kaa mati Buku iya kō'du ga kō'du mo.”

Yësu ako'jo wisi kora dakyikyĩ aba
(Mt. 17:4-21; Lk. 9:37-43a)

¹⁴ Mati zë adrɔko rë nni kɔsɔ vo lö'bö ëtĩ, ongɔnnĩ vidĩ kayo kpo ta rë nĩ ehe vo komoyandi 'ba vo kō'du kī'diye, ëdinni me'do zë ëtĩ.
¹⁵ Mati vidĩ ne'e ongɔnnĩ Yësu, zë rakaga kyedre aba, ahonni zi mo ehe amëtënnĩ mo.

¹⁶ Yësu ako'jo ha vo litu 'bëniye iya henye, “A'di ra ëdĩ me'do'e zë ëtĩ ga kō'du mo?”¹⁷ Kora maako mi kutë vidĩ kayo ne'e aya'ba da me'do henye, “Vo komoyandi, mika wisi ama zi yĩ, ga kō'du mo ëdĩ dakyikyĩ aba mi nĩ, ɔ'bo dë zi me'do.”¹⁸ Èzë dakyikyĩ ne ënyĩ ku mo kō'do, umë mo akaɲo, amo aba hë nĩ, hë

nĩ konyo aba, atëdĩ seserese. Mako'jo ha vo lö'bö 'bëyiye zi dakyikyĩ ne kore mo yaga, mora zë ɔ'bonni dë.”

¹⁹ Yësu iya zi zë henye, “E vidĩ oma'e dë. Hala ma kalima 'diri ëtĩ? Hala matëdĩ 'diri nduwë na mikuku? Ika wisi ne zi ma.”²⁰ Ikanni mo zi Yësu. Kandi mati dakyikyĩ ne ongɔ Yësu, umë wisi ne tese aba, here mo alö'bö akaɲo, alulu gbö amo aba hë nĩ.²¹ Yësu ako'jo ha 'bu mo iya henye, “Mo ëdĩ here ne, ndala aba?” Mo aya'ba iya henye, “Kyerë mo gba na wisi tisi.”²² Da kyɔ dakyikyĩ ne ëdĩ yɔnzɔ zi mo kofo, mo kumë aba mi wa'do ehe mi wini. Asösu kō'du ga kō'du ze, akonyi ze, ëzë akatɔ'bo.”²³ Yësu alëzë iya henye, “Iya 'Èzë mo'bo'e, Wa biya akyigɔ dë zi vidĩ mati ëdĩ koma aba.”²⁴ Here kandi 'bu mo ënyĩ udu riyë, “Mëdĩ koma aba, mora anza dë kyɔ. Akonyi ma zi tēdĩ mo aba kyɔ.”

²⁵ Here Yësu ayɔlo vidĩ kayo ne'e ëdinni ku tayi kara rë nĩ, here mo i'dĩ kō'du zi dakyikyĩ ne. Mo iya henye, “Dakyikyĩ mati mbili kisi ehe ha ngulu aba, mi'dĩ kō'du zi yĩ tasi yaga ta ra wisi ne, ehe ödu dekpe mi mo löhu.”²⁶ Here dakyikyĩ ne udu, umë wisi ne tese aba na kyigɔ, asi gbö yaga. Wisi ne ongɔ bi kaa yöku vidĩ, vidĩ biya na kölö kölö iyanni henye, “Mo oli ku.”²⁷ Yësu oba wisi ne kala nĩ aba, akonyi mo zi tënyĩ, mo ɔrɔ gbö riyë.

28 Tapëti Yësu mati ödu loko, vo lö'bö 'bomo'e ako'jonni ho mo mati zë na ga rë nni, "Kö'du a'di dö'bö dë dakyiky kore go mo yaga?" 29 Yësu aya'ba da me'do iya henye, "Nje mötu ra ato'bö kyinë nenyë kore mo yaga, waako ö'bö dë."

Yësu ame'do kö'du koli 'bëni löhu
(Mt. 17:22-23; Lk. 9:43b-45)

30 Here Yësu vo lö'bö 'bëni ëti ilanni bi nani i'bënni nduwë kpuru tëmi Galilaya. Yësu omba dë zi vidï kölö maako zi yolo nëdi kila, 31 ga kö'du mo ëdi vo lö'bö 'bëni ye yandi mo. Mo iya henye, "Wisi a Vidï akï'di zi vidï maako'e, zë akofonni mo. Ko'do da wota aba yaa, mo akaliro na didi." 32 Mora zë ayolonni mi kö'du yandi ne dë, zë na tere ta bi ho mo ko'jo.

Ëyi ra 'bëni na kyedre?

(Mt. 18:1-5; Lk. 9:46-48)

33 Here zë ayinni Ka-paranamo. Tapëti ti'bë 'bëzë loko, Yësu ako'jo ha vo litu 'bëniye, "Ëdiye ame'do da ga gëri ne ga kö'du a'di?"

34 Mora zë aya'banni da me'do dë zi mo, ga kö'du da ga gëri ne zë ëdinni ame'do na ga rë nni, ëyi ra 'bëni kyedre.

35 Yësu alima akaño, ako'jo vo litu 'butë dömorïyö ne'e, iya zi zë henye, "Mo mati omba zi tëdi dagba, maya'ba rë ni hulëhu ta da vidï biya, mo mëdi na vo litu zi vidï biya." 36 Here mo iri wisi kora i'di mo atöcö da komo

zë. Mo i'di kala ni kpo ta rö mo, iya zi zë henye, 37 "Vidï mati iri wisi ma kölö tëmi gisisi nenyë'e kalakye-dre aba mi ru ma, mo iri ma kalakyedre aba. Vidï mati iri ma kalakyedre aba, iri dë nje ma kalakyedre aba, mora mo mati utu ma ne kpa."

Vidï mati kö'du ko'do 'bomo anza dë

Na kyënyë zi ze, mo 'beze
(Lk. 9:49-50)

38 Here Yowani iya zi mo henye, "Vo komoyandi, dongö kora maako ëdi dakyiky kore mo ru yi aba, dayada ze zi mo zi kila, ga kö'du mo anza dë mi gboko 'beze." 39 Yësu ayada zi zë henye, "Ayönzö'e mo döcö dë, ga kö'du vidï kölö maako mati ëdi kö'du koro ko'do mi ru ma, akato'bö dë kandi tapëti mo kö'du kyënyë kiya ru ma aba. 40 Ga kö'du vidï mati kö'du ko'do 'bomo anza dë na kyënyë zi ze, mo 'beze.

41 Miya zi ye tinyö henye, vidï maako mati i'di wini zi ye kuwë ga kö'du'e 'bama, aki'ja biriti rë ni."

Kö'du kyënyë yonzö

(Mt. 18:6-9; Lk. 17:1-12)

42 "Ëzë vidï ma o'do kö'du zi wisi tisi ma kölö nenyë'e zi kö'du kyënyë ko'do mati oma mi ma, atëdi na laka zi vidï nani zi tëdi yitö kyedre kida aba kpo ta gu ni ehe ku'du mo mi ranga. 43-44 Here ëzë kala yi o'do yi zi kö'du kyënyë ko'do, ikye yaga. Ëdi na laka zi yi lima kazi kala, ta da kala sesi

mo 'dö riyö ti'bë mo aba mi gehena mati inde rë ni dë. ⁴⁵⁻⁴⁶ Èzë ndi yi o'do yi zi kö'du kyënyë ko'do, ikye yaga. Èdi na laka zi yi lima kazi ndi, ta da ndi sesi mo 'dö riyö ti'bë mo aba mi gehena mati inde rë ni dë. ⁴⁷ Èzë komo yi o'do yi zi kö'du kyënyë ko'do, oba yaga. Èdi na laka zi yi tödu Damöku 'ba Wiri komo kölö aba, ta da komo sesi mo 'dö riyö ti'bë mo aba mi gehena, ⁴⁸ mati 'kuru oli dë, ehe wa'do inde rë ni dë.' "

⁴⁹ "Vidi na kölö kölö akako'jo wa'do aba kaa wakumu edi akajo yoddo aba. ⁵⁰ Yoddo edi laka, mora ezë ayaña yoko ni ku, hala ato'bo ko'do zi yoko löhu? Èdiye yoddo 'ba aboka aba mi kut'e, ehe alima'e mi rakyeyi oka ma kölö maako aba."

10

Yësu ayandi kö'du 'ba mbara yeyi

(Mt. 19:1-12; Lk. 16.18)

¹ Here Yësu ila bi nani, enyi i'bë mi dakanjo 'ba Yudiya, ehe umu da ranga 'ba Yeredene. Vidi ayinni na kayo zi mo löhu, mo ayandi zë kaa mati mo edi 'duwi ako'do. ² Here kya 'ba Farasiye ayinni zi mo, ayonzonni zi mo kuyi. Zë ako'jonnì ho mo iyanni henye, "Ayada te zi ze, kö'du ki'di 'beze akila vidi zi mbara 'bëni yeyi?" ³ Yësu aya'ba do mo tëmi kö'du ko'jo iya henye, "Kö'du ki'di

a'di ra Mosa i'di zi ye?" ⁴ Da kö'du ya'ba 'bëzë edi henye, "Mosa i'di dangölö zi vidi waraga 'ba rayeyi yoru, ehe kore mbara 'bëni 'de."

⁵ Yësu iya zi zë henye, "Mosa ayöru kö'du ki'di ne here zi ye, ga kö'du de 'e na kyigo zi yandi. ⁶ Mora biyeto aba, mi kadra nani mati bi o'do rë ni, Wiri i'di kora mbara aba. ⁷ Mora ga kö'du nenyë, kora akila 'bu ni ma ni, aba akadroko rë nni mbara 'bëni aba, ⁸ ehe zë riyö ne, ata'banni na wa kölö. ⁹ Inye'e dë wa mati Wiri adroko ku bi kölö ne."

¹⁰ Mati zë a'banni löhu hulëhu loko, vo lö'bö'e ako'jonnì ha Yësu ga kö'du ne. ¹¹ Here mo iya zi zë henye, "Kora mati ayeyi mbara 'bëni ehe oze mbara vere, mo o'do ndoro ta da mbara 'bëni. ¹² Mi ga gëri kölö ne, mbara mati ayeyi kora 'bëni, ehe oze kora vere, ne o'do ndoro."

Yësu i'di ya'da zi gisisiye

(Mt. 19:13-15; Lk. 18:15-17)

¹³ Here kya vidi maako'e ikanni gisisiye zi Yësu, ga kö'du zi mo kala ni ki'di dë zë, mora vo lö'bö'e amonni vidi ne eti. ¹⁴ Mati Yësu ayalo kö'du nenyë, mo na kamo ehe iya zi vo lö'bö 'bëniye henye, "Ila'e gisisiye 'bayinni zi ma, ayata'e zë dë, ga kö'du damöku 'ba Wiri ne edi kö'du zë kaa ma nenyë'e. ¹⁵ Miya zi ye henye, mo mati iri damöku 'ba Wiri dë kaa wisi tisi, ödu dë mi mo." ¹⁶ Here mo iri gisisiye hu

förö nī, i'dī kala nī dē zē, ehe i'dī ya'da zi zē.

Kora vo wakayo

(Mt. 19:16-30; Lk. 18:18-30)

¹⁷ Mora kaa Yēsu ayeto ku da gēri 'bēnī löhu, kora maako aho alōdro da komo mo, ako'jo hō mo iya henye, "Vo komoyandi laka, mako'do a'di zi ma didi ma ŋburu ki'ja?" ¹⁸ Yēsu ako'jo hō mo iya henye, "Kō'du a'di ako'jo ma na laka? Vidī maako anza na laka, nje kölō Wiri. ¹⁹ Ayolo kō'du ki'di ne'e ku. Ofo vidī dē, o'do ndoro dē, alogo dē, asusu vidī maako dē na ndondo, o'ba vidī dē, owo 'bu yi ma yi aba."

²⁰ Kora ne iya henye, "Vo komoyandi, kyere ma gba na obi, mowo kō'du ki'di ne biya." ²¹ Here Yēsu ongo bi mbīyi do mo lovo aba, iya henye, "O'do wa kölō dē gba. I'bē, ogo wa mati ēdi mo aba ne biya, i'di kōhi mo zi vo leriye, atēdi wa aba kyo komoriyē, ayi alō'bō ga ndi ma."

²² Mati kora ne owo kō'du ne, bikōndu apere rē nī ta komo mo, ehe i'bē 'de na rasosu, ga kō'du mo na vo wakayo. ²³ Yēsu ongo bi kpo da vo lö'bō 'bēniye, iya zi zē henye, "Atēdi na kyigo zi vidī 'ba wakayo aba zi tödu mi damöku 'ba Wiri."

²⁴ Mora here, vo lö'bō'e na rakaga mi me'do ne. Mora Yēsu i'bē nduwē kiya mo aba henye, "Gisi ama'e, ēdi na kyigo zi tödu damöku 'ba Wiri. ²⁵ Atēdi na kyigo ndra

zi vidī 'ba wakayo aba zi tödu mi damöku 'ba Wiri, ta da jemele zi ti'bē kpuru ta komo wogo 'ba ibira." ²⁶ Mora here ne, vo lö'bō'e rakaga aba ndra, ako'jonnī oka maako, "Mora here ne, eyi ra ato'bo yomo?" ²⁷ Yēsu ongo bi mbīyi dē zē, aya'ba do mo henye, "Nenye wa mati vidī o'bo dē ko'do mo, mora anza dē na kyigo zi Wiri. Wiri ato'bo wasisi ko'do mo biya."

²⁸ Here Petero ame'do riyē, "Ongo te, dila wasisi ku biya, da'ba dalō'bō ku gē yi." ²⁹ Yēsu alēzē o, iya zi zē henye, "Mayada zi ye henye, vidī maako mo ila linjo, mandere öndu'e, mandere emiye, mandere ma'e, mandere 'bu'e, mandere gisisiye mandere yaka'e, ga kō'du ma, ehe ga kō'du yöyö laka, ³⁰ mo aki'ja ndra mi ko'do ma ndenye ne. Mo aki'ja loko lami da kyo, öndu'e, emiye, ma'e, gisisiye, yaka'e, ehe riti kpa. Mi ko'do mati atayi ne, mo aki'ja didi ŋburu. ³¹ Mora vidī kyo mati dagba ne, atēdinnī hulēhu, ehe vidī kyo mati hulēhu ne, atēdinnī dagba."

Yēsu ame'do kō'du koli 'bēni

(Mt. 20:17-19; Lk. 18:31-34)

³² Yēsu vo lö'bō 'bēni eti, yaanya aba edinnī ku da ga gēri mati i'bē le mi Yerusalema. Yēsu eti ati'bē dagba komo vo lö'bō'e. Zē ndo na rakaga. Vidī mati alō'bō 'bēnni

hulëhu ne, na tere. Da kölö löhu Yësu oba vo litu 'butë dömoriyö ne'e dakapa, ame'do kö'du wa mati ako'do zë ni zi ni. Mo iya zi zë henye, ³³ "Owo'e te, dedë ti'bë'e le mi Yerusalema, ani Wisi a Vidi aki'di zi kyedre 'ba vo karasa'e ehe vo komoyandi 'ba kö'du ki'diye. Zë akombanni da kö'du zi mo kofo, aki'di mo zi vo leze'e, ³⁴ mati ako'donni wari ro mo, ko'binni oro ro mo, aku'bönni hu mo, ehe akofonni mo. Mora ko'do da wota aba, mo atenyi na didi."

Kö'du 'ba Yemisi nni Yowani aba
(Mt. 20:20-28)

³⁵ Here Yemisi nni Yowani aba zë gisi 'ba Zebedeyo, ayinni zi Yësu, iyanni henye, "Vo komoyandi, waako edi ani domba zi yi ko'do mo zi ze." ³⁶ Yësu ako'jo hë zë iyanni henye, "A'di ra here?" ³⁷ Zë aya'banni da me'do iya henye, "Ezë alima ku da kyiti 'ba bikanyi kyedre 'ba damöku 'beyi, domba yi zi kila ze lima yi aba, ma kölö da kala yi ma tiri, ehe ma kölö da kala yi ma gali."

³⁸ Yësu iya zi zë henye, "Ayolo'e dë, a'di ra ediye kö'du ko'jo go mo. Akato'bo'e köfö 'ba riti mati makuwë ne? Akato'bo'e bapatisi temi geri mati abapatisi ma?" ³⁹ Aya'banni da me'do henye, "Dakato'bo." Yësu iya zi zë henye, "Akuwë'e köfö mati makuwë, ehe akabapatisiye temi geri mati abapatisi ma. ⁴⁰ Mora mo'bo

dë zi vidi maako kinzi, eyi ra akalima da kala ma ma tiri, ehe da kala ma ma gali. Wiri ra aki'di bi neny'e zi zë mati mo ako'jo ga kö'du zë."

⁴¹ Mati kya 'ba vo litu'e 'butë owonni kö'du ne, zë na kamo kazi Yemisi Yowani aba. ⁴² Here Yësu ako'jo zë biya zi ni ga bi kölö, iya zi zë henye, "Ayolo'e ku here, yere 'ba vo leze'e edinni yere kyigo'e kalakonda aba. ⁴³ Neny'e anza dë geri mati edi mi kutë'e. Ezë vidi ma kölö temiye omba zi ni tedi na kyedre, mo medii na vo kalima zi oka'e, ⁴⁴ ehe vidi ma kölö temiye omba zi ni tedi dagba, mo medii na vo kalima zi oka'e biya. ⁴⁵ Here Wisi 'ba Vidi ayi dë zi vidiye loo ko'do zi mo, mo ra ayi zi ko'do, ehe zi didi ni ki'di zi vidi kayo yomo."

Yësu ako'jo vo komoköndu Baratamoya

(Mt. 20:29-34; Lk. 18:35-43)

⁴⁶ Here zë ayinni mi Yerikö. Mati Yësu ila gawo vo lö'bo 'beniye eti ehe vidi kayo eti, vo komoköndu ru mo Baratamoya, Wisi 'ba Tomasi, edi alima da kapa geri. ⁴⁷ Mati mo owo henye Yësu 'ba Nazereta ra, mo ayeto hë ni gbo'gbo, "Yësu Wisi 'ba Dawidi akonyi ma." ⁴⁸ Vidi kayo ne'e enyinni mo aba na kamo, iyanni zi mo zi lima ti. Mora mo agbo'gbo hë ni gbo ndra riyë, "Wisi 'ba Dawidi akonyi ma."

49 Here Yēsu ɔɔ, iya henye, “Ako'jo mo.” Here zē ako'jonnī kora vo komoköndu ne gbɔ. Zē iyannī henye, “Ēdī rakyenyi aba, ɛnyī riyē, mo ēdī yī ko'jo.” 50 Mo umē bongo 'bēnī 'de, öfu riyē, ayi zi Yēsu. 51 Yēsu ako'jo hɔ mo, “A'di ra omba zi ma zi ko'dɔ zi yī?” Kora vo komoköndu ne, aya'ba da me'do henye, “Vo komoyandi, momba zi bi kongɔ löhu.” 52 Yēsu iya zi mo, “Ī'bē, kö'du koma 'bēyī ako'jo yī ku.” Kandi mo ɔ'bo zi bi kongɔ, alö'bö gbɔ ga Yēsu da gērī.

11

*Yēsu ödu mī Yerusalema
(Mt. 21:1-11; Lk. 19:28-40; Yo. 12:12-19)*

1 Mati zē ēdinnī ku toko Yerusalema, kara ra gawo 'ba Betehege ehe Beteniya, zē ayinnī da Döku 'ba Olivo. Yēsu utu vo lö'bö 'bēniye riyö dagba kö'du zi wa maako ko'dɔ. 2 Yēsu iya zi vo lö'bö'e henye, “Ī'bē'e zi daliɔɔ mati ēdī dagba komo'e. Ēzē kandi ɔko'e ku ani, aki'ja'e wisi makakya na kida aho dē gba dɔ mo, inga'e, ika'e kinye. 3 Ēzē vidī maako ako'jo he'e kö'du a'di ēdiye mokakya ne koba gɔ mo, ayada'e zi mo Yere ra omba, mo akaya'ba hulēhu kandi.”

4 Here zē ĩ'bēnnī, ĩ'jannī wisi makakya yaga da ga gērī, na kida kara ha loko. Mati zē ēdinnī akinga, 5 kya 'ba vidī mati ēdinnī atɔɔ

dakapa ne, ako'jonnī hē zē henye, “Ēdiye a'di ko'dɔ here? Kö'du a'di ēdiye makakya ne kinga gɔ mo?”

6 Here zē aya'bannī da me'do kaa mati Yēsu ayada zi zē, here vidī ne'e ilannī zē gbɔ ati'bē. 7 Zē ikannī makakya ne zi Yēsu, umēnnī bongo 'bēnnī da ngötu ne, Yēsu ɛkyī gbɔ dɔ mo. 8 Vidī kayo o'bannī bongo 'bēnnī da ga gērī, mora agamo'e ikye 'bēnnī mbila kaga mati mī yaka ne, o'bannī da ga gērī. 9 Here vidī mati ēdinnī dagba ne, ehe vidī mati alö'bö 'bēnnī hulēhu ne, ayeto hē nni gbögbö,

“Wayeto zi Wirī,

Wirī mī'dī ya'da zi mo mati ayi mī ru 'ba Yere.

10 Wirī mī'dī ya'da zi damöku 'ba Yere Dawidi 'bu ze, mati ēdī atayi ne.

Wayeto zi Wirī.”

11 Mati Yēsu ödu mī Yerusalema, ĩ'bē mī yékēlu, ongo bi kpo ta da wasisi ne, mo ĩ'bē vo litu ma 'butē dɔmoriyö ne eti mī Beteniya kö'du kadra anza dekpe.

*Yēsu asēnē kaga kyēlu
(Mt. 21:18-19)*

12 Mī ko'do ma ta gɔ mo zē ēdinnī ata'ba hulēhu tēmī Beteniya, Yēsu na o'bo. 13 Mo ongo kaga kyēlu ta bi kɔwɔ ayöfu dɔ mo mbili yēyü aba. Here mo ĩ'bē akongo kɔdɔ na katɔ'bo ki'ja kɔlɔ dɔ mo. Mora mati mo ayi zi mo ani, mo ĩ'ja nje mbili yēyu, ga kö'du anza kadra ma laka 'ba kyēlu zi tövu. 14 Yēsu iya

zi kaga kyëlu ne henye, "Vidi kôlô maako onyo kôlô dekpe kazi yî lôhu."

Yësu i'bë mî yëkëlu

(Mt. 21:12-17; Lk. 9:45-48; Yo. 2:13-22)

¹⁵ Mati ɔkɔnnî mî Yerusalema, Yësu i'bë ödu mî yëkëlu, ayeto vidi mati ëdinnî wakogo ne kore mo biya yaga. Mo adu'du tarabiza 'ba vidi mati ëdinnî kôhi kutrë, ehe gba'da 'ba vidi mati ëdinnî atu'bu kogo ne kaŋo. ¹⁶ Mo omba dë zi vidi kôlô maako kumbë wa maako kpuru tasi mo aba yaga tëmî yëkëlu. ¹⁷ Here mo ayandi vidiye iya henye, "Ëdi na yöru Wirî iya henye, 'Yëkëlu 'bama ne akako'jo loko 'ba mötu zi tu'dë'e biya,' mora ofo'e ku na bi 'ba rakoho 'ba vo logo'e."

¹⁸ Kyedre 'ba vo karasa, ehe vo komoyandi 'ba kö'du ki'diye owonnî kö'du ne here, ayetonni gëri maako koma zi Yësu kofo. Zë na tere kazi mo, ga kö'du vidi kayo ne'e biya na rakaga tëmî kö'du yandi 'bomo. ¹⁹ Mati hutaga ɔkɔ, Yësu vo litu 'bëni ëti, i'bënnî 'de tëmî gawo nani.

Kö'du yɔlɔ ta ra kaga kyëlu

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Mî da mindö vere 'do ŋbɔ, zë ëdinnî ati'bë ta da gëri, ongɔnnî kaga kyëlu ne, oli ku ta riyë le ngara'da nî aba akaŋo. ²¹ Petero asösu kö'du mati o'do rë nî ne, ehe iya zi Yësu henye, "Ongɔ te, vo komoyandi,

kaga kyëlu mati asënë ne, oli ku." ²² Yësu aya'ba do mo zi zë iya henye, "Ëdiye kö'du koma aba mî Wirî. ²³ Miya tinyö zi ye henye, mo mati ayada kö'du zi lutu nenyë tënyî riyë ehe rë nî kumë mî ranga, do mo anza dë jiri jiri, mora oma mî kö'du mati mo iya ne, ako'do rë nî zi mo. ²⁴ Ga kö'du ne mayada zi ye, ëzë amötu'e, ehe ako'jo'e kö'du wa, oma aki'ja, aki'di wa mati ako'jo kö'du go mo. ²⁵⁻²⁶ Ëzë ɔɔ riyë amötu, ila kö'du sisi mati iri ra vidi maako, here 'Bu yî komoriyë akila kö'du kyënyë mati o'do."

Kö'du ko'jo kö'du kalakonda 'ba Yësu
(Mt. 21:23-27; Lk. 20:1-8)

²⁷ Zë ɔkɔnnî kpa lôhu mî Yerusalema. Mati Yësu ëdi alasi mî yëkëlu, kyedre 'ba vo karasa'e, vo komoyandi 'ba vo kö'du ki'diye, ehe vidi kyedre'e ayinnî zi mo ²⁸ ako'jonnî ho mo iyannî henye, "Ayada zi ze, kalakonda 'ba a'di ra ëdi kö'du nenyë'e ko'do mo aba? Ëyi ra i'di kalakonda ne zi yi?" ²⁹ Yësu aya'ba do mo zi zë iya henye, "Ma kako'jo he'e nje kö'du ko'jo kôlô aba. Ëzë aya'ba'e da kö'du ko'jo ne ku, makayada zi ye kalakonda 'bëyi ra mëdi kö'du nenyë'e ko'do mo aba. ³⁰ Ayada'e zi ma, kalakonda 'ba Yowani mati ëdi vidi bapatisi mo aba ne ayi ta kila, kazi Wirî kɔdɔ kazi vidi?"

31 Zē ayetonni hē nni wasa na ga rē nni iyanni henye, “Dakiya ze a'di? Ezē daya'ba'e dō mo, diya'e 'Ayi kazi Wirī,' mo akiya henye, 'Kō'du a'di oma'e dē mī Yowani?’ 32 Mora ezē diya 'Ayi kazi vidī....’ ” Zē erenni vidīye ga kō'du vidī biya na kōlō kōlō omani mī Yowani, iyanni mo Nēbī ra. 33 Here da me'do ya'ba 'bēzē zi Yēsu ēdī henye, “Dayolo dē.” Yēsu iya zi zē henye, “Makayada dē zi ye, kalakonda 'ba a'di ra mēdī kō'du nenyē'e ko'dō mo aba.”

12

Mala 'ba vo loo
(Mt. 21:33-46; Lk. 20:9-19)

1 Here Yēsu ame'do zi zē tēmī mala. “Kora maako ēdī ani, isi yaka o'dō resi kpo ta rō mo, ako'jo bi zi nyenyo ku'bō dō mo, o'ba loko tōrō 'ba zi bi kongō. Mo ila yaka ne zi vo loo ko'dō'e, i'bē gbō bi yingō. 2 Mati kadra 'ba nyenyo kumu okō ku, mo utu vo kalima 'bēnī zi vo loo ko'dō ne'e, zi kīrī kazi zē mī 'bēnī tēmī yaka. 3 Here vo loo ne'e irīnnī vo lītu ne u'bōnnī mo, utunni mo hulēhu kazi wa maako. 4 Here vo kyeti yaka utu vo kalima ma agamo, vo loo ko'dō'e u'bōnnī mo dō mo, i'dīnnī komokaya dō mo. 5 Vo kyeti yaka utu vo kalima ma agamo, ofonni mo. Mo utu zē kyō, ehe zē u'bōnnī maako'e, ofonni maako'e.”

6 “Kōsō mo kōlō mati oso zi kutu, nje gogo wisi 'ba kora ne. Ndundu mo aba biya, mo utu wisi 'bēnī zi vo loo'e. Mo iya henye, 'Mayolo ku zē atowōnnī wisi ama.’ 7 Mora vo loo nenyē'e iyanni zi oka maako, 'Nenyē wisi 'ba vo yaka ra. Ayiye, dofo'e mo, wasisi 'bōmo ne'e, atēdī 'beze.’ 8 Here zē irīnnī wisi ne, ofonni mo, u'dunni yōku mo yaga tēmī yaka.”

9 Yēsu ako'jo kō'du iya henye, “A'di ra vo kyeti yaka ne ako'dō? Mo atayi akofo vo loo ne'e, akī'dī yaka ne zi vo loo maako'e. 10 Ako'jo'e kō'du yōru nenyē ku.

'Yitō mati vo wa ko'ba'e ombanni dē,

opi rē nī ku na rī'dī ma laka.

11 Nenyē Yere ra o'dō, ēdī na rakaga zi ze.’ ”

12 Here vo dagba 'ba Yuda'e ayonzōnnī zi Yēsu kīrī, ga kō'du ze ayolōnnī mo ēdī mala ne yada kō'du 'bēnnī. Mora zē na tere kazi vidī kayo ne'e, here zē ilanni mo i'bē gbō.

Kō'du 'ba 'be'bele kopi

(Mt. 22:15-22; Lk. 20:20-26)

13 Yaa, zē utunni kya 'ba Farasi maako'e, kya 'ba Heroda'e zi Yēsu kīrī kō'du me'do hō mo. 14 Zē ayinnī zi mo iyanni henye, “Vo komoyandi, dayolo ku yī kora mati ēdī kō'du tīnyō ra yada. Vidī maako o'ba yī dē, ga kō'du omba da me'do 'beze dē. Mora ēdī kō'du gērī 'ba Wirī ra yandi tīnyō. Edī laka zi 'be'bele kopi zi Yere Siza kōdō anza here dē?”

15 Mora here Yēsu ongo bi kpuru tēmī kō'du yonzo 'bēzē ne, aya'ba dō mo iya henye, "Kō'du a'di ēdiye re 'e kī'dī zi ma kuyī? Ika'e kōhi ŋbiriri ne mongō te." 16 Zē ikanni zi mo kōlō, mo ako'jo hē zē iya henye, "Komo ēyī ra ru mo aba nenye?" Zē aya'banni, iyanni henye, 'ba Yere Siza ra. 17 Here Yēsu iya henye, "Laka i'diye zi Yere Siza wa mati 'ba Yere Siza, ehe i'diye zi Wiri wa mati 'ba Wiri." Zē na rakaga kazi Yēsu.

Kō'du 'ba tēnyī tēmī koli
(Mt. 22:23-33; Lk. 20:27-40)

18 Here kya Sadeke maako'e mati ēdinni akiya vidī ēnyī dē tēmī koli ne, ayinni zi Yēsu iyanni henye, 19 "Vo komoyandi, Mosa ayōru kō'du kī'dī ne zi ze, iya henye, 'Ēzē kora mati mbara aba oli ila mbara ne kazi wisi, ōndu 'ba kora ne moze mbara lu'bē ne ga kō'du zi zē gisisi ko'jo mī ru 'ba ōndu mati oli ne.' "

20 "Here gisi ōndu'e ēdinni madomoriyō. Ma kyedre oze mbara ehe oli 'de kazi wisi ko'jo. 21 Mora ōndu ma riyo mo oze mbara ne, ehe mo oli kpa 'de kazi wisi ko'jo. Kō'du ne o'dō rē nī kpa zi ōndu ma wota mo. 22 Mora zo zi koso mo ne'e. Gisi ōndu madomoriyō ne'e biya ozenni mbara ne, ehe olinni kazi gisi ko'jo. Ndundu mo aba mbara ne oli gbo. 23 Yaanya aba, ēzē vidī mati olinni, ēnyinni ku na didi mī

ko'do 'ba tēnyī tēmī koli aba, mo atēdī 'bēnī na mbara 'bēyī? Zē madomoriyō ne biya ozenni mo."

24 Yēsu aya'ba da me'do zi zē iya henye, "Kō'du a'di o'dō'e kō'du litē ne go mo? Ēdī ga kō'du ayolo'e dē, a'di ra kō'du yōru iya? Kōdō ayolo we'e kyigo 'ba Wiri dē?

25 Ga kō'du ēzē vidī mati olinni ne ēnyinni ku na didi, atēdinni kaa malayika'e komoriyē rakoze anza kpe.

26 Yaanya aba ne ga kō'du 'ba yōku zi tēnyī ne, ako'jo'e dē tēmī Buku mati Mosa ayōru kō'du mōku lo'bo? Ēdī na yōru ani, Wiri iya zi Mosa henye, 'Ma Wiri 'ba Abarayama, Wiri 'ba Yisika ehe Wiri 'ba Yakoba.' 27 Mo Wiri 'ba didi anza dē 'ba koli. Alitē'e kō'du ku!"

Kō'du kī'dī ma kyedre ndra
(Mt. 22:34-40; Lk. 10:25-28)

28 Here vo komoyandi 'ba kō'du kī'dī ēdī ani, mo owo me'do ne gbo. Mo ongo Yēsu i'dī da me'do ya'ba laka zi Sadeke'e, here mo ayi zi mo, kō'du ko'jo aba. "Kō'du kī'dī ma vala ra ēdī na laka ndra, ta dē zē biya?" 29 Yēsu aya'ba dō mo iya henye, "Ma kōlō ma laka ndra ēdī henye, 'Owo'e kō'du Yiserele, Yere Wiri 'beze nje Yere kōlō.

30 I'dī lovo Yere Wiri 'bēyī di'di yī aba biya, lawo yī aba biya, dē yī aba biya, ehe biya kyigo 'bēyī aba.'

31 Kō'du kī'dī ma riyo ma laka ndra ēdī henye, 'O'dō

lɔvɔ vo haliŋɔ oka kaa mati o'dɔ lɔvɔ yī.' Kō'du ki'di ako ndra ta da ma riyō nenyē'e anza dē."

³² Vo komoyandi 'ba kō'du ki'di aya'ba dɔ mo zi Yēsu iya henye, "Eme ndō, vo komoyandi. Ēdi tīnyō, kaa mati iya henye Wiri nje kōlō, Wiri maako anza du mo. ³³ Vidi mo'dɔ lɔvɔ Wiri biya di'di ni aba, dē ni aba biya, ehe biya kyigɔ 'bēni aba, mo mo'dɔ lɔvɔ vo haliŋɔ oka kaa, mati mo o'dɔ lɔvɔ ni. Ēdi na laka zi kō'du ki'di riyō nenyē'e tɔwɔ mo ta da ngōtu ki'di wakumu maako eti zi Wiri."

³⁴ Mati Yēsu ayɔlɔ hala da kō'du ya'ba 'bēni ēdi na laka, mo iya zi mo, "Anza dē na kɔwɔ ta ra damōku 'ba Wiri." Ta ga ma ne, vidi maako i'di rē ni dekpe zi ha Yēsu ko'jo.

Kō'du ko'jo ga kō'du 'ba Korisito

(Mt. 24:41-46; Lk. 20:41-44)

³⁵ Mati Yēsu ēdi kō'du yandi mi yēkēlu, mo ako'jo kō'du iya henye, "Hala vo komoyandi 'ba vo kō'du ki'diye ɔ'bōnni akiya henye Korisito atēdi tēmi kozo 'ba Dawidi? ³⁶ Lawo Kōlō Laka i'di me'do zi Dawidi kiya henye, 'Yere iya zi Yere ama henye, Alima kinye da tiri ma, le zi ma vo wehe 'bēyiye ki'di burutu yī.'

³⁷ Dawidi na bi dēni ako'jo mo 'Yere.' Hala Korisito akato'bo tēdi na kozo a Dawidi?"

Yēsu ayada kō'du kyēnyē 'ba vo komoyandi 'ba vo kō'du ki'diye

(Mt. 23:1-36; Lk. 20:45-47)

³⁸ Yēsu nduwē kō'du yandi, ehe vidi kayo ēdi mbilinni koze na rakyenyi. Mati mo ayandi zē, mo iya henye, "Andiye re 'e kazi vo komoyandi 'ba vo kō'du kidi ne'e, o'dōnni lɔvɔ zi lasi kpo mi bōngɔ konda 'bēnni ne, zē mētē watɔwɔ aba mi bi wakogo. ³⁹ Akinzi 'bēnni kyiti ma kyedre mati ako'jo mi bi 'ba mōtu ne, ehe bi ma laka mi bi 'ba ratɔtɔ. ⁴⁰ I'dinni kō'du ko'do 'bēnni ga kō'du mbara lu'bē ne'e, ehe wēnni wa 'bēzē logo mo ta liŋɔ. Here, zē o'dɔ rē nni zi kongɔ na laka mōtu konda ko'do aba."

Waki'di 'ba mbara lu'bē
(Lk. 21:1-4)

⁴¹ Mati Yēsu alima kara ra sōndu kōhi 'ba yēkēlu, mo ēdi vidi mati ēdinni kōhi 'bēnni ki'di ne kongɔ mo. Vidi vo wa aba kyɔ, i'dinni kōhi kyɔ. ⁴² Mora mbara lu'bē vo leri ayi i'di tarifa riyō. ⁴³ Mo ako'jo vo lō'bō 'bēniye bi kōlō, ehe iya zi zē henye, "Mayada zi ye mbara lu'bē vo leri nenyē, i'di waki'di mi sōndu ne ndra ta da oka'e biya. ⁴⁴ Vidi mati zē wa aba kyɔ, i'dinni nje wa mati zē ombanni dē. Mora mo le na vo leri kaa mati mo ēdi ne, i'di 'bēni biya wa mati mo ēdi zi lima rɔ mo."

13

Yēsu ame'do kō'du 'ba yēkēlu yaṅa

(Mt. 24:1-2; Lk. 21:1-6)

¹ Mati Yēsu ēdī alasi tēmī yēkēlu, vo lō'bō 'bomo iyannī zi mo henye, "Ongō te vo komoyandi, yītō koro a'di ra here, loko ne aba?"

² Yēsu aya'ba da me'do iya henye, Ongō loko kyedre ne'e ku? Yītō ma kōlō maako kinye akatōsō dē ga bi nī, gē zē biya na kōlō kōlō aku'du akaṅo." ³ Yaa mati Yēsu ēdī alima da Dōku 'ba Olivo, kyēti 'ba yēkēlu, mora Petero, Yemisi, Yowani ehe Anderiya ayinnī zi mo na bi dē nnī.

⁴ Zē iyannī zi mo henye, "Ayada zi ze ndala aba nenyē ako'dō rē nī, ehe ayada zi ze a'di ra ako'dō rē nī zi yada henye kadra mo ɔkō ku ga kō'du zi wasisi ne'e biya zi rē nnī ko'dō." ⁵ Yēsu iya zi zē henye, "Ēdiye komo ki'dī aba, ehe ila'e vidī kōlō maako dē zi ye ko'ba.

⁶ Vidī kayo akī'dī rē nnī me'do ga kō'du ma, akatayi akiyannī henye, ma mo, ehe zē ako'bannī vidī kayo.

⁷ Mora here, anza'e dē na riti ēzē owo'e kpōrō wehe kara da kapa ehe kō'du yōyō 'ba wehe na kōwō. Kō'du nere'e ako'dō rē nnī, mora anza dē zi kiya henye, ndundu 'ba dakaṅo ra ɔkō ku. ⁸ Dakaṅo ako'dō wehe oka ma kōlō aba, damōku akalēpī da oka maako. Kinzikinzi atēdī ta bi ne biya ehe madōyi atēdī. Wa ne'e atēdinnī kaa dagba tōɔ 'ba wisi ko'jo. ⁹ 'E na bi de 'e, ēdiye komo ki'dī

aba. Akīriye, ehe aku'bō'e bi 'ba vurē. Aku'bō'e mī bi 'ba mōtu, atōrō'e komo vo daliṅō'e, ehe yere'e ga kō'du ma, zi yada kō'du yōyō laka ne zi zē. ¹⁰ Mora dagba kazi ndundu mo tōkō, kō'du yōyō laka ma yēti zi vidī biya. ¹¹ Ēzē iriye, ika bi 'ba vurē, asōsu'e dē ga kō'du mati akiya'e. Ēzē kadra mo ɔkō ku, iya'e mati i'dī zi ye. Ga kō'du me'do mati akame'do'e ne, atanza 'be, atayinnī kazi Lawo Kōlō Laka. ¹² Ōndu'e atēnyinnī akpa da ōndu nnīye, ehe akī'dinnī zē zi kofo. 'Bu'e atēnyinnī akpa da gisisi 'bēniye, ehe akī'dinnī zē zi kofo. Gisisi ako'dōnnī wehe akpa 'bu nnī aba, ehe akomannī gērī zi 'bu nnī, ma nnī ēti kofo. ¹³ Vidī biya na kōlō kōlō akoyinnīye ga kō'du ma. Mora vidī mati ēdī mī kuku aba, le mī ndundu mo akayōmō."

Tuku kyēnyē

(Mt. 24:15-28; Lk. 21:20-24)

¹⁴ "Akongō'e tuku kyedre atōrō bi mati mō anza dē zi tēdī zi mo (kō'du zi vo ko'jo mo, ayōlō na laka mī kō'du nenyē a'di). Mora zē mati mī Yudiya, atahonnī 'de da lutu'e. ¹⁵ Vidī mati ēdī da loko 'bēni asi dekpe akaṅo zi wa maako koba mo nī aba. ¹⁶ Vidī mati ēdī yaka i'bē dekpe hulēhu, liṅō kō'du bōngō 'bēni. ¹⁷ Atēdī na kyēnyē mī kadra naniye, zi mbara mati ɔmōnnī, ehe zi ma'e mati ēdinnī gisi luru aba. ¹⁸ Amōtu zi Wiri kazi

kö'du nani o'do rē nī mī tona. ¹⁹ Ga kö'du kyēnyē 'ba mī ko'do naniye, atēdi kōwo na kyēnyē ta da mo biya gba damōku ayolo dē biyeto aba, mati Wirī i'dī damōku le mī kadra ma yaanya aba. Mora ani kö'du ako atanza dekpe kaa ma ne hulēhu. ²⁰ Mora Yere aya'ba ra watiti mī ko'do naniye, ēzē mo o'do dē here, ro vidī ako omo dē. Ga kö'du vidī kinzi 'bomo'e, here mo aya'ba ra watiti 'ba ko'do naniye. ²¹ Mora here ēzē vidī kōlō maako iya zi yī, Ongō te kinye Korisito ēdi ne, mandere ongo te nani mo ēdi, oma dē mī mo. ²² Ga kö'du Korisito vo ndondo, ehe nēbī vo ndondo'e akalagannī, zē ako'donni kö'du koro, ehe kö'du rakaga zi vidī ko'ba. Zē ako'donni kö'du ne zi vidī 'ba Wirī mati mo inzi. ²³ Ēdiye na komokandi. Mayada ga kö'du ne ku biya zi ye gba kazi kadra mo tōko."

Tayi 'ba Wisi a Vidī

(Mt. 24:28-31; Lk. 21:25-28)

²⁴ "Mi ko'do tapētī kadra 'ba riti nani, kadra akuyī rē nī na kōndu, yehwe ayanyi bi dekpe, ²⁵ kyēlu akalēpinnī ta komoriyē, ehe kyigō mī ga bi ne'e akore zē ta bi 'bēzē. ²⁶ Mora here, wisi a vidī akalaya ta bi tayi tēmī fōli kyigō bikanyi kyedre aba. ²⁷ Mo akutu malayika'e yaga zi bi sowo 'ba bi golo'bo 'ba dakaŋo ne zi vidī kinzi 'ba Wirī toto mo ta ndundu 'ba damōku le kapa ma kyamo. ²⁸ Kaga 'ba kyēlu ma yandi

kö'du yolo zi ze. Ēzē ngora 'ba kaga kyēlu ne ayi ku na luwē, ehe na 'bolo, ehe yēyu na kyiyī ne ayeto tövu, akayolo henye omo ku kara. ²⁹ Tēmī gērī kōlō ne, ēzē ongo'e kö'du ne'e ēdi rē nni ko'do, akayolo'e henye, kadra mo ku kara nzo zi rē nī yeto. ³⁰ Asōsu'e henye, kö'du nenyē'e biya ako'do rē nni dagba kazi vidī mati ēdinnī na didī yaanya aba ne koli biya. ³¹ Komoriyē dakaŋo aba akalagannī 'de, mora me'do 'bama alaga dē."

Vidī kōlō maako ayolo ko'do mo mandere kadra mo dē

(Mt. 24:36-44)

³² "Here vidī kōlō maako ayolo dē ndala aba ko'do mo mandere kadra mo akatoko, le malayika 'ba komoriyē'e mandere wisi, nje 'bu ra akayolo. ³³ Ēdiye komo ki'dī tandi aba ga kö'du ayolo'e dē, ndala aba kadra ne atoko. ³⁴ Akatēdi kaa vidī maako ēnyī ati'bē bi yingo, kōwo ta ra liŋo 'bēnī, ehe ila vo loo 'bēniye ra na vo ga liŋo kongō. Tapētī mo i'dī zi zē loo 'ba vidī ma kōlō zi ko'do mo, mora tapētī mo ayada kö'du zi vo ha loko kongō, zi tēdi nduwē kongō mo. ³⁵ Ēdiye komokandi aba ga kö'du ayolo'e dē ndala aba vo kyeti liŋo ne atoko. Mandere atēdi hutaga aba, mandere mī kutē yondo gba kono bi aba mandere bi loso 'ba kadra aba. ³⁶ Ēzē mo ayi truku'du, mi'ja'e dē ako'do. ³⁷ Kö'du mati miya zi yī ne,

miya zi ye biya, ëdiye komo ki'di aba."

14

Kyedre 'ba Yuda'e o'donni yere zi Yësu kofo

(Mt. 26:1-5; Lk. 22:1-2; Yn. 11:45-53)

¹ Here kadra 'ba kyërë karama 'ba laga 'ba koli ndenye ila ko'do mo ku nje da riyö. Kyërë 'ba mangolobö konyo kazi langa go mo. Here kyedre 'ba vo karasa, ehe vo komoyandi 'ba vo kö'du ki'diye, ëdinni gëri koma zi Yësu kirï na liwo zi kofo mo. ² Zë iyanni henye, "Do'do'e dë mi ko'do 'ba kyërë kazi vidï ënyinni na koma wehe aba."

Apisi yëni ra Yësu mi Beteniya

(Mt. 26:6-13; Yn. 12:1-8)

³ Mati Yësu ëdi mi Beteniya linjo 'ba Simona, vo mönyu ne, wakonyo, mbara maako ayi ödu loko maranji 'ba yëni këzi ngutru aba kyö mi mo, kogo mo kôhi kyedre aba. Mo ihiya maranji 'ba yëni këzi ngutru ne, ehe ope da Yësu. ⁴ Kya 'ba vidï mati ëdinni ani ne, na kamo, ehe iyanni zi oka ma kölö maako henye, "Kö'du a'di 'bëni zi tedi yëni këzi ngutru ne yaña go mo?" ⁵ Atobö kogo mo ndra ta da lamiwota tarifa, ehe kôhi mo zi ki'di zi vo leriye." Here alimanni gbö di'di mbara ne kile mo. ⁶ Mora Yësu iya zi zë henye, "Ila'e mo kutu ni aba. Kö'du a'di ëdiye mi mo kile? Mo o'do

kö'du laka teme ne, ga kö'du ma. ⁷ Atëdiye 'duwi vidï vo leri ëti, ehe ta ga kadra biya omba zi ye zë konyi. Mora 'duwi atanza'e dë ma aba. ⁸ Mo o'do wa mati mo akatobö. Mo ope yëni këzi ngutru ne ra ma zi ko'jo ma dagba ta komo kadra kö'du zi kusu mo." ⁹ Yaanya aba ne miya zi ye tynyö, bi mati biya ayëti Bayibolo zi mo mi damöku ne, wa mati mo o'do ne, akayada mi kö'du sösu kö'du mo.

Yudasi Isikirito omba da kö'du zi Yësu kogo

(Mt. 26:14-16; Lk. 22:3-6)

¹⁰ Here Yudasi Sikereto mo kölö temi vo litu 'butë domoriyö ne, i'bë zi kyedre 'ba vo karasa'e, ga kö'du zi Yësu susu mo zi zë. ¹¹ Zë na rakyenyi ga kö'du mati mo omba zi kiya kowo, ehe i'dinni da kö'du zi kôhi ki'di mo zi mo. Here Yudasi Isikirito ayeto gëri ma laka koma mo zi Yësu ki'di mo zi zë. ¹² Mi ko'do dagba 'ba kyërë 'ba mangolobö konyo kazi langa, ko'do mati timëlë 'ba zi konyo ofo ku, Yësu vo lö'bö'e ako'jonnï ho mo, omba zi ze ti'bë ze zi wakonyo 'ba kyërë ne ko'jo nzo zi bi yi. ¹³ Here Yësu utu riyö temi zë kö'du kise nenyë aba, "I'bë'e mi gawo akandösi de 'e kora maako ëdi tele wini aba dë ni. Alö'bö'e go mo ¹⁴ mi linjo mati mo ödu ne, mora iya'e zi vo kyeti linjo ne, henye, vo komoyandi iya henye, 'Loko ma vala ra vo lö'bö 'bama'e, mora ma zi ze wakonyo 'ba

kyërë 'ba karama 'ba laga 'ba koli ne, konyo mo 'domo?'¹⁵ Mora mo akayada zi ye loko tɔɔ kyedre, loko ne ëdī ku nzɔ zi bi ye ako'jo'e wakonyo zi 'beze ani." ¹⁶ Vo lö'bö ënyī i'bënnī mī gawo, ehe i'jannī kö'du ne te kaa mati Yësu iya zi zë ne, ehe ako'jonnī wakonyo 'ba kyërë 'ba karama 'ba laga 'ba koli gbo. ¹⁷ Hutaga aba, Yësu ayinnī vo litu 'bëni ëti. ¹⁸ Mati ëdinnī wakonyo da tarabiza, Yësu iya zi zë henye, "Mayada zi ye, vidī ma kölö tëmīye akasusu ma, mati ëdī wakonyo ma aba ne." ¹⁹ Vo litu'e na rasösu ehe ayetonnī ho mo ko'jo na kölö kölö, "Ma tīnyö manza kö'du aba rë yī." ²⁰ Yësu aya'ba da me'do zi zë iya henye, "Atëdī vidī kölö tëmī ye 'butë domoriyö mati usu mangolo'bo 'bëni ma aba mī gbenje ne. ²¹ Wisi a vidī akoli kaa mati Biyibolo iya, ako'do rëni here. Mora atëdī na kyënyë zi vidī mati asusu mo ne. Atëdī na laka zi vidī ne ëzë gba o'jo mo dë."

Wakonyo 'ba Yere

(Mt. 26:26-30; Lk. 22:14-20; 1 Kor. 11:23-25)

²² Mati zë ëdinnī wakonyo, Yësu oba nzoyi mangolo'bo ehe o'do mötu 'ba öwö'di, owe mī mo, i'di zi vo lö'bö 'bëniye. Mo iya zi zë henye, "Oba nenyë ida ra ma ra." ²³ Here mo oba köfö, o'do mötu 'ba öwö'di zi Wirī, i'di zi zë, zë uwënnī biya tëmī mo. ²⁴ Yësu iya zi zë henye, "Nenyë yama ma

mati aliko yaga ga kö'du vidī kayo, yama ma mati lömu 'ba Wirī ɔɔ ku do mo ne. ²⁵ Mayada zi ye muwë a'ji nenyë dekpe löhu le mī ko'do mati makuwë a'ji ma kyiyi mī damöku 'ba Wirī." ²⁶ Mora zë aya'binnī ngala ehe i'bënnī yaga da Döku 'ba Olivo.

Yësu iya kö'du ha kiga 'ba Petero

(Mt. 26:31-35; Lk. 22:31-34; Yn. 13:36-38)

²⁷ Yësu iya zi zë henye, "E biya ataho'e, akila'e ma kaa mati Biyibolo iya, Wirī akofo vo timëlë yako, mora timëlë akapere rë nni biya. ²⁸ Mora tapëti mo ëzë mënyī ku na didi, ma katī'bë mī Galilaya dagba komo'e." ²⁹ Petero ënyī aya'ba da me'do henye, "Mila yī dë, ëzë kɔɔ mo ne'e biya ilannī yī le." ³⁰ Yësu iya zi Petero henye, "Mayada zi yī henye, gba kazi zanga ayapa da riyö yondɔ aba, akiya da wota henye, ayolo ma dë." ³¹ Petero aya'ba da me'do na kyigɔ, "Makiya dë here, ëzë ëdī le zi ma zi koli yī aba." Kɔɔ vo litu ne'e iyannī biya here.

Yësu amötu mī Getesemina

(Mt. 26:36-46; Lk. 22:39-46)

³² Zë ayi okonnī bi mati ako'jo Getesemina, ehe Yësu iya zi vo lö'bö 'bëniye, "Alima'e kinye ëzë mëdi amötu." ³³ Mo oba Petero, Yemisi ehe Yowani ti'bë nī aba. Kö'du sösu ayi zi mo ³⁴ ehe mo iya zi zë henye,

“Kö'du sösu mi di'di ma ne, na kyedre omba kara zi lihiya. Alima'e kinye ongo'e bi kida aba.”³⁵ Mo enyi i'be tisi dagba, umē rē ni akaŋo amötu henye, ezē edi zi rē ni ko'do, mo'bo dē zi ti'be kpuru tēmi kadra 'ba riti nani.³⁶ Amötu iya henye, “Bu, 'bu ma wasisi biya ako'do rē ni mi kö'du komba 'bēyi. Oba köfö 'ba riti nenyē 'de ta ra ma. Mora ne anza dē gba wa mati momba, mora wa mati yi ra omba.”

³⁷ Mati mo a'ba i'ja vo lö'bö wota ne'e edinni ako'do. Mo iya zi Petero, “Simona, ediye ako'do? O'bo'e dē zi lima na ngö gbī le nje kadra kölo?”³⁸ Mo iya zi zē henye, “Ediye bi kida aba, amötu'e henye, kazi alēpiye mi kö'du yonzo. Lawo Kölo Laka ra akato'bo ida ra akyigo dē.”³⁹ Mo i'be kpa löhu da kölo amötu, amötu iya gbī me'do kölo kölo ne.⁴⁰ Mo a'ba hulēhu zi vo litu'e i'ja zē ako'do, zē o'bonni dē zi komonni kila na hwērē. Zē ayolonni dē a'di ra na kiyanni zi mo.⁴¹ Mati mo ayi hulēhu mi kadra ma da wota mo aba, mo iya zi zē henye, Ediye gba ako'do alawo? O'bo ku! Kadra mo oko ku! Ongō'e te, wisi a vidī yaanya aba i'di ku zi vidī 'ba kö'du kyenyē'e.⁴² “Enyiye riyē di'be'e, ongo'e kinye, nenyē kora mati asusu ma.”

Yēsu kirī
(Mt. 26:47-56; Lk. 22:47-53; Yn. 18:3-12)

⁴³ Mati Yēsu edi gba ame'do, Yudasi mo kölo tēmi

vo litu 'butē domoriyō ne oko gbo. Mo aba vidī kayo kulu, mo'vo aba. Kyedre 'ba vo karasa, vo komoyandi 'ba kö'du ki'diye 'e kyedre 'ba Yuda'e ra utunni zē.⁴⁴ Vo wasusu ayada zi vidī kayo ne'e, dakyinē wa na ko'do, iya henye, vidī mati munzu ho mo ne, mo ra omba'e. “Iriye mo, oba'e mo 'de tasi mo aba yaga.”⁴⁵ Kandi mati Yudasi oko, mo i'be zo zi Yēsu, ehe iya henye, “Vo komoyandi” ehe unzu ho mo.⁴⁶ Here zē irinni Yēsu anda'banni mo gö.⁴⁷ Mora vidī kölo tēmi zē mati edinni atoro ani ne, oto kulu 'beni, iga mbili vo lö'bö 'ba karasa ma kyedre ne yaga.⁴⁸ Yēsu ame'do riyē iya zi zē henye, “Ayiye kulu aba, mo'vo aba zi ma kirī mo, kaa ma vo kö'du ki'di pere?”⁴⁹ Ko'do ta ga ko'do mēdi eti wayandi mi yēkelu, ehe iriye ma dē, mora here, kö'du ne ako'do rē nni biya kaa mati Biyibolo iya.”⁵⁰ Here, vo litu 'bomo'e biya ilanni mo, aho wēnni.⁵¹ Vere maako gba na obi bongō kolo aba rē ni, nje kölo usu ga Yēsu ani.⁵² Zē ayonzonni zi mo kirī, mo aho wēni na ga mbiya ila bongō ne 'de zi zē ani.

Yēsu komo kyedre 'ba Yuda'e
(Mt. 26:57-68; Lk. 22:54-55,63-71; Yn. 18:13-14,19:24)

⁵³ Here, obanni Yēsu ti'be mo aba lijo 'ba kyedre 'ba vo karasa, ani Yere 'ba vo karasa'e, kyedre'e 'ba vo komoyandi 'ba kö'du ki'diye

atoto rē nni biya ani. ⁵⁴ Mora here, Petero usu go mo ta bi kwo i'be ödu mi lijo 'ba kyedre 'ba vo karasa. Ani mo alima akaño vo bi kida eti wa'do koye. ⁵⁵ Kyedre 'ba vo karasa'e, Yuda'e biya i'di rē nni zi kö'du kyenyē mati Yēsu o'do ne ki'ja, atehe mo kofo, mora 'de i'janni dē. ⁵⁶ Vidi kayo alimanni ndondo kiga ra Yēsu, mora kö'du yada 'bezē ne an-dele dē. ⁵⁷ Kya 'ba vidi maako'e enyinni riyē, iganni ndondo gu mo, iyanni henye, ⁵⁸ "Dowo ze mo edi akiya henye, 'Ma kihya yekelu mati vidi o'ba ne 'de, ehe tapeti ko'do da wota aba, mako'ba mati vidi ra dē ako'do.'" ⁵⁹ Ezē zē o'donni le kö'du kiya 'bezē ne ire dē. ⁶⁰ Kyedre 'ba vo karasa'e enyi da komo zē riyē ako'jo ha Yēsu iya henye, "Da kö'du ya'ba 'beyi anza dē ga kö'du ndondo mati iganni gu yi ne?" ⁶¹ Mora Yēsu alima weni ti, omba dē zi me'do. Kyedre 'ba vo karasa ako'jo ho mo löhu iya henye, "Yi Korisito, Wisi 'ba Wiri mati i'di ya'da zi mo ne?" ⁶² Yēsu aya'ba da me'do iya henye, "Ma ra. 'E biya akongo'e wisi a vidi alima da kala tiri a Wiri, ehe atayi foli 'ba komoriyē aba." ⁶³ Here, kyedre 'ba vo karasa iza bongō 'bomo ehe iya henye, "Domba kya 'ba vo kö'du kiya dekpe. ⁶⁴ Owo'e kö'du sawiya 'bomo ne ku. Kö'du sösu 'be'e a'di?" Zē biya u'dunni födō ro mo, mo o'do

kö'du kyenyē ku mofo mo 'de. ⁶⁵ Kya maako'e ayetonni oro ko'bi ra Yēsu, idanni komo mo u'bönni mo, iyanni henye, "Asösu eyi ra u'bö yi?" Ehe vo wehe irinni mo a'banni kyila mo kisa mo.

Tandi 'ba Petero

(Mt. 26:69-75; Lk. 22:56-62; Yn. 18:15-18,25-27)

⁶⁶ Mati Petero edi gba lima akaño lijo 'ba kyedre 'ba vo karasa'e, wu'jē ma kölo maako ayi ta da kapa. ⁶⁷ Mati ongo Petero edi wa'do koye, mo ongo bi mbiyi do mo iya henye, "Yi kpa Yēsu 'ba Nazereta aba." ⁶⁸ Mora mo andi weni iya henye, Mayolo dē kö'du a'di edi ame'do go mo? Ehe enyi asi weni zo yaga. Mora ta go mo zanga ayapa gbo. ⁶⁹ Mati wu'jē ne ongo mo atoro ani, ayeto kpa kö'du ne yada mo löhu zi vidi mati edinni atoro ne'e. "Ma kölo temi zē." ⁷⁰ Mora Petero andi kpa löhu. Yaa ta go mo, zē mati edinni atoro da kapa ani ne, asösunni Petero kpa löhu, iyanni henye, o'bo dē zi tandi, yi ma kölo temi zē ra ga kö'du yi kpa temi Galilaya. ⁷¹ Here Petero enyi asenē rē ni iya henye, "Wiri kire, kora mati ediye ame'do ga kö'du mo ne, mayolo dē." ⁷² Mora here, tapeti kö'du kiya 'ba Petero ne, zanga enyi ayapa ma da riyō mo, ehe Petero asösu kö'du mati Yēsu ayada zi ni, iya henye, "Gba kazi zanga yapa da riyō, akiya da wota henye,

ayɔɔ ma dē." Ehe Petero na kö'du sösu ayeto gbɔ kudu.

15

Ika Yësu komo Pilato
(Mt. 27:1-2,11-14; Lk. 23:1-5; Yn. 18:28-38)

¹ 'Do nɔɔ da mindö aba, kyedre 'ba vo karasa'e, kyedre 'ba Yuda'e, vo komoyandi 'ba vo kö'du ki'diye, ehe Yuda'e biya atɔtɔ rē nni bi kölö ame'do a'di ra ako'do zi Yësu. Here zē idanni Yësu nyɔri aba i'dinni mo zi Pilato, ² Pilato ënyi ako'jo hɔ mo iya henye, "Yi ra Yere 'ba Yuda'e?" Yësu ënyi aya'ba da me'do iya henye, "Mora kaa mati iya ne." ³ Kyedre 'ba vo karasa'e asösunni Yësu ga kö'du sisi kyɔ. ⁴ Here Pilato ako'jo hɔ mo löhu iya henye, "Anza dē zi yi da kö'du ne ya'ba mo? Owo wasusu 'bözē ne ku biya." ⁵ Yësu omba dē zi me'do ma kölö kiya, mora o'do Pilato na rakaga.

Ikye vurē ra Yësu zi kofo
(Mt. 27:15-26; Lk. 23:13-25; Yn. 18:39-19:16)

⁶ Tëmi kadra 'ba Kyërē 'ba Laga 'ba Koli, Pilato ëdi kö'du aba zi vidī kinga kölö tëmi kamba, mati vidī ombanni. ⁷ Mi kadra nani kora maako ru mo Barabasi i'di mo mi kamba ani, ga kö'du ofo vidī. ⁸ Mati vidī kayo ne'e atɔtɔ rē nni, ayetonni ha Pilato ko'jo kaa ma kyere. ⁹ Mo ako'jo hē zē iya henye, "Omba'e Yere 'ba Yuda'e ra zi ma kinga zi ye?" ¹⁰ Pilato ayɔɔ na laka kyedre 'ba vo karasa'e mati i'dinni Yësu zi

ni ne, ga kö'du zē na mi kumbē. ¹¹ Mora here, kyedre 'ba vo karasa'e alēlu da vidī kayo ne'e zi ha Pilato ko'jo zi Barabasi kinga mo zi nni. ¹² Pilato ame'do löhu zi vidī kayo ne'e, "A'di ra omba'e zi ma ko'do zi mo mati ako'jo Yere 'ba Yuda'e ne?" ¹³ Zē ënyinni biya hē nni gbögbö aba, "Atötö mo." ¹⁴ Pilato ako'jo hē zē iya henye, "Kö'du kyënyë a'di ra mo o'do?" ¹⁵ Here Pilato omba vidī kayo ne'e zi tēdinni na rakyenyi, mo inga Barabasi zi zē, mo u'bö hu Yësu i'di mo gbɔ zi tötö.

Vo wehe asawiyanni Yësu
(Mt. 27:27-31; Yn. 19:2-3)

¹⁶ Vo wehe obanni Yësu ti'bē mo aba mi liɔɔ 'ba turu 'ba daliɔɔ, ani ako'jonnī kɔsɔ vo wehe ne'e biya bi kölö. ¹⁷ Here ayöfunni bɔngɔ 'buluyë da Yësu, o'donni safo tëmi ngora kono ayöfunni do mo. ¹⁸ Mora here, zē ayetonni mo sawiya mo, iyanni henye, "Lima konda zi yi Yere 'ba Yuda'e." ¹⁹ Zē u'bönni do mo moɔɔ aba o'binni oro rɔ mo, alomvönni domo nni aba akaɔ amötunni. ²⁰ Mati zē indenni mo sawiya ku, obanni bɔngɔ 'buluyë ne 'de aya'banni bɔngɔ omo gbī rɔ mo löhu. Mora here, ikanni mo gbɔ yaga zi tötö.

Atötö Yësu
(Mt. 27:32-44; Lk. 23:26-43; Yn. 19:17-27)

²¹ Ta bi ti'bē 'bözē ta da gëri, andosi dē nni kora maako aba ru mo Simona tëmi Sirënë, ëdi atayi mi

gawo, mora vo wehe o'donni mo na kamo zi taka 'ba Yësu kumbë. Mo 'bu 'ba Alekazende nni Rafusa aba. ²² Zë obanni Yësu ti'bë mo aba bi mati ako'jo Gologota, kö'du ya'ba aba, "Bi 'ba yingö da." ²³ Mora ani, zë ayonzonni zi a'ji asusë owö aba ru mo mahiri, zi ki'di zi mo mora Yësu omba dë zi kuwë mo. ²⁴ Mora here, atötönni mo ayanyanni böngö 'bomo na ga rë nni födö ku'du aba eyi akoba 'bëni böngö ma vala. ²⁵ Mati atötönni mo ne, ndi kadra 'ba damindö öko ku modömosowö. ²⁶ Wayöru 'ba mo susu ne, iya henye, "Yere 'ba Yuda'e." ²⁷⁻²⁸ Zë atötönni vo logo kpa riyö Yësu aba, ma kölö datiri mo, ehe ma vere da gali mo. ²⁹ Vidi mati edinni alaga ta dakapa, edinni dë nni njili na kamo Yësu lidi aba. "Aha! Omba zi ti'bë yekëlu ne kihya mo akaño zi ko'ba mo löhu ko'do da wota aba. ³⁰ Yaanya aba ne asi akaño ta da taka ehe ayomö rëyi." ³¹ Here tëmï gëri kölö ne kyedre 'ba vo karasa ehe vo komoyandi 'ba vo kö'du ki'diye ogonni Yësu iyanni henye, "Mo ayomö oka'e, mora ö'bö dë zi rë ni yomö. ³² Dongö'e Korisito ne te, Yere 'ba Yiserele, asi akaño ta da taka ne yaanya aba ehe dakoma mi mo." Vo logo riyö mati atötö Yësu aba ne, alidi mo kpa.

Koli 'ba Yësu
(Mt. 27:45-56; Lk. 23:44-49; Yn. 19:28-30)

³³ Mi kutë kadra aba, mandölu ayöfu bi kpo ta dakaño ehe inde rë ni tapëti kadra wota. ³⁴ Mati ndi kadra öko ku komo kadra wota, Yësu ënyi udu riyë gu kyembe aba, "Elöyi, Elöyi, lema sabakatani?" Kö'du ya'ba aba henye, "Wirï ama, Wirï ama, kö'du a'di ila ma gö mo?" ³⁵ Kya vidi mati edinni ani owonni mo ne, iyanni henye, "Owo'e te, mo ëdi Eliya ko'jo." ³⁶ Mora here, ma kölö tëmï zë aho lifa aba usu mi a'ji i'di da njili mövo, ehe mo injë dami'di ha Yësu iya henye, "Disiye bi mo, dongö'e ëzë Eliya ëdi atayi mo yasi akaño ta da taka." ³⁷ Mora Yësu udu riyë gu kyembe aba, ehe oli gbö. ³⁸ Here, mi böngö mati ove mi yekëlu ne, aliza riyö, kö ta riyë le akaño. ³⁹ Vo kyëlu 'ba vo wehe mati ëdi atoro komo taka ani ne, ongo hala Yësu oli. Mo iya henye, "Kora nenyë tinyö wisi 'ba Wirï ra." ⁴⁰ Kya 'ba mbara maako'e edinni ani bi kongö ta bi köwö. Mi kutë zë ëdi Mariya Magadala, Salome, Mariya ma 'ba Yemisi nni Yosepa aba. ⁴¹ Ne mbara mati usunni ga Yësu mi Galilaya ehe edinni mo konyi. Aga mbara maako'e kpa kyö ani. Mbara ne'e ayinni Yësu ëti mi Yerusalem.

Kusu 'ba Yësu
(Mt. 27:57-61; Lk. 23:50-56; Yn. 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Ko'do nenyë ako'jo ko'do 'ba rakö'jo zi bi ko'do 'ba ralawo. Bi ëdi ku tayi

ra hutaga, kora maako ru mo Yosepa, ta Arimataya oko gbo. Mo mi gboko 'ba turu, ehe wɔnni mo, ehe mo kolö temi vidi mati edinni bi tayi 'ba damöku 'ba Wirī kida, enyi i'be zi Pilato kazi tere, kö'du ko'jo ga kö'du yöku Yesu, zi kusu mo. ⁴⁴ Pilato rakaga aba mati owo henye, Yesu oli ku. Mo ako'jo vo kyelu 'ba vo wehe ako'jo ho mo kodɔ Yesu oli ku kyere ya. ⁴⁵ Tapeti mo owo kö'du yada 'ba vo kyelu ne, Pilato iya zi Yosepa moba yöku ne. ⁴⁶ Yosepa enyi i'be wogo mbili bongɔ, ayasi yöku ne akaŋo olo mi mbili bongɔ ne, injē i'be usu mi wogo mati ole mi doku ma kyigɔ ne. Here, mo alulu yitö kyedre nbiri ha bi tödu 'ba wogo ne. ⁴⁷ Mariya Magadala nni Mariya ma 'ba Yosepa aba, edinni akongɔ ta bi kowɔ, bi mati usu yöku Yesu 'domo ne.

16

Tenyi temi koli

(Mt. 28:1-8; Lk. 24:1-12; Yn. 20:1-10)

¹ Tapeti ko'do 'ba ralawo mati inde re ni, Mariya Magadala, Mariya ma 'ba Yemisi wogonni yeni kezi ngutru ti'be mo aba zi pisi ra yöku Yesu. ² 'Do nbɔ mi ko'do 'ba ralawo kadra nzere aba, ze enyi i'benni da wogo. ³ Ta bi ti'be 'bezē ta da geri, alimanni me'do na ga re nni, iyanni henye, "Eyi ra akalulu yitö ne ta bi tödu 'ba ha wogo ne zi

ze?" ⁴ Mora mati ongönni bi riyē, i'janni yitö ne alulu ku nzo hulēhu. ⁵ Here enyi ödunni mi wogo ani, ongönni wisi obi maako edi alima datiri usu bongɔ kanyi konda re ni o'do ze na rakaga. ⁶ Mo iya henye, "Ere'e de. Mayɔɔ ku ediye bi koma kö'du Yesu 'ba Nazereta mati atötö. Mo anza kpe kinye, mo enyi ku temi koli, ongɔ'e te, ne bi mati i'dinni mo 'domo. ⁷ Mora here, yaanya aba i'be iya'e kö'du kise nenyē zi vo lö'bö 'bomo'e Petero medī ze eti. Here mo edi ti'be dagba komo'e mi Galilaya, ani akongɔ'e mo te kaa mati mo ayada zi ye." ⁸ Here mbara ne asinni yaga ahonni ta da wogo kazi tere, onyonni kö'du mo kpa de zi vidi kolö maako ga kö'du ze na tere.

Yesu ayada re ni zi Mariya Magadala

(Mt. 28:9-10; Yn. 20:11-18)

⁹ Mora here, tapeti tenyi 'ba Yesu temi koli 'do nbɔ ko'do 'ba ralawo aba, mo ayada re ni dagba zi Mariya Magadala, mati mo ore dakyikiy madomoriyo yaga ta ro mo ne. ¹⁰ Mo i'be ayada zi aboka niye. Ze na lu'be edinni akudu. ¹¹ Mati ze owonni henye, mo iya Yesu edi na didi nongɔ mo komo ni aba, ze omanni de mi me'do 'bomo ne.

Yesu ayada re ni zi vo lö'bö riyö

(Lk. 24:13-35)

¹² Yaa ta go mo, Yesu ayada dakyine ni 'beri zi vidi riyö

maako'e ëdinnĩ atĩ'bë wënnĩ
ta da gëri mi dakaŋo maako.
13 Zë ayadannĩ kö'du ne,
zi oka nniye mora zë 'de
omannĩ dë mi kö'du ne.

*Yësu ayada rë nĩ zi vo litu
'butë dõmo kõlõ*
(Mt. 28:16-20; Lk. 24:36-
49; Yn. 20:19-23; Lõ. 1:6-8)

14 Mora mi ndundu mo
ta gõ mo biya, Yësu ayada
rë nĩ zi vo litu 'butë dõmo
kõlõ ëdinnĩ wakonyo. Mo
asawiya zë ga kö'du zë an-
zannĩ dë koma aba, ehe zë
kpa na vo kazi kö'du kowo
zi koma mi vidĩ mati iyannĩ
mo na didĩ. 15 Mo iya zi
zë henye, "I'bë'e ta damõku
ne biya, ayëtiye kö'du yöyõ
laka ne zi dakyinë vidĩ biya.
16 Mo mati oma irĩ bap-
atisi, akayõmõ. Mo mati
omba dë aki'dĩ riti zi mo.
17 Vo koma'e, aki'dĩ kyigõ 'ba
kö'du koro kö'dõ zi zë. Zë
akorennĩ dakyikyĩ yaga mi
ru ma. Zë akame'donnĩ ha
mënzë maako ëti. 18 Mo
mati irĩ wiri umbë le riyë,
mandere uwë waroso le,
o'dõ zë dë na kyënyë. Zë
aki'dinnĩ kala nni da vo
kõõ'e, akakõ'õ zë."

Oba Yësu komoriyë

(Lk. 24:50-53; Lõ. 1:9-11)

19 Ta ëti me'do 'ba Yere
Yësu zi zë ne, oba mo ko-
moriyë ehe alima ku da kala
tiri 'ba Wiri. 20 Here, vo
lõ'bõ ënyĩ i'bënnĩ kö'du yëti
aba ta bi ne biya. Yere o'dõ
lõõ ne zë ëti, ayada kö'du
yëti 'bëzë ne tinyõ ga kö'du
koro mati ëdinnĩ ako'dõ ne.

Kö'du Yöyö Laka 'ba Yësu ma Yowani ayöru

Me'do 'ba Didi

¹ Mi biyeto aba Me'do ëdi. Me'do ne ëdi Wirī aba ehe tinyö Wirī ra. ² Tëmi biyeto, Me'do ne ëdi Wirī aba. ³ Ehe Me'do nenyë aba, Wirī o'do wa biya. Wa maako o'do dë kazi Me'do ne. ⁴ Didi ayi kazi mo, ehe didi 'bomo i'di bikanyi zi vidī biya. ⁵ Bikanyi ne asesi tanyi mi biköndu, ehe biköndu ayölu dë.

⁶ Wirī utu kora maako ru mo Yowani. ⁷ Mo ayi zi yada kö'du 'ba bikanyi ehe zi gaga vidī biya zi tedi koma aba. ⁸ Yowani ra dë bikanyi nenyë. Mo ayi nje zi yada kö'du 'ba bikanyi ne. ⁹ Bikanyi tinyö mati anyani bi da vidī biya, ëdi tayi mi damöku ne.

¹⁰ Me'do ne ëdi mi damöku ne, mora vidī maako ayölu mo dë, Wirī o'do damöku ne le me'do 'bomo aba. ¹¹ Mo ayi gogo mi damöku 'bëni, mora vidī 'bomowe irinni mo dë kalakyedre aba. ¹² Vidī maakowe ombanni mo ehe i'di koma 'bëni mi mo. Here mo i'di dangölö zi zë, zi tedinni na gisi 'ba Wirī. ¹³ Zë anzanni dë gisi 'ba Wirī, ta da rë zë, mandere ga kö'du komba 'ba vidī köndu, mandere kö'du komba 'ba o'di. Wirī ra na bi dë ni o'do zë na gisi 'bëni.

¹⁴ Me'do ne ayi na vidī köndu, ehe alima kinye ze aba. Dongo ze bikanyi kyedre tinyö 'bomo, bikanyi kyedre 'ba Wisi nje kölö 'ba 'Bu. Mo ndo rakyëyi ehe tinyö.

¹⁵ Yowani ame'do kö'du mo ehe agbögbö, "Nenyë mo mati ma yada zi ye atayi! Mo kyedre ta da ma, ga kö'du mo ëdi na widi gba kazi ma ko'jo."

¹⁶ Kazi rakyëyi 'bomo diri ze ya'da kayo ¹⁷ Mosa ra i'di kö'du ki'di, mora Yësu Korisito ika zi ze kö'du laka tinyö aba. ¹⁸ Vidī maako gba ongo Wirī dë. Nje Wisi kölö ne mo ra tinyö Wirī ehe ëdi kara ra 'Bu, ayada zi ze Wirī ëdi kaa a'di.

Kö'du kise 'ba Yowani Bapatisi

(Mt 3:1-12; Mk 1:1-18; Lk 3:1-18)

¹⁹ Vo kalakonda vo yëni 'ba Yude mi Yerusalema utunni vo karasa maakowe ehe Lëviyë zi ha Yowani ko'jo mo 'bëni ëyi. ²⁰ Mo omba do mo ayada zi zë huwë tinyö henye, "Manza dë Korisito ne." ²¹ Neene zë ako'jonnī ho mo, iyanni henye, "Yi Eliya ra?" Yowani aya'ba henye, "Manza dë." Zë ako'jonnī ho mo iyanni henye, "Yi ra Nëbi ne?" Mo aya'ba henye, "E e!" ²² Ndundu mo aba, zë iyanni henye, "Ayada zi ze, yi 'bëyi ëyi?" Zë iyanni henye, "Zi ze koba hulëhu da kö'du ya'ba 'bëyi ne zi vidī mati utunni ze."

²³ Yowani aya'ba da me'do tëmi me'do kiya 'ba nëbi

Yisaya. "Ma nje vidi ma edi mbere mi da lipi, 'O'de geri nzo zi Yere!' " ²⁴ Kya 'ba Farasi maakowe utunni ze kpa zi Yowani. ²⁵ Ze ako'jonnii ho mo, iyanni henye, "Ko'du a'di edi vidi bapatisi, ezē anza de Korisito mandere Eliya mandere Nebie?"

²⁶ Yowani ayada zi ze iya henye, "Mo'do bapatisi wini aba, mora edi ye aba kinye, vidi maako ayole de. ²⁷ Mayi le dagba, manza de na laka zi kamoka 'bomowe kinga." ²⁸ Yowani iya nenyē mati mo edi bapatisi ki'di humire 'ba Ranga Yeredene mi Beteniya.

Timelē 'ba Wiri

²⁹ Mi ko'do ma ta go mo, Yowani ongo Yesu edi tayi zi ni, ehe iya henye, "Kinye edi Timelē 'ba Wiri mati oba ko'du yana 'ba damoku ne 'de. ³⁰ Mo ra mati ma yada ko'du mo zi ye henye, 'Vidi maako atayi kpa, mo kyedre ta da ma, ga ko'du mo edi na widi gba kazi ma ko'jo.' ³¹ Ma yole de, mo 'beni eyi. Mora mayi zi ye bapatisi wini aba, here vidi biya mi Yiserele akongo mo. ³² Ma medi ani ehe mongo Lawo Laka ayi akaŋo do mo kaa atu'bu ta komoriye, ehe Lawo Laka ne alima do mo. ³³ Gba kazi nenyē ma yole de eyi 'beni mo. Mora mo mati utu ma zi bapatisi ki'di wini aba ne ayada zi ma henye, 'Akongo Lawo Laka tayi akaŋo ehe lima da vidi maako. Neene akayole henye, mo ra vidi

mati aki'di bapatisi Lawo Laka aba.' ³⁴ Mongo nenyē o'do re ni, ehe ma yada zi ye henye, mo Wisi 'ba Wiri ra."

Dagba vo lö'böwē 'ba Yēsu

³⁵ Ko'do vere aba, Yowani edi ani löhu ehe vo lö'bö 'bomowe riyö edinni mo aba. ³⁶ Mati mo ongo Yesu lasi ta dakapa, mo iya henye, "Kinye edi Timelē 'ba Wiri!" ³⁷ Vo lö'bö 'ba Yowani riyö owonni me'do 'bomo ne, ehe ze i'beni Yesu aba. ³⁸ Mati Yesu opi re ni ehe ongo ze, mo ako'jo ko'du henye, "A'di ra ombe?" Ze aya'banni do mo iyanni henye, "Raboni, alima kila?" Mi ha 'ba Hibiru, "Raboni ne," "Vo komoyandi" ra. ³⁹ Yesu aya'ba do mo iya henye, "Ayi onge te." Edi ku nzo kaa kadra sowo mi kadra kutē mati ze i'beni mo aba ehe ongonni bi ma mo alima 'domo. Here ze alimanni nduwē mi ndundu 'ba kadra ne. ⁴⁰ Kölö temi kora riyö ma owo ha Yowani ehe i'be Yesu aba ra Anderiya, öndu 'ba Simona Petero. ⁴¹ Dagba ko'du mati Anderiya o'do, edi zi koma öndu ni ehe yada zi mo henye, "Di'ja Masiya ne ku!" Mi ha 'ba Hibiru, "Masiya ne" kpa te kaa mi ha 'ba Girigi "Korisito ne." ⁴² Anderiya ika öndu ni zi Yesu. Mati Yesu ongo mo, mo iya henye, Simona wisi 'ba Yowani, akako'jo yi Kapahasi. Ru nenyē ato'bo kidra na "Petero."

Yesu ako'jo Pilipo ehe Natanälē

43-44 Mî ko'do vere aba Yësu omba zi ti'bë Galilaya. Ani mo i'ja Pilipo, mo ta Beteseyida, gawo liṅɔ 'ba Anderiya, Petero aba. Yësu iya zi Pilipo, "Usu ga ma." 45 Pilipo i'ja Natanëlë ehe iya henye, "Di'ja ze vere mati Mosa ehe Nëbiyë ayörunni kö'du mo ne ku. Mo Yësu, wisi 'ba Yosepa ta Nazereta."

46 Natanëlë ako'jo kö'du iya henye, "Wa laka maako ato'bo tayi ta Nazereta?" Pilipo aya'ba do mo iya henye, "Ayi ongo te." 47 Mati Yësu ongo Natanëlë ëdi atayi zi nî, mo iya henye, "Kinye ëdi tinyö kozo zutu 'bezee 'ba Yiserele, ehe mo anza dë na vo wakoba."

48 Natanëlë ako'jo ho mo iya henye, "Hala ayolo ma?" Yësu aya'ba do mo iya henye, "Gba kazi Pilipo yi ko'jo, mongo yi hu kaga kyëlu."

49 Natanëlë iya henye, "Raboni, yi Wisi 'ba Wiri ehe Yere 'ba Yiserele!"

50 Yësu aya'ba do mo iya henye, "Oma mi ma nje ga kö'du mati miya henye, mongo yi hu kaga kyëlu? Akongo wa maako kyedre ndra ta da ma nenye." 51 Ma yada zi yi, akonge komoriyë akayëhu rë nî ehe malayike 'ba Wiri ti'bë riyë ehe tayi akaṅo da Wisi 'ba Vidi."

2

Oze mi Kana

1 Ko'do wota aba yaa Mariya, ma 'ba Yësu ëdi mi karama 'ba rakoze mi gawo 'ba Kana mi Galilaya. 2 Yësu

vo lö'bo 'bëniyë ëti, ise zë kpa bi 'ba rakoze ne. 3 Mati a'ji inde rë nî ku biya, ma 'ba Yësu iya zi mo henye, "Zë anzanni kpe a'ji aba." 4 Yësu aya'ba do mo iya henye, "Ma ma, ayada dë zi ma a'di ra zi ko'do. Kadra 'bama gba oko dë." 5 Ma 'ba Yësu ayada zi vo lituwë 'ba liṅɔ henye, "O'de wa mati mo ayada zi ye ko'do."

6 Yude ëdinni kö'du kira 'ba wa kaka ṅbala aba ehe ga kö'du nenye, tele yitö 'ba wini ëdi ani modaka ma kölö ëdi kyedre zi kiri kaa lita lamikölö. 7 Yësu iya zi vo lituwë 'ba liṅɔ henye, "Osowe tele nenye wini aba." Zë osonni zë kpika 8 ehe mo ayada zi zë henye, "Yaanya aba oba kya 'ba wini ne yaga ehe i'di zi kora vo kyeti karama ne." Zë obanni wini ne zi mo 9 mati yaanya aba ofo rë nî ku na a'ji ehe mo anene. Mo ayolo dë a'ji nenye ayi ta kila, mora vo lituwë mati obanni a'ji nenye ayolonnî, here mo ako'jo 'biyësi 10 ne ehe iya zi mo henye, "Vidi biya uwënni a'ji ma laka ra dagba, ehe tapëti mo, mati yingö ëdinni ku kyö mo aba zi kuwë, mo i'di a'ji ma koo ne. Mora asesi wëyi a'ji ma laka ne le yaanya aba!"

11 Yësu o'do dagba kyinë 'ba kö'du koro nenye mi gawo 'ba Kana mi Galilaya. Ani mo ayada bikanyi kyedre 'bëni, ehe vo lö'bo 'bomowe omanni mi mo.

12 Tapëti ma nenye, Yësu ehe ma mo, öndu mowe, ehe

vo lö'bö 'bomowe i'bënni zi Kaparanamo, ehe alimanni ani ko'do tisi aba.

Yësu i'bë mi yëkëlu

(Mt 21:12-13; Mk 11:15-17; Lk 19:45-46)

13 Èdi ku kadra kara zi karama 'ba Yude 'ba laga 'ba koli, Yësu i'bë zi Yerusalema. 14 Ani mi yëkëlu mo i'ja vidi ëdinni isa, timelë, ehe atu'buwë kogo, ehe vo kôhi kutrëe kpa limanni da tarabiza 'bënni. 15 Here mo o'do so'da tëmi kô'di ehe ore ngötu biya yaga tëmi yëkëlu, 'dö timelë, ehe isa, mo opi da tarabiza 'ba vidi 'ba kôhi kutrëe, apere kôhi ñbiriri 'bëzë ne, 16 ehe mo i'di kô'du zi vidi ma ëdinni atu'bu kogo ne henye, "Obe atu'buwë yaga ta kinye! O'de loko 'ba 'Bu ma dë na bi 'ba wakogo!" 17 Vo lö'bö 'bomowe asösunni henye, wayöru iya henye, "Watowo 'bama kô'du loko 'bëyi, o'bo mi ma kaa wa'do."

18 Vo kalakonda 'ba Yude aya'banni do mo kô'du ko'jo aba henye, "Kyinë 'ba kô'du koro a'di ra ato'bo ko'do zi yada zi ze ëdi dangölö aba tinyö zi nenye ko'do?"

19 Yësu aya'ba do mo iya henye, "Iha akaño yëkëlu nenye ehe mi ko'do wota aba ma ko'ba löhu!"

20 Vo dagbe aya'banni henye, "Iri koo 'butësowo domomodaka zi ko'ba yëkëlu nenye. A'di ra o'do yi zi sösu ato'bo ko'ba ko'do wota aba löhu?"

21 Mora Yësu ëdi ame'do kô'du ida rë ni ra na yëkëlu.

22 Mati injë mo ku tëmi

koli, vo lö'bö 'bomowe asösunni kô'du mati ayada zi zë. Neene zë omani mi wayöruwë ehe mi me'do 'ba Yësu. 23 Mi Yerusalema mi kadra karama 'ba laga 'ba koli, vidi kayo omani mi Yësu, ga kô'du zë ongönni mo ta bi kyinë 'ba kô'du korowe ko'do. 24 Mora Yësu ayolo kô'du mati mi di'di zë, ehe mo ila zë dë zi tedi kyigo aba ndra ta dë ni. 25 Vidi maako anza zi yada zi mo a'di ra vidiyë kaa mo. Mo ayolo ku nzo.

3

Yësu ehe Nikodimö

1 Ani vo dagba 'ba Yude ëdi ru mo Nikodimö mo Farasi ra. 2 Yondo kölö maako aba mo i'bë zi Yësu iya zi mo henye, "Raboni, da yolo ku Wiri utu yi zi komo ze yandi. O'bo dë kyin 'ba kô'du koro nenye ko'do, nje ezë Wiri ëdi yi aba." 3 Yësu aya'ba do mo iya henye, "Mëdi kô'du tinyö ra yada zi yi vidi maako o'bo dë damöku 'ba Wiri kongö kazi mo ko'jo löhu!" 4 Nikodimö ako'jo iya henye, "Hala kora ma övu ku kyedre ne ako'jo löhu? Mo o'bo dekpe tödu mi ma ni löhu zi ko'jo mi kadra ma riyo mo!"

5 Yësu aya'ba do mo henye, "Mëdi ayada tinyö zi yi" Vidi maako o'bo dë tödu mi damöku 'ba Wiri, kazi ko'jo mo wini aba ehe Lawo Laka. 6 Vidi köndu o'jonnä gisi 'bënni. Nje Lawo Laka 'ba Wiri o'jo gisi 'ba Wiri. 7 Anza dë na rakaga ga kô'du mati

miya henye, ako'jo yi löhu. ⁸ Lawo 'ba Wirí ëdi kaa buluku mati aluku bi mati omba ti'bë zi mo. Ató'bo kowo kporo buluku, mora ayolo dë ayi ta kila mandere ëdi ti'bë kila. Ëdi here biya zi vidí ma o'jo Lawo aba.

⁹ Nikodimö ako'jo kö'du iya henye, "Hala nenye atëdi?" ¹⁰ Yësu aya'ba do mo iya henye, "Hala ato'bo zi tëdi na vo komoyandi 'ba Yiserele ehe ayolo wa nenyee dë? ¹¹ Ma yada zi yi tinyö, dëdi ame'do kö'du wa ma da yolo, ga kö'du dongo ku na bi de ze. Mora vidí maako tëmi yë akiri kö'du kiya 'beze ne dë. ¹² Èzë oma dë mati ma me'do zi yi kö'du wa 'ba dakaño, hala akoma ezë ma me'do zi yi kö'du wa 'ba komoriyë? ¹³ Vidí maako gba i'bë dë komoriyë, nje Wisi 'ba Vidí, mati ayi akaño ta ani."

¹⁴ "Ehe here Wisi 'ba Vidí akinjë riyë, kaa mo'vo wiri kóhi mati Mosa injë riyë mi da lipi. ¹⁵ Neene vidí biya mati ëdi koma aba mi Wisi 'ba Vidí atëdi didi nburu aba. ¹⁶ Wirí owo damöku nenyee ndra, here mo i'di Wisi kölö 'bëni ne, here vidí mati oma mi mo ëdi didi nburu aba, ehe tinyö oli dë. ¹⁷ Wirí utu Wisi 'bëni ne dë ga kö'du mo omba zi ko'do vurë 'ba damöku, mora ga kö'du mo omba zi yomo damöku ne kpuru wisi 'bëni aba."

¹⁸ "Zë mati omani mi Wisi ne, o'do vurë kyënyë dë rë zë, mora zë mati omani dë o'do vurë 'bëzë

ku nzo, ga kö'du omani dë mi Wisi nje kölö 'ba Wirí ne. ¹⁹ Bikanyi ayi mi damöku, mora vidí ombanni zi lese mi biköndu ga kö'du zë ëdinni kö'du kyënyë ko'do. Nenyee ra ëdi hala o'do vurë rë zë. ²⁰ Vidí ma ëdinni kö'du kyënyë ko'do, iyinni bikanyi ehe ayinni dë zi bikanyi, ga kö'du ayada wa mati zë ëdinni ako'do ëdi na kyënyë. ²¹ Mora vidí biya ma alima tinyö aba, atayi zi bikanyi ga kö'du zë ombanni agamowe zi yolo henye, Wirí ëdi ko'do kpuru zë aba."

Yësu ehe Yowani Bapatisi

²² Tapëti ma nenyee, Yësu ehe vo lö'bo 'bëniyë ëti i'bënni zi dakaño 'ba Yudiya, bi mati mo alima tisi zë ëti ehe bapatisi ki'di aba. ²³ Yowani ëdi kpa bapatisi ki'di mi Anono anza dë na kowo ta ra Salima, ga kö'du wini ëdi bi nani. Vidí ëdi ti'bënni zi mo ehe mo ëdi zë bapatisi. ²⁴ Nenyee gba kazi Yowani ki'di mi kamba. ²⁵ Kya vo lö'bo 'ba Yowani maakowe ayeto hë nni wasa kora Yuda maako aba, kö'du 'ba wa kaka nbala ga kö'du kö'du ki'di 'ba yëni. ²⁶ Here zë i'bënni zi Yowani ehe iyanni henye, "Raboni, asösu kö'du kora mati ëdi yi aba dakapa humirë 'ba Ranga Yeredene, mo mati ëdi kö'du mo kiya? Here mo ëdi bapatisi ki'di yaanya aba, ehe vidí biya ëdi ti'bënni zi mo."

²⁷ Yowani aya'ba do mo iya henye, "Vidí maako o'bo dë zi tëdi wa maako aba

nje ɛzɛ Wirī ra i'dī zi mo. ²⁸ E ra na vo kiya 'bama mati miya henye, 'Manza dɛ Korisitɔ ra, mora utu ma dagba komo mo.' ²⁹ 'Biyɛsī ra mati mbara ne na 'bomo, mora aboka 'ba vo 'biyɛsī mati ɔɔ dakapa mbili nī koze, ɛdī na rakyenyi mati mo owo gu 'biyɛsī. Nenye ɛdī hala rakyenyi 'bama o'dɔ ku ti'de. ³⁰ Mo atayi ndra kyedre, mora ma tayi tisiwa aba."

Mo ma ayi ta komoriyɛ

³¹ "Mo ma ayi ta komoriyɛ ɛdī kyedre ta da wa biya. Mo mati 'ba dakaɲo, mo zi dakaɲo ehe ame'do kō'du wa 'ba dakaɲo. Mora mo ma ayi ta komoriyɛ ɛdī kyedre ta da wa biya. ³² Mo ayada wa ma mo ongo ehe owo, du vidī maako oma dɛ mī kō'du kise 'bomo ne. ³³ Mora vidī mati oma mī kō'du kise 'bomo nenye ayada henye Wirī ɛdī tinyō. ³⁴ Mo ma Wirī utu ame'do me'do 'ba Wirī ga kō'du Wirī i'dī zi mo Lawo ndo 'bɛnī ku. ³⁵ 'Bu ɔwo Wisi 'bɛnī ehe i'dī kyigo 'ba wa biya zi mo. ³⁶ Vidī ma oma mī Wisi ne, ɛdī didī nburu aba, vidī ma oro Wisi ne dɛ atanza dɛ didī nburu aba, mora akalima hu wayaza 'ba Wirī."

4

Yɛsu mbara Samariya aba

¹ Farasiye owonnī henye, Yɛsu ɛdī ku laga dagba ehe bapatisi ki'dī zi vo lō'bōwɛ ndra ta da Yowani. ² Tinyō Yɛsu abapatisi vidī kōlō

maako dɛ, nje vo lō'bō 'bomowe ra o'donnī. ³ Mati Yɛsu owo kō'du mati ɛdī akiya ne, mo ila Yudiya ehe i'bɛ hulɛhu zi Galilaya. ⁴ Ta da gɛrī 'bomo ani, mo omba zi ti'bɛ kpuru ta Samariya.

⁵ Mī Samariya mo ayi zi gawo maako ru mo Seka, anza dɛ na kowɔ ta ra yaka mati Yakoba i'dī zi wisi 'bɛnī Yosepa. ⁶ Ku'ju 'ba Yakoba ɛdī ani, ehe Yɛsu na riti ta bi lasi, alima akaɲo dakapa ku'ju ne. ɛdī kaa kadra kutɛ here.

⁷ Mbara vidī 'ba Samariya maako ayi zi wini kuwu, ehe Yɛsu iya zi mo henye, "I'dī wini kuwɛ zi ma." ⁸ Vo lō'bō 'bomowe i'bɛnī ku mī gawo zi wakonyo kogo.

⁹ Mbara ne aya'ba dɔ mo henye, "Yi Yuda ra ehe ma vidī 'ba Samariya ra, hala atɔ'bo ko'jo ha ma kō'du wini kuwɛ?" Yude uwɛnnī wini dɛ tɛmī sikɔ kōlō vidī 'ba Samariya ɛti.

¹⁰ Yɛsu aya'ba dɔ mo henye, "ɛzɛ ayɔlɔ nje wa ma Wirī i'dī, ehe ɛyī ra ɛdī hɛ yī ko'jo kō'du wini kuwɛ, ako'jo hɔ mo, ehe mo aki'dī zi yī wini mati i'dī didī."

¹¹ Mbara ne iya henye, "Kyedre, anza kpa dɛ kyere wini aba, ehe ku'ju ne ɛdī na yōndu. Ta kila aki'ja wini mati i'dī didī? ¹² Zutu 'beze Yakoba ra ole ku'ju nenye zi ze, mo gisi 'bɛniyɛ ɛti ehe ngōtu 'bomowe uwɛnnī biya tɛmī mo. Yi kyedre ta da Yakoba?"

¹³ Yɛsu aya'ba dɔ mo iya henye, "Vidī biya ma uwɛ

wini nenyē atēdi na kōdro löhu, ¹⁴ mora vīdi ma uwē wini mati ma kī'dī zi mo atanza dē na kōdro löhu. Wini mati ma kī'dī zi mo atayi mī mo na ku'ju mati akī'dī zi mo didī ma ḡburu."

¹⁵ Mbara ne aya'ba dō mo iya henye, "Kyedre, i'dī zi ma wini nani! Here ma tanza dē na kōdro löhu, mandere kazi ma tayi kinye zi wini kuwu."

¹⁶ Yēsu ayada zi mo iya henye, "i'bē ako'jo kora 'bēyī ehe ayi löhu." ¹⁷ Mo aya'ba dō mo iya henye, "Manza dē kora aba." Yēsu aya'ba henye, "Kō'du 'bēyī ne tīnyō mati iya henye anza dē kora aba ne. ¹⁸ Oze yī ku zi kora muyī, ehe kora ma ēdi lima mo aba yaanya aba ne anza tīnyō kora 'bēyī ra dē. Ayada zi ma kō'du tīnyō ra."

¹⁹ Mbara ne iya henye, "Kyedre, mongō yī nēbī ra. ²⁰ Zutu 'ba Samariya amōtunnī Wiri da dōku nenyē, mora e Yude iye henye, Yerusalema ra bi ma da kamōtu zi Wiri."

²¹ Yēsu iya zi mo henye, "Oma mī ma, mbara, kadra mo ēdi atayi mati vīdi amōtunnī 'Bu dekpe da dōku nenyē mandere mī Yerusalema. ²² E Samariye ayole dē tīnyō ēyī ra ēdi yē amōtu, mora ze Yude, da yolo ku ēyī ra dēdi mōtu, ga kō'du ēdi kazi Yude ra vo wayomō ayi. ²³ Mora kadra mo ēdi tayi, ehe ēdi ku nzo kinye, mati kyigō Lawo 'ba Wiri aba vīdi akamōtunnī 'Bu kaa mo tīnyō ēdi, kī'dī

zi mo mōtu ma tīnyō mati mo omba. ²⁴ Wiri ēdi Lawo ra, ehe nje kyigō 'ba Lawo 'bomo aba vīdi ato'bo mōtu mo kaa mo tīnyō ēdi."

²⁵ Mbara ne iya zi mo henye, "Ma yolo ku Masiya ne atayi, ehe ēzē mo ayi, mo akayada zi ze wa biya."

²⁶ Yēsu aya'ba henye, "Ma ra mo, ma ra mo mati ēdi ame'do yī aba yaanya."

²⁷ Mī kadra nani vo lö'bo 'ba Yēsu a'banni, ehe zē na rakaga zi kī'ja mo ēdinnī ame'do mbara aba. Mora vīdi maako tēmī zē ako'jo ha mbara ne dē, "A'di ra omba?" Zē ako'jonnī ha Yēsu dē, "Kō'du a'di ēdiyē ame'do mbara ne aba?"

²⁸ Mbara ne ila tele wini 'bēnī ne i'bē hulēhu mī gawo, ehe iya zi vidiyē ani henye, ²⁹ "Ayi onge kora ne, mo ayada zi ma biya wa mati mo'do! Mo atēdi Korisito ra?" ³⁰ Zē ilanni gawo ehe i'bēnnī zi kongō Yēsu.

³¹ Mī kadra ne vo lö'bōwē alenzennī Yēsu iyannī zi mo henye, "Raboni, oba wa maako zi konyo!" ³² Mora mo aya'ba henye, "Mēdi wakonyo maako aba ayole kō'du mo dē."

³³ Here vo lö'bōwē ayetonnī, kō'du ko'jo tēmī kutē nnī na bi dē nnī, "Vīdi maako ika wakonyo ku zi mo?" ³⁴ Yēsu iya zi zē henye, "Wakonyo 'bama ēdi zi koro kō'du 'ba Wiri mati utu ma ehe zi kinde loo mati mo i'dī zi ma zi ko'do. ³⁵ Akiye henye, 'ēdi gba yehe sowo zi wakumu ta yaka.' Mora ma yada zi ye henye, ongo bi te

na laka da yake, wa mī yaka yaanya aba ahi ku, ehe ku nzo zi kumu. ³⁶ Vidī mati umu ehe atoto do mo ika ku zi didi ma nburu nburu, ehe agamo mati ili ehe mo mati umu aba, atedinni na rakyenyi bi kolō. ³⁷ Kō'du kiya ne edi tinyō, 'Maako iyī, agamo umu.' ³⁸ Mutu wē zi nyenyo kumu mī yaka mati o'do loo mo dē. Vidī maakowe o'donni loo ani, ehe i'je wa kyō tēmī loo 'bēzē ne."

³⁹ Vidī kayo 'ba Samariya mī gawo nani omani mī Yēsu ga kō'du mbara ne iya henye, "Mo ayada zi ma biya wa ma mo'do." ⁴⁰ Here mati vidī 'ba Samariye ayinni zi mo, zē alenzenni mo zi lima nni aba, ehe Yēsu alima ani kō'do riyō aba.

⁴¹ Vidī kayo 'ba Samariya maakowe omani ga kō'du 'ba kō'du kise. ⁴² Zē iyanni zi mbara ne henye, "Doma ku yaanya aba, anza dē ga kō'du mati iya, mora ga kō'du ze na bi de ze dowo mo ku, ehe da yolo henye, mo ra tinyō edi vo yomo 'ba damōku."

Yēsu akō'jo Wisi 'ba vo mī turu maako

⁴³ Tapēti kō'do riyō aba ani, Yēsu ila bi nani ehe i'bē zi Galilaya. ⁴⁴ Kō'du mo na bi dē nī iya henye, nēbī owo dē mī dakaŋo 'bomo. ⁴⁵ Mati mo oko mī Galilaya, vidī karani irinni mo kalakye-dre aba, ga kō'du zē i'benni mī karama 'ba laga 'ba koli mī Yerusalema ehe ongōnni biya wa mati mo o'do.

⁴⁶ Mati Yēsu a'ba zi Kana mī Galilaya, bi mati mo opi wini na a'ji. Vo mī turu maako edi ani wisi 'bomo na koo mī Kaparanamo. ⁴⁷ Mati mo owo henye, Yēsu ayi ku ta Yudiya zi Galilaya mo i'bē zi mo ako'jo ho mo zi ti'bē Kaparanamo ehe zi kō'jo wisi 'bēni, mati mo ku kara zi koli. ⁴⁸ Yēsu iya zi mo henye, "Vidī maako tēmī yē oma dē nje ezē onge kyinē 'ba kō'du korowe ehe rakage." ⁴⁹ Kora vo mī turu ne aya'ba do mo henye, "Yere, ayi gba kazi wisi ama koli."

⁵⁰ Yēsu iya zi mo henye, "I'bē wisi 'bēyi akadidi."

Kora ne oma mī me'do 'ba Yēsu, ehe i'bē gbo. ⁵¹ Da gēri 'bomo liŋo vo litu 'bomowe andosi dē nni mo aba kō'du kise aba zi mo. "Wisi 'bēyi edi ku zi ti'bē zi didi!"

⁵² Mo ako'jo hē zē iya henye, "Kadra vala ra mati wisi 'bēni ne na laka?" Zē aya'banni henye, "Edi ndi kadra kolō mataganya tapēti kadra kutē mati rakyitu ne ila mo." ⁵³ Here 'bu mo asōsu edi mī kadra kolō nani mati Yēsu ayada zi nī, "Wisi 'bēyi akadidi." Here mo ehe biya vo dakota 'bēni eti omani gbo. ⁵⁴ Nenyē kyinē 'ba kō'du koro ma riyō mati Yēsu o'do tapēti tayi 'bomo ta Yudiya zi Galilaya.

5

Wakō'jo mī kara

¹ Tapēti ma nenyē, Yēsu i'bē mī Yerusalema, kō'du karama yēni 'ba Yude. ² Kara Haresi kyedre 'ba timelē

mī Yerusalema, kara maako ēdī ani sēnjē aba muyī, mī ha 'ba Hībiru ako'jo Betesata. ³⁻⁴ Vīdī kayo 'ba rakɔɔ ēdinnī ko'do ha kara ne, vo komokōndu, vo ka'bo, ehe vīdī vo keje. ⁵ Dakapa kara ne kora maako ēdī na rakɔɔ, kɔɔ 'butēwota dɔmomodɔmowota aba. ⁶ Mati Yēsu ongo kora ne ehe ayɔɔ henyē mo ēdī ku na keje kyere kadra konda aba, mo ako'jo hɔ mo henyē, "Omba zi yī kɔ'jo?"

⁷ Kora ne aya'ba dɔ mo iya henyē, "Kyedre, manza dē vīdī maako aba zi kī'dī ma mī kara ne, ēzē wini ne ēdī rē nī kohɔ riyē. Ma yɔnzɔ zi tōdu mī mo, mora vīdī maako kpa 'duwī atōdu ani dagba."

⁸ Yēsu ayada zi mo henyē, "Ēnyī riyē, oba agburuku 'bēyī ehe alasi!" ⁹ Kandi ako'jo kora ne gbɔ. Mo oba agburuku 'bēnī riyē ehe ayeto lasi toko. Ko'do mati kō'du ne o'do rē nī mī mo ne kadra 'ba ko'do madomoriyō. ¹⁰ Mati vo dagbe 'ba Yude ongonnī kora ne ēdī agburuku 'bēnī kīnjē, zē iyannī zi mo henyē, "Nenyē ko'do 'ba ralawo ra! Omba dē zi vīdī maako zi kīnjē agburuku mī ko'do 'ba ralawo."

¹¹ Mora mo aya'ba dɔ mo iya henyē, "Kora mati ako'jo ma ne ayada zi ma kīnjē riyē agburuku 'bama ehe lasi."

¹² Zē ako'jonnī hɔ mo iyannī henyē, "Ēyī ra kora nenyē mati ayada zi yī, zi

kīnjē riyē agburuku 'bēyī ehe lasi?"

¹³ Mora mo ayɔɔ dē, ga kō'du Yēsu i'bē wēnī 'de liwo ga kō'du vīdī kayo.

¹⁴ Yaa Yēsu i'ja kora ne mī yēkēlu ehe ayada zi mo, "Ongo te, yaanya aba rē yī ēdī ku na laka, mora o'do kō'du kyēnyē dekpe mandere kō'du kyēnyē maako ndra ako'do rē nī zi yī."

¹⁵ Kora ne i'bē ayada zi vo dagbe 'ba Yude henyē, Yēsu ra ako'jo nī. ¹⁶ Zē ayetonnī kō'du kyēnyē maako ko'do zi Yēsu ga kō'du mo o'do wa kaa ma here ne mī ko'do 'ba ralawo. ¹⁷ Mora Yēsu iya henyē, "Bu ma ɔɔ dē ta bi lɔɔ ko'do, ehe nenyē ra hala mēdī nduwē ko'do."

¹⁸ Yaanya aba vo dagbe 'ba Yude ombannī zi Yēsu kofu ga kō'du riyō. Ma dagba, mo owe kō'du kī'dī 'ba mī ko'do 'ba ralawo. Mora ma kyēnyē ndra, mo iya henyē Wīri 'Bu nī ra, mati o'do nī kpiliri Wīri aba.

Kalakonda 'ba Wisi

¹⁹ Yēsu ayada zi vīdīyē iya henyē, "Ma yada tīnyō zi ye, Wisi o'do wa maako dē na bi dē nī. Mo ato'bo nje ko'do wa ma mo ongo 'Bu ēdī ko'do ga kō'du mo o'do kpa te wa ma mo ongo 'Bu o'do. ²⁰ 'Bu ɔɔ Wisi ehe ayada zi mo biya wa ma mo o'do. 'Bu akayada zi mo wa kyedre maako ndra ta da ma nenyē, ehe atēdiyē na rakaga. ²¹ Kaa 'Bu i'njē yōku ehe i'dī dīdī, here Wisi i'dī dīdī zi vīdī mati mo omba. ²² 'Bu o'do vurē 'ba vīdī maako dē,

mora mo o'do Wisi 'bēni ra na vo vurē 'ba vīdi ko'do biya. ²³ 'Bu o'do nenyē ga kō'du vīdi biya zi Wisi koro kpa kaa zē oronni nī. Ēzē vīdi maako omba dē zi Wisi koro, nenyē kpa te kaa mo omba dē zi koro 'Bu mati utu mo."

²⁴ "Ma yada tīnyō zi ye henye, vīdi ma owo kō'du kise 'bama ehe ēdi koma aba mī mo mati utu ma ēdi lawo didi ma ṅburu ṅburu aba, ehe o'do vurē kyēnyē dē ro mo. Zē i'bēnni ku nzo tēmi koli zi didi. ²⁵ Ma yada tīnyō zi ye henye, kadra ne atayi ehe ēdi ku nzo kinye mati yöku biya akowo gu 'ba Wisi 'ba Wiri, ehe zē mati owonni ho mo, akalimanni. ²⁶ 'Bu ēdi kyigo aba zi didi ki'di, ehe mo i'di kyigo kölō nani zi Wisi. ²⁷ Ehe mo i'di zi Wisi 'bēni dangölō zi vurē 'ba vīdi ko'do biya, ga kō'du mo Wisi 'ba Vīdi. ²⁸ Re maga dē! Kadra mo atoko mati biya yöku akowo gu 'ba Wisi 'ba vīdi, ²⁹ ehe zē atayinni yaga tēmi dawogo 'bēnni. Vīdi biya ma o'donni kō'du laka atēnyinni na didi, mora vīdi biya ma o'donni kō'du kyēnyē atēnyinni na didi ehe ako'do vurē kyēnyē 'bēzē."

³⁰ "Mo'bo dē wa maako ko'do na bi da ma. 'Bu ra utu ma, ehe mo ra ayada zi ma hala zi vurē ko'do. Mo'do vurē 'bama na laka, ga kō'du moro mo, ehe mo'do dē wa mati momba zi ma ko'do."

Vo kiya 'ba Yēsu

³¹ "Ēzē ma me'do ga kō'du ma, gēri maako anza dē ani

zi yada mēdi kō'du tīnyō ra yada. ³² Mora vīdi maako ēdi kpa ame'do kō'du ma, ehe ma yolo wa mati mo iya ēdi tīnyō. ³³ Utuwē vo lituwē zi Yowani, ehe mo ayada zi zē kō'du tīnyō. ³⁴ Ma lima dē ra kō'du mati vīdi iyanni kō'du ma, mora ma yada wa nenyee zi ye here, zi ye yomo. ³⁵ Yowani, lamba mati i'di bikanyi kyō, ehe, e na rakyenyi zi lima mī bikanyi 'bomo ne tisiwa. ³⁶ Mora vīdi maako ndra ta da Yowani ame'do kō'du ma. Mo'do ne wa mati 'Bu ma i'di zi ma ko'do. Wa biya mati mo'do ayada henye 'Bu ra utu ma. ³⁷ 'Bu mati utu ma, ame'do kpa kō'du ma, mora owowe gu mo dē mandere kongō mo da komo da komo. ³⁸ Ome kō'du kise omo dē, ga kō'du ombe dē zi tēdi koma aba mī mati mo utu. ³⁹ Ome wayōruwē, ga kō'du asōsuwē henye, aki'je didi ṅburu ṅburu mī zē. Wayōruwē ayada kō'du ma, ⁴⁰ mora ombe dē zi tayi zi ma kō'du didi ma ṅburu ṅburu."

⁴¹ "Momba kō'du wayeto 'ba vīdi kōndu dē, ⁴² mora ma yolo e, vīdi ma kölō tēmi yē, zi Wiri tōwo anza dē kalakyedre aba. ⁴³ Mayi ku kalakonda 'ba 'Bu ma aba, ehe iriyē ma dē. Mora akiriyē vīdi ma ayinni na bi dē nni. ⁴⁴ Hala akome? Ombe zi wayeto kiri kazi oka ma kölō maako, mora ayonze dē zi tēdi wayeto aba kazi Wiri mati ēdi kölō ne, hala ato'be koma mī ma?

45 Asösuwë dë henye, ma ra vidi ma akasusu wë zi 'Bu. I'diyë kö'du sösu 'be ra Mosa, le mo ra vidi ma akasusu wë. 46 Mosa ayöru wa kö'du ma, ehe ezë ome mi Mosa, akome mi ma. 47 Mora ezë ome dë mi wa mati Mosa ayöru, hala ato'be koma mi wa mati miya?"

6

Yësu i'di wakonyo zi vidi kpulukumuyi

(Mt. 14:13-21; Mk 6:30-44; Lk 9:10-17)

1 Tapëti ma nenyë Yësu umu kyëti Föfö 'ba Galilaya, mati ayolo kpa na Föfö 'ba Tiberiyasi. 2 Vidi kayo usunni go mo ga kö'du ongönni mo edi kyinë 'ba kö'du korowe kö'do zi kö'jo vo koe. 3-4 Kara zi kadra karama 'ba laga 'ba koli 'ba Yude, Yësu i'bë riyë da doku vo lö'bö 'bëniyë eti ehe alima akaño. 5 Mati Yësu ongö vidi kayo tayinni zi ni, mo ako'jo ha Pilipo iya henye, "Ta kila da ki'ja ze wakonyo kyö zi to'bo vidi nenyee biya?" 6 Mo iya nenyë zi Pilipo yonzö. Mo ayolo ku nzo a'di ra mo edi ti'bë zi kö'do.

7 Pilipo aya'ba do mo iya henye, "Ayolo dë henye, akiri kara kahi 'ba yehe modomowota nje zi kogo mangolo'bo tisi zi vidi ma kölo nenyee?"

8 Anderiya, öndu 'ba Simona Petero, kölo temi vo lö'böwë, mo ame'do riyë iya henye, 9 "Wisi maako edi

kinye, mo edi mangolo'bo sisi aba muyi ehe kyenze riyö. Mora a'di ra na laka edi zi vidi biya nenyee?"

10 Dakaño ayöfu loma aba, ehe Yësu ayada zi vo lö'bö 'bëniyë zi yada zi vidi biya lima akaño. Vidi kora edi kaa kpulukumuyi mi vidi kayo nenyee. 11 Yësu oba mangolo'bo ne mi kala ni i'di öwö'di zi Wiri. Here, mo idra mangolo'bo ne zi vidiyë, mo o'do kpa here kyenze ne aba, le vidi edinni mo aba kyö zi konyo. 12 Vidi onyonni biya ma ombanni, ehe Yësu ayada zi vo lö'bö 'bëniyë zi toto koso mo ma oso, here ma yanja dë. 13 Vo lö'böwë atötonni dë zë bi kölo ehe oso kori 'butë domoriyö wa mati oso temi mangolo'bo muyi ne.

14 Tapëti vidi ongönni kyinë 'ba kö'du korowe kö'do 'ba Yësu nenyë, ayeto kiyanni henye, "Nenyë atëdi tinyö Nëbi mati edi zi tayi kinye mi damoku ne." 15 Yësu ayolo henye zë ombanni yonzö zi mo kö'do na wehe zi tedi na yere 'bëzë. Here mo i'bë riyë da doku, ani zi mo tedi kutu ni aba.

Yësu alasi ta da wini

(Mt 14:22-33; Mk 6:45-52)

16 Hutaga nani aba vo lö'bö 'ba Yësu i'bënni akaño zi föfö. 17 Zë ëkyinni mi tönbö, ayetönni kumu kyëti zi Kaparanamo. Mati bi öndu Yësu gba ayi dë zi zë, 18 buluku kyigö edi ku köho wini na kyënyë. 19 Mati

vo lö'böwë opinnî ku kaa wiři wota mandere sowo, zë ongönnî Yësu lasi ta da wini. Mo asesi nduwë tayi kara ra tönbö, zë gbo na tere. ²⁰ Mora mo iya henye, "Ma Yësu ra! Ere dë!" ²¹ Vo lö'böwë ombannî zi mo koba mi tönbö, kandi oko gbo da göti bi mati edinnî ati'bë zi mo.

Mangolo'bo ma i'di didi

²² Ko'do vere aba vidi mati edinnî gba ani humire kapa 'ba föfö, ayolönnî tönbö edi nje kolö ani. Zë ayolönnî kpa henye, Yësu i'bë dë mi mo vo lö'bö 'beniyë eti. Zë i'bennî kutu nnî aba. ²³ Tönbö maakowe ta Tiberiyasi i'bennî kara ta bi mati vidi kayo onyönnî mangolo'bo mati Yere i'di öwö'di. ²⁴ Zë ongönnî henye Yësu ehe vo lö'bö 'beni eti i'bennî ku. Here zë ekyinnî mi tönböwë ehe i'bennî gbo Kaparanamo Yësu koma. ²⁵ Zë i'janni mo kapa damire 'ba föfö ehe ako'jonnî ho mo iyanni henye, "Raboni, oko ndala aba kinye?" ²⁶ Yësu aya'ba do mo iya henye, "Ma yada tinyö zi ye, anze dë ma koma ga kö'du onge kyinë 'ba kö'du korowe, mora ga kö'du onyowe biya wakonyo ma ombe. ²⁷ O'de loo dë kö'du wakonyo mati edi rë ni yaña ne. O'de loo kö'du wakonyo mati i'di didi ma nburu nburu ne. Wisi 'ba Vidi aki'di wakonyo nenyë zi ye, ga kö'du Wirî 'Bu i'di kalakonda zi mo ko'do here."

²⁸ Vidi ako'jonnî ho mo iyanni henye, "A'di ra tinyö

Wirî omba ze zi ko'do?" ²⁹ Yësu aya'ba do mo iya henye, "Wirî omba zi ye tedi koma aba mi vidi mati mo utu." ³⁰ Zë aya'banni do mo iyanni henye, "Kyinë 'ba kö'du koro a'diye ra ako'do, here zi ze to'bo koma mi yi? A'di ra ako'do?" ³¹ Go mo yada aba, mati zutu 'bezee edinnî mi da lipi, Wirî i'di mana zi zë konyo. O'do rë ni kaa mati wayöruwë iyanni henye, 'Wirî i'di mangolo'bo zi zë ta komoriyë zi konyo.' "

³² Yësu ayada zi zë henye, "Ma yada tinyö zi ye henye, Mosa ra dë vidi mati i'di mangolo'bo zi ye ta komoriyë. 'Bu ma ra i'di mangolo'bo tinyö ne zi ye ta komoriyë. ³³ Ehe mangolo'bo mati Wirî i'di ne edi vidi mati ayi akaño ta komoriyë zi didi ki'di zi damöku."

³⁴ Vidi iyanni henye, "Kye-dre, i'di zi ze mangolo'bo mati oro dë nenyë." ³⁵ Yësu aya'ba do mo zi zë iya henye, "Ma ra mangolo'bo ma i'di didi. Vidi ma ayi zi ma, atanza dë na o'bo. Vidi ma edi koma aba mi ma atanza dë na kodro. ³⁶ Ma yada ku nzo zi ye henye, onge ma mora gba anze dë koma aba mi ma. ³⁷ Vidi biya mati 'Bu i'di zi ma atayi zi ma. More ma kolö maako temi zë dë. ³⁸ Mayi dë ta komoriyë zi ko'do wa mati momba. Mayi zi ko'do wa mati 'Bu omba ma zi ko'do. Mo utu ma, ³⁹ ehe mo omba zi ko'do tinyö ma kolö temi zë mati mo i'di zi ma ne ölu

dē. Mo omba ma zi kīnjē zē zi didi mī ndundu 'ba ko'do aba. ⁴⁰ 'Bu ma omba vīdī biya mati ongōnni Wisi, zi tēdi koma aba mī mo, ehe zi tēdi didi ma ḡburu aba. Here ma kīnjē zē zi didi mī ndundu ko'do aba."

⁴¹ Vīdī ayetonni hē nni wasa ga kō'du Yēsu iya henye, nī ra mangōlō'bo mati ayi akaḡo ta komoriyē.

⁴² Zē ako'jonnī ha oka ma kōlō maako iyanni henye, "Mo anza Yēsu ra dē, wisi 'ba Yosepa? Da yōlō ze 'bu mo dē ma mo aba? Hala mo atō'bo kiya henye, nayi akaḡo ta komoriyē?"

⁴³ Yēsu ayada zi zē iya henye, "Ore ta bi me'do 'be ne! ⁴⁴ Vīdī maako o'bo dē tayi zi ma, nje 'Bu mati utu ma ne o'do zē komba zi tayi. Mora ēzē zē ayinni, ma kīnjē zē na didi mī ndundu 'ba ko'do aba. ⁴⁵ Kōlō tēmī Nēbiyē ayōru henye, 'Wiri akayandi zē biya.' Here vīdī biya ma owonni da 'Bu ehe ayandi kazi mo atayi zi ma.

⁴⁶ Nje vīdī kōlō mati ongō 'Bu ne mo ra ayi kazi Wiri. Vīdī maako gba ongō 'Bu dē.

⁴⁷ Ma yada zi ye tīnyō vīdī biya mati ēdinni koma aba mī mo, ēdinni didi ḡburu aba. ⁴⁸ Ma mangōlō'bo ma i'di didi! ⁴⁹ Zutu 'be onyonni mana mī da lipi ehe yaa, zē olinni. ⁵⁰ Mora kinye mangōlō'bo 'ba komoriyē ne ayi ku akaḡo, here vīdī mati mo onyo ku oli dē. ⁵¹ Ma ra mangōlō'bo didi mati ayi akaḡo ta komoriyē. ⁵² Ezē vīdī mati onyo mangōlō'bo

nenye, mo akalima ḡburu. Mangōlō'bo mati ma ki'di zi mo ida ra ma ra, mēdi ki'di zi vīdī 'ba damōku nenye zi tēdinni na didi."

⁵² Zē ayetonni hē nni wasa oka ma kōlō maako aba, ehe ako'jonnī kō'du iyanni henye, "Hala mo atō'bo ki'di ida rē nī zi ze konyo?"

⁵³ Yēsu aya'ba do mo iya henye, "Ma yada zi ye tīnyō, alime dē, nje ēzē onyowe ida ehe uwēē yama 'ba Wisi 'ba Vīdī. ⁵⁴ Mora ēzē onyowe ida ma ehe uwēē yama ma, atēdiyē didi ma ḡburu aba, ehe ma kīnjēē na didi mī ndundu 'ba ko'do aba. ⁵⁵ Ida ma wakonyo ma tīnyō ra, ehe yama ma wakuwē ma tīnyō ra. ⁵⁶ Ezē onyowe ida ma ehe uwēē yama ma, e kōlō ma aba ehe ma kōlō eti. ⁵⁷ Kaa 'Bu wīdī ra utu ma, ehe mēdi didi aba ga kō'du 'bomo, vīdī biya mati onyonni ida ma akalimanni ga kō'du 'bama. ⁵⁸ Mangōlō'bo mati ayi akaḡo ta komoriyē anza dē kaa wa mati zutu 'be onyonni. Zē olinni, mora vīdī mati onyo mangōlō'bo nenye akalima ḡburu."

⁵⁹ Yēsu ēdi kō'du yēti mī bi 'ba mōtu mī Kaparanamo mati mo iya kō'du nenye.

Me'do 'ba didi ḡburu

⁶⁰ Vo lō'bō kayo 'ba Yēsu owonni mo ehe iyanni henye, "Kō'du yandi nenye ēdi ndra na kyigō zi vīdī maako yōlō. Eyī ra atō'bo yōlō mo?"

⁶¹ Yēsu ayōlō henye, vo lō'bō 'bēniyē ēdinni ame'do

na wayawaya. Here mo ako'jo iya henye, "Nenye o'de na riti? ⁶² A'di ra ezē onge Wisi 'ba Vidi ēdī tī'bē riyē komoriyē bi mati mo ayi ta 'dōmo? ⁶³ Lawo mo ra i'dī didi. Kyigo 'ba vidi kōndu o'do waako dē. Me'do mati ma me'do zi ye ne, ēdī tēmī Lawo 'ba Wiri ma i'dī didi. ⁶⁴ Mora kya e maakowe ombannī dē zi tēdī koma aba mī ma." Yēsu iya nenye, ga kō'du tēmī biyeto aba mo ayolo ēyī ra atēdī koma aba mī nī. Mo ayolo kpa ēyī ra akasusu nī. ⁶⁵ Yēsu iya henye, "Kō'du nenye ra ma yada zi ye o'be dē tayi zi ma, nje ezē 'Bu ra o'de komba zi tayi."

⁶⁶ Ga kō'du wa mati Yēsu iya, vo lō'bō kayo 'bōmowe opi gē nni zi mo ehe o'ronni ta bi lō'bō ga ndi mo. ⁶⁷ Yēsu ako'jo ha vo lō'bō 'bēnī 'butē dōmoriyō, "E kpa ombe zi kila ma?"

⁶⁸ Simona Petero aya'ba do mo iya henye, "Yere, vidi maako anza dē ani zi ze to'bo tī'bē zi mo. Me'do 'bēyī i'dī didi nburu. ⁶⁹ Yaanya aba dēdī koma aba mī yī, ehe da yolo ku yī ra Wisi Kōlō Nbala 'ba Wiri."

⁷⁰ Yēsu ayada zi vo lō'bō 'bēniyē henye, "Ma jeli ye 'butē dōmoriyō, mora ma kōlō tēmī yē dakyikyī."

⁷¹ Yēsu ēdī me'do kō'du 'ba Yudasi wisi 'ba Simona Sikereto. Mo yaa akasusu Yēsu mo le kōlō tēmī vo lō'bō 'butē dōmoriyō.

Yēsu ōndu nī eti

¹ Tapēti ma nenye, Yēsu ēnyī tī'bē lasi aba mī Galilaya, mo omba dē tī'bē mī Yudiya, ga kō'du Yude ani ombannī zi kofo mo. ² Ku kara zi kadra 'ba karama 'ba mbōrōgō, ³ ehe ōnduwē 'ba Yēsu iyannī zi mo henye, "Kō'du a'di i'bē dē zi Yudiya? Here vo lō'bō 'bēyiyē ato'bōnnī kongō wa mati ēdī ako'do. ⁴ Vidi maako o'do waako dē na liwo, ezē zē ombannī zi maakowe zi yolo kō'du zē. Here i'dī damōku ma yolo wa ma ēdī ako'do." ⁵ Gbī le ōnduwē 'ba Yēsu gba ayinnī dē na vo lō'bō 'bōmo.

⁶ Yēsu aya'ba iya henye, "Kadra 'bama gba aya dē, mora kadra 'be ēdī 'duwī kinye. ⁷ Vidi 'ba damōku nenye o'bōnnī dē e kiyi. Zē iyinnī ma, ga kō'du ma yada nduwē zi zē henye, zē o'dōnnī kō'du kyēnyē. ⁸ I'bēē dagba mī karama. Kadra 'bama gba oko dē, ehe mī'bē dē." ⁹ Yēsu iya nenye ehe alima zo mī Galilaya.

Yēsu mī karama 'ba mbōrōgō

¹⁰ Tapēti ōndu 'ba Yēsu i'bēnnī ku mī karama, mo i'bē liwo kazi yada zi vidi maako. ¹¹ Mī kadra 'ba karama aba, vo dagbe 'ba Yude omannī Yēsu ehe ako'jonnī kō'du henye, "Mo ēdī kila?"

¹² Vidi kayo alēpinnī mī ha wasa kō'du mo. Maakowe iyannī henye, "Yēsu kora laka ra," agamowe iyannī henye, "Mo ēdī ndōndō kiga

zi vidi biya." ¹³ Mora vidiye na tere kazi vo dagba 'beze, ehe vidi maako ame'do de ta da komo vidi kayo ko'du mo.

¹⁴ Mati karama ku kutē zi rē nī kinde, Yēsu i'bē mī yēkēlu ayeto wayandi. ¹⁵ Vo dagbe na rakaga ehe iyannī henye, "Hala kora nenyē ayolo ko'du takanyi here? Ayandi mo kpa dē."

¹⁶ Yēsu aya'ba do mo iya henye, "Manza dē yandi wa mati ma sōsu ko'du mo. Wa mati mēdi ayandi ayi kazi vidi ma utu ma. ¹⁷ Eze tinyō ombe zi koro Wiri, akayole wa mati ma yandi ayi kazi Wiri mandere kazi ma. ¹⁸ Eze momba zi kika wakoro zi ma, ma kame'do ko'du ma. Mora momba zi koro vidi ma utu ma. Nenyē ra ma yada ko'du tinyō anza dē ndondo. ¹⁹ Mosa ra dē i'di ko'du ki'di zi ye? Vidi maako tēmi yē oro dē. Here ko'du a'di ombe zi ma kofo?"

²⁰ Vidi kayo aya'bannī do mo iyannī henye, "Yi vo dakyikyī! A'di ra o'do yi zi ko'du sōsu henye, vidi maako omba zi kofo yi?"

²¹ Yēsu aya'ba do mo iya henye, "Mo'do ko'du koro kolō ehe o'de na rakaga. ²² Mosa i'di ko'du zi ye zi gisi kora 'be nbete. Mora tinyō anza Mosa ra dē i'di ko'du ki'di nenyē zi ye. Zutu 'be ra. Mī ko'do 'ba ralawo aba anbetee gisi kora 'be ²³ zi ko'du ki'di 'ba Mosa koro. Eze wisi maako ato'bo nbete mī ko'do 'ba ralawo, ko'du a'di ra e na kamo ma aba ga ko'du vidi maako ko'do

na laka mī ko'do 'ba ralawo? ²⁴ O'de vure dē dakyinē 'ba ra laya aba. O'de wa mati tinyō ra aba."

Mo Korisito ra?

²⁵ Kya vidi maakowe ta Yerusalemā ēdi kiyannī henye, "Anza dē kora nenyē ra zē ombannī zi kofo? ²⁶ Here mo ēdi gba zo kinye, me'do zi vidi biya kowonnī. Ehe vidi maako awasa hē nni dē mo aba. Here ne ko'du sōsu 'be aba vo dagbe ayolonnī ku tinyō mo ra Korisito? ²⁷ Mora nani akato'bo tēdi hala? Vidi maako ayolo dē bi mati Korisito ne atayi ta 'domo, mora da yolo ze bi mati kora nenyē ayi ta 'domo."

²⁸ Mati Yēsu ēdi ko'du yandi mī yēkēlu, mo agbögbō hē nī iya henye, "Tinyō asōsuwē ayole ma ku, ehe ta kila mayi ta 'domo? Mayi dē na bi da ma! Vidi mati utu ma ēdi tinyō, ehe ayole mo dē. ²⁹ Mora ma yolo vidi mati utu ma, ga ko'du mayi kazi mo."

³⁰ Kya vidi maakowe ombannī zi Yēsu kīrī, mora du vidi maako i'di kala nī dē do mo, ga ko'du kadra 'bomo gba oko dē. ³¹ Mora vidi kayo mī kutē vidi nee i'dinnī koma 'bēnnī mī mo ehe iyannī henye, "Eze Korisito ne ayi, mo ako'do kyinē 'ba ko'du korowe ndra ta da kora nenyē?"

Utu vo kanye 'ba yēkēlu zi Yēsu kīrī

³² Mati Farasiye owonnī vidi kayo ēdinnī hē nni wasa ga ko'du 'ba Yēsu, zē ehe

kyedree 'ba vo karase utunni vo kanye 'ba yèkèlu zi mo kīrī. ³³ Mora Yēsu ayada zi zè iya henye, "Ma tēdi ētī tisi na konda, ehe ma ta'ba zi vīdī mati utu ma ne. ³⁴ Akome ma, mora du aki'je ma dē. Ō'be dē tī'bē bi mati mēdī tī'bē 'dōmo." ³⁵ Vīdī ako'jonni ha oka ma kōlō maako henye, "Kila mo atō'bo tī'bē zi sesi ze ta bi nī ki'ja? Mo ēdī tī'bē mī dakaŋo mēnzē maakowe mati vīdī 'bezē ēdinni alima? Mo ēdī tī'bē ani zi vīdiyē 'ba Girigī yandi? ³⁶ A'di ra mī me'do 'bomo mati mo iya henye, da koma ze nī mora di'ja nī dē? Kō'du a'di da tō'bo dē tī'bē bi mati mo ēdī tī'bē?"

Lili 'ba wini ma i'di didi

³⁷ Mī ndundu mo ehe mī ko'do kyedre 'ba karama, Yēsu oŋo riyē ehe agbōgbō hē nī iya henye, "Ēzē ēdiyē kōdŋo aba, ayiye zi ma ehe uwēē! ³⁸ Ēdiyē koma aba mī ma, atēdiyē wini ma i'di didi, taho tēmī yōndu 'ba mī yē, kaa wayōruwē iyanni henye." ³⁹ Yēsu ēdi ame'do kō'du 'ba Lawo Laka, mati aki'di zi vīdī biya mati ēdinni koma aba mī mo. Lawo ne gba i'di dē zi vīdī kōlō maako, kyere Yēsu gba i'di bikanyi kyedre 'bēni dē ndo.

Rakinye mī kutē vīdī

⁴⁰ Mati vīdī kayo owonni Yēsu iyanni nenyē, kya maakowe iyanni henye, "Mo atēdi Nēbi ra." ⁴¹ Agamowe iyanni henye, "Mo Korisito ra." Agamowe iyanni

kpa henye, "Korisito ne atō'bo tayi ta Galilaya? ⁴² Wayōruwē iyanni henye, Korisito atayi tēmī dakota 'ba Yere Dawidi. Here kō'du nenyē go mo ya'ba aba, ako'jo mo mī Beteleme, mī gawo mati Dawidi alima 'dōmo?" ⁴³ Vīdī ayetonni me'do ra oka ma kōlō maako ga kō'du 'ba Yēsu. ⁴⁴ Kya zē maakowe ombanni zi mo kīrī, mora du vīdī maako i'di kala nī dē do mo.

Vo dagbe ombanni dē zi tēdi koma aba mī Yēsu

⁴⁵ Mati vo kanye 'ba yèkèlu a'banni zi kyedree 'ba vo karase ehe Farasiye, ako'jo hē zē henye, "Kō'du a'di ike Yēsu dē kinye?" ⁴⁶ Zē aya'banni henye, "Vīdī maako gba ame'do dē kaa kora nenyē." ⁴⁷ Farasiye iyanni zi zē henye, "Mo o'do lumē kpa ku re? ⁴⁸ Ma kōlō tēmī kyedree 'ba vo karase mandere Farasiye ēdi koma aba mī mo? ⁴⁹ Ehe vīdī nenyēe mati ayōlonni kō'du kī'di dē, zē hu wasēnē 'ba Wiri." ⁵⁰ Nikodimō mati i'bē zi Yēsu dagba, ehe mo kōlō tēmī vo dagbe 'ba Yude, iya henye, ehe mo ra kpa kyere ayi zi Yēsu kongō. Mo iya henye, ⁵¹ "Kō'du kī'di 'beze ila ze dē zi riti kī'di zi vīdī gba kazi ze kowo wa ma zē ombanni kiya. Dō'bo dē vurē 'bezē ko'do gba kazi ze yolo a'di ra zē o'donni."

⁵² Zē iyanni henye, "Nikodimō, yī tēmī Galilaya? Ako'jo wayōru nee, ehe aki'ja henye, nēbi ako anza dē zi tayi ta Galilaya." ⁵³ Vīdī

biya i'bënni gbo liɔo 'bënni na kutu kutu.

8

*Mbara iri ta bi ndoro ko'do**

¹ Mora Yësu i'bë yaga zi Döku 'ba Olivo. ² Damindö vere aba ɲbo mo i'bë zi yëkelu. Vidi ayinni zi mo, mo alima akaɲo ehe ayeto zë yandi. ³ Vo komoyandiye 'ba kö'du ki'di ehe Farasiye ikanni loko mbara maako iri ta bi ndoro ko'do, ehe zë o'donni mo atoro komo nni biya. ⁴ Here zë iyanni henye, "Raboni, mbara nenye iri edi ko'do kora maako aba anza o'di 'bomo ra de. ⁵ Kö'du ki'di 'ba Mosa ayandi henye, mbara kaa ma nenye zi ku'du brua yitö aba. A'di ra iya?" ⁶ Zë ako'jonnii ha Yësu, kö'du ko'jo nenye aba, ga kö'du zë ombanni mo susu ehe zi kö'du kyënyë maako kika ro mo. Mora Yësu idë re ni ayeto wayöru dakaɲo dawisi kala ni aba.

⁷ Zë asesinni zo nduwë ho mo ko'jo kö'du 'ba mbara ne. Ndundu mo aba mo oro riyë iya henye, "Ezë vidi maako temi ye o'do kö'du kyënyë de mu'du dagba yitö do mo." ⁸ Mo idë re ni kpa löhu ayeto wayöru dakaɲo. ⁹ Vidi nee i'bënni biya na kölö kölö, ayeto ma tendro mo aba. Ndundu mo aba Yësu mbara ne aba onni kutu nni aba. ¹⁰ Yësu oro riyë ako'jo ho mo iya henye, "Vidi nee biya kila? Vidi maako anza kpe zi yi susu?"

¹¹ Mbara ne aya'ba do mo iya henye, "Ee Kyedre, vidi maako anza de." Yësu ayada zi mo iya henye, "Manza de kpa ti'bë zi yi susu. I'bë yaanya aba, o'do kö'du kyënyë dekpe."

Yësu bikanyi kö'du damöku

¹² Kpa löhu Yësu ame'do zi vidiyë. Kadra nenye aba mo iya henye, "Ma ra bikanyi kö'du damöku. Usu ga ma, ehe alasi de mi biköndu. Akatëdi bikanyi ma aki'di didi aba."

¹³ Farasiye iyanni zi mo henye, "Yi ra nje vidi ma edi ame'do kö'du yi, ehe anza de tinyö na laka zi yi ra tedi akpa na vo kiya 'beyi."

¹⁴ Yësu aya'ba do mo iya henye, "Here ezë ma me'do le kö'du ma, wa ma miya edi tinyö. Ma yolo ku mayi ta kila ehe medi ti'bë kila. Mora ayole de ma ta kila mandere medi ti'bë kila. ¹⁵ O'de vurë temi geri kölö mati vidi biya o'donni, mora mo'do vurë 'ba vidi maako de. ¹⁶ Ezë mo'do vurë, ma kö'do na laka, ga kö'du ma kö'do de kutu ma aba. 'Bu mati utu ma ne edi kinye ma aba. ¹⁷ Kö'du ki'di 'be omba vo kiya riyö zi yada kö'du ne edi tinyö. ¹⁸ Ma kölö temi vo kiya 'bame, ehe 'Bu mati utu ma edi agamo maako."

¹⁹ Zë ako'jonnii ho mo iyanni henye, "'Bu yi edi kila?" Yësu aya'ba do mo iya

* 8: Komo nenye anza de mi dagba wayöru 'ba Bayibolo.

henye, “Ayole ma dē man-dere 'Bu ma. Ēzē ayole ma, akayole 'Bu ma.”

²⁰ Yēsu iya nenyē mati mo ēdī gba kō'du yandi mī bi ma sōndu 'ba wakī'dī 'ba yēkēlu asesi 'dōmo. Mora vīdī maako īrī mo dē ga kō'du kadra 'bōmo gba ayi dē.

ɔ'be dē tī'bē bi mati mēdī tī'bē

²¹ Yēsu ayada kpa zi vo dagbe 'ba yēnī henye, “Mēdī tī'bē 'de akome ma, mora ɔ'be dē tī'bē bi mati mēdī atī'bē, akoliye kō'du kyēnyē 'be kazi wakila.”

²² Vīdī ako'jonnī kō'du iyannī henye, “Mo omba zi rē nī kofo? Ēdī nani wa ma mo iya henye, dō'bō dē tī'bē bi mati mo ēdī tī'bē?”

²³ Yēsu aya'ba dō mo iya henye, “Ēdiyē ta lebi, mora ma ta riyē. E 'ba damōku nenyē, mora manza dē 'ba damōku nenyē. ²⁴ Kō'du nenyē ra miya akoliye kō'du kyēnyē 'be aba. Ēzē anze dē koma aba mī ma, kō'du ēyī mēdī, akoliye mī kō'du kyēnyē 'be ila dē.”

²⁵ Zē ako'jonnī ha Yēsu iyannī henye, “Yī 'bēyī ēyī?” Yēsu aya'ba dō mo iya henye, “Ma ra te mati ma yada zi ye biyeto aba. ²⁶ Anī kō'du ēdī kyō ma tō'bō kiya zi yada henye o'de kō'du kyēnyē, mora vīdī mati utu ma ēdī tīnyō, ehe ma yada zi vīdī 'ba damōku nenyē nje wa mati mowo kazi mo.”

²⁷ Vīdī maako ayolo dē Yēsu ēdī ame'do zi zē kō'du 'Bu nī. ²⁸ Yēsu ī'bē nduwē

kiya mo aba henye, “Ēzē umbēē Wisi 'ba Vīdī ku riyē, akayole ēyī ra ma. Akayole kpa henye manza dē wa maako kō'do na bi da ma. Miya nje wa mati 'Bu ma ayandi zi ma. ²⁹ Mo mati utu ma ēdī ma aba. 'Duwī mo'do wa mati o'do mo na rakyenyi ehe mo ila ma dē.”

³⁰ Tapētī Yēsu iya nenyē, vīdī kayo omannī mī mo.

Kō'du tīnyō akinga yī na dangölō

³¹ Yēsu ayada zi vīdī mati ēdinnī koma aba mī nī henye, “Ēzē asesiye nduwē koro wa mati miya, e tīnyō vo lō'bō 'bama ra. ³² Akayole kō'du tīnyō, ehe kō'du tīnyō akinge na dangölō.”

³³ Zē aya'bannī dō mo iyannī henye, “Ze gisi 'ba Abarayama! Danza dē gba na vo kalima 'ba vīdī maako. Hala ato'bō kiya akinga ze na dangölō?”

³⁴ Yēsu aya'ba dō mo iya henye, “Ma yada tīnyō zi ye, vīdī ma o'do kō'du kyēnyē ēdī vo kalima 'ba kō'du kyēnyē. ³⁵ Vo kalime, alimannī dē ŋburu mī dakota, ēzē wisi aleše le 'duwī mī dakota. ³⁶ Ēzē Wisi ī'dī zi ye dangölō, tīnyō aba e na dangölō. ³⁷ Ma yolo ku, e tēmī dakota 'ba Abarayama, mora ombe zi ma kofo, ga kō'du, kō'du kise 'bama anza dē tīnyō mī di'di ye. ³⁸ Mēdī ame'do kō'du wa mati 'Bu ma ayada zi ma, te kaa mati ēdiyē ako'do wa mati 'bu wē ayandi zi ye.”

39 Vidi iyanni zi Yesu henye, "Abarayama ra 'bu ze!" Yesu aya'ba do mo iya henye, "Eze e gisi 'ba Abarayama, o'de wa mati Abarayama o'do. 40 Tapeti mo ombe zi ma kofo ta bi ko'du tinyo yada zi ye mati Wiri i'di zi ma. Abarayama o'do waako de kaa ma nani. 41 Mora edi ko'de te wa mati 'bu we o'do." Ze iyanni henye, "Asusu ze de zi kiya dedi kpa 'bu maako aba. Dedi nje 'bu aba kolö, mo ra Wiri."

42 Yesu iya zi ze henye, "Eze Wiri ra 'Bu we, owe ma, ga ko'du mayi kazi Wiri yaanya aba medii kinye. Mo ra utu ma. Mayi de na bi da ma. 43 Ko'du a'di ra ayole ko'du mati medii ame'do ko'du mo de? O'be de toro zi kowo ko'du mati medii akiya? 44 'Bu we ra Sati, ehe o'de te wa mati mo omba. Mo 'duwi vo wakofu ehe vo ndondo. Ko'du tinyo ako anza de ko'du mo. Mo ame'do ko'du ni, ehe ko'du biya mati mo iya ndondo ra. Anza de nje mo ra na vo ndondo, mora mo kpa 'bu 'ba vo ndonde biya. 45 Ga ko'du ma yada zi ye ko'du tinyo, e ombe de zi tedi koma aba mi ma. 46 Vidi maako temi ye ato'bo ma susu ga ko'du kyenyi ko'do? Eze ma yada ko'du tinyo, ko'du a'di ra ome de mi ma? 47 Vidi mati 'ba Wiri akoze mbili ni da ko'du kise 'bomo, mora ombe de zi kowo, ga ko'du anze de 'ba Wiri."

Yesu ehe Abarayama

48 Yude aya'banni zi Yesu henye, "Dedi ze tinyo aba zi kiya henye, yi vidi 'ba Samariya ra, ehe edi dakyiki aba mi yi?"

49 Yesu aya'ba do mo iya henye, "Manza de dakyiki aba mi ma. Moro 'Bu ma, ehe ombe de zi koro ma. 50 Momba wakoro de ga ko'du ma, mora vidi maako edi ani omba zi ma tedi na wakoro, ehe mo ra kpa 'ba vure ko'do. 51 Ma yada tinyo zi ye henye, eze orowe me'do 'bama du akoliye de."

52 Vidi iyanni henye, "Yaanya aba tinyo da yolo ku edi dakyiki aba. Abarayama oli ehe nebiye kpa. Hala o'bo kiya henye, vidi mati oro me'do 'beyi oli de? 53 Yi kyedre ta da 'bu ze Abarayama? Mo oli ehe nebiye kpa. Eyi ra asosu 'beyi yi?"

54 Yesu aya'ba do mo iya henye, "Eze moro ra ma, o'do waako de. 'Bu ma ra vidi ma oro ma. Iye henye mo Wiri 'be ra. 55 Gbi le tinyo ayole mo de, mora ma yolo mo. Eze miya ma yolo mo de, ma tedi na vo ndondo kpa kaa e biya. Mora ma yolo mo, ehe mo'do wa mati mo iya. 56 'Bu we Abarayama edi rakyenyi aba zi kongu kadra tayi 'bama, mo ongo ma ehe edi na rakyenyi."

57 Ze iyanni henye, "Anza kpa de koo 'butemuyi aba. Hala o'bo kongu Abarayama?"

58 Yesu aya'ba do mo iya henye, "Ma yada tinyo zi

ye, gba Abarayama anza dē, mēdī.”⁵⁹ Vīdī obannī yītō rīyē zi Yēsu kofo, mora mo oho rē nī ehe ila yēkēlu.

9

Yēsu ako'jo kora maako o'jo na komokōndu

¹ Mati Yēsu alasi na konda, mo ongō kora maako na komokōndu kyere mati o'jo. ² Vo lō'bōwē 'ba Yēsu ako'jonnī henye, “Raboni, kō'du a'di ra kora nenyē o'jo na komokōndu? Ēdī ga kō'du mo, mandere vo ko'jo mowe o'dōnnī kō'du kyēnyē?”

³ Yēsu aya'ba dō mo iya henye, “E e, anza here dē. Mora ga kō'du komokōndu 'bōmo, akonge Wīrī ako'do kō'du koro zi mo. ⁴ Ēzē ēdī kadra, do'de wa mati vīdī ma utu ma omba ma zi ko'do. Ēzē yōndō oko ku, vīdī maako o'bo dē zi lōo ko'do. ⁵ Mati mēdī mī damōku, ma bikanyi ra zi damōku.”

⁶ Tapētī Yēsu iya nenyē, mo o'bi oro dakaṅo. Mo o'do koro ehe ora komo kora ne. ⁷ Here mo iya henye, “I'bē akaka koro ne mī Kara Siliyōma.” Kora ne i'bē ehe akaka mī Siliyōma. Kō'du ya'ba aba, “Vīdī ma utu, akutu.” Mati mo akaka koro ne ku yaga mo o'bo bi kongō.

⁸ Vo halinō oka 'bōmowe, ehe vīdī mati ongōnnī mo ta bi lenze kyere ne, ako'jonnī kō'du henye, “Nenyē anza dē kora mati ēdī alima akaṅo ehe 'duwī alenze?”

⁹ Kya zē maakowe iyannī henye, mo ra gbī te kora vo lenze ne, agamowe iyannī henye, mo andele nje kaa mo. Mora mo ayada zi zē, “Ma kora nani ra.”¹⁰ Zē ako'jonnī hō mo henye, “Hala o'bo bi kongō?”¹¹ Mo aya'ba dō mo iya henye, “Vīdī maako ru mo Yēsu o'do koro ehe ora komo ma. Mo ayada zi ma ti'bē kaka mī Kara Siliyōma. Mati mo'do, mo'bo bi kongō.”¹² Zē ako'jonnī kō'du henye, “Mo ēdī kila yaanya aba?” Mo aya'ba dō mo iya henye, “Ma yolo dē.”

Farasiye ayōnzōnnī zi ki'ja a'di ra o'do rē nī

¹³⁻¹⁴ Ko'do mati Yēsu o'do koro ne ehe ako'jo kora ne, mī ko'do 'ba ralawo. Here vīdī obannī kora ne zi Farasiye. ¹⁵ Zē ako'jonnī hō mo hala mo o'bo zi bi kongō, ehe mo aya'ba henye, “Yēsu o'do koro ehe ora komo ma. Tapētī ma kaka, mo'bo bi kongō.”

¹⁶ Kya 'ba Farasi maakowe iyannī henye, “Kora nenyē Yēsu ayi dē kazi Wīrī. Ēzē mo o'do here, mo o'bo dē kowe kō'du kī'dī 'ba ko'do madōmoriyō.” Agamowe ako'jonnī henye, “Hala vīdī 'ba kō'du kyēnyē ato'bo ko'do kyīnē 'ba kō'du korowe?” Here Farasiye o'bo'nnī dē kō'du kida tēmī kutē nni, ¹⁷ zē ako'jonnī ha kora ne iyannī henye, “A'di ra iya, kō'du vīdī mati ako'jo komo yi ne?” Kora ne ayada

zi zè iya henye, “Mo nèbī ra.”

¹⁸ Mora vo dagbe 'ba Farasiye omanni dē henye, kyere kora ne ēdī na vo komoköndu. Zè utunni lītu zi vo ko'jo mowe, ¹⁹ ehe ako'jonnī hē zè henye, “Nenye wisi mati iye henye, o'jo na komoköndu? Hala mo ɔ'bo bi kongɔ yaanya aba?”

²⁰ Vo ko'jo 'ba kora ne aya'banni dɔ mo henye, “Da yɔlo ku tīnyö mo wisi 'beze ra, ehe da yɔlo ku o'jo mo na komoköndu. ²¹ Mora da yɔlo dē hala mo i'ja komo nī mandere ēyī ra i'dī komo zi mo. Ako'jowe hɔ mo! Mo övu ku kyedre zi me'do ga kö'du nī.” ²²⁻²³ Vo ko'jo 'ba kora nenye iyanni here, ga kö'du zè erenni Yude. Vo dagbe 'ba Yude idanni kö'du ku nzo henye, vidī maako manza dē wa maako aba zi kö'do zi vidī maako mati mo iya Yēsu ra Korisito ne.

²⁴ Vo dagbe ako'jonnī kora ne hulēhu iyanni henye, “I'dī wayeto zi Wiri! Da yɔlo ku Yēsu vo kö'du kyēnyē kö'do.”

²⁵ Kora ne aya'ba henye, “Ma yɔlo dē, ezē mo vo kö'du kyēnyē mandere anza dē. Biya ma yɔlo henye, ma kyere vo komoköndu, mora yaanya aba mo'bo bi kongɔ.”

²⁶ Zè ako'jonnī hɔ mo henye, “A'di ra mo o'do zi yī? Hala mo ako'jo komo yī?”

²⁷ Kora ne aya'ba dɔ mo iya henye, “Ma yada ku zi ye da kölö, ehe ombe dē zi kowo. Kö'du a'di ra

ombe zi ma yada zi ye löhu? Ombe kpa zi tayi na vo lö'bo 'bomowe?”

²⁸ Vo dagbe alidinnī kora ne, ehe iyanni henye, “Yi vo lö'bo 'bomo! Ze vo lö'bo 'ba Mosa. ²⁹ Tīnyö da yɔlo Wiri ame'do zi Mosa, mora du da yɔlo dē Yēsu ayi ta kila.”

³⁰ Kora ne aya'ba da me'do iya henye, “Kö'du koro a'di ra here! Mo ako'jo komo ma, ehe gba ayɔle dē mo ayi ta kila. ³¹ Da yɔlo ku henye, Wiri owo nje me'do 'ba vidī mati ɔwonnī ehe oronnī mo. Wiri owo me'do 'ba vo kö'du kyēnyē kö'de dē. ³² Ehe nenye ēdī dagba kadra mī vurē, vidī maako i'dī komo zi vidī maako o'jo na komoköndu. ³³ Yēsu ɔ'bo dē zi wa maako kö'do, nje ezē mo ayi kazi Wiri.”

³⁴ Vo dagbe ayadanni zi kora ne henye, “Yi na vo kö'du kyēnyē kö'do kyere mī kadra mati o'jo yī. Asösu 'bēyī ato'bo yandi ze wa maako aba?” Here zè iyanni henye, “ɔ'bo dekpe tayi hulēhu mī bi 'ba mötu 'beze kölö maako!”

Komoköndu zi Lawo Laka

³⁵ Mati Yēsu owo kö'du mati o'do rē nī ne, mo i'bē i'ja kora ne. Yēsu ako'jo hɔ mo iya henye, “Edī koma aba mī Wisi 'ba Vidī?”

³⁶ Mo aya'ba dɔ mo iya henye, “Kyedre, ezē ayada zi ma mo ēyī ra, ma ki'dī koma 'bama mī mo.” ³⁷ Yēsu aya'ba henye, “Ongɔ mo ku nzo, ehe yaanya aba mo ēdī me'do yī aba.” ³⁸ Kora ne iya henye,

"Yere, mi'di koma 'bama mi yi." Here mo amotu Yesu gbo. ³⁹ Yesu ayada zi mo, "Mayi mi damoku nenyè, zi vurè 'ba vidiyè ko'do. Ma kinye zi ki'di komo zi vo komokönduwè ehe zi ko'do vidì vo komoköndu biya mati ato'bo bi kongo."

⁴⁰ Mati Farasiye owonni Yesu iya nenyè, zè ako'jonni henye, "Ze vo komoköndu?"

⁴¹ Yesu aya'ba do mo iya henye, "Èzè ediyè na vo komoköndu, atanze dè mi kö'du kyenyè. Mora yaanya èzè aba iye zi bi kongo, akasesiye kö'du kyenyè nduwè."

10

Komo 'ba vo timèlè yako

¹ Yesu iya henye, "Ma yada tinyö zi ye, nje vo logo ehe vo wakolo ékyi ta da resi. Zè ödunni dè kpuru ta haresi zi jolo 'ba timèlè. ² Vidì mati ödu kpuru ta haresi, mo ra vo yako 'ba timèlè. ³ Mora vo ga haresi kongo ayèhu haresi zi vo yako timèlè, ehe timèlè ayolönni gu vo yako 'bènni. Mo ako'jo timèlè 'bèni ru zè aba, ehe alaga dagba zi zè yaga. ⁴ Mati mo ayasi timèlè 'bèni nee ku biya yaga, mo i'bè dagba da komo zè, ehe zè usunni go mo, ga kö'du zè ayolönni gu mo. ⁵ Timèlè usu ga vo leze maakowe dè. Zè ayolönni gu vo leze dè, ehe zè ahonni 'de." ⁶ Yesu ayada komo nenyè zi vidiyè, mora zè ayolönni dè a'di ra mo èdi ame'do kö'du mo.

Yesu vo timèlè yako laka ra

⁷ Here Yesu iya löhu, "Ma yada tinyö zi ye henye, ma haresi zi timèlè. ⁸ Vidì mati ayi dagba ta komo ma, vo logo ra mandere vo wakolo, ehe timèlè owo da ma kölö tëmi zè ne dè. ⁹ Ma haresi ra. Zè biya mati ayinni kpuru ta da ma, akayomo. Zè atayinni, ati'bènni, ehe aki'janni loma. ¹⁰ Vo logo ayi nje zi kolö, kofo, ehe yaña. Mayi zi vidì biya tédinni didi aba, ehe zi tédinni mo aba ndo.

¹¹ "Ma vo timèlè yako laka ra. Vo timèlè yako laka i'di didi ni kö'du timèlè 'bèni. ¹² Vo loko ko'do anzanni dè kaa vo timèlè yako mati timèlè na 'bomo. Èzè ongönni wöliwöli atayi, zè aho wènni ilanni timèlè. Here wöliwöli iri ehe apere timèlè nee. ¹³ Vo loko ko'do aho wènni 'de ga kö'du zè asösunni kö'du 'ba timèlè nee dè.

¹⁴ "Ma vo timèlè yako laka ra. Ma yolo timèlè ame, ehe zè ayolönni ma, ¹⁵ kpa kaa 'Bu ayolo ma, ma yolo 'Bu, ehe mi'di didi ma kö'du timèlè ama. ¹⁶ Mèdi timèlè maako èti anzanni dè tëmi jolo 'ba timèlè nenyè. Ma kika zè kpa ga bi kölö, ehe zè akowonni gu ma. Here atédinni göli kölö 'ba timèlè ehe vo yako kölö.

¹⁷ "Bu owo ma ga kö'du mi'di didi ma, here ma kiri hulèhu löhu. ¹⁸ Vidì maako oba didi ma dè kazi ma. Ma ra mi'di mi kö'du komba 'bama. Mèdi kyigo aba zi ki'di, ehe kyigo aba zi kiri

hulëhu löhu, kaa mati 'Bu ma i'di kö'du mo zi ma zi ko'do."

¹⁹ Mati zë owonnì me'do 'ba Yësu ne, Yude inye mìnì. ²⁰ Maakowe kyo tēmì zë iyannì henye, "Mo ëdì dakyikyì aba mìnì. Mo vo lökyì ra. Kö'du a'di zi mbili koze zi mo?" ²¹ Mora agamowe iyannì henye, "Hala vidì mati dakyikyì aba mìnì ato'bo kiya kö'du nenyee? Vidì maako anza dë kaa nenyè zi to'bo vo komokönduwë k'i'di zi bi kongo?"

Vidì ombannì Yësu dë

²² Mì tona nani, Yësu ëdì mìnì Yerusalemà kö'du karama 'ba yëkëlu. ²³ Kadra maako aba, mo ëdì alasi mìnì kapa 'ba yëkëlu sënjè 'ba Solomono ²⁴ ehe Yude ato'to rë nni toko ro mo. Zë iyannì henye, "Hala na konda omba tì'bè ze sesi kö'du sösu aba? Èzè yì Korisitò ra, ayada zi ze huwë."

²⁵ Yësu aya'ba do mo iya henye, "Ma yada zi ye, ehe ombe dë zi koma kö'du 'bama. Wa mati mo'do kalakonda 'ba 'Bu ma aba, ayada ëyì ra ma. ²⁶ Mora kyere anze dë timëlè ama, ome kö'du 'bama dë. ²⁷ Timëlè ama owonnì gu ma, ehe ma yolo zë. Zë usunnì ga ma. ²⁸ Mì'di didì ma nburu zi zë, here kazi zë ölunnì. Vidì maako akoba zë dë yaga ta kala ma. ²⁹ 'Bu ma i'di zë zi ma, ehe mo kyedre ta da agamowe biya. Vidì maako o'bo dë zë koba ta kala mo ³⁰ Ma kölö 'Bu aba."

³¹ Kpa löhu vo dagbe 'ba Yude obannì yitò kö'du zi Yësu kofo. ³² Mora mo iya henye, "Ma yada wa laka kyo zi ye mati 'Bu ma utu ma zi ko'do. Ma vala ra ombe ma ku'du go mo yitò aba?"

³³ Zë aya'bannì do mo iyannì henye, "Danza dë yì ku'du yitò aba ga kö'du wa laka mati o'do. Dëdì yì ku'du yitò aba ga kö'du alidi Wirì. Yì öngbö vidì ra, ehe kinye ëdì akiya zi tedi na Wirì."

³⁴ Yësu aya'ba do mo iya henye, "Mì wayöru 'be, Wirì iya dë henye, 'E wirì mbiya ra?' ³⁵ O'be dë he wasa wayöru aba, mati mìnì mo Wirì ame'do zi vidì naniye ehe ako'jo zë wirì. ³⁶ Here kö'du a'di asusuwë ma lidi Wirì ga kö'du miya henye ma Wisi 'ba Wirì? Tapeti mo biya, ëdì 'Bu ra ako'jo ma kö'du loo nenyè. Mo ra kpa vidì mati utu ma mìnì damöku. ³⁷ Èzè manza dë ako'do wa mati 'Bu ma omba ma zi ko'do, neene ome dë mìnì ma. ³⁸ Mora ëzè mo'do wa mati 'Bu ma o'do, akome ga kö'du nani, gbì le ëzè anze dë koma aba mìnì ma. Neene akayole tinyö henye, 'Bu ëdì kölö ma aba, ehe ma kölö 'Bu aba."

³⁹ Löhu zë ombannì zi Yësu kirì. Yësu anza dë hu kyigo 'bèzè. I'bè yaga ta kala zë. ⁴⁰ Mo umu kyeti Ranga Yeredene bi mati Yowani ëdì kyere bapatisi k'i'di. Mati Yësu ëdì ani, ⁴¹ vidì kayo ayinnì zi mo. Zë ëdinnì akiya henye, "Yowani o'do kyinë 'ba kö'du koro

maakowe dē, mora kō'du biya mati mo iya kō'du 'ba Yēsu ēdī tīnyō." ⁴² Vidī kayo naniye i'dī koma 'bēnnī kpa mī Yēsu.

11

Koli 'ba Lazara

¹ Korā maako ru mo Lazara alēpi na koo mī gawo 'ba Beteniya. Mo ēdī ēmī aba riyō, Mariya ehe Marita.

² Nenyē kpa te Mariya mati yaa ope yēningutru da Yere ehe akyitō burutu mo yēvu 'bēnī aba. ³ Ēmīyē utunnī kō'du kise zi Yēsu ehe ayadannī zi mo aboka laka 'bomo Lazara ēdī na rakoo.

⁴ Mati Yēsu owo kō'du nenyē iya henye, "Koo 'bomo ne ndundu mo anza dē koli, mora ēdī zi kika wayeto zi Wiri ehe Wisi omo."

⁵ Yēsu owo Marita, ēmī mo ehe Lazara. ⁶ Here mati mo owo mo ēdī na koo alima bi mati mo ēdī 'domo kō'do riyō aba lōhu. ⁷ Neene mo iya zi vo lō'bō 'bēniyē henye, "Yaanya aba dī'bēē hulēhu Yudiya."

⁸ Zē iyannī henye, "Raboni, vidī naniye ombannī zi ku'du yī yitō aba brua! Kō'du a'di omba zi tī'bē hulēhu?"

⁹ Yēsu aya'ba henye, "Kadra anza dē 'butē domoriyō mī kō'do kōlō? Ēzē alasi mī kadra, bikanyi 'bēyī atēdī kazi kadra ehe otra ndī yī dē. ¹⁰ Mora ēzē alasi yōndō aba, akotra ndī yē ga kō'du anza dē bikanyi maako aba." ¹¹ Neene mo ayada zi zē henye, "Aboka ze

Lazara ēdī ako'do, ehe mēdī tī'bē ani zi mo liro."

¹² Zē aya'bannī henye, "Yere ēzē mo ēdī ako'do, mo atēnyī na laka."

¹³ Yēsu ēdī ame'do tīnyō kō'du koli 'ba Lazara, mora vo lō'bōwē asōsu 'bēnnī mo ēdī nje ame'do kō'du 'ba ko'do. ¹⁴ Here Yēsu ayada zi zē huwē, "Lazara oli ku. ¹⁵ Ma rakyenyi aba manza dē ani, ga kō'du yaanya aba atēdiyē dōnō aba zi kī'dī koma 'be mī ma. Dī'bēē zi mo."

¹⁶ Toma mati ru rēzē 'bomo ēdī "Loṇa" iya zi vo lō'bō agamowe henye, "Ayiye dī'bēē, here da tō'bō koli mo aba."

Yēsu injē Lazara na didī

¹⁷ Mati Yēsu oko Beteniya, mo i'ja Lazara ēdī ku nzo mī dawogo kō'do sowo aba.

¹⁸ Beteniya ēdī tisiwa aba ta da wiri wota ta Yerusalema, ¹⁹ ehe Yuda kayo ayinnī ta gawo kyedre zi da Marita ehe Mariya lēlu ga kō'du ōndu zē oli ku.

²⁰ Mati Marita owo henye Yēsu oko ku, mo i'bē yaga zi dō mo kutrē, mora Mariya alima 'bēnī loko. ²¹ Marita iya zi Yēsu henye, "Yere, ēzē yī ēdī kinye, ōndu ma oli dē. ²² Gbī le yaanya aba ne ma yolo ku henye Wiri ako'do wa mati ako'jo."

²³ Yēsu ayada zi mo iya henye, "Ōndu yī akadidī lōhu." ²⁴ Marita aya'ba dō mo iya henye, "Ma yolo ku mo atēnyī na didī mī ndundu kō'do aba, ēzē biya yōku ēnyī ku." ²⁵ Yēsu iya

zi Marita henye, “Ma ra vidi mati edi yoku kinje zi didi. Vidi biya mati omani mi ma akadidinni, ezē olinni le. ²⁶ Ehe vidi biya mati alimanni ga kō'du 'ba koma mi ma tinyō akolinni dē. Oma nenyē ku?”

²⁷ Mo alēzē iya henye, “ƆƆ Yere, moma yi Korisito ra, Wisi 'ba Wiri. Yi ra vidi mati da sōsu kō'du mo atayi mi damōku ne.”

Yēsu udu

²⁸ Tapēti Marita iya nenyē, mo i'bē liwo iya zi emi ni Mariya, “Raboni edi kinye, ehe mo omba zi yi kongō.” ²⁹ Kandi mati Mariya owo nenyē, mo enyi riyē i'bē yaga zi Yēsu. ³⁰ Mo gba yaga ta ra gawo bi mati Marita i'bē dō mo kutrē. ³¹ Vidi kayo ayinni zi da Mariya lēlu, ehe mati kandi zē ongōnni mo ila loko, asōsunnī mo edi ti'bē dawogo zi kudu. Here zē alō'bōnni gbō ga ndi mo.

³² Mariya i'bē bi mati Yēsu 'dōmo. Kandi mati mo ongō mo, alomvō burutu mo iya henye, “Yere, edi kyere kinye, ondu ma oli dē.”

³³ Mati Yēsu ongō Mariya ehe vidi mati mo aba edinni akudu, mo kō'du sōsu aba ³⁴ Ako'jo henye, “Kila i'di yē ida rō mo?” Zē aya'banni henye, “Yere, ayi ongō te.”

³⁵ Yēsu ayeto kudu. ³⁶ Vidi iyanni henye, “Ongō te hala mo ƆƆ Lazara.” ³⁷ Kya zē maakowe iyanni henye, “Mo ayēhu komo 'ba vo komokōndu. Kō'du a'di mo

atō'bō dē sesi Lazara kazi koli?”

Yēsu injē Lazara tēmi koli

³⁸ Yēsu zō kō'du sōsu kyedre aba. Here mo i'bē dawogo mati na wōru yitō alulu nbiri hō mo. ³⁹ Neene mo ayada zi vidiyē yitō ne lulu 'de yaga ta hō mo. Mora Marita iya henye, “Yere, ayōlo henye, Lazara oli gō mo o'do ku sowō, ehe kēzi mo atēdi ku na kyenyē.”

⁴⁰ Yēsu aya'ba dō mo henye, “Gba ma yada dē zi yi henye, ezē edi koma aba, akongō bikanyi kyedre 'ba Wiri?” ⁴¹ Tapēti alulu yitō ne ku dakapa, Yēsu ongō bi riyē zi komoriyē ehe amōtu henye, “Bu, mo'dō owō'di zi yi ga kō'du aya'ba da mōtu 'bama. ⁴² Ma yōlo ku 'duwi edi da mōtu 'bama ya'ba. Mora miya nenyē, here zi vidi kinye nee koma yi ra utu ma.” ⁴³ Mati Yēsu inde mōtu ku, mo ako'jo wa gu kyembe aba henye, “Lazara, ayi yaga!” ⁴⁴ Kora mati oli ne ayi gbō yaga. Kala mowe ehe ndi mowe olo mi bōngō 'ba wakusu, ehe bōngō ayōfu komo mo. Yēsu ayada zi vidiyē henye, “Inge mo, ile mo mi'bē.”

Yere 'ba zi kofo Yēsu

(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lk 22:1-2)

⁴⁵ Vidi kayo mati ayinni zi Mariya, ongōnni wa mati Yēsu o'dō, zē i'dinni koma 'bēnni mi mo. ⁴⁶ Maakowe i'bēnni zi Farasiye ehe ayadanni wa mati Yēsu o'dō. ⁴⁷ Here kyedree 'ba

vo karase ehe Farasiye atoto rē nni bi kōlō iyanni henye, “A'di ra da ko'de? Kora nenyē ēdī kyinē 'ba kō'du koro ko'do kyō. 48 Ēzē da dōre mo dē yaanya aba, vidi biya aki'dinni koma 'benni mī mo. Neene vidi 'ba Roma atayinni ehe akayananni yēkēlu dakanjo 'beze aba.”

49 Ma kōlō maako tēmi zē ru mo Kayafa, mo ra kyedre 'ba vo karase mī kōo nani. Mo ame'do riyē iya henye, “E vidi nee, anze dē kō'du yolo aba. 50 Ayole dē henye, ēdī na laka zi vidi kōlō koli kō'du vidiyē, kazi dakanjo ra yaṅa biya?” 51 Kayafa iya nenyē dē na bi dē nī. Kaa kyedre 'ba vo karase mī kōo nani, mo ēdī kumē henye, Yēsu ra akoli kō'du 'ba dakanjo. 52 Yēsu oli dē nje kō'du dakanjo 'ba Yude. Mo akoli zi kika vidi biya 'ba Wiri mati apere rē nni ne zi droko bi kōlō.

53 Here mī ko'do nani dagba ani, vidi ayetonni mala ko'do zi Yēsu ki'di zi koli. 54 Ga kō'du mala ro mo nenyē, Yēsu adoro lasi toko mī vidi kayo na dangōlō. Mo i'bē mī gawo 'ba Efaremo, mati kara dakapa lipi, ehe mo alima ani vo lō'bō 'beniyē eti.

55 Ēdī ku kara zi karama kadra 'ba laga 'ba koli. Vidi kayo 'ba Yude mati alimanni yaga tēmi dakanjo, ayinni mī Yerusalema zi rē nni kō'jo ṅbala ga kō'du 'ba karama. 56 Zē omani bi toko kō'du Yēsu. Neene mati zē ēdinni mī yēkēlu, zē ako'jonnī oka ma kōlō

maako henye, “Asōsu 'bēyi mo atayi dē kinye mī karama 'ba laga 'ba koli?” 57 Kyedre 'ba vo karase ehe Farasiye ayadanni zi vidiyē zi zē yolo, ēzē vidi maako tēmi zē ongo Yēsu ku. Nenyē ēdī hala zē asōsunni zi mo kiri.

12

Alōmu Yēsu mī Beteniya (Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

1 Ko'do modaka ta komo karama 'ba laga 'ba koli Yēsu i'bē hulēhu zi Beteniya, bi mati Lazara alima 'domo, mati mo injē mo tēmi koli. 2 Zē o'donni wakonyo zi mo ani. Marita ra ako'jo. Lazara kōlō tēmi vidi mati ēdinni alima ani da tara-biza Yēsu aba. 3 Mariya oba maranji yēningutru ogo kōhi kyedre aba ehe ope burutu Yēsu. Mo akyito zē zi teli yēvu 'bēni aba, ehe tato ndili 'ba yēningutru ne, oso mī loko ne. 4 Vo lō'bō maako ru mo Yudasī Sikereto ēdī ani, mati mo ra omba ti'bē zi Yēsu susu. Mo ako'jo henye, 5 “Kō'du a'di yēningutru nenyē ogo dē yaga kōhi ṅbiriri lami-wota aba ehe kōhi mo ki'di zi vo leriye?” 6 Yudasī tinyō asōsu kō'du vo leriye dē. Mo ako'jo kō'du ne ga kō'du mo injē anboro 'ba kōhi ehe mī kadra maako aba akalogo zi nī.

7 Yēsu aya'ba do mo iya henye, “Ile mo kutu nī aba. Mo ma sesi wa mati mo ēdī mo aba kō'du kadra 'ba ma kusu. 8 Atēdiyē 'duwi vo

leriye ëti, mora atanze dë 'duwî ma aba."

Yere zi Lazara kofu

⁹ Vidî kayo ayinnî mati zë owonnî henye Yësu ëdî ani. Zë ombannî kpa zi Lazara kongɔ ga kö'du Yësu injë mo tëmî koli. ¹⁰ Here kyedree 'ba vo karase o'donnî yere kpa zi Lazara kofu. ¹¹ Mo ra i'dî vidî kayo zi dë nni koto kazi zë ehe kî'dî koma 'bënnî mi Yësu.

Yësu ödu mi Yerusalema
(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11;
Lk 19:28-40)

¹² Kö'do ma vere aba vidî kayo ëdinnî mi Yerusalema kö'du 'ba karama. Mati zë owonnî henye Yësu ëdî tayi kö'du 'ba karama, ¹³ zë obannî mbili 'ba mbirö ehe i'bënnî yaga zi mo mëtë. Zë agbögbö hë nni henye, "Wayeto zi Wirî! Wirî mi'dî ya'da zi vidî mati ayi mi ru 'ba Yere! Wirî mi'dî ya'da zi Yere 'ba Yiserele!"

¹⁴ Yësu i'ja makakya aho do mo kaa wayöru iya, ¹⁵ "Vidî 'ba Ziyɔɔ, ere dë! Yere 'be ëdî tayi yaanya aba mo ëdî ataho da makakya."

¹⁶ Mi dagba mo vo lö'bö 'ba Yësu ayɔlonni dë. Mora tapëti mo irî wayeto kazi Wirî ku, zë asösunnî henye, wayöru iya nenyë kö'du mo ehe zë o'donnî nenyë kö'do mo.

¹⁷⁻¹⁸ Vidî kayo ayinnî zi Yësu ga kö'du zë ongönnî mo Lazara ko'jo yaga tëmî dawogo. Zë asesinnî nduwë me'do kö'du mo ehe kö'du koro nenyë. Zë ayinnî zi Yësu ga kö'du zë ongönnî

kö'du kyinë wakoro mati mo o'do. ¹⁹ Mora Farasiye iyannî zi oka ma kölö henye, "Waako anza dë da tɔ'bo kö'do! Vidî biya mi damöku ne ëdinnî kusu ga Yësu."

Girigî maakowe ombannî zi Yësu kongɔ

²⁰ Vidî 'ba Girigî maakowe i'bënnî Yerusalema zi mötu mi kadra 'ba karama aba. ²¹ Pilipo ta Beteseyida mi Galilaya ëdî kpa ani. Here zë i'bënnî zi mo iyannî henye, "Kyedre, domba ze zi Yësu kongɔ."

²² Pilipo ayada zi Anderiya. Zë riyö ne i'bënnî zi Yësu ayadannî zi mo. ²³ Yësu iya henye, "Kadra yaanya aba ɔko ku kö'du Wisi 'ba Vidî zi kirî kyedre wayeto. ²⁴ Ma yada tinyö zi ye, i'jö 'ba nyenyo mati alëpî dakaɔo atanza dë kyɔ ta da i'jö ma kölö nje ezë oli. Mora ezë oli, ako'jo nyenyo kyɔ. ²⁵ Ezë ɔwo didi yi, akayölu. Ezë ila kö'du 'ba damöku nenyë, aki'di didi ma nburu zi yi. ²⁶ Ezë alitu zi ma, ati'bë ma aba. Vo litu 'bame atëdinnî ma aba bi mati ma 'domo. Ezë alitu zi ma, 'Bu ma akoro yi."

Yësu ame'do kö'du koli 'bëni

²⁷ "Yaanya aba ma mi riti kyedre, ma yolo dë a'di ra ma kiya. Mora ma ko'jo 'Bu dë zi sesi ma tëmî kadra 'ba riti nenyë. Tinyö mayi mi damöku kö'du kadra 'ba riti nenyë. ²⁸ Here 'Bu, ika wayeto zi ru yi." Gu ayi ta komoriyë iya henye, "Mika

wayeto ku nzo zi ma, ehe ma ko'do löhu."

²⁹ Mati vidi kayo nee owonni gu ne, kya ze maakowe asösu 'benni piwora. Agamowe asösu 'benni malayika ra ame'do zi Yesu.

³⁰ Here Yesu ayada zi vidi kayo nee, "Gu nani ame'do zi konyiye, anza de ma. ³¹ Vidi 'ba damöku nenyeye yaanya aba o'do vure 'bezé ku, ehe yere 'ba damöku nenyeye u'du ku nzo yaga. ³² Ezé umbé ma ku riyé ta dakanjo, ma ko'do vidi biya komba zi tayi zi ma." ³³ Yesu edí ame'do kö'du geri ma aki'di ni zi kofo.

³⁴ Vidi kayo nee iyanni zi Yesu heneye, "Wayöruwé 'ba kö'du ki'di ayandi heneye, Korisitö ne akalima nburu. Hala o'bo kiya heneye Wisi 'ba Vidi akinjé riyé zi koli? Eyi ra nenyeye Wisi 'ba Vidi?"

³⁵ Yesu aya'ba do mo iya heneye, "Bikanyi atediyé abanje tisiwa. Alasiye mi bikanyi ezé ato'be here kazi biköndu akakowe. Kora mati mo alasi mi biköndu, mo ayolo de nedí ti'bé kila. ³⁶ Ome mi bikanyi mati ediyé aba, here atayiye na gisi 'ba bikanyi."

Vidi ombanni de zi tedi koma aba mi Yesu

Tapeti Yesu iya kö'du nenyee, mo ila bi nani i'bé mi bi 'ba rakoho. ³⁷ Mo o'do kyiné 'ba kö'du koro kyö mi kuté vidi kayo, mora ze gba zo ombanni de zi tedi koma aba mi mo. ³⁸ Nenyeye o'do re ni zi wa mati nebí Yisaya

iya atayi tinyö, "Yere, eyi ra oma mi kö'du kise 'beze? Ehe eyi ra ongo kyigo kyedre 'beyi?" ³⁹ Vidi o'banni de zi tedi koma aba mi Yesu, ga kö'du Yisaya iya kpa heneye,

⁴⁰ "Wiri isi komo ze here kazi o'banni bi kongö, ehe o'do di'di ze na kyigo here ze o'banni de yolo. Mo o'do nenyeye here kazi ze a'banni zi mo ehe kö'jo ze."

⁴¹ Yisaya iya nenyeye, ga kö'du mo ongo bikanyi kyedre 'ba Yesu ame'do kö'du mo.

⁴² Here vo dagba kayo 'ba Yude kayo i'dinni koma 'benni mi Yesu, mora ze ayadanni de zi vidi maako, ga kö'du Farasiye i'dinni kö'du ku nzo zi vidiyé anza de zi wa maako kö'do zi vidi maako mati edí koma aba mi Yesu. ⁴³ Vo dagbe ombanni wayeto kazi agamowe ndra ta da mati ze ombanni wayeto kazi Wiri.

Yesu ayi zi damöku yomo

⁴⁴ Mi gu kyembe aba Yesu iya heneye, "Vidi mati edí koma aba mi ma, edí kpa koma aba mi vidi mati utu ma. ⁴⁵ Ehe vidi mati ongo ma, ongo vidi mati utu ma ne ku. ⁴⁶ Ma bikanyi mati ayi mi damöku. Vidi mati edí koma aba mi ma, alima de mi biköndu. ⁴⁷ Ma ra de vidi mati ako'do vure kyenyé 'ba vidi naniye mati ombanni de zi koro kö'du yandi 'bama. Mayi zi yomo vidi 'ba damöku nenyeye, anza de

vo ko'do vurë kyënyë 'bëzë.
 48 Mora vidi mati omba
 ma dë ehe wayandi 'bama,
 ako'do vurë kyënyë ro mo
 mi ndundu 'ba ko'do aba, mi
 wa mati miya. 49 Manza dë
 me'do ga kö'du 'bama. Miya
 nje wa mati 'Bu mati utu ma
 ayada zi ma kiya. 50 Ma yolo
 ku kö'du ki'di omo akika
 didi ma nburu. Nenyë edi
 hala ma yada zi ye te wa
 mati 'Bu ayada zi ma."

13

*Yësu akaka burutu 'ba vo
 lö'bö 'bëniyë*

1 Gba ta komo karama
 'ba laga 'ba koli, Yësu ayolo
 henye kadra ne oko ku kö'du
 ni zi kila damöku nenyë ehe
 zi ta'ba zi 'Bu. 'Duwi mo owo
 vo lö'bö 'bëniyë mi damöku
 nenyë, ehe mo owo zë le mi
 ndundu.

2 Gba kazi biyeto 'ba
 wakonyo 'ba hutaga, Satani
 o'do Yudasi, wisi 'ba Simona
 Sikereto, omba zi Yësu susu.
 3 Yësu ayolo nayi kazi Wiri
 ehe na ti'bë hulëhu zi Wiri.
 Mo ayolo kpa henye, 'Bu i'di
 kyigo ku biya zi ni. 4 Here
 kadra 'ba wakonyo aba Yësu
 ënyi riyë, mo oto bongö
 'ba rë ni ma ta yaga, ehe
 olo bongorатели toko bi kö'di
 kida 'ba gë ni. 5 Mo i'di
 wini mi siko kyedre. Here
 mo ayeto burutu vo lö'bö
 'bëniyë kaka ehe kyitru zë
 bongorатели mati mo usu ne
 aba. 6 Mora mati mo ayi zi
 Simona Petero, ako'jo henye,
 "Yere, edi ti'bë zi burutu ma
 kaka?"

7 Yësu aya'ba iya henye,
 "Tinyö ayolo wa mati mēdi
 ko'do ne dë, mora yaa
 akayolo." 8 Petero aya'ba
 henye, "Akaka burutu ma
 dë!" Yësu ayada zi mo
 henye, "Ezë ma kaka yi dë,
 tinyö anza dë 'bama."

9 Simona Petero aya'ba do
 mo iya henye, "Yere, akaka
 dë nje burutu ma, akaka
 kala ma da ma aba!" 10 Yësu
 aya'ba henye, "Vidi mati
 akaka rë nni ku ehe edinni
 ku biya nbala omba nje zi
 burutu zë ra kaka. Ehe e vo
 lö'bö 'bame, ediyë nbala nje
 vidi kölo temi yë." 11 Yësu
 ayolo eyi ra akasusu ni.
 Kö'du nere ra mo iya henye,
 nje zi ma kölo temi yë.

12 Tapëti Yësu akaka bu-
 rutu vo lö'bö 'bëniyë ehe
 usu bongö 'bëni ma ta yaga
 ne hulëhu, mo alima akaño
 löhu. Here mo iya henye,
 "Ayole wa mati mo'do zi
 ye ne ku? 13 Ako'jowe ma
 Raboni 'be ehe Yere, ehe
 akiye here, ga kö'du nani eyi
 ra ma. 14 Ezë Yere 'be ehe
 vo komoyandi akaka burutu
 wë, o'de kpa te here zi oka
 ma kölo maako. 15 Ma yada
 go mo ku, ehe o'de zi oka
 ma kölo maako te wa mati
 mo'do zi ye. 16 Ma yada tinyö
 zi ye henye, vo lituwë an-
 zanni dë kyedre ta da vo dë
 nni, ehe vo litu kike anzanni
 dë kyedre ta da vidi mati utu
 zë ne. 17 Ayole wa nenyee
 ku. Wiri aki'di ya'da zi ye,
 ezë o'de zë."

18 "Manza dë ame'do kö'du
 wë biya. Ma yolo zë mati
 ma jeli ne ku. Mora wa mati

wayöru iya, atayi tinyö. Mo iya henye, 'Kora mati onyo wa ma aba ne, opi rë nī ku na vo wehe ra ma.'¹⁹ Mēdi yada nenye zi ye biya gba kazi rë nī ko'do, here ēzē o'do rë nī ku, akome ēyī ra ma.²⁰ Ma yada tinyö zi ye, vidī mati irī vo litu 'bame kalakyedre aba, irī ma kpa kalakyedre aba, ehe vidī mati irī ma kalakyedre aba, irī ne vidī mati utu ma."

Yēsu ayada wa ma ako'do rë nī zi nī

(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Lk 22:21-23)

²¹ Tapētī Yēsu iya kö'du nenyee, mo riti kyedre aba ehe ayada zi vo lö'bö 'bēniyē henye, "Ma yada tinyö zi ye henye, vidī ma kölō tēmī yē akasusu ma."

²² Dē zē wiriwiri kö'du wa mati mo iya ne. Zē nje bi kongō aba da oka ma kölō.

²³ Yēsu owo vo lö'bö mati ēdi alima kara zi nī bi 'ba wakonyo, ²⁴ ehe Simona Petero o'do kala nī zi vo lö'bö nenyee zi ki'ja ma vala ra Yēsu ame'do kö'du mo.

²⁵ Here vo lö'bö ne idē rë nī zi Yēsu ehe ako'jo henye, "Yere, ma vala ra tēmī ze ēdi ame'do kö'du mo?"

²⁶ Yēsu aya'ba iya henye, "Ma kusu nzoyi mangolō'bo nenyee mī gbenje ehe kī'dī zi vidī mati mēdi ame'do kö'du mo." Here Yēsu usu mangolō'bo gbo ehe i'dī zi Yudasi, wisi 'ba Simona Sikereeto. ²⁷ Kandi Satani ayaña da Yudasi. Yēsu iya henye, "Yudasi, i'bē kandi o'do wa mati zi yī ko'do." ²⁸ Vidī maako bi 'ba wakonyo ne

ayolō kö'du mati Yēsu iya ne dē. ²⁹ Mora ga kö'du Yudasi ra na vo kōhi sesi, kya zē maakowe asōsunnī henye Yēsu ayada zi mo zi kogo wa mati zē ombannī kö'du karama. Agamowe asōsunnī henye Yēsu ayada zi mo zi kōhi kī'dī zi vo leri.

³⁰ Yudasi oba nzoyi mangolō'bo, i'bē yaga. Ēdi ku nzo yondo.

Kö'du kī'dī kyiyī

³¹ Tapētī Yudasi i'bē ku Yēsu iya henye, "Yaanya aba Wisi 'ba Vidī akī'dī wayeto, ehe mo akika wayeto zi Wiri. ³² Here tapētī Wiri akiri wayeto ku ga kö'du mo, Wiri akī'dī wayeto zi mo, ehe Wiri ako'do kandi. ³³ Gisi ame, ma tēdiyē aba nje tisiwa aba na konda. Here akome ma, mora aki'je ma dē. Ma yada zi ye kpa kaa ma yada zi Yude. 'O'be dē ti'bē bi mati mēdi ati'bē." ³⁴ Mora mēdi kö'du kī'dī kyiyī kī'dī zi ye: owe oka ma kölō maako, kpa te kaa mati mowo e. ³⁵ Ēzē owe oka maakowe mī gēri nenyee, vidī biya akayolōnnī e vo lö'bö 'bama ra."

Lömu 'ba Petero

(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lk 22:31-34)

³⁶ Simona Petero ako'jo henye, "Yere, ēdi ti'bē kila?" Yēsu aya'ba henye, "O'bo dē ti'bē ma aba yaanya aba, mora yaa dagba ani ati'bē."

³⁷ Petero ako'jo henye, "Yere, kö'du a'di mō'bo dē ti'bē yī aba yaanya aba? Ma koli kö'du yī!" ³⁸ Yēsu ako'jo

henye, “Tɪnyö akoli kö'du ma? Ma yada zi yɪ tɪnyö, gba kazi zanga yëru yapa, akiya da wota henye ayɔlo ma dë.”

14

Yësu gëri ra zi 'Bu

¹ Yësu iya zi vo lö'bö 'bëniyë henye, “Asösuwë kö'du dë. Èdiyë koma aba mi Wiri. Ome kpa mi ma. ² Loko kayo ëdi mi liɲɔ 'ba 'Bu ma. Ma yada nenyë dë zi ye, ëzë anza dë tɪnyö. Mëdi ti'bë ani zi bi ko'jo biya zi ye na kölö kölö. ³ Tapëti mo'do nenyë ku, ma ta'ba hulëhu kobe ma aba. Here da tedi ze ga bi kölö. ⁴ Ayole gëri mati mëdi ati'bë zi mo ne ku.”

⁵ Toma iya henye, “Yere, da yɔlo dë ëdi ati'bë kila! Hala da to'bo yɔlo gëri ne?”

⁶ Yësu aya'ba henye, “Ma gëri, tɪnyö, ehe didi! Kazi ma, vidi maako o'bo dë ti'bë zi 'Bu. ⁷ Èzë tɪnyö ayole ma, akayole 'Bu. Mora tëmï ndenyë dagba ani, ayole mo ku, ehe onge mo ku.”

⁸ Pilipo iya henye, “Yere, ayada zi ze 'Bu ne, nani biya wa mati domba.” ⁹ Yësu aya'ba henye, “Pilipo, mëdi yi aba kadra konda aba ayɔlo dë ma ëyi? Èzë ongo ma, ongo 'Bu ku. Hala ato'bo ha ma ko'jo zi yada 'Bu zi ye? ¹⁰ Oma dë henye, ma kölö 'Bu aba ehe 'Bu kölö ma aba? Wa mati miya, miya dë kö'du ma. 'Bu mati alima mi ma, ra o'do wa nenyë. ¹¹ Ome mi ma

ëzë miya henye, 'Bu kölö ma aba ehe ma kölö 'Bu aba. Mandere ome mi ma kpa nje ga wa mati mëdi ako'do. ¹² Ma yada tɪnyö zi ye henye ëzë ëdiyë koma aba mi ma, ako'de kpa te wa mati mëdi ako'do. Ako'de wa kyedre maakowe ndra, ga kö'du mëdi ku ti'bë hulëhu zi 'Bu. ¹³ Ako'jowe ha ma, ehe ma ko'do wa mati ako'jowe kö'du mo. Gëri nenyë aba, Wisi akika wayeto zi 'Bu. ¹⁴ Ma ko'do wa mati ako'jowe ha ma zi ko'do mi ru ma.”

Alömu zi kutu Lawo Laka

¹⁵ Yësu iya zi vo lö'bö 'bëniyë henye, “Èzë owe ma, ako'de kaa mi'di kö'du mo. ¹⁶ Here ma kako'jo ha 'Bu zi kutu zi ye Lawo Laka mo akakonyiye ehe 'duwi atëdiyë aba. ¹⁷ Lawo Laka akayada zi ye wa mati tɪnyö. Vidi 'ba damöku nenyë o'bönni dë kiri Lawo, ga kö'du zë ongönni dë mandere yɔlo mo. Mora ayole Lawo ku, ga kö'du mo ëdiyë aba ehe akasesi lima nduwë mi yë. ¹⁸ Ma kile dë kaa wala. Ma tayi hulëhu zi ye. ¹⁹ Tisiwa aba vidi mi damöku nenyë o'bönni dekpe zi ma kongɔ, mora akonge ma. Ehe ga kö'du ma lima, akalime. ²⁰ Here akayole ma kölö 'Bu aba. Akayole, e kölö ma aba, ehe ma kölö ëti. ²¹ Èzë owe ma, ako'de wa mati miya, ehe 'Bu atowo e. Ma kato'wo e kpa ehe yada zi ye ma kaa a'di.”

²² Yudasi ma agamo anza dë Yudasi Sikereto, ame'do

riyë ako'jo kö'du henye, "Yere, mi me'do 'bëyi ne a'di akayada zi ze yi kaa a'di, mora ayada dë zi vidī 'ba damöku nenyey?" ²³ Yësu aya'ba henye, "Ëzë vidī maako ɔwɔ ma, zë akoronni ma. Here 'Bu ma akatɔwɔ zë, da katayi zi zë ehe lima mi zë. ²⁴ Mora vidī mati ɔwɔ ma dë, oro ma dë. Wa mati owowe miya tinyö ayi dë kazi ma, mora kazi 'Bu mati utu ma."

²⁵ "Ma yada kö'du nenyee zi ye, mati ma gba ëti. ²⁶ Mora Lawo Laka atayi akakɔnyiyey. Lawo Laka mati 'Bu ma akutu mi ru ma, akayandi wa biya zi ye ehe ako'de zi sösü wa biya mati ma yada zi ye."

²⁷ "Mi'di rakyëyi zi ye, kyinë 'ba rakyëyi mati nje ma tɔ'bo ki'di. Anza dë kaa rakyëyi mati damöku nenyey aki'di. Here asösuwë dë mandere tere. ²⁸ Owowe ma ku nzo kiya henye, mëdi ati'bë ehe ma tayi kpa hulëhu zi ye. Ëzë tinyö ɔwe ma, ëdiyë rakyenyi aba mëdi ku ti'bë hulëhu zi 'Bu, ga kö'du mo ëdi kyedre ta da ma. ²⁹ Mëdi yada zi ye nenyey gba kazi ma ti'bë, here ëzë o'do rë ni, atëdiyë koma aba mi ma. ³⁰ Mɔ'bo dekpe me'do ëti na konda, ga kö'du yere 'ba damöku nenyey ëdi tayi. Mora mo anza dë kyigɔ aba da ma. ³¹ Moro wa mati 'Bu ma ayada zi ma ko'do, here zi vidī biya mi damöku ne akayɔlonni mɔwɔ mo. Ëdi ku kadra 'ba zi ze ti'bë yaanya aba."

15

Yësu tinyö kaga tana

¹ Yësu iya zi vo lö'bö 'bëniyë henye, "Ma tinyö kaga tana, 'Bu ma ra vo kyeti yaka. ² Mo iga ngora 'bama biya mati ananni kolo dë yaga. Mora mo ikye nbala biya da ngora mati ëdi tana kolo, here zi tana kolo kyɔ. ³ E ku nzo nbala ga kö'du wa mati miya zi ye. ⁴ Alime na rakida zi ma, ehe ma kalima na rakida zi ye. Te kaa ngora ɔ'bo dë tana kolo nje ëzë alima na rakida zi kaga, here ɔ'be dë tana kolo nje ëzë alime na rakida zi ma."

⁵ "Ma kaga ra, e ngora ra. Ëzë alime na rakida zi ma, ehe ma kalima na rakida zi ye tane kolo kyɔ. Mora ɔ'be dë wa maako ko'do kazi ma. ⁶ Ëzë alime dë na rakida zi ma, aku'duwë yaga. Atëdiyë kaa ngora kyitru mati atoto bi kölö ehe ɔ'bo mi wa'do. ⁷ Ëzë alime na rakida zi ma ehe kö'du yandi 'bama mayi na kapa 'be, here atɔ'bo mötuwë ga wa mati ombey, ehe mötu 'be akaya'ba do mo. ⁸ Ëzë ayiye ku na kolo laka 'ba vo lö'bö 'bame, akoro 'Bu ma. Ne akayada henye, e vo lö'bö 'bame. ⁹ Mɔwɔ e kaa 'Bu ma ɔwɔ ma. Here alime mi watɔwɔ 'bama. ¹⁰ Ëzë orowe ma, ma kasesi tɔwɔ e kaa 'Bu ma asesi tɔwɔ ma, ga kö'du moro mo."

¹¹ "Ma yada nenyey zi ye, zi ye tëdiyë mi rakyenyi 'bama ma nburu. ¹² Yaanya aba ma yada zi ye zi tɔwɔ oka ma kölö maako kaa mɔwɔ e.

13 Gëri ma laka ndra zi yada watowɔ kò'du aboke, èdì zi koli kò'du zè. 14 E aboka ma ra, èzè orowe ma. 15 Ma ko'jowe dè vo litu 'bame, ga kò'du vo litu ayɔlonni dè a'di ra kyedre 'bèzè èdì ako'do. Ma me'do zi ye kaa aboka me, ga kò'du ma yada ku biya zi ye wa mati 'Bu ma ayada zi ma. 16 E ra dè ajeliye ma, ma ra ma jeliye kutu yaga zi tana kɔlɔ, kyinë 'ba kɔlɔ ma akalima nburu. Here 'Bu ma akì'dì zi ye wa mati ako'jowe kazi mo mī ru ma. 17 Here mī'dì kò'du zi ye zi towɔ oka ma kòlò."

Damöku 'ba rakiyi

18 "Èzè vidi 'ba damöku nenyee ayiye, asösuwè henye zè iyinni ma dagba. 19 Èzè e zi damöku, vidi 'bomo atowe. Mora anze dè zi damöku. Ma jeliye zi damöku nenyee kila hulèhu. Kö'du nenyee ra vidi 'bomowe èdinni ye kiyi. 20 Asösuwè hala ma yada zi ye henye vo litu anzanni dè kyedre ta da kyedre 'bènni. Here èzè vidi o'donni ma na kyënyè, zè ako'donni yè na kyënyè. Èzè zè oronni kö'du yandi 'bama, zè akoronni 'be. 21 Vidi ako'donni kpa te zi ye wa mati zè o'donni zi ma. Zè ako'donni ga kö'du e zi ma, ehe zè ayɔlonni vidi mati utu ma ne dè. 22 Èzè mayi dè ame'do zi zè, o'donni vurè kyënyè dè rè zè. Yaanya aba zè o'bɔnni dè kiya anzanni ra dè. 23 Vidi mati iyi ma iyi 'Bu ma kpa. 24 Mo'do wa maakowe vidi

maako gba o'do dè. Èzè zè ongɔnni ma dè wa nenyee ko'do, o'donni vurè kyënyè dè rè zè. Mora zè ongɔnni ma wa nenyee ko'do, ehe zè zɔ ma kiyi ehe 'Bu ma kpa. 25 Nenyee ra hala wayöru èdinni tɔnyö mati zè iyanni henye, vidi iyinni ma o'nbö kazi kö'du mo."

26 "Ma kutu zi ye Lawo mati ayi kazi 'Bu ehe ayada wa mati tɔnyö. Lawo Laka akakonyiye ehe akayada kö'du ma zi ye. 27 Here akayade kö'du ma kpa zi oka maakowe, ga kö'du èdiyè ma aba tëmì biyeto."

16

1 "Mèdì yada zi ye wa nenyee, here kazi oto de 'de. 2 Akore yaga tëmì bi 'ba mötu, ehe kadra atayi mati vidi akofonniyè, ehe zè asösunni, nèdinni kö'du laka ra ko'do zi Wiri. 3 Zè ako'donni wa nenyee ga kö'du zè ayɔlonni 'Bu mandere ma dè. 4 Mèdì akiya nenyee zi ye yaanya aba, here èzè kadra ne ayi ku akasösuwè wa mati miya."

Lɔɔ 'ba Lawo Laka

"Ma mèdì ètì tëmì dagba, ehe here ma yada wa nenyee dè zi ye. 5 Mora yaanya aba mèdì ku tì'bè hulèhu zi 'Bu mati utu ma, ehe vidi maako tëmì yè ako'jo ha ma dè mèdì tì'bè kila. 6 E kazi rakyenyi biya ta bi kö'du nenyee kowo. 7 Mora ma yada zi ye, mèdì tì'bè zi ko'do wa mati èdì na laka kö'du wè. Kö'du nenyee ra mèdì tì'bè 'de. Lawo Laka o'bo dè tayi zi ye konyi le

ëzë mile ku. Mora tapëti mi'bë ku, ma kutu mo zi ye. ⁸ Lawo atayi akayada zi vidi 'ba damöku nenyë kö'du tinyö kö'du yaña ehe kö'du laka 'ba Wirì ehe vurë. ⁹ Lawo akayada zi zë henye, zë 'ba kö'du kyënyë ko'do, ga kö'du zë anzanni dë koma aba mi ma. ¹⁰ Zë na litë kö'du wa 'ba Wirì mati ëdi tinyö na laka, ga kö'du mëdi ti'bë zi 'Bu, onge ma dekpe löhu. ¹¹ Ehe zë na litë kö'du 'ba vurë, ga kö'du Wirì ikye vurë 'ba yere 'ba damöku nenyë ku nzo.

¹² "Mëdi kö'du aba kyö zi kiya zi ye, mora yaanya aba atëdi ndra ta da mati ato'be yolo. ¹³ Lawo ayada wa mati tinyö ehe atayi gage mi tinyö ma ndo. Lawo ame'do dë ga kö'du ni. Mo akayada zi ye nje wa mati mo owo kazi ma, ehe mo ako'do zi ye yolo a'di ra ëdi ti'bë zi rë ni ko'do. ¹⁴ Lawo aki'di wayeto zi ma kö'du kise 'bama koba ehe yada mo zi ye. ¹⁵ Wa biya mati 'Bu ëdi mo aba 'bama ra. Kö'du nenyë ra miya henye Lawo oba kö'du kise 'bama ehe yada mo zi ye."

Kö'du sösu akopi rë ni mi rakyenyi

¹⁶ Yësu ayada zi vo lö'bö 'bëniyë, "Tisiwa aba, onge ma dekpe, mora tapëti mo tisiwa akonge ma."

¹⁷ Zë iyanni zi oka ma kölö maako henye, "A'di ra Yësu iya henye, tisiwa aba donge mo dë, mora tapëti mo tisiwa aba, da kongö ze mo? Kö'du a'di ra mo iya henye, nëdi ti'bë zi 'Bu?

¹⁸ A'di ra 'bëni nenyë tisiwa aba, mati mo ëdi ame'do kö'du mo? Da yolo dë a'di ra mo ame'do kö'du mo."

¹⁹ Yësu ayolo zë ëdinni kö'du ko'jo maakowe aba, here mo iya henye, "E na rasösu a'di ra ma me'do kö'du mo mati miya henye tisiwa aba onge ma dë, mora tapëti mo tisiwa aba akonge ma. ²⁰ Ma yada zi ye tinyö henye, akuduwë ehe atëdiyë kazi rakyenyi, mora damöku atëdi rakyenyi aba. Atëdiyë kazi rakyenyi, mora yaa atëdiyë na rakyenyi. ²¹ Èzë mbara omba ku zi ko'jo, mo ëdi mi watoo kyedre. Mora tapëti ko'jo, watoo ne ölu ta do mo ehe na rakyenyi, ga kö'du mo ika wisi ku mi damöku ne. ²² E yaanya aba kazi rakyenyi, mora yaa ma konge, ehe atëdiyë na rakyenyi. Vidi maako o'bo dë zi kobe ta gëri mati asösuwë.

²³ "Èzë kadra nani ayi ku, ako'jowe ha ma dë kö'du wa maako. Ma yada tinyö zi ye henye, 'Bu aki'di zi ye wa mati ako'jowe kö'du mo mi ru ma. ²⁴ Ako'jowe kö'du wa maako dë gba mi gëri nenyë. Mora yaanya aba ako'jowe mi ru ma ehe akiriyë."

Ta'da Damöku

²⁵ "Ma me'do ha kahi aba zi yada wa nenyee zi ye. Mora kadra mo atayi mati ma kame'do dekpe ha kahi aba, mora ma kame'do zi ye huwë kö'du 'ba 'Bu. ²⁶ Akako'jowe ha 'Bu mi ru ma. Ma kako'jo ho mo dë zi

ye. ²⁷ Wiri 'Bu owe ga kö'du owe ma, ehe ome mayi kazi mo. ²⁸ Mayi ta ra 'Bu mi damöku ne, mora medi ku damöku ne kila ta'ba zi 'Bu."

²⁹ Vo lö'böwë iyanni henye, "Yaanya aba edi ku ame'do huwë zi ze! Anza de ame'do ha kahi aba. ³⁰ Ndundu mo aba da yolo ku henye, ayolo wa biya, ehe omba de zi vidi he yi ko'jo. Yaanya aba doma tinyo ayi ta ra Wiri."

³¹ Yesu aya'ba henye, "Tinyo yaanya ome ma ku? ³² Kadra atayi ehe edi ku nzo kinye, mati akapere biya. Vidi biya na kolö kolö temi ye ati'be hulëhu lijo ehe akila ma na bi da ma. Mora 'Bu atedi ma aba, ma tanza de kutu ma aba. ³³ Ma yada nenyé zi ye, zi ye tediye rakyeyi aba mi di'di ye ga kö'du ma. Ezë ediyë mi damöku ne, atediye riti aba. Mora ediyë kazi tere, ma'da damöku ne ku."

17

Yesu amötu kö'du vo lö'bö beniyë

¹ Tapëti Yesu inde me'do ku zi vo lö'bö beniyë, mo ongo bi riyë komoriyë ehe amötu, "'Bu, kadra oko ku zi yi ki'di wayeto zi Wisi beniyi, here zi mo ki'di wayeto zi yi, ² ga kö'du i'di kyigo ku zi mo ta da vidi biya, here mo aki'di didi ma nburu zi vidi biya mati i'di zi mo. ³ Didi ma nburu edi zi yolo yi, Wiri ma nje tinyo, ehe zi yolo Yesu Korisito, mo mati utu. ⁴ Mi'di wayeto zi yi kinye

dakajo zi ko'do wa biya i'di zi ma ko'do. ⁵ Yaanya aba 'Bu, i'di hulëhu zi ma wayeto mati medi mo aba yi aba gba damöku ne o'do de.

⁶ "I'di vo lö'bö maakowe ku zi ma temi damöku nenyé ehe ma yada zi zë, yi kaa a'di. Zë beniyi ra, mora i'di zë zi ma, ehe zë oronni yi. ⁷ Zë ayolonni henye, i'di zi ma biya wa mati medi mo aba. ⁸ Ma yada zi vo lö'bö bame wa mati ayada zi ma, ehe zë ombanni do mo. Zë ayolonni mayi kazi yi, ehe zë omani yi ra utu ma.

⁹ "Medi amötu kö'du zë, mora anza de kö'du zë ba damöku nenyé. Vo lö'bö bame beniyi ra, ehe medi amötu kö'du zë. ¹⁰ Biya mati medi mo aba beniyi ra, ehe biya mati edi mo aba bama ra, ehe zë idinni wayeto zi ma. ¹¹ 'Bu laka, manza dekpe na konda mi damöku ne, medi tayi zi yi, mora vo lö'bö bame gba mi damöku ne. Agaga ge zë kyigo ba ru yi aba, mati i'di zi ma ne aba, here zë atedinni kolö oka ma kolö maako aba, kpa kaa yi ehe ma kolö. ¹² Mati medi zë eti, ma sesi zë na laka kyigo mati i'di zi ma ne aba. Mongo ge zë ehe ma kolö temi zë ölu de, nje ma kolö mati mo ra omba zi tolu. Nenyé o'do re ni here zi wa mati wayöru iya zi tayi tinyo. ¹³ Ma ku da geri ama zi yi, mora miya kö'du nenyé mati ma gba mi damöku, here vo lö'bö bame atedinni kpa te rakyenyi biya mati mo'do

aba. ¹⁴ Ma yada kö'du kise 'bëyi ku zi zë, mora vidi 'ba damöku nenyeye iyi zë, ga kö'du zë anzanni dë zi damöku nenyeye, kpa te kaa manza dë. ¹⁵ 'Bu, ma ko'jo hë yi dë zi koba vo lö'bö 'bame yaga tēmi damöku ne, mora agaga gë zë kazi Sātani. ¹⁶ Zë anzanni dë zi damöku nenyeye, ehe ma kpa. ¹⁷ Me'do 'bëyi ra ëdi tnyö. Here i'di tnyö nenyeye, mo'do zë biya na 'bëyi. ¹⁸ Mëdi zë kutu mi damöku, kaa utu ma. ¹⁹ Mi'di ra ma ku biya zi yi ga kö'du 'bëzë, here zë mëdinni biya zi yi mi tnyö.

²⁰ "Manza dë nje amötu kö'du vo lö'bö nenyeye. Mëdi kpa amötu kö'du vidi biya mati zi tēdinni koma aba ga kö'du wa mati vo lö'bö 'bame akiyanni kö'du ma. ²¹ 'Bu, momba zë biya zi tēdi kōlō oka ma kōlō maako aba, kpa kaa ma kōlō yi aba, ehe yi kpa kōlō ma aba. Ma kpa momba zë zi tēdi kōlō ze aba, here vidi 'ba damöku nenyeye akomanni heneye, yi ra utu ma. ²² Moro vo lö'bö 'bame mi gëri kōlō oro ma, zë mëdinni kōlō oka ma kōlō maako aba kaa ze kōlō. ²³ Ma kōlō zë aba, ehe yi kōlō ma aba, here zi zë tayinni biya kōlō. Here vidi 'ba damöku nenyeye akayōlōnni heneye, yi ra utu ma. Zë akayōlōnni heneye, owo vo lö'bö 'bame kpa kaa owo ma.

²⁴ "Bu, momba vidi biya mati i'di zi ma zi tēdi ma aba, bi mati mëdi 'dōmo. Neene zë akongōnni bikanyi kyedre mati i'di zi ma, ga

kö'du owo ma gba o'do damöku dë. ²⁵ 'Bu laka, vidi 'ba damöku nenyeye ayōlōnni yi dë, mora ma yolo yi, ehe vo lö'bö 'bame ayōlōnni heneye yi ra utu ma. ²⁶ Ma yada zi zë, yi kaa a'di, ehe ma kayada zi zë nduwë, here watowo mati ëdi mo aba kö'du ma akatayi kapa 'bëzë, ehe ma tēdi kōlō zë eti."

18

Kiri 'ba Yësu
(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lk 22:47-53)

¹ Mati Yësu inde mötu ku, mo vo lö'bö 'bëni eti umunni kyëti gulu 'ba Kidrono ehe i'bë mi yaka maako. ² Yësu ëdi 'duwi rë nni ki'ja vo lö'bö 'bëni eti ani, ehe Yudasai ayōlō bi ne. ³ Here Yudasai i'bë zi yaka ne kya 'ba vo kanye 'ba Roma eti ehe vo kanye 'ba yëkëlu, kyedre 'ba vo karase ehe Farasiye ra utunni zë. Zë injënni wa'do zi bi yanyi ehe wa 'ba wehe. ⁴ Yësu ayōlō kö'du mati omba zi ti'bë rë ni ko'do ne ku nzo, mora mo ako'jo heneye, "Eyī ra ëdiyë koma?" ⁵ Zë aya'banni heneye, "Dëdi koma Yësu 'ba Nazereta!" Yësu ayada zi zë heneye, "Ma Yësu ra!" Yudasai vo susu ëdi tōro ani dakapa zë. ⁶ Kandi zë biya a'banni kowo hulëhu ehe alëpinni dakaŋo. ⁷ Yësu ako'jo kö'du löhu heneye, "Ediyë eyi ra koma?" Zë aya'banni do mo iyanni heneye, "Dëdi ze koma Yësu 'ba Nazereta."

⁸ Kadra nenye aba Yësu aya'ba henye, "Ma yada ku nzo zi ye ma Yësu ra. Èzè ma ra èdiyè akoma, ile vidì maakowe mī'bènnī." ⁹ Here wa biya ako'do rè nī, kaa mo iya, "Ma yölu vidì ma kólö mati i'dī zi ma ne dè."

¹⁰ Simona Petero ika kulu nī aba. Mo oto yaga tēmī silikpa ehe otra Malahisi, vo litu 'ba kyedre 'ba vo karase, ehe iga mbili mo ma da tiri n̄bir̄iku yaga. ¹¹ Yësu iya zi Petero henye, "I'dī kulu 'bēyī ne karani. Ma kuwè tēmī siko mati 'Bu i'dī zi ma."

Ika Yësu zi Anasi

¹² Vo kanye 'ba Roma ehe vo kyèlu 'bènnī ètī, ehe vo kanye 'ba yèkèlu ètī, ir̄innī Yësu ehe idannī mo gö. ¹³ Zè obannī mo dagba zi Anasi, mo yawo 'ba Kayafa, kyedre 'ba vo karase mī koo nani. ¹⁴ Kayafa kólö nenye ra ayada zi kyedree 'ba Yude henye, "Èdī na laka èzè vidì kólö maako oli kö'du vidì biya."

Petero iya henye na yölo Yësu dè

(Mt 26:69-70, Mk 14:66-68, Lk 22:55-57)

¹⁵ Simona Petero ehe vo lö'bö maako aba usu ga Yësu. Vo lö'bö nani yölo kyedre 'ba vo karase, ehe usu ga Yësu le mī liño 'ba kyedre 'ba vo da karasa. ¹⁶ Petero alima yaga kara haresi. Mora vo lö'bö maako ayi hulèhu yaga ehe ame'do zi wujè 'ba haresi ne henye, "Mo mila Petero tī'bè loko." ¹⁷ Mora ako'jo ho mo henye,

"Anza dè kólö tēmī vo lö'bö 'ba kora nani?"

Petero aya'ba do mo iya henye "E e manza dè." ¹⁸ Gabi na kyèyī ehe vo lituwè ehe vo kanye 'ba yèkèlu adrakonnī wa'do kalilī. Zè èdinnī rè nni koye toko ta ro mo, mati Petero i'bè ehe oro kara dakapa wa'do zi rè nī koye.

Kyedre 'ba vo karase ako'jo ha Yësu

(Mt 26:59-66, Mk 14:55-64, Lk 22:66-71)

¹⁹ Kyedre 'ba vo karase ako'jo ha Yësu kö'du vo lö'bö 'bomowe ehe kö'du yandi 'bomo. ²⁰ Mora Yësu ayada zi mo henye, "Ma me'do na dangölö ta da komo vidì biya, ehe 'duwī mēdī kö'du yandi mī bi 'ba mötu 'beze ehe mī yèkèlu, bi ma Yude ayinnī biya bi kólö. Miya kö'du maako dè na koho. ²¹ Kö'du a'di ra èdī ha ma kö'jo? Kö'du a'di ako'jo ha vidì mati owonnī ma ne dè? Zè yölonnī wa mati miya."

²² Kandi mati Yësu iya nenye, ma kólö tēmī vo kanye 'ba yèkèlu otra mo ehe iya henye, "Nani anza dè gèrī mati zi me'do zi kyedre 'ba vo karase."

²³ Yësu aya'ba do mo iya henye, "Èzè miya wa maako ku na kyènyè, iya. Mora èzè anza dè, kö'du a'di otra ma?"

²⁴ Yësu gba na kida, ehe Anasi utu mo zi Kayafa kyedre 'ba vo karase.

*Petero andi löhu na yolo
Yësu dë*
(Mt 26:71-75, Mk 14:69-72, Lk 22:58-62)

²⁵ Matî Simona Petero ëdî toro anî rë nî kubî, vîdî maako ako'jo hɔ mo henye, "Anza kôlô tēmî vo lö'bôwë 'ba Yësu?"

Löhu Petero andi ehe iya henye, "E e, manza dë."
²⁶ Kôlô tēmî vo litu 'ba kyedre 'ba vo karase ëdî ani. Mo na karo zi vo litu mati Petero ikye mbili mo yaga ne, ehe mo ako'jo henye, "Mongɔ yî dë mî yaka kora nani aba?" ²⁷ Löhu Petero andi, ehe zanga ayapa gbɔ.

Ika Yësu komo Pilato
(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Lk 23:1-5)

²⁸ 'Do ŋbɔ damîndö aba oba mati Yësu kazi Kayafa zi loko mati vo daliŋɔ mî turu 'ba Roma alima. Mora Yude biya ëdînnî bi kida aba yaga, ga kö'du ëzë vîdî tēmî zë i'bë mî loko ne, atayi na ti'da ehe ila mo dë zi wakonyo 'ba karama 'ba laga 'ba koli konyo. ²⁹ Pilato ayi yaga ehe ako'jo henye, "A'di ra na kyënyë ike kora nenyë?"

³⁰ Zë ya'bannî henye, "Mo vo kö'du kyënyë kö'do! Kö'du nenyë ra dika ze mo zi yî." ³¹ Pilato ayada zi zë henye, "Obe mo ehe o'de vurë 'bomo mî kö'du kî'dî 'be." Yude aya'bannî henye, "Danza dangölö aba zi kî'dî vîdî maako zi kofo." ³² Ehe here, wa mati Yësu iya kö'du kyinë koli 'bëni, atayi tînyö.

³³ Pilato i'bë hulëhu loko. Mo ako'jo Yësu zi nî ehe ako'jo henye, "Yî ra Yere 'ba

Yude?" ³⁴ Yësu aya'ba henye, "Ëdî kö'du nenyë ko'jo na bi dë yî, mandere vîdî maako ra ayada kö'du ma zi yî?"

³⁵ Pilato iya henye, "Ayolo ku manza dë Yuda! Vîdî 'bëyiyë ehe kyedree 'ba vo karase ra ikannî yî zi ma. A'di ra o'do?"

³⁶ Yësu aya'ba henye, "Kalakonda 'bama anza dë zi damöku nenyë. Ëzë ëdî here, vo lö'bô 'bame ako'donni wehe zi sesi ma ta bi kî'dî zi vo dagba 'bezee. E e, kalakonda 'bama anza dë zi damöku nenyë."

³⁷ Pilato aya'ba henye, "Here, yî yere ra." Yësu ayada zi mo henye, "Yî ëdî akiya henye, ma yere. O'jo ma mî damöku nenyë, zi yada kö'du tînyö ra, ehe vîdî mati zi kö'du ma tînyö ayolo gu ma." ³⁸ Pilato ako'jo ha Yësu henye, "A'di ra tînyö?"

Ikye vurë zi Yësu kofu
(Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lk 23:13-25)

Pilato i'bë hulëhu yaga ehe iya henye, "Mi'ja kora nenyë dë kö'du kyënyë maako aba. ³⁹ Kyere ma 'duwî maboso kinga zi ye kadra karama 'ba laga 'ba koli aba, ombe zi ma kinga zi ye na dangölö Yere 'ba Yude?"

⁴⁰ Zë agbögbö hë nnî, "E e, anza mo! Domba ze Barabasi." Barabasi ëdî na vo wehe 'ba turu.

19

Ikye vurë ra Yësu zi tötö

1 Pilato i'di kö'du gbo zi Yësu ku'bö so'da aba. 2 Vo kanye o'donni safo 'ba yere yaga temi ngora kono i'dinni da Yësu. Here zë usunni bongö 'buluyë rö mo. 3 Zë ayinni zi mo da kyö ehe iyanni henye, "He, yi Yere 'ba Yude!" Zë isanni mo kpa kala nni aba.

4 Kpa löhu Pilato i'bë yaga. Kadra nenyë aba mo iya henye, "Ma kika Yësu zi ye yaga löhu, here ato'be kongö na bi de henye, mi'ja mo de kö'du kyënyë maako aba." 5 Yësu asi yaga usu safo 'ba yere kono bongö 'buluyë aba. Pilato iya henye, "Kinye kora ne ëdi."

6 Mati kyedree 'ba vo karase ehe kanye 'ba yëkelu ongönni mo, zë agbögbö hë nni iyanni henye, "Ma tötö mo da taka! Ma tötö mo da taka!" Pilato ayada zi zë, henye, "Obe mo, ehe atötöwë mo da taka. Mi'ja kö'du kyënyë ko'do 'bomo maako dë."

7 Yude nee aya'banni henye, "Mo iya zi ni tedi na Wisi 'ba Wiri! Kö'du ki'di 'beze iya henye, mi'di mo zi koli."

8 Mati Pilato owo nenyë, mo ndra na tere. 9 Mo i'bë hulëhu loko ehe ako'jo ha Yësu henye, "Yi ta kila?" Mora Yësu aya'ba dë. 10 Pilato ako'jo henye, "Kö'du a'di aya'ba da kö'du ko'jo 'bama ne dë? Ayölo dë mēdi kyigö aba zi yi kinga na dangölö mandere yi tötö da taka?"

11 Yësu aya'ba henye, "Ëzë Wiri i'di kyigö ne dë zi yi, ö'bö dë wa maako ko'do zi ma. Mora mo mati i'di ma zi yi, o'do ndra na kyënyë." 12 Here Pilato omba zi Yësu kinga na dangölö. Mora Yude agbögbö hë nni löhu, "Ëzë inga kora nenyë ku na dangölö, anza dë aboka 'ba Yere 'ba Roma. Vidi maako mati iya zi ni tedi na yere, vo wehe 'ba Yere 'ba Roma."

13 Mati Pilato owo nenyë, mo ika Yësu yaga. Here mo alima aka'jo da kyiti 'ba vurë bi mati ako'jo, "Yitö Daka'jo." Mi ha 'ba Hibiru ëdi "Gabata." 14 E'di kaa kadra kutë mi ko'do, gba kazi karama 'ba laga 'ba koli, ehe Pilato iya zi vidi kayo nee henye, "Ongö bi da yere 'be!" 15 Zë agbögbö hë nni henye, "Ofo mo! Ofo mo! Atötö mo da taka!" Pilato ako'jo henye, "Here ombe ma zi tötö yere 'be da taka?" Kyedree 'ba vo karase aya'banni henye, "Yere 'ba Roma ra yere 'beze." 16 Here Pilato i'di Yësu gbo zi tötö da taka.

*Atötö Yësu
(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lk 23:26-43)*

Oba Yësu 'de, 17 ehe mo injë taka 'beni bi ma ëdi na yölo henye, "Yingö da." Ha 'ba Hibiru bi nenyë, ako'jo "Gologota." 18 Ani atötö Yësu gbo da taka, ehe dakapa mo da taka, atötö kora kpa riyö, ma kölö kapa mo ma kölö, Yësu mi kutë zë. 19 Pilato i'di kö'du zi kö'du kyënyë ko'do 'ba Yësu

zi yöru da wa ehe kī'dī riyē da taka. Ako'jo henye, "Yēsu 'ba Nazereta, Yere 'ba Yude." ²⁰ Me'do ne ayöru mī ha 'ba Hibīru, ha 'ba Lateni ehe ha 'ba Girigī. Bi mati oba Yēsu zi mo ne, anza na kōwo ta ra gawo kyedre, ehe Yuda kayowe ako'jonni kō'du yöru rō mo ne. ²¹ Here kyedree 'ba vo karase i'bēnni zi Pilato iya henye, "Kō'du a'di ayöru henye, mo Yere 'ba Yude? Akayöru kyere henye, 'Mo iya zi nī tēdi na Yere 'ba Yude.'" ²² Mora Pilato ayada zi zē henye, "Wa mati ma yöru ku, ma lima here!"

²³ Tapēti vo kanye atötönni Yēsu ku da taka, zē inyenni mī bōngō 'bōmo sowo, ma kōlō zi ma kōlō tēmi zē. Mora bōngō 'bōmo ma ta yaga o'do tēmi nzoyi bōngō kōlō, anza dē kapa maako aba. ²⁴ Vo kanye iyanni zi oka ma kōlō maako henye, "Dize dē, du'duwē fōdō aba zi kongō eyi ra akiri." Nenyē o'do rē nī here zi wayöru tayi tinyō, mati iya henye, "Zē inyenni mī bōngō ame ehe u'dunni fōdō kō'du bōngō ame." Vo kanye o'donni wa mati zē ombanni.

²⁵ Ma 'ba Yēsu o'ro dakapa taka 'bōmo ēmi nī aba ehe Mariya mbara 'ba Kalapasi. Mariya Magadala ēdi kpa atoro ani. ²⁶ Mati Yēsu ongo ma nī, ehe vo lö'bō mati mo owo mo eti, mo iya zi ma nī henye, "Kora nenyē yaanya aba wisi 'bēyi." ²⁷ Here mo iya zi vo lö'bō ne henye, "Mo yaanya aba ma yi ra." Tēmi

ndenye dagba ani, vo lö'bō nani oba mo gbo lijo 'bēni.

Koli 'ba Yēsu
(Mt. 27:45-56; Mk 15:33-41; Lk 23:44-49)

²⁸ Yēsu ayolo henye, yaanya aba ninde loo 'bēni ku. Ehe zi ko'do wayöru tayi tinyō, mo iya henye, "Ma na kodro."

²⁹ Siko ēdi ani ndo a'ji aba. Vidī maako usu lifa mī a'ji ne ehe injē riyē i'di ha Yēsu kaga 'ba isipo aba. ³⁰ Tapēti Yēsu uwē a'ji ne, mo iya henye, "Wa biya o'do rē nī ku!" Mo umbi dē nī ehe oli.

Isi roto Yēsu

³¹ Yaanya aba ēdi ko'do 'ba rakō'jo, 'dō ko'do 'ba ralawo ehe karama 'ba laga 'ba koli. E'di ko'do lele zi Yude, ehe zē ombanni dē zi ida ra nee zi lima riyē da taka mī ko'do nenyē. Here zē ako'jonni ha Pilato zi ndi kora nee kowe ehe koba ida rē zē akaño. ³² Vo kanye dagba owenni ndi 'ba kora agamowe riyō mati atötō zē ani ne. ³³ Mora mati zē ayinni zi Yēsu, zē ongonni mo oli ku nzo, ehe zē owenni ndi mo dē. ³⁴ Ma kōlō tēmi vo kanye isi mbese Yēsu wehe aba, yama ehe wini asi yaga. ³⁵ Da yolo nenyē ēdi tinyō, ga kō'du vidī maako ra ayada wa mati mo ongo o'do rē nī. Yaanya aba ato'bo tēdi kpa koma aba. ³⁶ Biya nenyē o'do rē nī here, zi wayöru tayi tinyō, mati iya henye, "Yingo 'ba ida ro mo ma kōlō akowe dē," ³⁷ ehe "Zē ongonni ma

kölö mi dakapa mbese mo isi wehe aba.”

Kusu 'ba Yësu
(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lk 23:50-56)

³⁸ Yosepa temi Arimataya edi kölö temi vo lö'bö 'ba Yësu. Mo asesi na koho, le ga kö'du mo na tere kazi vo dagbe 'ba Yude. Mora yaanya aba mo ako'jo ha Pilato zi mo ida ra Yësu koba. Pilato i'di dangölö zi mo, ehe Yosepa oba mo akaño ta da taka. ³⁹ Nikodimö ayi ni mo aba, ehe ika kpa kaa 'butëwota kilogaramo 'ba wakëzi ngutru aba o'do temi murë ehe aloyisi 'ba yöku kusu. Nenyë kpa te Nikodimö kölö mati i'bë zi Yësu yondo kölö maako aba. ⁴⁰ Vidï kora riyö nee, olonni ida ra ne mi bongo 'ba yöku, bi kölö wakëzi ngutru aba, mati edi hala Yude ombenni yöku 'bënni. ⁴¹ Mi bi mati atötö Yësu da taka, ani yaka edi wogo aba mati gba ombe vidï maako de mi mo. ⁴² Dawogo ne edi kara, ehe kyere ne kadra 'ba zi ra ko'jo kö'du ko'do 'ba ralawo, zë na korokoro zi ida ra Yësu ki'di ani.

20

Yësu na didi
(Mt 28:1-8; Mk 16:1-8; Lk 24:1-12)

¹ Ko'do 'ba Gima aba nbo mati bi gba na kondu, Mariya Magadala i'bë dawogo ehe ongo henye, yitö alulu ku 'de, ta ha bi tödu 'ba dawogo. ² Mo aho zi Simona Petero ehe zi vo

lö'bö mati Yësu owo ehe iya henye, “Zë obanni Yere ku temi dawogo! Da yolo de i'dinni mo ku kila.”

³ Petero ehe vo lö'bö maako aba ayetonni ti'bë dawogo. ⁴ Zë ahonni ta bi kölö, le vo lö'bö maako ne aho ndra ta da Petero ehe oko ani dagba. ⁵ Mo idë rë ni ehe ongo bongo konda na lala loko mi dawogo, mora mo i'bë de loko. ⁶ Mati Simona Petero oko ani, mo i'bë mi dawogo ehe ongo bongo konda ne. ⁷ Mo ongo nzoyi bongo mati o'do zi komo Yësu yöfu mo aba ne. Aköku ku ehe mi bi mati na bi de ni. ⁸ Vo lö'bö mati oko dagba ani ne i'bë mi dawogo, ehe mati mo ongo, mo oma. ⁹ Mi kadra nani Petero ehe vo lö'bö maako ne, ayolonni de henye, wayöru iya henye Yësu atenyi na didi. ¹⁰ Here zë riyö ne i'bënni hulëhu zi vo lö'bö maakowe.

Yësu alaya zi Mariya Magadala

(Mt 28:9-10; Mk 16:9-11)

¹¹ Mariya Magadala owo kudu yaga dakapa dawogo. Mo edi gba kudu, mati mo idë rë ni akaño ¹² ehe ongo malayike riyö loko. Zë usunni bongo kanyi ehe edi alimanni bi mati i'di ida ra Yësu domo. Ma kölö bi do mo ehe ma agamo bi ndi mo. ¹³ Malayika nee ako'jonnï ha Mariya henye, “Kö'du a'di edi akudu?” Mo aya'ba do mo henye, “Zë obanni ida ra Yere ama ku 'de, ma yolo de i'dinni mo kila.”

14 Kandi mati Mariya iya nenyè, mo ofo rē nī kpo ehe ongo Yēsu ēdī atoro ani. Mora mo ayolo dē, mo 'bēnī ēyī. 15 Yēsu ako'jo ho mo iya nenyè, “Ēdī akudu ga a'di? Ēdī ēyī ra koma?” Mo asōsu 'bēnī mo vo kyeti yaka ra ehe iya nenyè, “Kyedre, ēzē obe ida ro mo ku 'de, ako ayada zi ma, here ma to'bo ti'bē mo koba.”

16 Here Yēsu iya zi mo nenyè, “Mariya!” Mo ofo rē nī ehe iya zi mo nenyè, “Raboni.” Ha 'ba Hibiru aba “Raboni” vo “Komoyandi.” 17 Yēsu ayada zi mo nenyè, “Ise ra ma dē! Mī'bē dē gba zi 'Bu. Mora ayada zi vo lō'bō 'bame mēdī ati'bē zi mo mati na 'Bu ma ehe Wiri 'bama, kpa 'Bu wē ehe Wiri 'be.”

18 Mariya Magadala i'bē ayada zi vo lō'bōwē nongo Yere ku. Mo ayada kpa zi zē wa mati mo iya zi nī.

Yēsu alaya zi vo lō'bō 'bēnīyē

(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Lk 24:36-49)

19 Vo lō'bōwē na tere kazi vo dagbe 'ba Yude, ehe mī hutaga 'ba Gima kōlō nani, zē isi gē nnī loko. Truku'du, Yēsu alaya mī kutē 'ba gboko. Mo amētē zē iya nenyè, “Rakyēyī mēdī yē aba.” 20 Ehe ayada kala niyē zi zē ehe mbese nī. Mati vo lō'bōwē ongonnī Yere, zē biya na rakyenyi. 21 Tapētī Yēsu amētē zē lōhu, “Rakyēyī mēdī yē aba,” mo iya nenyè, “Mēdī yē kutu kaa

'Bu utu ma.” 22 Here mo alawo dē zē ehe iya nenyè, “Iriyē Lawo Laka. 23 Ēzē ile vidī maako ku ga kō'du kyēnyē, akila zē. Mora ēzē ile kō'du kyēnyē 'bēzē dē, ila zē dē.”

Yēsu ehe Toma

24 Toma ma ako'jo “vo loṅa” ēdī le kōlō tēmī vo lō'bō 'butē dōmoriyō, mo anza dē agamo eti mati Yēsu alaya zi zē. 25 Here zē ayadannī zi mo nenyè, “Dongo ze Yere ku.”

Mora Toma iya nenyè, “Dagba, momba kongō tēpī oṅo 'ba nosomari mī kala mo ehe kise zē dawisi kala ma aba. Ma kī'dī kala ma bi mati wehe i'bē da mbese mo. Moma dē, nje ēzē mo'do nenyè ku!”

26 Tapētī ko'do 'ba Gima kōlō yaa, vo lō'bō atoto rē nnī lōhu bi kōlō. Kadra nenyè aba, Toma ēdī zē aba. Yēsu ayi loko mati ha loko gba na kisi ehe oṅo mī kutē 'ba gboko ne. Mo amētē vo lō'bō 'bēnīyē, “Rakyēyī mēdī yē aba.” 27 Mo iya zi Toma nenyè, “I'dī dawisi kala yī kinye, ehe ongo bi da kala me. I'dī kala yī da mbese ma. Oṅo tēmī da jiji 'bēyī ne, ehe oma!”

28 Toma aya'ba do mo iya nenyè, “Yi Yere ama, ehe Wiri ama!” 29 Yēsu iya nenyè, “Toma, oma ga kō'du ongo ma ku? Vidī mati ēdinnī koma aba mī ma kazi ma kongō, ēdī zē mati tinyō ya'da aba!”

Kö'du a'di Yowani Ayöru
Buku Ēñi

³⁰ Yësu o'do kyinë 'ba kö'du koro ko'do maakowe kyö mati vo lö'bö 'bomowe ongönni, ehe anza zë biya ayöru ku mi buku nenyeye. ³¹ Mora ma nenyee ayöru here zi ye ki'di koma 'be mi Yësu na Korisito ne, Wisi 'ba Wiri. Ēzë ediyë koma aba mi mo, atëdiyë didi aba mi ru 'bomo.

21

Yësu alaya zi vo lö'bö
'bëniyë

¹ Yësu yaa alaya zi vo lö'bö 'bëniyë da göti Föfö 'ba Tiberiyasi. O'do rë ni mi gëri nenyeye. ² Simona Petero, Toma ma ako'jo "vo loja," Natanëlë ta Kana mi Galilaya, gisi 'ba Zebedeyo edinni ani, bi kölö aga vo lö'bö maako eti riyö. ³ Simona Petero iya henye, "Mëdi ti'bë kyenze kiri!"

Maakowe iyanni henye, "Da ti'bë ze yi aba." Zë i'bënni yaga mi tönbö 'bënni. Mora du irinni wa maako de yondo nani aba. ⁴ Nbo mi damindö vere, Yësu odo da göti, mora vo lö'böwë ayolönni de mo eyi ra. ⁵ Yësu agbögbö hë ni, "Aboke, iriyë wa maako ndö?" Zë aya'banni henye, "E e."

⁶ Here mo ayada zi zë henye, "Umëë öndu 'be ne akaño da kala tiri 'ba tönbö 'be, ehe akiriyë kya 'ba kyenze maakowe." Zë o'dönni here, ehe öndu gbo

kyö na kyenze, here zë o'bönni de zi koto riyë mi tönbö.

⁷ Vo lö'bö mati Yësu owo ne, iya zi Petero henye, "Nenye Yere ra." Mati Petero owo ne Yere ra, mo usu böngö mati mo oto, mati mo edi loo ko'do ne. Here, mo öfu mi wini. ⁸ Tönbö edi nje kaa lamikölo mitiri ta da göti. Here vo lö'bö maakowe alimanni mi tönbö, ehe otönni öndu mi mo kyö kyenze aba. ⁹ Mati vo lö'böwë asinni yaga temi tönbö, zë ongönni mangolö'bo ehe wa'do 'ba kalili kyenze aba do mo. ¹⁰ Yësu ayada zi vo lö'bö 'bëniyë henye, "Ike kya 'ba kyenze maakowe mati iriyë ne."

¹¹ Simona Petero i'bë hulëhu mi tönbö ehe oto öndu da göti. Mi mo kyenze ma kyedre edinni lamikölo 'butëmuyi domowota, mora öndu gba kazi liza. ¹² Yësu iya henye, "Ayiye ehe onyowe." Mora vo lö'bö ma kölö maako ako'jo de, mo eyi ra. Zë ayolönni mo Yere ra. ¹³ Yësu oba mangolö'bo mi kala ni ehe i'di kya maakowe zi vo lö'bö 'bëniyë. Mo o'do kyenze ne kpa te here.

¹⁴ Nenye mi kadra mawota mo ra Yësu alaya zi vo lö'bö 'bëniyë tapëti mo ënyi temi koli.

Yësu ehe Petero

¹⁵ Mati Yësu vo lö'bö 'bëni eti indenni wakonyo ku, mo ako'jo henye, "Simona wisi 'ba Yowani, owo ma ndra ta da oka maakowe?" Simona

Petero aya'ba henye, “ƆƆ, Yere, ayɔlɔ ku mɔwɔ yi!” Yësu iya henye, “Here, ulu timëlê ame.”¹⁶ Yësu ako'jo madariyö mo, “Simona wisi 'ba Yowani, ɔwɔ ma?” Petero aya'ba henye, “ƆƆ, Yere, ayɔlɔ mɔwɔ yi!” Yësu ayada zi mo henye, “Here, onɔ ga timëlê ame.”

¹⁷ Yësu ako'jo mi da mawota mo henye, “Simona wisi 'ba Yowani, ɔwɔ ma?” Petero na rasösu ga kö'du Yësu ako'jo ho mo mawota ëzê mo ɔwɔ ni. Here mo ayada zi Yësu henye, “Yere, ayɔlɔ kö'du biya. Ayɔlɔ mɔwɔ yi.”

Yësu aya'ba henye, “Ulu timëlê ame.”¹⁸ Ma yada tinyö zi yi henye, mati yi gba na wisi kora obi, usu rë yi ehe i'bê bi mati omba zi ti'bê. Mora mati endro ku, akiza yaga kala yi. Here, maakowe akidanni ko'di gë yi toko rë yi ehe akalëpi zi yi dagba bi mati omba dë zi ti'bê.”¹⁹ Yësu iya nenyë zi yada hala Petero akoli ehe akika wayeto zi Wirî. Here mo iya zi Petero, “Usu ga ma.”

Yësu ehe vo lö'bö maako eti

²⁰ Petero opi rë ni ehe onɔ vo lö'bö mati Yësu ɔwɔ ne, usu ku gë ni. Mo ra kpa te mati alima kara zi Yësu bi 'ba wakonyo, ehe ako'jo henye, “Yere, ëyi ra ëdi ti'bê zi yi susu?”²¹ Mati Petero onɔ vo lö'bö nenyë, mo ako'jo ha Yësu iya henye, “Yere, a'di kö'du mo?”

²² Yësu aya'ba henye, “Kö'du sösu 'bëyi ëdi a'di, ëzê momba mo zi lima le ma'ba? Usu ga ma.”²³ Here, ndɔndɔ apere rë ni mi kutë vo lö'bö maakowe henye, vo lö'bö nenyë oli dë. Mora Yësu iya dë mo oli dë. Mo iya nje henye, “Kö'du sösu 'bëyi ëdi a'di?”

²⁴ Vo lö'bö nenyë ra mo ayada kö'du nenyë biya. Mo ayöru, ehe da yɔlɔ mo ëdi kö'du tinyö ra yada.

Ndundu mo

²⁵ Yësu o'dɔ wa maakowe kyɔ. Èzê ayöru zë biya mi bukuwë, ma sösu henye, bi atanza dë mi damöku ne kö'du buku nee biya.

**Lɔɔ 'ba vo
Lituwë
Komo 'ba vo
Lituwë 'ba Yësu,
mandere Lɔɔ 'ba
vo Lituwë
Rayada kö'du 'ba
buku nenyè**

Luka, vo buku 'ba Luka yöru nenyè, ayöru buku ma riyö Laka nenyè, ru mo Komo 'ba vo lituwë 'ba Yësu, mandere Lɔɔ 'ba vo lituwë. Kö'du Yöyö Laka 'ba Yësu ma Luka ayada zi ze wa mati Yësu o'do mi lima 'bomo mi dakaño. Buku ma riyö Laka nenyè, ayeto ta bi mati ndundu 'ba buku ne inde rë ni. Ayada zi ze wa mati vo lö'böwë 'ba Yësu ehe biya vo litu 'bomowe o'donni here i'di kö'du yeti 'ba Yësu apere rë ni kpuru biya mi damöku nenyè.

Gba Yësu i'di lɔɔ dë zi vo lö'bö 'bëyiyë zi me'do 'bëni yeti mi damöku nenyè biya, mo ovo Lawo Laka 'ba Wiri mi zë here zi zë tédinni kyigɔ aba zi lɔɔ 'bomo ne kö'do. Mati zë irinni Lawo Laka ku, zë ayetonni zi kö'du yeti mi Yerusalema. Vidi kayo omani mi kö'du yeti 'bëzë ehe ayinni na vo lö'böwë 'ba Yësu. Kö'du koro kayo o'do rë ni, here zi vidi koma mi kö'du yeti 'ba vo lö'böwë 'ba Yësu.

Mati kö'du yeti nenyè edi ku kyigɔ mi Yerusalema, vo wehee 'ba Yësu ayetonni yaza vo lö'böwë zi tedi

na riti. Tinyö vo lö'böwë 'ba Yësu ore yaga tēmi Yerusalema ehe na rapere. Zë ilanni, kö'du yeti mi dakaño 'ba Yudiya ehe Samariya. Komo 'ba lɔɔ nenyè ayada tēmi kapita 1 zi kapita 'butë dōmoriyō. Petero alaya laya kyedre mi komo nenyè.

Tapēti ma nenyè, Wiri ako'jo kya vo lö'bö maako, ru mo Pawolo. Gba mati Wiri ako'jo mo dë, mo edi kö'do zë mati alö'bönni ga Yësu na riti mi ru yēni 'ba Yude. Mora Yësu ayada rë ni zi Pawolo ehe utu mo mi lɔɔ zi dakaño maakowe. Mi gēri nenyè, kö'du yeti 'ba Yësu i'bë le kafo maga 'ba dakaño 'ba Yiserele zi dakaño maakowe, bi mati vidi maakowe alimanni 'domo.

Pawolo o'do lɔɔ nenyè mi bi kayowe, tēmi Yerusalema zi Roma. Yude o'donni mo riti kyedre ki'ja, mora zë a'danni mo dë. Mo ayēti kö'du mi bi 'ba mötu, bi 'ba mötu 'ba Yude, ehe mi bi naniye 'ba vidi maakowe kpa. Kö'du laka 'ba lɔɔ 'bomo edi zi yada zi vidi 'ba damöku nenyè wa mati Yësu o'do kö'do zë.

Tēmi nenyè biya, vo kome 'ba ndenyè atö'bo yölönni gēri mati vo lö'böwë 'ba Yësu alimanni mi dakaño. Here lɔɔ 'bëzë mēdi kaa ga kö'du yada ma laka kö'du ze zi lö'bö gɔ mo. Here Wiri ma konyi ze zi ki'ja kö'du yolo kpuru Buku Laka nenyè. Amini.

Luka ayöru zi Tiyöpiyölö

¹ Mi dagba buku 'bama, ma yöru zi yi Tiyöpiyölö biya wa mati Yësu o'do yandi mo aba, tëmī kadra mati mo ayeto loo 'bëni, ² le mī ko'do mati oba mo komoriyë, tapëti mo i'di kö'du ku kpuru Lawo Laka aba zi vo lituwë mati mo inzi. ³ Tapëti koli 'bomo, mo ayada rë nī zi zë mo ëdi na dīdi. Zë ongōnni mo ko'do 'butësowō aba, mo ame'dōnni zë ëti kö'du Damōku 'ba Wirī. ⁴ Mati mo gba zë ëti mo iya zi zë henye, "Ile Yerusalema dë, isiye kinye bi Lawo Laka zi 'Bu ki'di kaa mati ma yada zi ye mo alömu zi ko'do. ⁵ Yowani i'di bapatisi wini aba, ko'do tisi aba aki'diyë bapatisi Lawo Laka aba."

Oba Yësu komoriyë

(Mk 16:19-20; Lk 24:50-53)

⁶ Mati vo lituwë gba Yësu aba, ako'jōnni hō mo iyanni henye, "Yere, yaanya aba omba ki'di damōku zi Yiserele hulëhu löhu?" ⁷ Yësu iya zi zë henye, "Omba dë zi ye yolo kadra 'ba kö'du mati o'do rë nī nani, nje 'Bu ra ayolo. ⁸ Mora Lawo Laka atayi de ehe aki'di kyigō zi ye. Here, akayade kö'du ma zi vidī mī Yerusalema, mī Yudiya biya, mī Samariya, ehe mī damōku ne biya."

⁹ Tapëti kö'du kiya 'ba Yësu nenye, ehe mati zë ëdinni bi kongō, oba mo riyë mī föli. Zë o'bōnni dekpe mo kongō. ¹⁰ Mora mati mo ëdi

ti'bë ku riyë, zë nduwë bi kongō komoriyë. Kandi kora riyë usunni bōngō kanyi ëdi torōnni dakapa zë. ¹¹ Zë iyanni henye, "Kö'du a'di kora 'ba Galilaya ëdi tōre kinye bi kongō komoriyë? Oba Yësu ku komoriyë. Mora mo ata'ba hulëhu tëmī gëri kōlō mati onge mo ti'bë."

Vidi maako zi kiri peti Yudasi

(Mt 27:3-10)

¹² Vo litu a'banni ta Dōku 'ba Olivo zi Yerusalema. Dōku 'ba Olivo ëdi lasi 'ba wiři kōlō ta ra Yerusalema. Vo litu mati i'bënni ani ne, ¹³ zë ra Petero, Yowani, Yemisi, Anderiya, Pilipo, Toma, Baratolomoya, Matayo, Yemisi wisi 'ba Alipayo, Simona mati o'do lovo dakaŋo 'bëni, ehe Yudasi wisi 'ba Yemisi. Mati vo lituwë a'banni ku gawo, zë i'bënni riyë mī loko tōro ma ëdinni 'dōmo. ¹⁴ Vo lituwë 'duwi rë nni tōto amōtu na radrako, vidi mbare, ehe Mariya ma 'ba Yësu, öndu mo ëti. ¹⁵ Kadra naniye aba, vo lö'bō 'ba Yere ëdinni biya lamikōlō 'butëriyō mī ratōto bi kōlō, ehe Petero ënyi riyë ame'do zi zë. ¹⁶ Mo iya henye, "Aboka me, kyigō 'ba Lawo Laka aba, Dawidi iya kö'du 'ba Yudasi, mora kö'du mati mo iya ne o'do rë nī ku. ¹⁷ Yudasi mo kōlō tëmī ze o'do loo ze aba, mora mo ika vidiyë zi Yësu kiri. ¹⁸ Here, Yudasi ogo kaŋo kōhi ma i'di zi mo ga kö'du kyënyë ko'do 'bomo ne. Mati mo alëpi

ta riyë akaŋo mi yaka, ida ro mo api. ¹⁹ Mati vidi 'ba Yerusalema ayolonnï kö'du nenyë, zë ako'jonnï yaka nani Akeledama, kö'du ya'ba aba mi ha 'bëzë, 'Yaka 'ba Yama.' ²⁰ Mi buku Wayeto 'ba Dawidi iya henye, 'Mila loko 'bomo na mbiya, ehe mila vidi maako dë lima ani.' Iya kpa henye, 'Vidi maako miri loo 'bomo ne.'

²¹⁻²² "Here, domba vidi maako kpa zi konyi ze yada zi vidi maakowe henye, Yësu ënyi ku tëmi koli. Mo mëdi tëmi vidi kora kölo ma ëdi ze aba tëmi biyeto. Mo mëdi ze aba tëmi kadra mati Yowani abapatisi Yere Yësu, le ko'do ma oba mo komoriyë."

²³ Zë inzinnï vidi kora riyö. Ma kölo tëmi zë Yosepa, ako'jo Barasaba, ako'jo kpa Jusitusu, ehe agamo Matiyasi. ²⁴ Here, zë biya amötunnï, iyannï henye, "Yere, ayolo kö'du sösu mi di'di 'ba vidi biya. Ayada zi ze ma kölo ma inzi ku ²⁵ zi tëdi na vo litu ehe zi loo pëti Yudasi ko'do." ²⁶ Zë u'dunnï födö, ehe inzi Matiyasi zi dröko mi gboko 'ba vo lituwë 'butë dömkölö ne.

2

Tayi 'ba Lawo Laka

¹ Mi ko'do tayi 'ba Lawo Laka aba, vo lö'böwë ga Yere biya ga bi kölo. ² Kandi kpöro aa ta komoriyë kaa taa 'ba buluku mora oso ndo mi loko mati zë atoto rë nnï dömo ne. ³ Here zë ongönnï

wa alaya kaa ndende wa'do ta bi lasi apere rë ni yaga alima da vidi biya na kölo kölo. ⁴ Zë biya osonni ndo Lawo Laka aba, ayetonni me'do tëmi ha maakowe, kaa mati Lawo Laka i'di zë zi me'do.

⁵ Yude vidi 'ba Wirï kayo mati ëdi alimanni tëmi dakaŋo biya mi damöku ne, ëdinnï lima mi Yerusalema. ⁶ Mati zë owonni kpöro wa ne, vidi kayo atoto rë nnï ga bi kölo. Zë biya na rakaga ga kö'du vidi kölo tëmi zë owo vo kö'du kombe ëdi ame'do ha 'bëni aba. ⁷ Tëmi rakaga 'bëzë ne zë iyannï henye, "Vidi nenyee biya mati ëdi ame'donni here ne, anzannï dë vidi 'ba Galilaye? ⁸ Kö'du a'di dowo zë ëdinnï ame'do ha 'beze aba? ⁹ Kya ze maakowe tëmi Patiya, Mediya, Elamo, Mesopotamiya, Yudiya, Kapadösiya, Poniyyitusu, Asiya, ¹⁰ Paragiya, Pambaliya, Ezipeto, kapa 'ba Libiya kara ra Sirënë, Roma, ¹¹ Keriti, ehe Arabiya. Kya ze maakowe o'jo Yude, ehe maakowe inzi rë nnï zi tëdinnï na Yude. Ze biya dowo zë ëdinnï ame'do ta ha 'ba vidi biya, zi yada kö'du kyige mati Wirï o'do ne." ¹² Da vidi biya na wirï wirï. Maakowe alimanni ha oka ma kölo ko'jo henye, "Kö'du nenyë biya a'di?" ¹³ Maakowe o'donni lasa ra vo lö'böwë 'ba Yere, iyannï henye, "Zë uwënnï a'ji."

Petero ame'do zi vidi kayo

14 Petero ënyï riyë vo litu 'butë dömokölö ne ëti, ehe ame'do gu kyembe laka aba zi vidï kayo, iya henye. "E Yude mora e biya mati alime mi Yerusalema, owowe me'do mati momba zi kiya. 15 Vidï nenyeë anzanni dë na a'ji kaa mati asösuwë. Kadra 'ba damindö ëdi madömosowö. 16 Nenyë ëdi kö'du mati Wirï ayada zi nëbi Yowele kiya, 17 Eze ndundu 'ba ko'do oko ku, ma ki'di Lawo Laka ama zi vidï biya. Gisi 'be ma kora minzö ëti akayëtinni kö'du kise 'bama. Gisi kora öbiye akongönni wa kazi Wirï. Korokyedre 'be wirï akisi zë. 18 Mi ko'do naniye ma ki'di Lawo ama zi vo kalima ame, 'dö vidï kora mbara ëti, akayëtinni kö'du kise 'bama. 19 Ma ko'do kö'du koro komoriyë ehe kyinë 'ba kö'du maakowe lebi dakaño. Ani yama atëdi, wa'do ehe kyëtu. 20 Kadra akopi rë ni na köndu, ehe yehe atëdi na yama gba kazi ko'do bikanyi kyedre 'ba Yere alaya. 21 Here Yere akayömo vidï biya mati ako'jo kö'du ga wakönyi." 22 "Vidï 'ba Yiserele, owowe me'do nenyeë. Momba kiya kö'du ga kö'du 'ba Yësu 'ba Nazereta. Wirï utu Yësu zi ye zi kö'du koro

rakaga aba ko'do ehe da kyinë. E biya ayöle nenyë ku. 23 Wirï omba do mo ku nzo aki'di Yësu zi ye. Here obe mo ehe i'diyë mo zi kora vo kö'du kyënyë ko'de temi tu'dë maakowe zi töto mo da taka. 24 Mora Wirï ila mo na dangölö temi koli ehe aliro na didi, ga ködu koli ö'bo dë ta'da mo."

25 "Dawidi iya kö'du 'ba Yësu henye, 'Mongö Yere 'duwi kara ra ma,

ehe mere dë, mo ëdi ma aba, da kala ma, ma tiri.

26 Ga kö'du nenyë, di'di ma atëdi na rakyenyi,

me'do 'bama atëdi 'ba rakyenyi,

lima 'bama atëdi kö'du sösu laka aba.

27 Yere omba dë zi ma kila bi lima 'ba lawo 'ba vidï koli,

ehe mo omba dë zi kila ida ra vidï laka 'bomo teje mi ogo.

28 Mo ayada zi ma gëri 'ba didi,

ehe mo o'do ma na rakyenyi tedi, 'bomo kara ra ma.' "

29 "Aboka me, ëdi tinyö zi ma zi me'do ga kö'du zutu 'beze Dawidi. Mo oli ehe usu, ehe dawogo mo ëdi ze aba kinye ndenye. 30 Mora Dawidi ne nëbi ra, ehe mo ayöle henye, Wirï o'do lömu vidï maako ta dakota 'bomo kadra maako aba atëdi na yere. 31 Dawidi ayöle nenyë ako'do rë ni, ehe mo ayada zi ze akaliro Korisito na didi. Mo iya henye, 'Wirï ila mo dë mi ogo, mandere ida ro mo zi teje.' "

³² Ze biya da kato'bo yada zi ye henye Wirī aliro Yēsu ku na didi. ³³ Oba Yēsu ku komoriyē zi lima da kala tiri 'ba Wirī, ehe Wirī i'di Lawo Laka ku zi mo, kaa mati 'Bu alōmu. Yēsu ra kpa i'di Lawo Laka zi ze, ehe nenye ēdi wa mati yaanya aba ēdiyē kongō kowo mo aba.

³⁴ "Dawidi i'bē dē komoriyē, mora mo iya henye, 'Yere iya zi Yere 'bama zi lima da kala ni ma tiri,

³⁵ le ēzē mo o'do vo wehe 'bomo ku kaa gba'da 'ba burutu zi mo.' "

³⁶ "Vidi 'ba Yiserele biya ayolo henye, Wirī o'do Yēsu 'do na Yere ehe na Korisito, i'diyē mo le koli riyē da taka."

³⁷ Mati vidi owonni kō'du nenye, zē kazi rakyenyi. Zē ako'jonni ha Petero, vo litu maakowe eti iyanni henye, "Aboka me, a'di ra da ko'do?" ³⁸ Petero iya zi zē henye, "Oto de zi Wirī tēmi kō'du kyēnyē ko'do biya, iriyē bapatisi mi ru Yēsu Korisito, zi ye kila ga kō'du kyēnyē 'be, ehe akiriye waki'di 'ba Lawo Laka. ³⁹ Lōmu nenye zi ye gisisi 'bee eti, kpa zi vidi biya mati Yere 'beze Wirī akinzi, kpa vidi mati zē na kowo."

⁴⁰ Petero ayada kō'du kayo maakowe kpa zi zē zi rē nni kyigō, mo iya henye, "Ma lenzee zi re yomo kazi wa mati ako'do rē ni biya zi vidi 'ba kō'du kyēnyē ko'do nenye." ⁴¹ Mi kadra nani vidi kpulukuwota

omanni mi kō'du kise, irinni bapatisi, adoko da watiti 'ba vo kō'du kombe.

Rakida 'ba vo kome

⁴² Zē ayaṅa kadra 'benni mi kō'du yandi kazi vo lituwē, rakida, wakonyo 'ba Yere, mötu aba. ⁴³ Vidi biya na rakaga ehe na tere ga kō'du wakoro kayo ehe kyinē wa mati vo lituwē o'donni. ⁴⁴ Vo kome nduwē rē nni toto ga bi kolō ehe zē ayanyanni mi wa mati zē ēdinni mo aba. ⁴⁵ Zē ogonni wasisi 'benni yaga, ehe i'dinni kōhi mo zi vidi ma omba. ⁴⁶ Ko'do ta ga ko'do, zē atoto rē nni mi yekēlu. Zē onyonni wa bi kolō mi liṅo kutu kutu ehe ayanyanni mi wakonyo 'benni na rakyenyi kazi dakumbē, ⁴⁷ ēzē ēdinni Wirī yeto. Vidi biya omba zē. Ta ga ko'do 'duwi Yere ayōvu zē mati ayomo ku.

3

Petero Yowani aba ako'jonni kora vo keṅe

¹ Kadra 'ba mötu ēdi kaa kadra wota 'ba hutaga, Petero ehe Yowani aba ēdi ti'benni mi yekēlu. ² Kora mati o'jo na keṅe ne injē ha loko 'ba yekēlu. Ta ga ko'do biya i'di mo dakapa ha loko nenye, ako'jo Ha Resi Teme. Mo alima ani ehe wa lenze kazi vidi mati ēdi ti'benni loko. ³ Kora ne ongo Petero ehe Yowani ēdi tōdunni mi yekēlu, ehe mo ako'jo hē zē kō'du kōhi. ⁴ Mora zē ongonni bi mbiyi do mo ehe iyanni henye, "Ongō bi riyē de ze." ⁵ Kora ne ongo bi

dë zë asösu 'bëni na ki'ja wa maako kazi zë.

⁶ Mora Petero iya zi mo henye, "Manza dë kphi aba, mandere dahabo, mora ma ki'di zi yi wa mati mëdi mo aba. Mi ru 'ba Yësu Korisito 'ba Nazereta, miya zi yi ënyi riyë ayeto lasi." ⁷ Petero iri mo kala ma tiri aba akonyi mo riyë. Kandi ndi kora ne gbonzö mo aba, ayi na kyigö, ⁸ ehe mo öfu riyë, ayeto lasi. Mo i'bë ga ndi Petero Yowani aba mi yëkëlu, lasi, töfu ehe Wirï yeto aba. ⁹ Vidï biya ongönni mo lasi toko ehe Wirï yeto aba. ¹⁰ Zë ayölonni mo kora vo lenze mati ëdi alima ha Resi Teme 'ba yëkëlu ne, zë na rakaga. Zë ö'bönni dë yölo kö'du a'di ra o'dö rë ni zi kora ne.

Me'do 'ba Petero mi yëkëlu

¹¹ Mati kora ne zö ga ndi Petero Yowani aba, vidï biya ahonni zi zë bi mati ako'jo loko sënjë 'ba Solomono. ¹² Petero ongö vidï kayo ma atoto rë nni ne ehe mo iya henye, "Vidï 'ba Yiserelee, kö'du a'di e na rakaga ga kö'du mati o'dö rë ni ne? Asösuwë dëdi ze kyigö maako aba? Asösuwë da tö'bo ze kora nenyë ko'dö zi lasi ga kö'du ze na laka?"

¹³ Wirï 'ba Abarayama, Yisika, Yakoba, ehe zutu 'bezee, i'di ru kyedre zi vo Litu 'bëni Yësu. Mora ombe mo dë, i'diyë mo zi Pilato zi kofo, mati Pilato omba zi mo kinga na dangölö. ¹⁴ Ombe Yësu dë mo le na laka ehe tünjö ne. Ako'jowe kö'du

kora ma ofo vidï zi kinga na dangölö, ¹⁵ ehe ofowe mo ma i'di didi zi vidï. Mora Wirï injë mo tēmi koli, ehe ze biya da tö'bo yada zi ye wa mati mo o'dö.

¹⁶ Onge kora nenyë, ehe ayöle mo. Koma mi ru 'ba Yësu ra o'dö mo kyigö. Koma mi Yësu ra o'dö kora nenyë ti'de na laka. ¹⁷ Aboka me, ma yöle ehe vo dagba 'be ayölonni dë wa mati zë o'dönni. ¹⁸ Wirï iya kpuru kazi nēbi ëniyë henye, Korisito ëni aki'ja riti, ehe yaanya aba ne mo asesi lömu ëni ku. ¹⁹ Here, ote de zi Wirï, here akila kö'du kyënyë 'be, ²⁰ here kadra akatayi mati Yere aki'di kyigö zi ye, here mo akutu Yësu Korisito, mati mo inzi zi ye. ²¹ Mora Yësu akalima komoriyë le ezë Wirï o'dö wasisi ku biya na kyiyi, kaa mati mo iya kyere kpuru nēbi laka 'bömowe aba. ²² Mosa iya henye, 'Yere Wirï 'be akinzi vidï tēmi yë kölö zi tēdi nēbi kpa kaa mo inzi ma. Owowe kö'du mati mo ayada zi ye. ²³ Vidï maako mati oro nēbi nenyë dë, atanza dë na vidï 'ba Wirï löhu.'

²⁴ Nēbi Samowelee ehe biya nēbi maakowe mati ayinni ta gö mo, zë ame'dönni ga kö'du wa ma ëdi rë ni ko'dö yaanya aba ne. ²⁵ E gisi 'ba nēbiyë ehe iriyë lömu 'ba Wirï ku, mati Wirï o'dö zutu 'be eti. Kaa mo iya zi Abarayama henye, 'Tēmi kozo 'bëiyë, ma ki'di ya'da zi vidï biya 'ba dakaño ne.'

26 Wiri inzi vo litu eni, ehe utu mo dagba zi ye, zi ki'di ya'da zi ye, here oto de temi ko'du kyenyë 'be ne."

4

Petero Yowani aba ika komo magalesi

1 Mati Petero Yowani aba edinni gba ame'do zi vidiyë, vo kyëlu 'ba vo ga yëkëlu kongö, ehe Sadekee okonni.

2 Kora nenyee na kamo ga ko'du vo lituwë edinni vidiyë yandi henye, yöku atënyï temi koli, kaa Yësu ënyï temi koli. 3 Tapëti kadra kutë, zë irinni Petero, Yowani aba i'dinni zë mi kamba yöndo aba. 4 Mora vidï kayo mati owonni ko'du kise ne, omanni. Yaanya aba watiti 'ba vo lö'bö ga Yere ëdi kpulukumuyi.

5 Mi damindö vere vo dagbe, kyedree, ehe vo komoyandi 'ba ko'du ki'di 'ba Mosa atöto rë nni mi Yerusalema. 6 Kyedre 'ba vo karase Anasi ëdi ani, Kayafa, Yowani, Alekazende, ehe maakowe ta dakota 'ba vo da karasa. 7 Zë ikanni Petero Yowani aba loko, o'donni zë atöto kutë, ako'jonnï hë zë, iyanni henye, "Kyigö 'ba a'di aba, ehe mi ru 'bëyi o'de ko'du nenyee?"

8 Petero oso ndö Lawo Laka aba, iya henye, "Vo dagba 'ba vo dakanowe ehe kyedree, 9 ëzë ako'jowe he ze ndenye ga ko'du laka mati o'do rë ni, ga ko'du vidï ma akö'jo, 10 mëdi na yölo zi ye ehe zi vidï biya 'ba Yiserele, kora nenyee ëdi töto kinye

na laka ga ko'du kyigö 'ba Yësu Korisito 'ba Nazereta, mati i'diyë koli da taka, mati Wiri injë temi koli. 11 Yësu ra yitö mati vo wa kuvöwë ombanni dë, mora yaanya aba mo ra yitö ma dagba na laka ndra. 12 Yësu ra nje ëdi kyigö aba zi wayömo. Ru mo ra nje kölö mi damöku ne akatö'bo yömo vidï biya."

13 Vidï kyedree na rakaga mati ongönni Petero Yowani aba erenni dë, ehe zë ayölonni vo litu riyö nenyee zë öñbö kora mbiya ayandi zë dë. Vidï kyedree ayölonni, zë edinni kyere Yësu aba. 14 Mora ö'bönni dë tandi ga ko'du kora mati akö'jo ne ëdi töto ani. 15 Kyedree utunni zë yaga temi magalesi. Here zë iyanni zi oka ma kölö maako, 16 "A'di ra da ko'do zi kora nenyee? Vidï biya mi Yerusalema ayölonni ko'du koro nenyee mati vo lituwë o'donni, ehe dö'bo dë kiya o'do rë ni dë. 17 Zi ko'du nenyee sesi mo kazi apere rë ni, diya zi zë, ma me'donni dë zi vidï maako löhu mi ru 'ba Yësu."

18 Here zë ako'jonnï vo litu riyö ne hulëhu loko, ehe ayadanni zi zë, ma yandinni wa maako dë mi ru 'ba Yësu. 19 Petero Yowani aba aya'banni dö mo zi zë iyanni henye, "Asösuwë Wiri omba ze, zi ye ra koro, mandere zi mo ra koro? 20 Dö'bo dë lima ti, ga ko'du wa ma dongö ehe dowo." 21 Kyedree i'janni ko'du maako dë na kyenyë zi riti ki'di zi Petero ehe

Yowani, here zë ilannì zë na dangölö. Vidi biya Wirì yeto aba ga kö'du ma o'do rë nì. ²² Kora mati akò'jò kö'du koro nenyè aba, koo 'bomo ndra ta da 'butësowö.

Mötu 'ba vo kome

²³ Kandi mati ila Petero ehe Yowani aba na dangölö, zë a'bannì hulëhu ehe ayadannì zi okanniyë kö'du mati kyedree 'ba vo karase ehe vo dagbe iyannì zi zë.

²⁴ Mati koo vo lö'böwë 'ba Yere owonni kö'du nenyè, zë amötunnì zi Wirì na radroko ehe iyannì henye, "Yere, o'do komoriyë, dakaño, ranga, wasisi biya mi zë, ²⁵ mi kyigö 'ba Lawo Laka, ame'do zi zutu 'beze Dawidi, vo litu 'ba Wirì, iya henye, 'Kö'du a'di tu'dëë biya na kamo?"

Kö'du a'di vidi edinnì kö'du sösu ma lumë ne kö'do?

²⁶ Yere 'ba dakaño akò'jò rë nni kö'du wehe, ehe vo daliñe adroko rë nni da Yere ehe Masiya 'bomo.' "

²⁷ "Kinye mi Yerusalema, Heroda ehe Ponitisi Pilato atoto rë nni tu'dëë eti ehe vidi 'ba Yiserele. Here zë ofo rë nni ra vo litu laka 'bëyi Yësu, Masiya kinzi 'bëyi. ²⁸ Zë o'donni wa mati omba zi kö'do na kyigö. ²⁹ Yere, owo me'do tere 'bëzë. Akonyi vo litu 'bëyiyë, here o'do ze na kyigö zi me'do kö'du kise 'bëyi. ³⁰ Ayada kyigö kyedre 'bëyi, kaa edi vidi kö'jò ehe kö'du koro kö'do, rakaga aba mi ru laka 'ba vo litu 'bëyi

Yësu." ³¹ Tapëti amötunnì ku, bi 'ba ratoto akohö rë nì. Zë osonni ndö Lawo Laka aba, ayetonni me'do mi kö'du kise a Wirì ne kazi tere.

Mi wa yanya

³² Gboko 'ba vo lö'böwë kö'du sösu 'bëzë biya kölö. Vidi maako iya dë wa biya mati edinnì mo aba ne 'bëni ra, mora zë ayanyannì mi wa oka ma kölö maako aba. ³³ Kyigö aba vo lituwë ayadannì zi vidi biya henye, Yësu edi yaanya aba na didi. Wirì i'di ya'da zi vo lö'bö 'bënyë. ³⁴ Vidi maako i'bë dë kö'du sösu aba ga kö'du wa, ga kö'du vidi ma edi kano aba mandere lokowe, akogo zë yaga ehe ika kahi mo ne zi ³⁵ vo lituwë. Here zë i'dinnì kahi mo ne zi vidi ma omba. ³⁶ Yosepa mo kozo 'ba Lëvi, ta Seyipurusu, mati vo lituwë ako'jonnì mo Baranaba, kö'du ya'ba aba vidi 'ba kö'du laka kiya zi oka, ³⁷ mo ogo yaka 'bëni yaga, ehe ika kahi mo zi vo lituwë.

5

Ananiya mbara 'bëni Safira aba

¹ Kora maako ru mo Ananiya, mbara 'bëni Safira aba, ogonni kano 'bënni yaga. ² Mora idannì da kö'du zi sesi kya 'ba kahi ne, na 'bënni. Here mati Ananiya oba koo kahi ne zi vo lituwë, ³ Petero iya zi mo henye, "Ananiya, kö'du a'di i'di Satani yi ko'ba, zi sesi kya 'ba kahi mati i'ja ta da

kaŋo ma ogo ne? Kö'du a'di iga ndondo zi Lawo Laka? ⁴ Wa ne 'bëyi ra mati gba ogo dë, ehe kpa tapëti kogo mo, kôhi mo gba zo na 'bëyi. A'di ra o'do yi zi kö'du ma here ne ko'do? Iga ndondo ne dë zi vidi, iga ndondo ne zi Wiri."

⁵ Kandi mati Ananiya owo kö'du ne, mo alëpi akaŋo brua na yöku. Vidi biya mati owonni ne, biya na tere. ⁶ Gisi kora obi ayinni loko, ehe olonni ida ro mo. Here zë injënni yaga, usunni. ⁷ Kadra wota aba yaa, mbara 'bomo Safira ayi loko, mora ayolo kö'du mati o'do rë ni zi kora 'bëni ne dë. ⁸ Petero ako'jo ho mo iya henye, "Ayada zi ma, ogowe kaŋo ne da kôhi nenyè?" Mo alëzë iya henye, "Oo, kôhi ne mo ra biya ne." ⁹ Petero iya zi mo henye, "Kö'du a'di yi kora 'bëyi aba riyo, ide me'do zi yonzo Lawo Laka? Kora mati usunni Ananiya, ëdinni ha loko, ehe akumbënni yi yaga." ¹⁰ Kandi mo alëpi burutu Petero oli. Mati gisi kora obi nee, ayinni hulëhu loko, i'janni Safira ako'do ani na yöku. Here zë injënni mo yaga ehe usunni mo dakapa kora 'bomo. ¹¹ Kanisa na tere, ehe vidi biya mati owonni kö'du ma o'do rë ni ne.

Kö'du koro rakaga aba

¹² Vo lituwë o'donni kö'du koro rakaga aba kyö mi kutë vidi. Vo kusu ga Yere biya 'duwi rë nni toto mi kapa 'ba yëkelu ako'jo loko sënje 'ba

Solomono. ¹³ Vidi maakowe yaga tëmi gboko 'bëzë omba dë zi rë ni droko zë aba, mora vidi biya ombanni zë le ndra. ¹⁴ Vidi kora kyö ehe mbara ayetonni koma mi Yere. ¹⁵ Here vidi raköe ika zë yaga da gëri o'ba da agburuku. Asosunni ëzë Petero alasi ta dakapa, ehe galili mo akalëpi dë zë, akako'jo zë. ¹⁶ Vidi kayo ma ëdinni alima mi gawowe kara Yerusalema, ikanni zë mati raköo aba mandere zë mati dakyiky i aba mi nni, ako'jo zë biya.

Yaza 'ba vo lituwë

¹⁷ Kyedre 'ba vo karase ehe Sadeke biya osonni ndo na mikumbë. ¹⁸ Zë irinni vo lituwë, i'dinni zë mi kamba ta da komo vidi biya. ¹⁹ Mora mi yondo nani malayika kazi Yere ayëhu ha loko 'ba kamba, ayasi vo lituwë yaga. Malayika iya henye, ²⁰ "I'bëe mi yëkelu, ehe ayade zi vidi me'do 'ba didi nenyè biya." ²¹ Here zë i'bënni kadra asi ku nzere, ehe ayetonni kö'du yandi mi yëkelu.

Kyedre 'ba vo karase vidi 'bëni ëti ako'jonn i ga bi kölo magalesi mati zë kyedree 'ba Yiserele. I'dinni kö'du zi vo lituwë kika zi nni tëmi kamba. ²² Vo kanya 'ba yëkelu mati utu zë mi kamba, i'janni vo lituwë dë. Zë a'banni, iyanni henye, ²³ "Di'ja ze kamba na kisi ŋbir i, ehe vo kanye ëdi toronni ha loko. Mora mati da yëhu ha loko, ehe dödu mi mo, di'ja vidi maako

dë ani.”²⁴ Kyedre vo kanye 'ba yëkëlu ehe kyedree 'ba vo karase owonni kö'du kiya 'bëzë ne, mora ayolonni dë a'di ra sösunni atëdi.²⁵ Vidi maako ayi ödu loko iya henye, “Yaanya aba kora naniye, mati i'diyë mi kamba ëdinni mi yëkëlu vidi yandi.”²⁶ Kyedre vo kanya 'ba yëkëlu i'bënni vo kanye ëti ehe ikanni vo lituwë hulëhu, mora o'donni zë dë na kamo, ga kö'du zë na tere kazi vidi ayetonni zë ku'du yitö aba.

²⁷ Mati ika vo lituwë ku komo magalesi, kyedre 'ba vo karase iya henye,²⁸ “Da yada ku huwë zi ye, ayandiyë kö'du dë mi ru 'ba Yësu. Mora onge wa mati o'de ne te. Eëdi yandiyë vidi biya mi Yerusalema, ehe ëdi ayonze zi kö'du koli 'bomo ya'ba gu ze.”²⁹ Petero vo litu maakowe ëti aya'banni do mo iyanni henye, “Doro ze Wirï ndra ta da vidi.³⁰ Ofowe Yësu mo tötö aba da taka, mora Wirï 'ba zutu 'beze injë mo na didi.³¹ Wirï o'do mo na vo dagba 'beze ehe na vo wayomö. Wirï i'di bi zi mo da kala ni ma tiri, ehe vidi 'ba Yiserelee ata'banni hulëhu zi mo ehe akila kö'du kyënyë 'bëzë.³² Ze kinye zi yada kö'du nenyë biya zi ye, ehe Lawo Laka zi yada kpa zi ye, mo waki'di 'ba Wirï zi vidi biya ma oro Wirï.”

³³ Mati vidi 'ba vurëë owonni kö'du nenyë, zë ayinni na kamo, ombanni zi kofo vo lituwë.³⁴ Mora ma

kölö maako tëmi zë, Farasi ru mo Gamalili, mo vo komoyandi 'ba kö'du ki'di ma oro mo ndra. Mo i'di kö'du zi vo lituwë koba dero tisi yaa yaga.³⁵ Here mo iya zi vidiyë 'ba mi vurëë henye, “Kora 'ba Yiserele, komowe mandi re kö'du wa mati ëdi ko'de zi kora nenyëe.³⁶ Tadura alaya kadra ma alaga nani aba, o'do rë ni na vidi kyedre maako, ehe vidi kora kaa lamisowo adroko rë nni mo aba. Mora mati ofo mo, vo ga ndi mo apere rë nni biya, kö'du 'bomo ne inde rë ni.³⁷ Yaa mati iti ga vidi 'ba dakanjo 'beze, Yudasi tëmi Galilaya alaya kpa. Vidi kayo alö'bönni ga ndi mo, mora ofo mo, ehe vo lö'bö ga ndi mo apere rë nni biya.³⁸ Here miya zi ye tëdiyë na kowo ta ra kora nenyëe. Ile zë na bi dë nni. Eëzë kö'du ko'do 'bëzë ne 'ba vidi köndu, akinde rë ni.³⁹ Mora ëzë ayi kazi Wirï, o'be dë yata, nje ëzë ombe zi wehe ko'do Wirï aba.” Vo vurëë ombanni da me'do 'bomo.⁴⁰ Zë ako'jonnï vo lituwë hulëhu loko, u'bönni zë, ehe i'di kö'du zi zë, ma me'donni dekpe löhu mi ru 'ba Yësu. Ilanni zë ti'bë.

⁴¹ Vo lituwë ilanni magalesi rakyenyi aba, ga kö'du Wirï o'do zë zi riti ki'ja ga kö'du 'ba Yësu.⁴² 'Duwi ayaña kadra 'bënni mi yëkëlu, ehe mi linjo Kölö maako ta ga agamo oronni dë ta bi kö'du yandi, ehe yada kö'du yöyö laka Yësu ra Korisito.

6

Vo wakonyi madomoriyö

1 Mi kadra naniye, vidi kayo ayinni adroko re nni vo lö'böwë. Kya maakowe mati edinni ame'do ha 'ba Girigi aba ne, ayetonni re nni lamo ze mati edinni ame'do ha 'ba Hibiru aba. Ze iyanni henye, mbara lu'bë ma edinni ame'do ha 'ba Girigi aba ne, i'di mi wayanya 'ba wakonyo 'bëze de ta ga ko'do biya. 2 Vo litu 'butë domoriyö ako'jonni gboko 'ba vo lö'böwë bi kölö, iyanni henye, "Doro ze de ta bi yeti kö'du kise 'ba Wirii zi loo 'ba wakonyo ra yanya. 3 Aboka me, inziye vidi kora madomoriyö mati vidi owo ze, ehe ayolonni kö'du, ehe osonni ndo Lawo Laka 'ba Wirii aba. Da ki'di ze na vo ga loo nenyë kongö. 4 Da kato'bo yanya kadra 'beze motu aba ehe me'do 'ba Wirii yeti."

5 Kö'du sösu nenyë o'do vidi biya na rakyenyi ehe inzinni Setifano. Mo edi koma kyedre aba ehe oso ndo Lawo Laka aba. Ze inzinni Pilipo kpa, Porusi, Nikonara, Timotiyö, Parame-nasi, Nikola temi Atiyoko, mati inzi re ni zi tedinni na Yude. 6 Kora nenyee ika ze zi vo lituwë. Here vo lituwë amötunni, i'di kala nni da kora nee, zi kinzi ze zi loo nenyë ko'do. 7 Kö'du kise 'ba Wirii apere re ni, ehe vidi kayo mi Yerusalema ayinni zi tedi na vo lö'böwë. Vo karasa kayo oronni koma.

8 Wirii i'di kyigo zi Setifano zi kö'du koro kye-dre ko'do ehe rakaga mi kutë vidi. 9 Mora vidi kora maakowe temi Sirëne ehe Alikazenderiya, ze temi gboko ma ako'jo re nni "Kora 'ba dangölo." Ze ayeto he nni wasa Setifano aba. Maakowe temi gawo 'ba Silisiya ehe Asiya awasa he nni kpa mo aba. 10 Mora ze obonni de Setifano aba, ga kö'du mo vo kö'du yolo kyedre ehe Lawo Laka i'di kyigo zi mo me'do.

11 Ze ogonni vidi kora kyenyee zi ze kiya henye, "Dowo ze mo edi ame'do na kyenyë ra Mosa ehe Wirii." 12 Ze o'donni vidiyë, kyedre 'benni ehe vo komoyandiye 'ba kö'du ki'di 'ba Mosa zi kö'du kyenyë sösu ra Setifano. Ze biya irinni mo ehe ikanni mo komo magalesi. 13 Kya 'ba vidi kora maakowe idanni kö'du zi ndondo kiga gu Setifano, ehe ze iyanni henye, "Kora nenyë 'duwi edi ame'do na kyenyë ra yekëlu laka nenyë ehe kö'du ki'di 'ba Mosa. 14 Dowo ze mo edi akiya henye, 'Yësu 'ba Nazereta nenyë, akiha akaño yekëlu ne ehe akuwi dalëti mati Mosa i'di zi ze ne.'" 15 Ze biya mati mi gboko 'ba magalesi ongönni bi da Setifano. Ze ongönni komo mo uwi re ni kaa komo 'ba malayika.

7

1 Kyedre 'ba vo karase ako'jo ha Setifano, "Ëdinnî kô'du tinyö ra yada rë yî?" 2 Setifano aya'ba da me'do iya henye, "Önduwë ehe 'buwë, owowe me'do 'bama. Wirî 'ba bikanyi kyedre alaya zi zutu 'beze Abarayama, mati mo ëdi gba mi Mesopotamiya, gba kazi rë ni kidra zi Harani. 3 Wirî ayada zi mo, iya henye, 'Ila dakaño 'bëyi, karo 'bëyi, ehe i'bë dakaño mati ma kayada zi yi.'

4 Here Abarayama ila dakaño 'ba Sadiyana i'bë alima mi Harani. Tapëti koli 'ba 'bu mo, Wirî utu Abarayama zi lima mi dakaño nenye yaanya aba ëdi alime 'domo ne. 5 Wirî i'di kapa maako dë zi mo, gbî le ma tisi mo. Mora Wirî alömu zi ki'di zi mo dakota 'bëni ëti nburu, ëzë Abarayama anza dë le gisisi aba. 6 Wirî iya henye, 'Kozo 'ba Abarayama akalimannî tisiwa aba mi dakaño 'ba vo leze. Ani zë atëdinnî na vo kalima, oka ako'do zë na kyënyë koo lamisowö. 7 Mora ma ki'di riti zi vidi ma o'donni zë na vo kalima oka. Here yaa zë atayinni ma mötu ga bi nenye.' "

8 "Wirî ida kô'du Abarayama aba, mo o'do kyinë 'ba kô'du kida ne nbete aba. Here mati o'jo Yisika zi Abarayama, tapëti ko'do mamodömowota, Abarayama anbete mo. Yaa Yisika ayi na 'bu zi Yakoba, here Yakoba ayi na 'bu zi gisi 'bëniyë 'butë dömoriyö, mati

zë ra vidi dagbe 'ba daliño 'butë dömoriyö 'ba Yiserele.

9 Vidi kora nenyee zutu 'beze ra, zë na mi kumbë ra öndu nni Yosepa. Zë ogonni mo na vo kalima mi Ezipeto, mora Wirî ëdi mo aba. 10 Wirî ayowö mo biya temi riti 'bomo ne, o'do mo kora vo kô'du yolo zi Yere 'ba Ezipeto. Mo o'do Yosepa na Yere 'ba Ezipeto ehe i'di mo na vo da wa biya mati mo ëdi mo aba."

11 "Mi kadra nani mi Ezipeto ehe Kanana nyenyo ana dë. Madöyi kyënyë riti ehe zutu 'bezee o'bönni dë zi wakonyo ki'ja kyö zi konyo. 12 Mati Yakoba owo henye nyenyo ëdi mi Ezipeto, mo utu gisi 'bëni zutu 'bezee mi ma dagba ani. 13 Mi kadara ti'bë 'bëzë ma da riyo mo, Yosepa ayada rë ni zi öndu niyë, eyi ra ni, ehe yere 'ba Ezipeto ayolo vo dakota 'ba Yosepa. 14 Yosepa utu litu zi 'bu ni ehe karo niyë zi tayi. Watiti 'bëzë ëdi 'butëmadömoriyö dömomuyi. 15 'Bu mo Yakoba i'bë mi Ezipeto ehe oli kpa, kaa zutu 'bezee. 16 Yaa yöku zë injë hulëhu mi Sikimo, ehe usu zë mi wogo, mati Abarayama ogo kazi gisi 'ba Hamora."

17 "Ndundu mo aba kadra oko zi Wirî zi ko'do wa ma mo alömu zi Abarayama. Watiti 'ba vidi 'beze mi Ezipeto övu ku kyedre. 18 Here yere maako ayi da kyiti mi Ezipeto, mo ayolo Yosepa dë. 19 Mo o'do zutu 'beze na kyënyë, ehe na

kamo zë ëti. Mo o'do zë zi gisi 'bënniyë kila yaga zi koli. ²⁰ Mi kadra nenyë o'jo Mosa. Mo wisi na teme komo Wirī, ehe vo dakota 'bomo ongōnni go mo mi liṅo 'ba 'bu mo yehe wota aba. ²¹ Mati o'do zë na wehe zi mo kila yaga, wu'jë 'ba yere i'ja mo ehe iri mo, kaa wisi ëni. ²² Mosa i'ja wayandi laka mi Ezipeto. Mo kora kyigō ehe me'do 'bomo na laka."

²³ "Mati koo 'ba Mosa ëdi 'butësowō, mo i'bë vidi 'bëni Yiserele kongō. ²⁴ Ko'do kölō maako aba, mo i'ja vidi 'ba Ezipeto ëdi vidi ma kölō tëmi vidi 'bëniyë ko'do na kyënyë. Mo akonyi vidi 'bëni ne, ofo vidi 'ba Ezipeto ne. ²⁵ Mosa asösu vidi 'bëniyë ayōlōnni ku, Wirī ako'do ni zi zë kinga na dangölō, mora zë ayōlōnni dë. ²⁶ Mi ko'do vere aba, Mosa i'ja vidi 'bëni Yiserele riyō ëdinni rë nni ku'bō, ehe mo ayōnzo zi zë yata. Mo iya henye, 'E kora nee na öndu, kö'du a'di ëdiyë re ku'bō go mo?' ²⁷ Mora kora mati ayeto oka ni ku'bō, adu'du Mosa dakapa, ehe ako'jo kö'du iya henye, 'Ëyi ra o'do yi na vo de ze, vurë 'beze kikye aba? ²⁸ Omba zi kofō ma, kaa ofo vidi 'ba Ezipeto mataganya ne?' ²⁹ Mati Mosa owo kö'du ne, mo aho tëmi Ezipeto i'bë alima mi dakaṅo 'ba Mediyana. Gisi riyō 'bomo nee o'jo ani."

³⁰ "Tapëti koo 'butësowō, malayika alaya zi Mosa mi wa'do möku mi da lipi kara ra Döku 'ba Sinayi.

³¹ Mosa na rakaga kö'du wa mati mo ongo ne. Mo i'bë kara zi kongō mo na laka, ehe gu Yere iya henye, ³² 'Ma Wirī 'ba zutu 'be, mati Abarayama, Yisika, ehe Yakoba ëdinni amötu.' Mosa ayeto tese tere aba, ehe omba dë zi bi kongō da möku ne. ³³ Yere iya zi mo henye, 'Oto kamoka 'bëyi nee 'de, ga kö'du bi ma ëdi torō 'dōmo ne kaṅo laka ra. ³⁴ Komo ma aba, mongō riti 'ba vidi 'bama mi Ezipeto ne ku. Mowo rala'ba 'bëzë ne ku, ehe mayi ku akaṅo zi yōmō zë. Yaanya aba ne, momba yi kutu hulëhu mi Ezipeto.'

³⁵ "Mosa kölō nere ra vidi 'ba Yiserele ombanni dë, iyanni zi mo henye, 'Ëyi ra o'do yi na vo de ze ehe vo vurë kikye?' Malayika 'ba Wirī ame'do zi Mosa mi möku, ehe Wirī utu Mosa zi yōmō Yiserelee ehe zi tedi na vo dagba 'bëzë. ³⁶ Mosa agaga zë tëmi Ezipeto, ehe da Ranga Kahi, ehe mi da lipi kö'du koro ko'do rakaga aba koo 'butësowō."

³⁷ "Mosa ra iya zi vidi 'ba Yiserele henye, 'Wirī akinzi kölō tëmi kutë vidi 'be zi tedi na nëbi kaa mo inzi ma.' ³⁸ Mosa ika vidi 'beze mi da lipi, ehe malayika ame'do zi mo da Döku 'ba Sinayi. Ani mo iri me'do 'ba didi zi ki'di zi ze."

³⁹ "Mora zutu 'bezee ombanni dë zi Mosa koro, zë ombanni ta'ba hulëhu mi Ezipeto. ⁴⁰ Vidi iyanni zi Arona henye, 'O'do wiri maakowe zi laga dagba zi ze.

Mosa ika ze yaga ta Ezipeto, mora da yolo dë a'di ra o'do rë nī zi mo.' ⁴¹ Zë o'donni wiri mbiya na da kyinë isa kora, zë i'dinni wakumu zi mo, ehe na rakyenyi kö'du wa mati o'donni ne. ⁴² Wiri opi gë nī zi vidi 'bëni, ehe ila zë zi mötu kyëlu mī komoriyë, kaa ma iya mī wayöruwë 'ba Nëbiyë, 'Vidi 'ba Yiserele, i'diyë wakumu dë zi ma ehe waki'di zi ma mī koo 'butësowo aba mī da lëpi ne? ⁴³ Tapëti mo injë loko tisi 'ba wiri Molesi zi mötu, ehe obe kyëlu 'ba wiri Repena kpa. O'de wiri mbiya nenyee zi mötu, mora yaanya aba ma kinjëe 'de kafo dakaño 'ba Babalöni.'

⁴⁴ Mī da lipi zutu 'bezee o'donni bi lima 'ba Wiri, kaa Wiri ayada zi Mosa ko'do. ⁴⁵ Yaa i'di zi zutu 'bezee, ehe zë obanni mo mati ëdi ti'bënni Yasowa aba zi kiri dakaño ne kazi vidi naniye mati Wiri ore yaga. Mo alima ani le mī kadra 'ba Dawidi. ⁴⁶ Dawidi o'do Wiri na rakyenyi, ehe ako'jo ho mo ëzë na to'bo zi kuvö loko 'ba Wiri zi gisi 'ba Yakoba. ⁴⁷ Ndundu mo aba Solomonu ra o'ba loko ne zi Wiri."

⁴⁸ "Mora Wiri Kyedre alima dë mī loko mati vidi köndu ra uvö. Ëdi kaa nëbi iya henye,

⁴⁹ 'Wiri iya henye,
Komoriyë kyiti 'bama,
dakaño gara 'ba ndi ma.
Kyinë 'ba loko a'di ra akuvë
zi ma?

Mi bi vala ra ma kalawo?

⁵⁰ Mo'do wasisi ku biya?" "

⁵¹ "E vo kazi kö'du kowo, ehe vidi 'ba da kyigo! Ëdiyë kaa vidi mati ombanni nbete dë. E 'duwi wehe ko'do Lawo Laka aba, kaa zutuwe o'donni! ⁵² Nëbi maakowe ëdinni mati zutu 'be o'do zë dë na kyënyë? Zë ofonni nëbiyë mati ayadanni kö'du tayi 'ba Wiri ma Tinyö. Yaanya aba asusuwe mo, ehe ofowe mo. ⁵³ Malayika i'dinni kö'du ki'di 'ba Wiri zi ye, mora gba orowe dë."

*Ku'du 'ba Setifano yitö
aba*

⁵⁴ Mati vo vurë owonni me'do 'ba Setifano, zë ayinni na kamo kyirinni konyo aba, ⁵⁵ mora Setifano oso ndo Lawo Laka aba. Mo ongo bi komoriyë, ongo bikanyi kyedre 'ba Wiri, ehe Yësu ëdi toro da kala tiri 'ba Wiri. ⁵⁶ Mo iya henye, "Mongö komoriyë ayëhu rë nī, Wisi 'ba Vidi ëdi toro da kala tiri 'ba Wiri."

⁵⁷ Vo vurë nee agbögbö hë nni na gu kyembe ehe isi mbili nni. Kandi zë biya alodronni da Setifano, ⁵⁸ ehe u'dunni mo yaga temi gawo kyedre ne. Ayetonni mo ku'du yitö aba. Vo kiye o'banni bongö 'bënni ndi kora maaako ru mo Sawolo. ⁵⁹ Mati ëdinni Setifano ku'du yiyö aba zi koli, mo ako'jo yaga, iya henye, "Yere Yësu, iri lawo ma kalakyedre aba!" ⁶⁰ Mo odrö domo nī akaño, ehe udu gu kyembe aba iya henye, "Yere, aya'ba kö'du kyënyë ko'do 'bëzë ne dë, dë zë." Here mo oli.

8

Yaza 'ba vo kome

¹ Sawolo ra omba da ku'du 'ba Setifano yitö aba. Mi kadra nani kanisa mi Yerusalema mi rayaza kyedre. Biya vo lö'böwë ga Yere, nje vo lituwë, apere rë nni mi Yudiya ehe Samariya.

² Kya vo koma maakowe usunni Setifano ehe i'dinni lu'bë kö'du mo. ³ Sawolo ayeto kö'du kyënyë ko'do zi kanisa. Mo i'bë ta halinj ta halinj kiri vidi kora ehe vidi mbara zë ki'di mi kamba.

Pilipo mi Samariya

⁴ Vo lö'böwë ga Yere ma apere rë nni ne, i'bënni ta ga bi biya kö'du yöyö laka ne yada mo aba. ⁵ Pilipo i'bë mi gawo kyedre 'ba Samariya ehe ayöyö kö'du 'ba Korisito ne zi vidi. ⁶ Zë oze mbili nni zi Pilipo, kaa mati zë owonni ehe kongonni kö'du koro mati mo o'do. ⁷ Vidi kayo dakyiki aba ako'jo zë, ehe dakyiki i'bënni yaga ta rë zë ha gbögbö aba. Vo keje kayo ehe vo ka'bo ako'jo zë. ⁸ Vidi biya mi gawo nani na rakyenyi, ga kö'du ma edi rë ni ko'do ne.

⁹ Kadra maako aba kora maako ru mo Simona alima ani vidi 'ba Samariya ko'do na rakaga. Mo edi möri ko'do ehe o'do rë ni na vidi kyedre maako. ¹⁰ Vidi biya ma wadakayo aba ehe vo leri atoto rë nni toko ro mo, zë iyanni henye, "Kora nenye vo kyigo 'ba Wiri, ma ako'jo Kyigo ma Kyedre."

¹¹ Kadra konda aba, Simona edi möri ko'do zi vidi ko'do

na rakaga, ehe zë asesi rë nni toto toko ro mo.

¹² Mora mati zë omanni ku mi kö'du kiya 'ba Pilipo, ga kö'du 'ba Damöku 'ba Wiri ehe ru 'ba Yësu Korisito, abapatisi zë biya kora mbara aba. ¹³ Simona oma kpa, ehe abapatisi mo. Mo alima

kara zi Pilipo, ga kö'du mo ongo bi biya da kö'du koro ne rakaga aba. ¹⁴ Vo lituwë mi Yerusalema owonni henye, kya vidi maakowe mi Samariya irinni me'do 'ba Wiri ku. Here zë utunni Petero ehe Yowani zi zë.

¹⁵ Mati vo litu riyö nenye okonni, zë amötunni henye zi zë kiri Lawo Laka. ¹⁶ Gba kazi nenye, Lawo Laka i'di de gba zi ma kölö maako temi zë, abapatisi zë injë mi ru 'ba Yere Yësu. ¹⁷ Petero, Yowani aba i'di kala nni da vidi 'ba Samariye, ehe zë irinni Lawo Laka.

¹⁸ Simona ongo Lawo Laka i'di zi vo kome mati vo lituwë i'di kala nni de zë. Here mo i'di kahi ¹⁹ zi Petero, Yowani aba ehe iya henye, "I'di kyigo nenye kpa zi ma, ezë vidi maako mi'di kala ma ku do mo, akiri Lawo Laka."

²⁰ Mora Petero iya zi mo henye, "Yi 'dö kahi 'beyi ne aba akinde re mi wa'do, ga kö'du asösu zi waki'di 'ba Wiri kogo kahi aba. ²¹ Nenye anza de loo 'beyi, ehe Wiri ongo ku di'di yi anza de na laka. ²² Oto de yi temi kö'du sösu kyënyë 'beyi ne, ehe ako'jo ha Wiri zi kila yi. ²³ Mongo yi ndo na mikumbë, ehe ida yi ku gö

mī gērī kō'du kyënyë kō'do 'bëyi." ²⁴ Simona iya henye, "Amötu zi Yere, here kō'du ma iya ne mo'do rë nī dë zi ma."

²⁵ Tapëti Petero ehe Yowani aba ayëtinni kō'du 'ba Yere ku, a'banni zi Yerusalema. Ta da gērī 'bëzë, zë ayëtinni kō'du yöyö laka ne mī daliṅo kayo 'ba Samariya.

Pilipo vo mī turu 'ba Atepiyö aba

²⁶ Malayika 'ba yere iya zi Pilipo henye, "İ'bë dambaro da gērī konda 'ba lipi mati i'bë ta Yerusalema zi Gaza." ²⁷⁻²⁸ Here Pilipo i'bë. Kora limu mī turu 'ba Atepiyö ëdi kpa ti'bë ta da gērī nani mī gbugbuṛu. Mo kyedre 'ba vo kōhi sesi zi Kadasi, mati ëdi mbara yere 'ba Atepiyö. Mo i'bë mī Yerusalema zi mötu, ehe yaanya aba ëdi ku da ga gērī ëni liṅo. Mo ëdi alima mī gbugbuṛu ëni kō'du ko'jo tēmī wayöruwë 'ba nëbi Yisaya. ²⁹ Lawo Laka iya zi Pilipo henye, "İ'bë zi gbugbuṛu nani, alima kara ro mo." ³⁰ Pilipo aho kara ehe owo kora ne ëdi kō'du ko'jo tēmī wayöruwë 'ba nëbi Yisaya. Pilipo ako'jo ho mo iya henye, "Ayolo mī kō'du mati ëdi ako'jo ne ku?"

³¹ Mo aya'ba do mo iya henye, "Hala ma t'bo yolo, nje ëzë vidi maako ra akonyi ma?" Mo ako'jo Pilipo zi tayi riye ehe lima dakapa ni. ³² Kora ne ëdi wayöru ko'jo iya henye,

"Akoko mo kaa timelë mati da gērī ëni zi kofo.

Mo udu dë,
kaa timelë ma yëvu ro mo umu le du udu dë.

³³ O'donni mo na komokaya, mo iri vurë ma tinyö dë.

Hala mo ato'bo tedi gisisi aba,

ëzë didi mo oba ku 'de?"

³⁴ Vo limu ne iya zi Pilipo henye, "Ayada zi ma, nëbi ne ëdi ame'do kō'du ni, mandere kō'du vidi maako?"

³⁵ Here Pilipo ta bi nenye ayeto tēmī kō'du wayöru nenye ehe ayada zi mo kō'du yöyö laka ga kō'du 'ba Yësu. ³⁶ Mati zë ëdi ti'bënni ta da gērī, zë ayinni bi ma wini aba. Kora limu ne iya henye, "Ongo te, kinye wini ëdi. Kō'du a'di o'bo dë bapatisi ma?" ³⁷⁻³⁸ Mo i'di kō'du zi karo ne tōro. Zë 'dö riyo i'bënni akaṅo mī wini, Pilipo abapatisi mo.

³⁹ Tapëti tasi 'bëzë yaga tēmī wini, Lawo 'ba Yere oba Pilipo 'de. Vo limu ne ongo mo dekpe löhu, mora mo ëdi ti'bë da gērī ëni rakyenyi aba. ⁴⁰ Pilipo yaa alaya mī Azotusu. Mo i'bë tēmī gawo zi gawo, biya ta da gērī zi Kasariya, yeti kō'du laka zi vidi.

9

Rakopi 'ba Sawolo

(Loo 22:6-16, 26:12-18)

¹ Mī kadra nani Sawolo nduwë yaza, kofo vo lö'böwë ga Yere. Mo i'bë zi kyedre 'ba vo karase, ² ako'jo ho mo kō'du waraga zi vo dagba bi 'ba mötuwë mati ëdinni mī

Damasika. Mo o'do nenyega kö'du mo omba zi kîri ehe koba mî Yerusalema vîdi kora mandere mbara ma omanni mî gëri 'ba Yere.

³ Mati Sawolo ëdi ku kara zi toko Damasika, bikanyi laka ta komoriyë truku'du ayanyi bi toko ta ro mo. ⁴ Mo alëpi dakaŋo, owo gu iya zi mo henye, "Sawolo, Sawolo, kö'du a'di ëdi ma yaza?" ⁵ Sawolo ako'jo kö'du iya henye, "Yere yî 'bëyi ëyi?" Yere aya'ba do mo iya henye, "Ma Yësu ra. Ma ra vîdi ma ëdi ayaza. ⁶ Yaanya aba ënyi riyë ehe i'bë mî gawo kyedrene, ani akayada zi yî a'di zi ko'do."

⁷ Vîdi kora mati ëdinni Sawolo aba, oronni ani kazi me'do. Zë owonni gu, mora ongonni vîdi maako dë. ⁸ Sawolo ënyi riyë ta akaŋo, ehe mati ayëhu komo ni, mo o'bo dë zi wa maako kongö. Vîdi maako ra iri mo kala aba koko mî Damasika, ⁹ ehe ko'do wota aba mo o'bo dë zi bi kongö ehe onyo wa kpa dë, mandere wa kuwë.

¹⁰ Vo lö'bö maako ru mo Ananiya alima mî Damasika. Yere ame'do zi mo temi rayada. Ananiya aya'ba do mo iya nenyega, "Yere, kinye mëdi." ¹¹ Yere iya zi mo henye, "Ënyi riyë ehe i'bë liŋo 'ba Yudasi da gëri mbiyi ne. Ezë oko ku ani, aki'ja kora maako ru Sawolo temi gawo 'ba Tasisi. Sawolo ëdi amötu, ¹² ehe mo ongo rayada kora maako ru mo Ananiya ëdi atayi zi mo ehe

i'di kala ni do mo, here zi mo bi kongö löhu."

¹³ Ananiya aya'ba do mo iya henye, "Yere, vîdi kayo ayadanni zi ma, kö'du kyënyë mati kora nenyega o'do zi vîdi laka 'bëyi mî Yerusalema. ¹⁴ Kinye mo ayi kalakonda aba kazi kyedree 'ba vo karase zi kîri vîdi biya mati ëdinni ru yî ko'jo."

¹⁵ Yere iya zi Ananiya henye, "I'bë, minzi mo ku zi ko'do mo zi yada ru ma zi tu'dëe, yeree, ehe vîdi 'ba Yiserele. ¹⁶ Ma na bi da ma ma kayada zi mo hala mo aki'ja riti ga kö'du ru ma." ¹⁷ Ananiya i'bë ehe ödu mî loko mati Sawolo ëdi lima 'domo. Ananiya i'di kala ni do mo ehe iya henye, "Öndu Sawolo, Yere Yësu ra utu ma. Mo ra kpa alaya zi yî da gëri tayi 'bëyi kinye ne. Mo omba yî zi bi kongö löhu, ehe zi koso ndo Lawo Laka aba." ¹⁸ Truku'du wa maako kaa oko kyanze alëpi ta komo Sawolo, ehe mo o'bo bi kongö löhu. Mo ënyi riyë abapatisi mo. ¹⁹ Here mo onyo wa, ro mo akyigö.

Sawolo ayëti kö'du mî Damasika

Sawolo alima ko'do maakowe aba vo lö'böwë 'ba Yere ëti mî Damasika. ²⁰ Kandi mo i'bë mî bi 'ba mötuwë ayeto yëti zi vîdi henye, Yësu ra Wisi 'ba Wiri. ²¹ Vîdi biya ma owonni Sawolo, na rakaga ehe iyanni henye, "Anza dë kora nenyega ra ëdi riti ki'di zi vîdi ma alimanni mî Yerusalema, mati ëdinni

amötu mi ru 'ba Yësu? Mo ayi dë kinye zi kiri zë ehe koba zë zi kyedree 'ba vo karase?" ²² Sawolo ayëti kö'du kyigö aba. Yude ma alimanni mi Damasika, mo o'do zë na rakaga mati mo ayonzö zi yada zi zë Yësu ra Korisito.

²³ Yaa kya zë maakowe o'donni mala zi Sawolo kofo, ²⁴ mora mo i'ja. Mo ayölo zë ëdinni ga ha resi 'ba gawo ne kongö kadra ehe yondö aba zi mo kofo. ²⁵ Yondö maako aba, vo lö'böwë Sawolo izanni mo akaño mi бага kyedre ta da tëri.

Sawolo mi Yerusalema

²⁶ Mati Sawolo öko mi Yerusalema, ayonzö zi rë ni droko vo lö'böwë ëti. Mora zë biya na tere, ga kö'du zë omani dë mo vo lö'bö ma tinyö ra. ²⁷ Here Baranaba akonyi mo, oba mo zi vo lituwë. Mo ayada hala Sawolo ongo Yere, ehe hala Yere ame'do zi mo. Baranaba iya kpa henye, mati Sawolo ëdi mi Damasika, mo ame'do kazi tere mi ru 'ba Yësu. ²⁸ Sawolo alasi na dangölö vo lö'böwë ëti mi Yerusalema, ehe ayada kö'du 'ba Yere zi vidi biya. ²⁹ Mo 'duwi hë nni wasa Yude ma ëdinni me'do mi ha 'ba Girigi, ehe zë ombanni zi mo kofo. ³⁰ Mora vo lö'böwë i'janni kö'du nenyë, ehe obanni Sawolo zi Kasariya. Ani zë utunni mo zi Tasisi.

³¹ Here kanisa mi Yudiya, Galilaya, ehe Samariya yaanya aba ku mi kadra 'ba rakyëyi, ehe ayinni na kyigö,

ehe Lawo Laka akonyi zë zi tövu ehe zi tere Wiriri.

Petero ako'jo Anisi

³² Mati Petero ëdi alasi ta ga bi ne biya, mo i'bë zi vo lö'bö lake ma alimanni mi gawo 'ba Liyida. ³³ Ani mo i'ja kora maako ru mo Anisi, mo na raköo, köo madomowota mi sora ö'bo dë zi lasi. ³⁴ Petero iya zi Anisi henye, "Yësu Korisito ako'jo yi ku! Ænyi riyë, ehe aköku agburuku 'bëyi ne." Kandi mo öro riyë. ³⁵ Vidi biya mi Liyida ehe Saröno ongönni Anisi, ayinni na vo lö'böwë ga Yere.

Petero injë Doroka tëmi koli

³⁶ Mi Jöpa mbara vo lö'bö maako, ëdi ru mo Tabita. Ru mo ha Girigi aba Doroka. Mo ëdi 'duwi kö'du laka kö'do zi vidi ehe zi vo leriye. ³⁷ Mora mo alëpi na köo ehe oli. Zë akakanni rö mo, i'dinni mo mi lokotorö. ³⁸ Jöpa anza dë na köwo ta ra Liyida, ehe vo lö'böwë owonni Petero ëdi ani. Zë utunni vidi kora riyö zi kiya zi mo, "Akö, ayi ze aba kandi ëzë atö'bo!" ³⁹ Kandi Petero i'bënni zë ëti. Vidi kora nee obanni Petero riyë mi lokotorö. Mbara lu'bë kayo ëdinni ani akudu. Zë ayadanni zi mo bonge mati Doroka ëdi ako'do mo gba na didi.

⁴⁰ Tapëti Petero utu vidi ku biya yaga ta loko, ödro da omo ni akaño, amötu. Here ofö rë ni zi yöku 'ba Doroka ehe iya henye, "Tabita, ënyi riyë!" Mbara ne ayëhu

komo nī. Mati ongo Petero, mo alima riyë. ⁴¹ Petero iri mo kala nī aba akonyi mo da ndi mo. Petero ako'jo mbara lu'bë nee ehe kya 'ba vo lö'bö laka maakowe, ayada zi zë Doroka ënyi ku na didi tēmi koli. ⁴² Vidi biya mi Jopa mati owonni kö'du ma o'do rē nī ne, ma kayo tēmi zë omani mi Yere. ⁴³ Petero alima mi Jopa ko'do kayo aba mi liṅo 'ba kora maako ru mo Simona, vo wana ko'jora.

10

Petero Koronliyo aba

¹ Mi Kasariya kora maako edi ani ru mo Koronliyo, mo vo da kanya lamikolo 'ba Roma ako'jo "Gboko tēmi Italiya." ² Koronliyo kora 'ba yenī ra, mati ere Wiri ehe vidi biya 'beni eti. Mo i'di kōhi kyō zi vo leriye, ehe 'duwi amötu zi Wiri. ³ Kadra wota tapeti kadra kutë, Koronliyo ongo rayada kazi Wiri. Mo ongo malayika kazi Wiri edi tayi zi mo, ehe ko'jo mo ru aba, "Koronliyo."

⁴ Koronliyo na rakaga, mati mo ongo bi da malayika. Here, mo ako'jo kö'du iya henye, "Yere, a'di ra kö'du nenyē biya go mo?" Malayika aya'ba do mo iya henye, "Wiri owo mötu 'beyi ku, ehe ayolo waki'di 'beyi zi vo leriye ne ku. ⁵ Yaanya aba utu vidi kora maakowe Jopa, zi kora maako ru mo Simona Petero. ⁶ Mo edi alima kora maako aba vo liko ko'do ru mo Simona,

mo alima mi liṅo ma kara ha ranga." ⁷ Tapeti kö'du nenyē kiya, malayika i'bë weni. Koronliyo ako'jo riyō vo kalima 'beniyē ehe vo kanya kölō 'beni ma edi Wiri mötu. ⁸ Mo iya ga kö'du ne biya zi zë, ehe utu zë Jopa.

⁹ Kadra kutë mi ko'do ma ta go mo, mati kora nenyē edinni ku tayi kara Jopa, Petero i'bë ku riyē komo lembe amötu. ¹⁰ Mati zë edinni wakonyo ko'jo, mo na o'bo, omba zi wakonyo, mora mo ongo rayada kazi Wiri. ¹¹ Mo ongo komoriyē ayēhu rē nī, ehe wa maako ayi akaṅo kaa mbili bongo kyedre bi golo'bo sowo eni aba. ¹² Mi mo dakyinē ngötu biya, ngötuwë 'ba liṅo, wateleē, ehe aliye. ¹³ Gu iya zi mo henye, "Petero, ënyi riyë! Ofo nenyē, ehe onyo zë."

¹⁴ Mora Petero iya henye, "Yere, mo'bo dë ko'do mo, gba monyo wa maako na ti'da, ehe anza dë na laka zi konyo." ¹⁵ Gu ame'do zi mo löhu, "Ezë Wiri o'do wa maako ku ṅbala, iya dë henye, anza dë na laka zi konyo." ¹⁶ Nenyē o'do rē nī da wota, gba kazi mbili bongo ne truku'du koba hulēhu komoriyē.

¹⁷ Mati Petero gba sösu mi me'do nenyē a'di, kora ma Koronliyo utu zë ne, ayi onni ha loko 'ba resi. I'janni geri liṅo 'ba Simona ku, ¹⁸ ehe ako'jonnī kodo here ne Simona Petero edi alima ani.

19 Mati Petero ëdî gba kö'du ma o'do rë nî ne sösü, Lawo iya zi mo henye, "Kora wota ëdinni kinye bi koma kö'du yî. 20 Kandi i'bë akaŋo, ehe i'bë zë ëti. Asösu dë, ma ra mutu zë." 21 Petero i'bë akaŋo iya zi kora nee henye, "Ma ra ëdiyë akoma. Ayiye ga a'di?" 22 Zë aya'banni da me'do iyanni henye, "Vo da kanye Koronöliyö ra utu ze. Mo kora laka ra, mo amötu Wiri, ehe vidî biya 'ba Yuda ombanni mo. Malayika laka 'ba Wiri ra ayada zi Koronöliyö zi kutu litu zi yî, here mo ato'bo kowo a'di ra zi yî kiya." 23 Petero ako'jo zë zi ko'do ani. Mi ko'do vere, Petero ehe kya 'ba vo lö'böwë mi Jopa i'bënni kora mati ayinni kazi Koronöliyö ne ëti.

24 Mi ko'do vere aba zë okonni mi Kasariya bi ma Koronöliyö ëdî bi zë kisi. Mo ako'jo karo 'bëniyë ehe aboka ma kare. 25 Mati Petero oko, Koronöliyö amëtë mo, here mo alodrö burutu Petero, ehe ayeto mo yeto. 26 Mora Petero injë mo, ehe iya henye, "Oro riyë! Ma anza dë ndra ta da vidî köndu."

27 Mati Petero ödu loko, mo ëdî gba me'do Koronöliyö aba, vidî kayo ëdinni ani. 28 Petero iya zi zë henye, "Ayole ku laka, ze Yude kö'du ki'di 'beze ila ze dë zi wa maako kö'do vidî maako ëti, mora Wiri ayada zi ma, mo asösu dë vidî maako ëdî na ti'da mandere anza na laka. 29 Mati utuwë

zi ma zi tayi kinye, mayi ku. Yaanya aba momba zi yolo kö'du a'di utu litu ga ma?"

30 Koronöliyö aya'ba do mo iya henye, "Ko'do sowo alaga ëdî kaa kadra wota 'ba hutaga, mëdi amötu liŋo. Truku'du kora maako usu bongö kanyi oro da komo ma. 31 Mo iya henye, 'Koronöliyö, Wiri owo mötu 'bëyi ku ehe mo ayolo waki'di 'bëyi zi vo leri ku. 32 Yaanya aba utu litu mi Jopa zi Simona Petero. Mo ëdî na yingö mi liŋo 'ba Simona vo liko kö'do, alima kara ha ranga.' 33 Mutu litu kandi gë yî, ehe ëdî da kö'du komba laka aba zi yî tayi ne. Ze biya dëdî kinye da komo Wiri zi kowo a'di akiya."

Me'do 'ba Petero

34 Petero ame'do henye, "Yaanya aba ma yolo ku Wiri o'do lovo vidî biya kölö. 35 Wiri na rakyenyi vidî ma ere nî, ehe o'do wa ma lake. 36 Ayole kö'du kise mati Wiri i'di zi vidî 'ba Yiserele, mati mo utu Yësu Korisito, Yere 'ba vidî biya, zi rakyëyi ki'di zi zë. 37 Ayole ku wa mati o'do rë nî, ta bi ne biya mi Yudiya. Ayeto biya mi Galilaya, tapëti Yowani ayada biya zi vidî bapatisi. 38 Wiri i'di Lawo Laka ehe kyigö zi Yësu tëmi Nazereta. Mo ëdî Yësu aba, mati mo alasi toko kö'du laka kö'do, ehe vidî ko'jo aba, zë ma hu kyigö 'ba Satani. 39 Ze biya dongö wa ma o'do 'dö mi Yuda ehe mi Yerusalema. I'di Yësu zi koli da taka,

40 mora ko'do wota aba yaa, Wiri injë mo na didi, ehe o'do mo zi kongo. 41 Anza vidi biya ra ongo mo, ze ra nje dongo mo, wakonyo ehe wakuwë mo aba tapëti tënyï 'bomo tëmi koli. Ze ra Wiri inzi zi yada kö'du mo zi vidi maakowe. 42 Wiri ayada zi ze zi yöyö zi vidi henye, Yësu ra inzi mo ku zi yurë 'ba didi yöku ëti kiya. 43 Nëbi biya iyanni henye, vidi biya ma ëdinni koma aba mi Yësu, akila kö'du kyënyë 'bëzë ne mi ru mo."

Tu'dë irinni Lawo Laka

44 Mati Petero ëdi gba ame'do, Lawo Laka ayi da vidi ma ëdi mbili nni koze ne. 45 Kya 'ba vo kome ma nbete, mati ayinni Petero ëti, zë na rakaga ga kö'du Lawo Laka i'di ku zi tu'dëë, 46 ga kö'du zë owonni tu'dë ëdinni ku me'do mi ha mënzë maakowe Wiri yeto aba. Here Petero iya henye, 47 "Tu'dë nenyee i'di Lawo Laka ku zi zë, kpa kaa dëdi mo aba. Ma yolo ku vidi maako o'bo dë ze yata ta bi zë bapatisi." 48 Petero i'di kö'du zi zë bapatisi mi ru 'ba Yësu Korisito. Here zë ako'jonnï ho mo zi lima rë nni ko'do tisi aba.

11

Petero mi kutë vo lö'böwë mi Yerusalema

1 Vo lituwë ehe vo lö'böwë mi Yudiya owonni henye tu'dëë ombanni da kö'du kise 'ba Wiri ku. 2 Here mati Petero ayi Yerusalema, kya vo kome nbete ayeto hë nni

wasa mo aba, 3 zë iyanni henye, "Yi alima na yingo mi lijo 'ba tu'dëë, ehe onyo wa kpa zë ëti!"

4 Here Petero ayada kö'du ma o'do rë ni, iya henye, 5 "Mëdi mi gawo 'ba Jopa ehe mëdi amötu, mati mongo rayada kazi Wiri. Mongo komoriyë ayëhu rë ni, ehe wa maako kaa mbili bongo kyedre iri ta bi golo'bo 'bomo sowo tayi akaño zi ma. 6 Mati mongo bi mi mo, ngötuwë 'ba lijo, ngötu mökuwë, watelee, ehe aliye. 7 Mowo gu iya zi ma henye, 'Petero, ënyï riyë! Ofo nenyee, ehe onyo zë.' 8 Mora miya henye, 'Yere, mo'bo dë ko'do here, gba monyo wa maako mati ëdi na ti'da ehe mandere anza na laka zi konyo ne dë."

9 Gu ta komoriyë ame'do zi ma löhu, iya henye, 'Ezë Wiri o'do wa maako ku nbala, iya dë henye, anza dë na laka zi konyo.' 10 Nenyee o'do rë ni da wota, gba kazi koba mo biya löhu komoriyë. 11 Truku'du kora wota tëmi Kasariya onni komo loko mati mëdi alima 'domo. 12 Lawo Laka ayada zi ma ti'bë zë ëti ehe kazi kö'du sösu. Here öndu mi Yësu modaka i'bënni ma aba, ehe dödu mi loko 'ba kora nenyee. 13 Mo ayada zi ze malayika alaya zi ni, iya henye, 'Utu vidi maako Jopa zi kora maako ru mo Simona Petero, 14 mo akayada zi ye hala yi ehe vidi biya mi lijo 'bëyi akayomö.' "

15 “Tapëti ma yeto me'do, i'di Lawo Laka zi zë, kaa mati Lawo Laka i'di zi ze biyeto aba. 16 Ma sösü me'do 'ba Yere, iya henye, 'Yowani abapatisi wini aba, mora ak-abapatisiye Lawo Laka aba.' 17 Wiri i'di zi tu'dë naniye kpa waki'di mati mo i'di zi ze, mati di'di koma 'beze mi Yere Yësu Korisito. Hala ma kayata Wiri?" 18 Mati zë owonni Petero iya nenye, oronni ta bi hë nni wasa, ehe ayetonni Wiri yeto, iyanni henye, "Wiri yaanya aba o'do tu'dëe ku dë nni koto zi ni, ehe i'di didi ku kpa zi zë."

Kanisa mi Atiyoko

19 Kya 'ba vo lö'bö 'ba Yere maakowe apere rë nni ga kö'du 'ba wayaza ma ayeto kofo 'ba Setifano aba. Zë i'bënni kowo kaa Ponisiya, Seyipurusu, ehe Atiyoko. Zë ayadanni kö'du kise ne nje zi Yude. 20 Kya 'ba vo lö'bö maakowe temi Seyipurusu ehe Sirënë i'bënni Atiyoko ehe ayetonni yada zi vidi 'ba Girigi kö'du yöyö laka ne ga kö'du 'ba Yere Yësu. 21 Kyigo 'ba Yere ëdi zë aba, ehe vidi kayo oto dë nni zi Yere, ehe omani mi mo.

22 Kö'du yöyö ma o'do rë ni ne, oko zi kanisa mi Yerusalema, ehe zë utunni Baranaba Atiyoko. 23 Mati Baranaba oko ani, ehe ongo hala Wiri i'di kö'du lake ku zi zë. Mo na rakyenyi, ehe mo alenze zë zi limanni koma aba mi Yere biya di'di nni aba. 24 Baranaba mo kora laka 'ba koma kyedre aba, ehe oso mo ndo Lawo

Laka aba. Vidi kayo oto dë nni zi Yere.

25 Here Baranaba i'bë Tasisi Sawolo koma. 26 Mati mo i'ja Sawolo, ika mo Atiyoko. Ani zë adrokonni rë nni kanisa ëti koo kolo, ehe ayandi vidi kayo. Ani mi Atiyoko vo lö'böwë 'ba Yere dagba ako'jo Korisito 'ba.

27 Mi kadra nenye aba, kya 'ba nëbi maakowe ta Yerusalema ayinni Atiyoko. 28 Ma kolo temi zë ru mo Agabusu. Wakonyi 'ba Lawo Laka aba, mo ayada kö'du iya henye, "Madöyi kyenyë atëdi temi damoku ne biya." O'do rë ni mi kadra ma Kulidasi ra na yere. 29 Vo lö'bö ma ëdinni mi Atiyoko ombanni zi kutu wakonyi maako zë ato'bönni zi önduwë mi Korisito ma ëdinni mi Yudiya. 30 Here zë inzinni Baranaba ehe Sawolo zi koba waki'di 'bënni zi vo dagbe 'ba vo lö'böwë mi Yerusalema.

12

Heroda ayaza vo kome

1 Mi kadra nani, Yere Heroda ayaza kya vidi 'ba kanisa. 2 Mo i'di kö'du zi vo kanye zi da Yemisi öndu 'ba Yowani kikyë kulu aba. 3 Mati Heroda ongo nenye o'do vidi 'ba Yude na rakyenyi, mo iri Petero mi kadra karama 'ba mangolobö kazi langa. 4 Mo i'di Petero mi kamba, ehe i'di kö'du zi vo kanya gboko sowo zi go mo kongo. Heroda o'do mala zi mo ki'di bi 'ba vurë, komo vidi kayo tapëti karama 'ba laga 'ba

koli. ⁵ Mati Petero ëdi na sesi mi kamba, vidi 'ba kanisa oronni de ta bi 'ba motu zi Wiri ga ko'du mo.

Ayasi Petero na dangölo temi kamba

⁶ Gba ta komo yondo zi Petero ki'di bi 'ba vure, mo edi ako'do, ehe ida mo nyori riyö aba mi kutë vo kanya riyö. Vo kanya riyö maakowe edinni ha loko ma ödu mi kamba ne kongö. ⁷ Truku'du malayika kazi Yere alaya, ehe bikanyi ayanyi bi toko mi kamba. Malayika ne isa Petero ta dakapa mo, ehe aliro mo riyë. Here mo iya henye, "Kandi! Enyi riyë!" Nyori alëpinni ta kala mo, ⁸ ehe malayika ne iya zi mo henye, "Enyi, usu bongö rë yi, ehe usu kamoka 'beyi." Petero o'do ko'du ma ayada zi ni. Here malayika iya henye, "Yaanya aba usu bongö alikölu 'beyi, ehe usu ga ma."

⁹ Petero i'benni malayika aba, mora mo asösu ko'du ne wiri ra isi ni. ¹⁰ Zë i'bë alaganni gboko riyö 'ba vo kanye, ehe mati ayinni ha resi 'ba kahi zi gawo kyedre, ayëhu rë ni na bi de ni. Zë i'benni yaga, ehe mati edi ti'benni ta da geri, kandi malayika alaya de. ¹¹ Mati Petero ayölo ko'du ma o'do rë ni ne, mo iya henye, "Yaanya aba ma yölo ku Yere ra utu malayika eni zi yomo ma kazi Heroda, ehe kazi wa biya vo dagbe 'ba Yude asösunni zi ko'do zi ma."

¹² Here Petero i'bë zi lijo 'ba Mariya, ma 'ba Yowani Marako. Vo lö'böwë 'ba Yere ayinni ga bi kölo ani, ehe edinni amötu. ¹³ Petero akökö ha resi, ehe vo kalima mbara maako ru mo Roda, ayi ha loko zi do mo ya'ba. ¹⁴ Mati mo owo gu Petero, mo rakyenyi aba ndra, mo ayëhu ha resi de. Mo aho hulëhu loko, ehe iya zi vidiyë henye Petero edi atorö ani. ¹⁵ Mora vidi biya ayadanni zi mo, iyanni henye, "Yi vo nökyi." Mora mo zo kiya henye, ne Petero ra. Here zë iyanni henye, "Ne malayika omo ra."

¹⁶ Petero zo kökö, le mi ndundu mo zë ayëhunnü ha resi. Zë ongönni mo ehe zë na rakaga. ¹⁷ Petero ame'do kala ni aba zi zë zi törönni ti. Mo ayada hala Yere ika ni yaga temi kamba. Mo iya kpa henye, "Ayade zi Yemisi ehe zi öndu maakowe ko'du ma o'do rë ni ne." Tapëti mo, mo ila bi nani ehe i'bë bi maako.

¹⁸ Mi damindö vere, vo kanya ma edinni bi kongö rasösu kyedre aba, ehe rakaga aba ko'du a'di oko zi Petero. ¹⁹ Heroda i'di ko'du zi vo kanya 'beniyë zi mo koma, mora du ijanni mo de. Here mo ako'jo ha vo kanye, ehe i'di zë zi kofo. Tapëti nenyë, Heroda ila Yudiya i'bë zi lima mi Kasariya yaa.

Koli 'ba Heroda

²⁰ Heroda ehe vidi 'ba Tiyere ehe Sidoni na kamo oka ma kölo maako aba.

Here gboko tëmī zē i'bënnī Balatusu kongɔ, ma kōlō tëmī vīdī kyedre mī turu 'ba Heroda. Zē alëlunnī da Balatusu henye nombannī zi rakyëyī ko'do mī kutē gawo 'bëzë ehe Heroda, ga kō'du dakaŋo 'bëzë i'ja wakonyo 'bënnī ta bi ma Heroda na vo do mo.

²¹ Mī kadra ma zē ombannī do mo, Heroda ayi usu rē nī mī bongo 'ba yere. Mo alima da kyiti 'ba vurë ënī. ²² Vīdī agbögbö hē nni iyannī henye, "Ame'do ndra kaa Wiri ta da vīdī kora!" ²³ Kandi malayika kazi Yere otra mo akaŋo, ga kō'du mo oba wakoro 'ba Wiri. Kuruwë onyonni Heroda ehe oli.

²⁴ Kō'du kise 'ba Wiri zo rē nī pere. ²⁵ Tapëti Baranaba ehe Sawolo o'donni loo ma utu zē zi ko'do mo ne ku, a'bannī Yerusalem, ehe obannī Yowani Marako kpa nni aba.

13

Baranaba ehe Sawolo

¹ Mī kutē vīdī 'ba kanisa 'ba Atiyoko nēbī maakowe ehe vo komoyandiye ëdinnī. Zē ra Baranaba, Simiyono ako'jo kpa Nigara, Lusiyosi tëmī Sirënë, Manani mo aboka 'ba yere Heroda ma kara, ehe Sawolo. ² Mati zē ëdinnī Yere yeto ehe ha koro, Lawo Laka iya henye, "Inziye Baranaba ehe Sawolo zi loo mati minzi zē zi ko'do." ³ Here tapëti ha koro ehe mötu, zē i'dinnī kala nni dë zë, ehe utunnī zë da gëri 'bënnī.

Baranaba ehe Sawolo mī Seyipurusu

⁴ Lawo Laka utu Baranaba ehe Sawolo zi Selesiya, ehe ta ani zē i'bënnī da rutu 'ba Seyipurusu. ⁵ Zē ɔkonnī Salamisi, ayetonni kō'du kise 'ba Wiri yeti mī bi 'ba mötuwë 'ba Yude. Yowani Marako ëdī zē aba kaa vo wakonyi. ⁶ Baranaba ehe Sawolo umunnī da rutu zi Papahosi. Ani zē i'jannī kora maako tëmī Yude, ru mo wisi 'ba Yësu. Mo vo möri ehe nēbi vo ndondo. ⁷ Mo o'do loo kpa zi Serigisu Pawolosi, yere 'ba rutu ne.

Serigisu Pawolosi, vo kō'du yolo, omba zi kowo kō'du kise 'ba Wiri, ehe mo utu litu kō'du Baranaba ehe Sawolo. ⁸ Mora Barayësu vo möri, ru mo maako Elimasi, awasa kō'du 'bëzë ne. Mo ayonzo zi yere sesi kazi koma mī Yësu. ⁹ Here Sawolo, ru mo maako kpa Pawolo, oso ndo Lawo Laka aba, mo ongo bi mbiyi da Elimasi ¹⁰ ehe iya henye, "Yi wisi 'ba Satani! Yi vo ndondo ehe vo wehe 'ba kō'du laka. Ndala aba, atoro ta bi me'do kyënyë kiya ra gëri tinyö 'ba Yere? ¹¹ Yere omba ti'bë riti ki'di zi yi, yi ko'do yaa na vo komoköndu. ɔ'bo dekpe zi bikanyi 'ba kadra kongo."

Kandi komo kora ne ayöfu matutu köndu aba, ehe mo i'bë toko vīdī maako koma zi nī gaga kala aba. ¹² Mati yere ongo kō'du mati o'do rē nī ne, mo rakaga aba mī kō'du yandi ga kō'du 'ba Yere ne. Here mo oma mī Yere.

Pawolo ehe Baranaba mi Atiyokɔ Pisidiya

¹³ Pawolo ehe oka maakowe ëti ilanni Papahosi ehe i'bënni zi Paga mi Pambaliya, mora Yowani Marako ila zë i'bë hulëhu mi Yerusalema. ¹⁴ Koo zë ne i'bënni dagba kazi Paga zi Atiyokɔ mi Pisidiya. Here mi ko'do 'ba ralawo aba zë i'bënni mi bi 'ba mötu ehe alimanni akaño. ¹⁵ Tapëti ko'du ko'jo tëmi ko'du ki'di ehe wayöruwë 'ba nëbiyë, vo dagbe utunni vidi maako zi yada zi Pawolo ehe Baranaba henye, "Aboka me, ezë ëdiyë ko'du maako aba zi kiya mati akakonyi vidi, iye."

¹⁶ Pawolo ënyi riyë. Mo o'do kala ni, ehe ame'do, iya henye, "Vidi 'ba Yiserele, ehe vidi maako 'ba tu'dëë kpa mati ëdinni mötu Wirï, oze mbili ye. ¹⁷ Wirï 'ba Yiserele inzi zutu 'bezee, ehe mo ila vidi 'beze kaa vo leze mati ëdi alimanni Ezipeto. Ani mo o'do zë na kyigo. Here kyigo gara 'bëni aba, mo ayasi zë yaga. ¹⁸ Koo 'butësowɔ mo ongo gë zë mi da lipi. ¹⁹ Tapëti mo ayaña tu'dë madomoriyö mi Kanana, mo i'di dakaño 'bëzë zi vidi 'bëniyë kaa drivu. ²⁰ Nenye o'do rë ni iri koo lamisowɔ 'butëmuyi."

"Tapëti kadra nani, Wirï i'di vidi 'bezee na vo vurëë le mi kadra 'ba nëbi Samowele. ²¹ Here vidi ombanni yere. Wirï i'di zi zë Yere Sawolo, wisi 'ba Kisi ta daliño 'ba Benyïmona. Mo iri koo 'butësowɔ. ²² Tapëti Wirï

iri Sawolo, i'di Dawidi na yere pëti mo. Wirï iya ga ko'du mo henye, 'Dawidi wisi 'ba Jese ëdi kyinë 'ba vidi ma o'do ma ndra na rakyenyi. Mo o'do wa biya, mati momba mo zi ko'do.' ²³ Tëmi kozo 'ba kora nenye, Wirï ika vo wayomɔ Yësu zi Yiserele, kaa alömu."

²⁴ "Mora gba kazi Yësu ayi dë, Yowani ëdi ayada zi vidi biya mi Yiserele zi dë nni koto hulëhu zi Wirï ehe bapatisi kiri. ²⁵ Mati loo 'ba Yowani ëdi ku kara zi rë ni kinde, mo iya henye, 'Asösu 'be ma eyi ra? Manza dë vidi mati ëdiyë bi mo kisi. Owowe mo ëdi tayi. Mo atayi 'da, ehe manza dë laka zi kamoka omo kinga.' "

²⁶ "Öndu me, kozowe 'ba Abarayama, tu'dëë biya mati ëdinni kinye Wirï mötu, ko'du kise 'ba wayomɔ nenye utu zi ze. ²⁷ Vidi 'ba Yerusalema ehe vo dagba 'bëzëë ayolönni dë eyi ra Yësu. Mandere zë ayolönni kpa dë mi me'do 'ba nëbiyë mati ëdi ako'jonnï mi ko'do 'ba ralawo biya. Zë o'dönni me'do 'ba nëbiyë ayi ku tinyö vurë kikye aba ra Yësu. ²⁸ Gbi le ezë i'ja ko'du maako dë le zi Yësu ki'di zi kofo, zë nduwë ha Pilato ko'jo zi mo kofo. ²⁹ Tapëti o'dönni wa mati nëbiyë ayörunni ko'du Yësu, oba mo akaño ta da taka ehe i'di mi ogo."

³⁰ "Mora Wirï injë mo tëmi koli. ³¹ Ko'do lakyi aba Yësu alaya zi vidi mati i'bënni mo aba tëmi Galilaya

zi Yerusalema. Yaanya aba
 ëdinnî kö'du mo yada zi vîdî
 'bezee. ³² Ze kinye zi yada
 zi ye kö'du yöyö. Wa mati
 Wîrî alömu zi zutu 'bezee,
³³ na ko'do, yaanya aba mo
 o'do ku zi ze Yësu kinjê aba
 zi didî. Èdî kaa Wayeto 'ba
 Dawidi ma riyö iya henye,
 'Yî wisi ama ra,
 ndenye mayi ku na 'Bu yî.' "

³⁴ "Wîrî injê Yësu tëmî koli
 ehe ila ida ro mo dë zi teñe.
 Èdî kaa Wîrî iya,
 'Ma ki'dî zi yî wa laka mati
 ma lömu zi Dawidi.'
³⁵ Ehe mî Wayeto 'ba Dawidi
 maako iya henye,
 'Ila vîdî laka 'bëyî ne dë zi
 teñe mî ogo.'

³⁶ Mati Dawidi ëdî gba na
 didî, mo oro Wîrî. Here
 tapëtî mo oli, usu mo mî ogo
 'ba zutu 'bomowe, ehe ida ro
 mo eñe. ³⁷ Mora vîdî mati
 Wîrî injê tëmî koli, ida ro mo
 eñe dë."

³⁸ "Aboka me, kö'du kise
 ne ëdî henye, Yësu akila
 kö'du kyënyë 'be! ³⁹ Kö'du
 ki'dî 'ba Mosa o'bo dë e ko'do
 tinyö tëmî kö'du kyënyë 'be
 biya. Mora vîdî ma ëdî koma
 aba mî Yësu, Wîrî ako'do mo
 tinyö. ⁴⁰ Èdiyë komokandi
 aba kazi, kö'du ma nëbî
 iyannî ne mo'do rë nî dë zi
 ye. Zë iyannî henye,

⁴¹ 'E vîdî ma o'de lasa ra
 Wîrî,
 ëdî rakaga aba ehe akoli.
 Ma ko'do wa maako mî
 kadra 'be,
 o'be dë zi koma,
 ëzë vîdî maako ayada le zi
 ye.' "

⁴² Mati Pawolo ehe Baran-
 aba ëdinnî ku bi 'ba mötu
 'ba Yude kila, vîdî alen-
 zennî zë zi kiya kyö kö'du
 kölö nenyee ko'do 'ba ralawo
 vere aba. ⁴³ Tapëtî mötu,
 Yuda kayo ehe tu'dë kayo ma
 ëdinnî Wîrî mötu ne, i'bënnî
 zë ëtî. Pawolo ehe Baranaba
 alenze zë biya zi lima mî
 rakyëyî 'ba Wîrî.

⁴⁴ Mî ko'do 'ba ralawo
 vere, vîdî biya 'ba mî gawo
 ayinnî zi kö'du kise 'ba
 Yere kowo. ⁴⁵ Mati Yude
 ongönnî vîdî kayo nee, zë
 na mikumbë. Zë alidinnî
 Pawolo ehe ame'donnî na
 kyënyë ra kö'du biya mati
 mo iya ne. ⁴⁶ Mora Pa-
 wolo ehe Baranaba kazi tere
 iyannî henye, "Domba zi
 yada kö'du kise 'ba Wîrî
 zi ye, gba kazi yada zi
 vîdî maakowe. Mora ombe
 kö'du kise ne dë! Nenyë
 ayada henye, ombe didî ma
 nburu nburu ne dë. Yaanya
 aba dëdî tî'bë zi tu'dëë.
⁴⁷ Yere i'dî kö'du zi ze henye,
 'Mî'dî yî kinye kaa bikanyi
 zi tu'dëë, zi koba wayomo
 'ba Wîrî zi vîdî mî dakaño
 biya.' "

⁴⁸ Kö'du kise nenyë o'do
 tu'dëë na rakyenyî, ehe zë
 ayetonnî me'do 'ba Yere.
 Vîdî biya ma inzi ku kö'du
 didî ma nburu nburu, here
 omannî mî Yere. ⁴⁹ Kö'du
 kise ga kö'du 'ba Yere apere
 rë nî biya mî dakaño nenyë.
⁵⁰ Mora Yude i'bënnî zi
 mbara kyigö ma erennî
 Wîrî, ehe kora vo dagbe
 'ba gawo. Zë ofönnî zë
 na kyënyë ra Pawolo ehe
 Baranaba, ehe ayetonnî zë

yaza. Zë orenni zë yaga tëmì kapa 'ba dakaŋo nenyè.
⁵¹ Pawolo ehe Baranaba akyto durufu 'ba ga bi nani ta ndi nni, ehe i'bënni dagba zi Yikoniyömu. ⁵² Mora vo lö'böwë 'ba ga ndi Yësu biya na rakyenyi, ehe osonni ndo Lawo Laka aba.

14

Pawolo ehe Baranaba mi Yikoniyömu

¹ Pawolo ehe Baranaba ame'donni mi bi 'ba mötu mi Yikoniyömu, ehe Yuda kayo ehe tu'dë kayo omani mi Yere. ² Mora Yuda ma ombanni dë koma mi mo, o'donni tu'dë maakowe na kamo ehe ofo rë nni na vo wehe ra önduwë mi Korisito. ³ Pawolo ehe Baranaba alimanni ani kadra konda aba, me'do kö'du 'ba Yere kazi tere, ehe Yere i'di kyigo zi zë, zi kö'du koro kö'do ehe rakaga, mati akayada kö'du kise 'ba rakyëyi ëdi tinyö. ⁴ Vidì mi gawo 'ba Yikoniyömu ayolönni dë a'di zi sösu. Kya maakowe omani mi gboko 'ba Yude ehe maakowe omani mi vo lituwë.

⁵ Ndundu mo aba, tu'dë maakowe ehe Yude, bi kölo vo dagba 'bënni ëti, ombanni mala kö'do zi kö'do zë na kyënyë ehe zë ku'du yitö aba brua. ⁶ Mati Pawolo ehe Baranaba ayolönni wa ma ëdi rë ni kö'do, zë ahonni mi dakaŋo 'ba Lëyikoniya, ani mi gawo 'ba Liyisitra ehe Dëbë ehe bi ma kara dakapa dakaŋo ne. ⁷ Ani zë nduwë kö'du yöyö laka ne yëti.

Pawolo ehe Baranaba mi Liyisitra

⁸ Mi Liyisitra, kora maako ëdi ani o'jo mo na ndi keŋe ehe o'bo dë zi lasi. ⁹ Kora ne ëdi mbili ni koze da me'do 'ba Pawolo. Mati Pawolo ongo mo ëdi koma aba mi Yësu zi kö'jo, ¹⁰ mo agbögbö hë ni iya henye, "Ënyi riyë!" Kora ne öfu riyë ehe ayeto lasi toko. ¹¹ Mati vidì kayo ne ongonni wa ma Pawolo o'do ne, agbögbö hë nni yaga mi ha 'ba Lëyikoniya, iyanni henye, "Wiriyë ofonni rë nni ku na vidì köndu ehe ayinni ku akaŋo zi ze!" ¹² Vidì i'dinni ru da Baranaba, Zeyusi, ehe i'dinni ru da Pawolo Hemoso, ga kö'du mo ra ame'do. ¹³ Yëkëlu 'ba Zeyusi ëdi kara ha bi tödu zi gawo kyedre. Vo karasa 'ba Zeyusi ika ise ehe döruwë ha resi 'ba gawo kyedre, ga kö'du mo ehe vidiyë ombanni zi ki'di wakumu zi zë.

¹⁴ Mati Pawolo ehe Baranaba ayolönni kö'du nenyè, zë izanni böngö 'bënni ahonni mi kutë vidì kayo ne hë nni gbögbö aba henye, ¹⁵ "Ëdiyë kö'du nenyè kö'do ga a'di? Ze vidì könduwë ra kaa e. Dika ze kö'du yöyö laka ra zi ye here zi ye kila wiri mbiya ma kazi kö'du, ehe oto de zi Wirì ma didi, ma o'do komoriyë, dakaŋo, wini kyedre, ehe wa biya mi zë. ¹⁶ Mi kadra ma alaga, Wirì ila vidì ti'bënni mi gëri 'bënni, ¹⁷ mora mo ayada mo ëdi ani tëmì wa laka mati mo o'do. Wirì utu mirë ta komoriyë ehe o'do wa 'be mi yaka övu.

Mo i'di wakonyo zi ye ehe o'do di'di ye na rakyenyi." 18 Gbi le tapëti Pawolo ehe Baranaba iyanni nenyè biya, na kyigo zi zë yata vidì ta bi wakumu ki'di mo zi nni.

19 Kya 'ba Yude tëmi Atiyoko ehe Yikoniyömu ayinni, ofonni vidì kayo ne na wehe ra Pawolo. Zë otranni mo yitö aba ehe otönni mo yaga tëmi gawo kyedre. Asösunni mo oli ku, 20 mora mati vo lö'böwë atoto rè nni toko ra Pawolo, mo orö riyë ehe i'bë hulëhu mi gawo kyedre ne. Mi ko'do vere aba, mo ehe Baranaba i'bënni zi Dëbë.

Pawolo ehe Baranaba a'banni Atiyoko mi Siriya

21 Pawolo ehe Baranaba ayëtinni kö'du yöyö laka ne mi Dëbë ehe vidì kayo ayinni na vo lö'böwë. Here zë i'bënni hulëhu Liyisitra, Yikoniyömu, ehe Atiyoko. 22 Zë akyigönni vo lö'böwë ehe alenzenni zë zi limanni mi koma. Zë ayadanni zi zë henye, "Da tödu ze Damöku 'ba Wirì tëmi rayaza kyedre." 23 Pawolo ehe Baranaba inzinni kyedree zi nni mi kanisa biya na kölö kölö. Here zë oro hë nni, amötunni, ehe i'dinni rënni zi Yere zi gë zë gaga, ma ëdinni koma aba mi Yere. 24 Tapëti ti'bë kpuru Pisiya, ze ayinni Pambaliya, 25 ehe tapëti zë ayëtinni kö'du mi Paga, here zë i'bënni akaño zi Italiya.

26 Ta Italiya i'bënni zi Atiyoko mi Siriya. Ani vo lö'böwë kyere dagba i'dinni

zë zi Wirì gë zë kongö, mati ëdinni löö ko'do, yaanya aba löö inde rè ni ku. 27 Tapëti tokö mi Atiyoko, zë ako'jonnì kanisa bi kölö. Zë ayadanni zi vidì wa ma Wirì akonyi zë zi ko'do, ehe hala mo o'do zi tu'dëë zi koma. 28 Here zë alimanni ani vo lö'bö ëti mi kadra konda.

15

Ratoto mi Yerusalema

1 Vidì kora maakowe ayinni ta Yudiya zi Atiyoko ehe ayetönni yandi önduwë 'ba Korisito, iyanni henye, "Ayömo zë dë nje ëzë anbete zë ku kaa Mosa ayandi." 2 Pawolo ehe Baranaba awasa hë nni zë ëti. Here kanisa omba zi kutu Pawolo ehe Baranaba ehe vidì maakowe zi ti'bë Yerusalema zi me'do mi kö'du nenyè zi vo lituwë ehe kyedree mi Yerusalema. 3 Here kanisa utu zë. Mati zë ëdinni ati'bë, zë i'bënni kpuru Ponisiya ehe Samariya, ehe ayadanni hala tu'dëë otö dë nni ku zi Wirì. Kö'du yöyö nenyè o'do önduwë biya na rakyenyi.

4 Mati kora ne ökönni mi Yerusalema, kanisa iri zë kalakyedre aba, ehe vo lituwë kyedree ëti. Pawolo, Baranaba ehe vidì ma ayinni zë ëti, ayadanni biya zi zë wa ma Wirì o'do kpuru kazi zë. 5 Here kya 'ba vo koma maakowe mati zë kpa Farasiye, zë orönni riyë iyanni henye, "Tu'dëë ma nbete zë, ehe morönni kö'du ki'di 'ba Mosa."

6 Vo lituwë ehe kyedree atoto rë nni me'do mi kö'du nenyee. 7 Ame'donni kadra konda aba. Here Petero enyi riyë ehe iya henye, "Önduwë, ayole ku henye, kyere mi kadra ma alaga, Wirì inzi ma temi kutëe henye tu'dë akowonni ta dami'di ha ma kö'du yöyö laka ehe koma. 8 Wirì mati ayolo a'di ra edi mi di'di vidi biya, mo ayada mo omba zë ku, Lawo Laka ki'di aba zi zë, kaa mo i'di zi ze. 9 Wirì o'do zë dë kutu ta re ze. Mo o'do di'di zë nbala koma aba. 10 Yaanya aba, kö'du a'di ediyë yonzö Wirì, wa yeto ki'di gu vo lö'bö nenyee? Wakinjë nenyee ayeto ndra le ze ehe zutu 'bezee ö'bo dë kinjë. 11 Mora doma henye, akayomö ze waki'di 'ba rakyëyi aba kazi Yere Yësu, kpa kaa tu'dëe."

12 Vidi biya alimanni liwo mati owonni Baranaba ehe Pawolo ayadanni hala Wirì o'do kö'du koro, kyinë kyigö 'bëni, ehe rakaga zi tu'dëe kpuru kazi zë. 13 Tapëti zë indenni me'do ku, Yemisi iya henye, "Önduwë, oze mbili ye zi ma! 14 Simona ayada henye hala Wirì ayi mi kadra ma dagba zi tu'dëe, ehe o'do kya maakowe na vidi eni. 15 Me'do 'ba nëbiyë ida rë ni ku kö'du kiya 'bama aba. Edi na yöru,

16 'Ma kata'ba ehe kuvö löhu loko 'ba Dawidi ma alëpi.

Ma kuvö temi rayaña 'bomo ehe kö'jo mo riyë löhu,

17 here vidi ma onni ehe tu'dëe, mati ma kö'jo zi tedinni vidi 'bama, akomanni Yere.

Ma Yere ra, miya wa nenyee.

18 Ma ayada zë mi kadra ma alaganni kyere.' "

19 Here ma sösu dë da ki'di wakinjë yeto da tu'dëe, ma edinni ku dë nni kopi zi Wirì. 20 Da yöru ehe nje yada zi zë, anza dë zi konyo wa maako ma i'di ku zi wirì mbiye, anza dë zi ndoro kö'do, anza dë zi konyo ida 'ba ngötu maakowe mati uri gu mo, ehe anza dë zi konyo yama. 21 Ga kö'du ki'di 'ba Mosa ayëti ku mi gawo biya mi köö lakyi, ehe ta ga kö'do 'ba ralawo biya edi ako'jo mi bi 'ba mötu 'beze.

Waraga zi tu'dë ma edinni koma aba mi Yere

22 Vo lituwë ehe kyedree, ehe biya vidi 'ba kanisa ombanni zi kutu kya kora 'bënni maakowe zi Atiyoko zi ti'bënni Pawolo ehe Baranaba eti. Zë inzinni Sila ehe Yudasi, mati ako'jo kpa Barasaba, zë ra na vo dagbe 'ba önduwë. 23 Zë ayörunni waraga iya henye, "Ze vo lituwë, ehe kyedree, ze önduwë dutu wamëtë zi ye biya tu'dë mati vo lö'böwë 'ba Yere mi Atiyoko, Siriya ehe Silisiya."

24 "Dowo ze henye, vidi maakowe ta kinye, o'donni yë rasösu aba, ga kö'du ma zë iyanni, mora dutu zë dë. 25 Here da toto re ze ehe domba ku zi kinzi kya kora maakowe kutu zë

zi ye, ni aboka laka 'beze Baranaba ehe Pawolo eti. ²⁶ Kora nenyee i'di didi nni ku ko'du 'ba Yere Yesu Korisito. ²⁷ Dedi kpa kutu zi ye Yudasi ehe Sila, ze ra akayadanni zi ye he nni aba, kpa kaa da yoru. ²⁸ Lawo Laka ayada zi ze henye, di'di ze kya wakinjë maako de ndra zi ye ta da ma nenyee: ²⁹ anza de zi konyo wa maako ma i'di ku zi wiri mbiye, anza de zi konyo yama, anza de zi konyo ida 'ba ngötu maakowe mati uri gu mo, ehe anza de zi ndoro ko'do. Ezë o'de ko'du nenyee, ako'de na laka. Dutu wamete 'beze zi ye."

³⁰ Kora sowo ne ilanni Yerusalema ehe i'benni Atiyoko. Here ze ako'jonnii vidi 'ba kanisa bi kolö ehe i'di waraga ne zi ze. ³¹ Mati waraga ne ako'jo, i'di rakyigo ehe rakyenyi kyedre zi ze. ³² Yudasi ehe Sila ze ku nebiye, ze iyanni ko'du kayo mati i'di kyigo zi önduwë. ³³ Kora mati ze ta Yerusalema, tapeti alimanni kadra maako aba mi Atiyoko, ze enyinni ta'ba zi vidi mati utunni ze. Önduwë iyanni zi ze henye, "I'bee na rakyeyi." ³⁵ Mora Pawolo ehe Baranaba alimanni nduwë mi Atiyoko. Ani ze ayandinni ko'du ehe ayetinni me'do 'ba Yere, vidi kayo maakowe eti.

Pawolo inye re nni Baranaba aba

³⁶ Kadra maako aba yaa, Pawolo iya zi Baranaba henye, "Di'be ze hulëhu

ehe ti'be kongö önduwë mi Korisito mi gawo biya mati da yeti me'do 'ba Yere mi ze. Here da kayolo ze hala ze edinni ako'do." ³⁷ Baranaba omba zi Yowani koba, ru mo vere Marako. ³⁸ Mora Pawolo omba de, ga ko'du mo ila ze mi Pambaliya ehe mo oro ku ta bi loo ko'do ze eti. ³⁹ Pawolo ehe Baranaba awasa he nni, ehe vidi kolö temi ze i'be geri 'benni kutu. Baranaba oba Marako ehe i'benni Seyipurusu, ⁴⁰ mora Pawolo inzi Sila ehe i'benni geri ma kutu. Önduwë mi Korisito i'dinni ze ku da kala Wiri. ⁴¹ Pawolo i'be kpuru Siriya ehe Silisiya vidi 'ba kanisa ko'do zi kyigo.

16

Timotiyö o'do loo Pawolo aba ehe Sila

¹ Pawolo ehe Sila a'banni zi Debë ehe Liyisitra. Ani vo lö'bö maako alima ani, ru mo Timotiyö. Ma mo Yuda ra ehe vo koma, mora 'bu mo temi Girigi. ² Önduwë mi Korisito mi Liyisitra ehe Yikoniyömu iyanni ko'du laka ra Timotiyö, ³ ehe Pawolo omba mo zi ti'benni eti. Mora Pawolo anbete mo dagba, ga ko'du vidi 'ba Yude biya toko ani, ayolanni henye 'bu 'ba Timotiyö temi Girigi. ⁴ Mati ze i'benni temi gawo zi gawo agamo, ze ayadanni zi vidiye a'di ra vo lituwë ehe kyedree mi Yerusalema ombanni, ehe zi ze koro ko'du kira nenyee. ⁵ Kanise ayinni na kyigo mi koma 'benni, ehe 'duwi vidi

kayo i'di koma 'bënni mi Yere.

Rayada 'ba Pawolo mi Trowasi

⁶ Pawolo aboka 'bëni eti 'bënni kpuru tëmi Paragiya ehe Galatiya, ga kö'du Lawo Laka ila zë dë zi kö'du yëti mi Asiya. ⁷ Tapëti zë okonni mi Mayisiya, zë ayonzonni zi ti'bë mi Bataniya, mora Lawo Laka 'ba Yësu ila zë dë. ⁸ Here zë i'bënni dagba kpuru Mayisiya le okonni zi Trowasi. ⁹ Yondo aba, Pawolo ongo rayada, vidì maako tëmi Mesedoniya ëdi toro ani ehe lenze ni, iya henye, "Ayi Mesedoniya zi konyi ze!" ¹⁰ Tapëti Pawolo ongo rayada ne ku, da yeto gëri koma zi ti'bë Mesedoniya. Da yolo ku Wirì ra ako'jo ze zi kö'du yöyö laka ne yëti ani.

Ludiya ayi na vo lö'bö 'ba Yere

¹¹ Di'bë ze mbiyi tëmi Trowasi zi Samotresi baburu aba, ehe mi ko'do vere aba dokö ze mi Napolisi. ¹² Ta karani, di'bë ze mi Filipi, gawo mati dagba Roma iri mi Mesedoniya. Do'do ze da kyö mi Filipi. ¹³ Mi ko'do 'ba ralawo, di'bë ze yaga ha resi 'ba gawo kyedre ne dakapa ranga, da sösu 'beze da ki'ja bi 'ba mötu ani. Da lima ze akanjo ehe da me'do zi mbara mati ayinni. ¹⁴ Ma kölö tëmi zë ra Ludiya, mo tëmi gawo kyedre 'ba Tayatira ehe mo vo bongö 'buluyë kogo dagba ra. Mo vo mötu 'ba Yere Wirì ra,

ehe Yere ayëhu di'di mo zi komba da kö'du mati Pawolo ëdi kiya. ¹⁵ Here tapëti mo vo dakota 'bëni eti abapatisi zë, mo asesi zo ze lenze, "Èzë asösu ma tinyö mëdi koma aba mi Yere, ayi alima linjo 'bama." Ndundu mo aba, mo alëlu de ze gbo.

Pawolo ehe Sila mi kamba

¹⁶ Mi ko'do kölö maako aba, ze da gëri 'beze zi ti'bë bi 'ba mötu, dandosi de ze wu'jë vo kalima aba. Mo ëdi dakyikyì aba mi ni here i'di kyigö zi mo zi yada kö'du ma gba ani. Tapëti kö'du nenyë ko'do, mo o'do kahi kyö zi kyedre 'bëniyë. ¹⁷ Wu'jë ne usu ga Pawolo, ehe kosi ze, ehe mo zo nduwë hë ni gbögbö, henye, "Kora nenyee vo kalima 'ba Wirì ma kyedre. Zë ëdinni ayada zi ye hala zi yome." ¹⁸ Nenyë i'bë ko'do kayo aba. Ndundu mo aba, Pawolo ofo rë ni ehe iya zi dakyikyì na kamo, iya henye, "Mi ru 'ba Yësu Korisitö, mi'di kö'du zi yi kila wu'jë tisi nenyë!" Kandi dakyikyì ne ila mo.

¹⁹ Mati vo kyeti 'ba wu'jë vo kalima ne ayolonni henye ga gëri 'ba kahi ko'do 'bëzë i'bë ku, zë irinni Pawolo ehe Sila ehe ikanni zë zi vo kalakonde mi bi 'ba wakogo. ²⁰ Zë ayadanni zi vo mi turu henye, "Yuda nenyee ëdinni ku gawo kyedre 'beze ne yaña! ²¹ Zë ëdinni ayada zi ze ko'do wa mati ze vidì 'ba Rome ila ze dë zi ko'do."

²² Vidì kayo alodronni na radroko wehe aba da Pawolo ehe Sila. Here vidì 'ba mi

туру iyannî zi vîdiyë henye ote bongɔ 'bëzë, ehe i'dinnî kö'du zi vîdiyë zë ku'bö moɔɔ aba. ²³ Tapëtî waku'bö kyënyë, i'dî zë mî kamba, ehe ayada zi vo ga kamba kongɔ ne zi gë zë kongɔ laka kazi ahonnî. ²⁴ Vo ga kamba kongɔ ne o'do kaa mati ayada zi mo. Mo i'dî zë mî kutë kamba ehe ida ndî zë nyori aba ra kulugbu yeto.

²⁵ Mî kutë yɔndo, Pawolo ehe Sila ëdinnî amötu ehe ngala 'ba wayeto ya'bi aba zi Wirî, maboso maakowe ëdî 'bënnî mbili nnî koze. ²⁶ Truku'du kinzikinzi kyigɔ ayi akɔhɔ kamba le hu mo aba. Ha loko ayëhu rë nnî, ehe nyori alëpî biya ta ndî mabosowe. ²⁷ Mati vo ga kamba kongɔ aliro ehe ongɔ ha loko ayëhu rë nî ku huwë, mo oba kulu 'bëni ehe omba ku kara zi rë nî kofo, ga kö'du mo asösu 'bëni maboso ahonnî ku. ²⁸ Mora Pawolo agbögbö hë nî, "Ofö rë yî dë! Vîdî maako aho dë."

²⁹ Vo ga kamba kongɔ ako'jo kö'du wa'do ehe i'bë mî kamba. Mo alëpî tese aba akaɲo burutu Pawolo ehe Sila. ³⁰ Tapëtî mo ayasi zë yaga tëmî kamba, mo ako'jo hë zë iya henye, "A'di ra ma ko'do zi tɔmo?"

³¹ Zë aya'bannî do mo iyannî henye, "Oma mî Yere Yësu, ehe akayɔmo yî. Nenyë ëdî kpa tinyö zi vîdî biya ma alima liɲɔ 'bëyi." ³² Here Pawolo ehe Sila ayadannî zi mo kö'du 'ba Yere, ehe kpa zi vîdî biya

liɲɔ 'bɔmo. ³³ Mati gba na yɔndo, vo ga kamba kongɔ oba zë bi mati mo atɔ'bo kaka ɔɲɔ zë. Here mo biya vo dakota 'bëni ëti abapatisi zë. ³⁴ Vo ga kamba kongɔ oba Pawolo ehe Sila liɲɔ 'bëni, i'dî wa zi zë konyo. Mo na rakyenyi, ga kö'du mo i'dî koma 'bëni ku mî Wirî ehe vo dakota 'bomowe kpa.

³⁵ Mî damîndö vere aba, vo 'ba mî turuwë, utunnî kya turu daköndu maakowe kö'du ki'dî aba zi vo ga kamba kongɔ iya henye, "Ile Pawolo ehe Sila mî'bënnî."

³⁶ Vo ga kamba kongɔ ayada zi Pawolo iya henye, "Vo mî turu i'dinnî kö'du zi ye kinga yî Sila aba na dangölö. Yaanya aba i'bëë na rakyëyi."

³⁷ Mora Pawolo iya zi turu daköndu nee henye, "Ze vîdî 'ba Roma ehe turuwë 'ba Roma ëdî ze ku'bö ta da komo vîdî kayo, kazi vurë 'beze kiya. Zë u'dunnî ze mî kamba. Yaanya aba zë asösu 'bënnî, zë atɔ'bönnî ze kutu na liwo? E e, zë o'dönnî dë! Zë ra mayinnî kinye ehe ze yasi yaga."

³⁸ Mati turu daköndu ne ayada zi vo mî turu henye, Pawolo ehe Sila zë vîdî 'ba Roma, zë na tere. ³⁹ Zë i'bënnî ako'jonnî hë zë kö'du 'ba wakila. Zë ayasinnî zë yaga tëmî kamba ehe ako'jonnî hë zë, zi ti'bënnî 'de tëmî gawo ne. ⁴⁰ Here Pawolo ehe Sila i'bënnî mbiyî liɲɔ 'ba Ludiya, ani zë ongönnî önduwë, iyannî

me'do 'ba rakyigo zi zë, ehe i'bënni gbo.

17

Riti mi Tasalanika

¹ Tapëti zë i'bënni kpuru Ambahipolisi ehe Apoloniya, zë i'bënni dagba zi Tasalanika. Bi 'ba mötu 'ba Yude ëdi mi gawo kyedre nani. ² Here ëdi kaa 'duwi, Pawolo i'bë ani zi bi 'ba mötu, ehe mi ko'do 'ba ralawo wota mo ame'do zi vidiyë. Mo ame'do tëmi wayöruwë ³ zi yada zi zë henye, ëdi laka zi Korisito ki'ja riti, ehe ëdi laka mo ënyi tëmi koli. Pawolo ayada kpa zi zë henye, "Yësu mati mëdi kö'du mo kiya, Korisito ra." ⁴ Kya maakowe tëmi zë omani mi kö'du ma Pawolo iya, ehe ayinni na vo lö'bö kaa Pawolo ehe Sila. Tu'dë maakowe ehe mbara kayo mati vidì ayolönni zë ndra omani kpa mi kö'du kise ne.

⁵ Yuda maakowe, na mikumbë ehe zë omani vidì 'ba kö'du kyënyë ko'do maakowe mati alimanni toko ra bi 'ba wakogo zi yeto wehe ko'do mi gawo kyedre ne. Zë ombanni zi Pawolo kiri ehe Sila kika yaga zi vidì kayo ne, ehe zë i'bënni zo mbiyi lijo 'ba Jasono. ⁶ Mora mati zë i'janni zë dë ani, zë irinni Jasono ehe öndu maakowe ëti. Zë obanni zë zi vo kalakonda 'ba gawo kyedre ehe hë nni gbögbö aba henye, "Pawolo ehe Sila o'dönni kö'du kyënyë ku ta bi ne biya. Yaanya aba, ayinni ku kinye ⁷ ehe Jasono

iri zë kalakyedre aba lijo 'bëni. Zë biya owenni kö'du ki'di 'ba Yere 'ba Roma ku, iyanni henye, vere maako ru mo Yësu, Yere ra." ⁸ Vo mi turu nenyee na rasösu, mati owonni nenyee. ⁹ Here zë o'dönni Jasono ehe maakowe ëti zi kahi kopi dagba atehe 'da zë kila ati'bë.

Mi Beriya

¹⁰ Mi yondo kölo ne, önduwë utunni Pawolo ehe Sila zi Beriya, ehe tapëti zë okonni, i'bënni mi bi 'ba mötu 'ba Yude. ¹¹ Vidì 'ba Beriya ndra na laka ta da vidì 'ba Tasalanika, ga kö'du zë rakyenyi aba zi kö'du kise ne kiri, ehe ko'do ta ga ko'do, zë ayandinni wayöruwë, zi kongö ezë kö'du nenyee tinyö. ¹² Kayo tëmi zë i'di koma 'bënni mi Yere, vidì mbara Girigi mati vidì ayolönni zë ndra ehe vidì kora kayo, ¹³ mora mati Yude mi Tasalanika owonni Pawolo ëdi kö'du kise 'ba Wiri ne yeti mi Beriya, zë i'bënni ani ehe o'dönni vidì kayo ne zi tedinni na vo wehe 'ba Pawolo. ¹⁴ Kandi önduwë utunni Pawolo akaño ha ranga, mora Sila ehe Timotiyö alima 'bënni mi Beriya. ¹⁵ Vidì kora maakowe i'bënni na kowo Pawolo aba le kaa Atenisi, ehe a'banni kö'du aba zi Sila ehe Timotiyö zi tayinni kandi zi ni.

Mi Atenisi

¹⁶ Mati Pawolo ëdi bi Sila ehe Timotiyö kisi mi Atenisi, mo rasösu kyedre aba zi kongö wiri mbiya mi gawo kyedre ne. ¹⁷ Mo i'bë

mī bi 'ba mötu 'ba Yude zi me'do zi Yude ehe zi vidi 'ba Giriğiye ma erenni Wirī. Ko'do ta ga ko'do mo ame'do kpa zi vidi mati mo i'ja bi 'ba wakogo. ¹⁸ Kya vo komoyandi Epikuriyōno maakowe ehe vo komoyandi Isitōwīki maakowe awasa hē nni kpa mo aba. Vidi ako'jonnī kö'du henye, "A'di ra vo lumē nenyē ayōnzō zi kiya?"

Maakowe iyanni henye, "Pawolo ēdi kö'du wirī 'ba vo leze ra yēti!" Zē iyanni here ga kö'du mo ēdi ame'do kö'du 'ba Yēsu ehe tēnyī 'ba vidi tēmi koli. ¹⁹ Zē ikanni Pawolo bi 'ba ratoto ako'jo Aropagusi, ehe iya henye, "Ayada zi ze, a'di ra kö'du yandi kyiyi 'bēyi ne biya ēdi?" ²⁰ Dowo ze ika kö'du rakaga maakowe da yolo zē dē mī me'do 'bēyi ne a'di ra?" ²¹ Kpa ndra ta da wa maako, vidi 'ba Atenisi ehe vo leze mati ēdi alimanni ani, owo zi kowo ehe zi me'do kö'du wakyiyi maako.

²² Here Pawolo owo mī kutē bi 'ba Aropagusi iya henye, "Vidi 'ba Atenisi, monge vidi 'ba yēni ndra. ²³ Mati mēdi ti'bē kpuru bi kongō aba da wa mötuwē, mi'ja me'do da karasa: Zi wirī ma kazi yolo. Amōtuwē wirī nenyē, mora tīnyō ayole mo dē. Here momba zi yada kö'du mo zi ye."

²⁴ Wirī nenyē ra o'do damōku ehe wa biya mī mo. Mo Yere 'ba komoriyē ehe dakaṇo ehe mo alima dē mī yēkelu mati uvō kala

vidi kōndu aba. ²⁵ Mo omba wakōnyi dē kazi vidi maako. Mo i'di didi, lawo, ehe wa kpa biya zi vidi. ²⁶ Tēmi vidi kōlō, Wirī o'do vidi mati alimanni dakaṇo, ehe mo o'do kadra ehe bi zi vidi limanni 'domo. ²⁷ Wirī o'do nenyē biya, here zi ze nī koma, ehe toko yaga, ehe nī ki'ja. Mora mo anza dē na kowo ta re ze, ²⁸ ehe mo i'di kyigo zi ze, zi lima, zi tehe, ehe zi tēdi ēyi 'bēni ze. "Ze gisi omo," kaa vo ngala ya'bi 'be maakowe iyanni. ²⁹ Kyere ze gisi 'ba Wirī, da sōsuwē dē henye, mo ēdi kaa wirī mbiya o'do yaga tēmi dahabo mandere manzede mandere yitō. Mo anza dē kaa wa mati vidi kōndu akasōsu ehe ko'do. ³⁰ Koo mati alaga kyere naniye, Wirī ila nenyē biya ga kö'du vidi ayolōnni dē a'di ra nēdinnī ko'do. Mora yaanya aba mo iya henye, vidi biya ta bi ne motō dē nni zi mo. ³¹ Mo ako'jo ko'do mo ku mati ako'do vurē vidi 'ba damōku na laka. Ehe mo inzi kora ne, Yēsu zi ko'do vurē. Wirī i'di yolo mo nenyē zi ze biya Yēsu kinjē aba tēmi koli.

³² Kandi mati vidi owonni Pawolo iya, kora injē tēmi koli, kya zē maakowe ayetonni kogo. Maakowe iyanni henye, "Da kowo ze yi ame'do ga kö'du nenyē kadra maako aba löhu." ³³ Mati Pawolo ila bi 'ba ratoto ne ku, ³⁴ kya kora maakowe i'dinnī koma 'bēnni mī Yere ehe i'bēnni Pawolo aba. Ma

kölö tēmī vidī 'ba ratote ru mo Danasiyōsi, ehe mbara maako ru mo Damari ehe maakowe kpa kayo i'dī koma 'bēnnī mī Yere.

18

Pawolo mī Koriti

¹ Pawolo ila Atenisi i'bē Koriti, ² ani mo i'ja Akuwila, kora maako Yuda ra tēmī Poniytusu. Anza na konda ta ga ma nenyē, Akuwila ayi ta Italiya mbara 'bēnī Pīrisila aba, ga kō'du Yere Kulidasi i'dī kō'du Yude biya zi Roma kila. Pawolo i'bē zi kongō Akuwila ehe Pīrisila ³ ehe i'ja zē vo loko da'bōrō kuvōwē ra. Pawolo kpa vo loko da'bōrō kuvō ra, here mo alima zē ēti ehe o'dōnnī loo ga bi kōlō. ⁴ Mī ko'do 'ba ralawo biya, Pawolo i'bē bi 'ba mōtu 'ba Yude. Mo ame'do zi Yude ehe tu'dē maakowe ehe ayōnzō zi zē kopi.

⁵ Mora tapētī Sila ehe Timotiyo okōnnī ta Mesedōniya, mo ayaṅa kadra 'bēnī biya zi yēti kō'du zi Yude Yēsu mo Korisitō ra. ⁶ Ndundu mo, zē ofō rē nnī do mo alidinnī mo. Here mo akōho durufu ta ra bōngō 'bēnī ehe iya zi zē henyē, "Wa mati o'dō rē nī zi ye, atēdī kō'du litē 'be ra! Ayaṅe ru ma dē. Yaanya aba ehe dagba ani mēdī ti'bē yēti zi tu'dē maakowe." ⁷ Pawolo idra rē nī liṅṅ 'ba kora maako ru Tito Jusitusu mo vo mōtu zi Wiri, ehe liṅṅ 'bōmo kara dakapa bi 'ba mōtu. ⁸ Kurusipo ra vo dagba 'ba bi 'ba mōtu ne. Mo ehe vidī biya mī dakota

'bōmo i'dī koma 'bēnnī mī Yere. Ma kayo maakowe mī Koriti owonnī kō'du kise ne kpa, ehe vidī biya mati koma aba mī Yere abapatisi zē.

⁹ Yōndo kōlō maako aba, Yere ame'do zi Pawolo tēmī rayada iya henyē, "Ere dē, zi sesi kō'du yēti nduwē dagba. Ɔrō dē! ¹⁰ Ma yī aba, ehe vidī o'dōnnī wa maakowe dē zi yī. Vidī kayo mī gawo kyedre nenyē, 'bama ra." ¹¹ Pawolo alima mī Koriti kōo kōlō ehe yehe modaka, vidī yandi me'do 'ba Wiri aba.

¹² Mati Galikō Yere 'ba Akasiya, kya Yuda maakowe ayinnī bi kōlō ehe irinnī Pawolo. Zē ikannī mo bi 'ba vurē ¹³ ehe iyannī henyē, "Kora nenyē ēdī yōnzō zi vidī 'beze ko'do zi mōtu Wiri mī gērī mati kō'du kī'dī 'beze omba dē." ¹⁴ Gba kazi Pawolo me'do, Galikō iya henyē, "Ēzē ēdī vurē kiya ra kora nenyē, na vo kō'du kyēnyē ko'do mandere wa maako eme dē, ma kowo me'do 'bēyi ne. ¹⁵ Mora kyere nje me'do 'ba ha, ru ehe kō'du kī'dī 'be, onge go mo na bi de. Momba dē zi vurē ma here ne, kiya." ¹⁶ Here mo utu zē yaga ta bi 'ba vurē. ¹⁷ Vidī ne irinnī Sositenisi, vo dagba bi 'ba mōtu 'ba Yude, u'bōnnī mo komo bi 'ba vurē. Mora du kō'du ne ogo dē da Galikō.

Pawolo a'ba Atiyoko 'ba Siriya

¹⁸ Tapētī lima 'ba Pawolo yaa vo lō'bō 'ba Yere ēti mī Koriti, mo iya zi zē alime gbō

ehe i'bě Siriya, Akuwila aba ehe Pirisila. Mora gba mo i'bě dē, mo atētē dē nī bi 'ba Senesiriya ga kō'du mo o'do lōmu zi Wīri. ¹⁹ Mati zē okōnni Efeso, Pawolo ila Pirisila ehe Akuwila. Mo i'bě bi 'ba mōtu zi me'do zi Yude ani. ²⁰ Zē ako'jonnī hō mo zi lima ani na konda, mora mo omba dē. ²¹ Mo ayada zi zē alime gbō, ehe iya henye, “Ēzē Wīri ila ma, ma tayi hulēhu.” Here mo ila Efeso.

²² Pawolo i'bě zi Kasariya, bi mati mo amētē kanisa. Here mo i'bě dagba Atiyōko. ²³ Tapētī lima 'bomo tisi ani, mo ila ehe i'bě zi bi kayo mī Galatiya ehe Paragiya. Mo akōnyi vo lō'bōwē ani zi tayinnī na kyigō mī koma 'bēnni.

Apolo mī Efeso

²⁴ Yuda maako ru mo Apolo ayi zi Efeso. Apolo o'jo mo mī gawo kyedre 'ba Alikazenderiya. Mo vo kō'du yolo 'ba wayōruwē 'ba Wīri kayo. ²⁵ Mo ayolo kō'du 'ba gēri 'ba Yere kpa kayo, ehe mo ēdī ame'do mī mo, da kō'du komba kyedre aba. Wa mati mo ayandi kō'du Yēsu ēdī tīnyō, mora mo ayolo nje bapatisi 'ba Yowani. ²⁶ Apolo ayeto me'do kazi tere bi 'ba mōtu. Mati Pirisila ehe Akuwila owonni mo, zē obanni mo liṅo 'bēnni ehe akōnyinnī mo zi yolo kō'du 'ba Wīri na laka.

²⁷ Apolo omba zi ti'bě zi Akasiya. Here ōnduwē ayōrunni waraga ayada zi vo lō'bōwē mati ēdinnī ani

ne, zi mo kīri kalakyedre aba. Tapētī Apolo okō mī Akasiya, mo na wakōnyi kyedre zi vidī biya mati i'di koma 'bēnni mī Yere Yēsu ga kō'du waki'di 'ba rakyēyi 'ba Wīri. ²⁸ Mo alēpi mī ha wasa Yude eti, ehe ta da komo vidī kayo. Mo oba tēmī wayōruwē zi yada henye, Yēsu mo Korisito ra.

19

Pawolo mī Efeso

¹ Mati Apolo ēdī mī Koriti, Pawolo i'bě kyētī dakaṅo, ehe oko mī Efeso. Ani mo i'ja kya vo lō'bō 'ba Yere maakowe. ² Mo ako'jo hē zē iya henye, “Mati i'diyē koma 'be mī Yēsu, i'di Lawo Laka ku zi ye?” Zē aya'banni do mo iyanni henye, “E e, gba dowo ze kō'du 'ba Lawo Laka dē.”

³ Pawolo ako'jo hē zē iya henye, “Here, bapatisi 'ba a'di ra iriyē?” Zē aya'banni do mo iyanni henye, “Bapatisi 'ba Yowani.”

⁴ Pawolo aya'ba do mo iya henye, “Yowani abapatisi vidī, here zi dē nni koto zi Wīri. Mora mo ayada kpa zi zē, vidī maako ēdī tayi, ehe zē aki'di koma 'bēnni mī mo. Yēsu ra vidī mati Yowani ēdī ame'do kō'du mo.”

⁵ Tapētī vidī owonni Pawolo iya nenyē, abapatisi zē mī ru 'ba Yere Yēsu. ⁶ Here, Pawolo i'di kala nī dē zē. I'di Lawo Laka ku zi zē ehe zē ame'donni ha kazi yolo maako aba, ehe kumē me'do. ⁷ Ani ēdī kaa kora 'butē dōmoriyō mī gboko nenyē.

⁸ Yehe wota aba, Pawolo i'bë mī bi 'ba mötu 'ba Yude, ehe ame'do vidi eti kazi tere kö'du damöku 'ba Wirī. Mo ayonzo zi dë zë lëlu, ⁹ mora maakowe tēmi zë na vo kazi kö'du kowo, ehe ombanni dë zi koma. Ta da komo vidi kayo, zë iyanni kö'du kyënyë ra gëri 'ba Wirī. Pawolo ila zë, ehe oba vo lö'böwë nī aba zi loko yandi 'ba Tiy-erenisi. ¹⁰ Mo ame'do ani 'duwi koo riyö, le Yuda biya ehe tu'dë maakowe mī Asiya owonni kö'du kise 'ba Yere.

Gisi 'ba Seva

¹¹ Wirī i'di kyigo zi Pawolo kö'du koro kö'do. ¹² Vidi obanni mandili ehe bongö mati ise ida ra Pawolo, ehe zë injënni zë, zi vidi biya mati na rakoo. Biya vidi mati na rakoo akö'jo, ehe dakyiky i'bënni yaga. ¹³ Kya kora Yuda maakowe, i'bënni toko yonzo zi kore dakyiky yaga mī ru 'ba Yere Yësu. Zë iyanni zi dakyiky henye, "Ayi yaga mī ru kölö 'ba Yësu, mati Pawolo ëdi ayëti!" ¹⁴ Gisi kora madomoriyö 'ba kyedre 'ba vo karase 'ba Yude, ru mo Seva gisi 'bomo ëdinni kö'do nenyë.

¹⁵ Kö'do maako aba dakyiky iya zi zë henye, "Ma yolo Yësu, ehe mowo kö'du Pawolo, mora yi 'bëyi eyi?"

¹⁶ Mora kora mati dakyiky aba mī nī ne, öfu dë zë ehe u'bö zë. Zë ahonni yaga ta loko, na ga mbiya ehe onjo aba. ¹⁷ Mati Yude ehe tu'dë maakowe mī Efeso owonni kö'du nenyë, zë tere aba,

here zë ayetonni ru 'ba Yere Yësu. ¹⁸ Yaanya aba vo lö'bö kayo odro hë nni ga kö'du kyënyë mati nëdinni ako'do. ¹⁹ Kya maakowe mati na vo möri ne, ikanni buku 'bënni ehe o'bo zë komo vidi kayo. Buku nenyee ogo kpu-luku'butëmuyi kōhi n̄biriri. ²⁰ Here kö'du kise 'ba Yere apere rë nī, ehe ayi ndra na kyigo.

Kö'du ki'di kowe mī Efeso

²¹ Tapëti kö'du nenyë biya o'do rë nī ku, Pawolo omba zi tī'bë Mesedoniya ehe Akasiya da gëri 'bëni Yerusalem. Pawolo iya henye, "Ta nani ma kati'bë gba zi Roma." ²² Here mo utu vo konyi 'bëni riyö, Timotiyö ehe Eresito zi Mesedoniya. Mora mo alima nduwë tisi mī Asiya.

²³ Mī kadra nani kö'du kyënyë o'do rë nī mī Efeso ga kö'du Gëri 'ba Yere. ²⁴ Vo toka 'ba manzede kuku maako ru mo Demetrisi ëdi löö 'bëni aba, kö'do wiri mbiya 'ba Aratemisi tēmi manzede. Zë mati o'donni löö zi mo, i'janni kōhi kyö. ²⁵ Demetrisi ika bi kölö vidi mati mī löö kölö ne, ehe iya henye, "Aboka me, ayole dëdi lima na laka ga kö'du nenyë. ²⁶ Mora tinyö onge ku, ehe kowo hala kora nenyë Pawolo ëdi vidi kayo kofö, anza dë nje mī Efeso, mora ta ga bi ne biya mī Asiya. Mo iya henye, wiri mati ze vidi köndu dëdi kö'do mo ne, anza wiri ma tinyö ra dë. ²⁷ Vidi biya akayeto kö'du kyënyë kiya

ra loo 'beze. Vidi atorönni ta bi koro wiri kyedre 'ba Aratemisi, mati edi motu mi Asiya ehe biya mi damöku ne."

²⁸ Mati vidi 'ba loo owonni nenyë, enyinni na kamo ehe ayetonni he nni gbögbö, "Kyedre ra Aratemisi, wiri 'ba Efeso." ²⁹ Kandi gawo kyedre ne ku ha gbögbö aba, ehe vidi kora maakowe irinni Gayisu ehe Arisitarisi, mati ayinni ta Mesedoniya Pawolo aba. Here vidi biya ahonni bi 'ba ratoto 'ba gawo. ³⁰ Pawolo na bi de ni omba ti'be komo vidi kayo, vo kome ilanni mo de. ³¹ Kya 'ba vo kalakonda maakowe mati na aboka 'bomowe utunni kö'du kise kpa zi mo, mo lenze kazi ti'be. ³² Vidi kayo bi 'ba ratoto ne, he nni gbögbö kö'du wa maako, ehe agamowe kpa he nni gbögbö ga kö'du maakowe. Da vidi biya na wiri wiri, ehe na kayo temi ze ayölonni de kö'du a'di nayinni go mo bi kölo. ³³ Vo dagba 'ba Yude adu'dunni kora maako ru mo Alekazende komo vidi kayo, ehe ayetonni yada zi mo a'di ra zi kiya. Mo ame'do kala ni aba zi ze toro ti, ehe ayonzo zi mi kö'du ne ya'ba, a'di ra edi ti'be dagba. ³⁴ Mora mati vidi kayo ongönni mo Yuda ra, ze biya agbögbö he nni kadra riyö aba, "Kyedre ra Aratemisi, wiri 'ba Efeso."

³⁵ Ndundu mo aba vo mi turu 'ba gawo ne, o'do vidi kayo zi tedi ti. Here mo iya henyë, "Vidi 'ba Efeso,

vidi biya mi damöku ne ayölonni henyë yekelu edi mi kutë gawo kyedre 'beze, ga kö'du zi motu kyedre wiri Aratemisi. Eyi ra ayolo de henyë, kyine mo, mati alepi ta komoriye, edi kinye? ³⁶ Vidi maako o'bo de tandi ga kö'du nenyë. Here, alime ti, o'de kö'du kyenyë maako de. ³⁷ Ike kora nenyee kinye, anza de le, ze ra olonni yekelu mandere lidi wiri 'beze. ³⁸ Eze Demetrisi vo loo 'beni eti asusunni vidi maako, dedi ze kalakonda aba, 'duwi bi 'ba vure edi na yehu. Vure akikye re ni 'da ani. ³⁹ Eze waako edi ndra ta da mati ombe, akako'jo mi bi 'ba vure. ⁴⁰ Tapeti kö'du mati o'do re ni ndenyë, kyenyë mo edi, akasusu ze ra, na vo kö'du ki'di pere. Wakila anza de ga kö'du biya 'ba kö'du ki'di pere ne, da to'be de zi hu kö'du ma laka ne kiya." ⁴¹ Tapeti kö'du nenyë kiya, mo apere ratoto ne, mo ayada zi vidi ti'benni.

20

Pawolo i'be kpuru Mesedoniya ehe Girigi

¹ Tapeti ha gbögbö inde re ni ku, Pawolo ise kö'du zi vo lö'böwë ehe ame'do me'do 'ba rakyigo zi ze. Mo ila ze, ehe i'be zi Mesedoniya.

² Kaa mati mo i'be ta bi maako zi agamo, mo ame'do me'do 'ba rakyigo zi vo lö'böwë kö'du kise kayo aba. Ndundu mo, mo i'be Girigi ³ ehe alima ani yehe wota. Pawolo omba ku zi ti'be

Siriya. Mora Yude o'donni yeře rɔ mo, here mo omba zi ti'bë hulëhu ta gëri 'ba Mesedoniya. ⁴ Mo oba Sapatere wisi 'ba Piyasi ta Beriya, Arisitarisi, Sekandusu ta Tasalanika, Gayisu ta Dëbë, Timotiyo, ehe vidi riyö 'ba Asiya ru zë Tayihikasi ehe Trohimusu ni aba. ⁵ Zë i'bënni dagba zi Trowasi, ehe isinni bi ze ani. ⁶ Tapëti karama 'ba mangolobɔ konyo kazi langa, dayi ze ta Filipi. Yaa ko'do da muyi aba, di'ja zë mi Trowasi, ehe da lima ani ko'do 'ba gima kölö.

Pawolo mi Trowasi

⁷ Mi dagba ko'do 'ba gima, da tɔtɔ re ze wakonyo bi kölö. Pawolo ame'do zi vidi le mi kutë yondɔ, ga kö'du mo omba ti'bë mindö aba. ⁸ Riyë mi lokotɔrɔ bi ma dëdi re ze tɔtɔ, ani lamba kayo ëdi. ⁹ Kora obi maako ru mo Yuteyusi ëdi alima mi bingö 'ba loko. Mati Pawolo ame'do, ame'do na konda, Yuteyusi anano. Ndundu mo aba, mo i'bë ko'do ehe alëpi tëmi lokotɔrɔ ma wota 'ba riyë le dakaɲo. Mati injënni mo riyë, mo oli wëni ku. ¹⁰ Pawolo i'bë akaɲo ehe idë rë ni da Yuteyusi. Mo iri mo mi kanza ni ehe iya henye, "Asösuwë dë! Mo ëdi na didi." ¹¹ Tapëti Pawolo i'bë hulëhu riyë mi lokotɔrɔ, mo owe mangolobɔ ehe onyo. Mo ame'do le ra bi kezi ehe i'bë. ¹² Here zë obanni kora obi ne liɲɔ na didi, ehe zë rakyenyi aba.

Ta Trowasi zi Meletusu

¹³ Di'bë ze dagba zi baburu ehe di'bë baburu aba zi Asoso, ehe domba ti'bë zi Pawolo koba mi baburu. Mo ako'jo nenye ga kö'du mo ëdi ti'bë ani ndi aba. ¹⁴ Mati mo i'ja ze mi Asoso, mo ayi mi baburu ehe di'bë zɔ dagba zi Mitiyilina. ¹⁵ Mi ko'do vere, dayi zi bi maako kara ra Kiyosi ehe mi ko'do vere dɔkɔ Samoso. Tapëti ko'do ma nani, di'bë ze Meletusu. ¹⁶ Pawolo omba zi ti'bë dagba Efeso kopi, ga kö'du mo omba dë zi kadra yaɲa mi Asiya. Mo na kɔrɔkɔrɔ ehe omba zi tëdi mi Yerusalema mi ko'do karama 'ba wakumu ta yaka.

Pawolo iya alime laka zi kyedree 'ba kanisa 'ba Efeso.

¹⁷ Ta Meletusu Pawolo utu kö'du kise zi kyedree 'ba kanisa 'ba Efeso zi tayinni zi ni. ¹⁸ Mati zë okonni ani, mo iya henye, "Ayole wa mati mo'dɔ ku biya mi kadra mëdi ëti, mati mayi dagba zi Asiya. ¹⁹ Yuda maakowe o'donni mala ra ma ehe o'do ma na rasösu ehe riti. Mora mëdi loo 'ba Yere ko'do komo tɔlɔ aba ehe kazi rakisi. ²⁰ Mati ma yeti kö'du mi vidi kayo, mandere yandi kö'du mi liɲɔ 'be, miri wa maako dë hulëhu ta bi yada wa mati akakonyiye. ²¹ Ma yada zi Yude ehe tu'dë maakowe zi dë nni kotɔ zi Wiri tëmi kö'du kyënyë ko'do 'bënni ehe zi koma mi Yere 'beze Yësu. ²² Ma yɔlɔ dë, a'di ra ako'do rë ni zi ma mi Yerusalema, mora ma koro Lawo Laka 'ba Wiri ehe

tì'bë ani. ²³ Mi gawo kye-dre biya mì'bë, Lawo Laka ayada zi ma henye, aki'di ma mì kamba ehe ma tëdi mì riti. ²⁴ Mora ma sösü wa ma ako'do rè nì zi ma dë, momba nje zi taho zi kinde loo mati Yere Yësu i'di zi ma ko'do. Loo nenyè zi yada kò'du yöyö laka 'ba Wirì, waki'di 'ba rakyëyi."

²⁵ "Mì'bë tëmì bi maako, zi bi maako, yëti zi ye kò'du 'ba damöku 'ba Wirì, mora yaanya aba ma yölo ku, vidi maako tëmì yë ongo ma dekpe löhu. ²⁶ Ma yada zi ye ndenyè, mo'do wa kyënyë maako dë zi ye. ²⁷ Ma yada wa mati Wirì omba zi ye yölo ne, ku biya. ²⁸ Ongö ga re, ehe vidi biya Lawo Laka i'di ku kale ze zi gë zë kongö. Ediyë na vo yako 'ba kanisa 'ba Wirì, kanisa mati Wirì ogo yama 'ba wisi 'bëni aba. ²⁹ Ma yölo ku, tapëti tì'bë 'bama, maakowe atayinni kaa wöliwöli kyënyë lëpi de kamo aba. ³⁰ Kya 'ba vidi 'be maakowe, akiganni mbërë zi vo lö'bö 'ba Yere ta'da. ³¹ Ediyë bi kida aba! Asösuwë hala kadra ehe yöndo aba koo wota ma sesi yandi ye tölö aba komo ma.

³² Yaanya aba, mì'di yë ku da kala Wirì. Asösuwë kò'du kise 'ba waki'di 'bomo 'ba rakyëyi. Kò'du kise nenyè, ato'bo konyi ye, ehe aki'di zi ye drivu mì kutë zë biya mati o'do zë nbala. ³³ Momba kóhi 'ba vidi maako dë, mandere böngö. ³⁴ Ayöle ku hala mo'do loo kala 'bama aba zi ko'do

ma na didi ehe aboka me. ³⁵ Mora wa biya mati mo'do, yada hala ako'de zi konyi vo leriye. Asösuwë, Yere 'beze Yësu iya henye, 'Ya'da ayi kayo ta bi waki'di ndra ta da wakiri. "

³⁶ Tapëti Pawolo inde me'do kiya ku, mo alomvo akaño zë ëti biya ehe amotunni. ³⁷ Vidi biya udunni ehe onzonni mo ehe unzunni ho mo. ³⁸ Zë na rasösu ga kò'du Pawolo ayada zi zë henye, "Ongé ma dekpe löhu." Here zë i'bënni mo aba zi baburu.

21

Pawolo i'bë Yerusalemä

¹ Tapëti kiya alime gbo, di'bë mbiyi zi Kosi baburu aba. Mì damindö mo aba dokö Rudasiya ehe ta karani, di'bë zo Patara. ² Di'ja baburu ëdi tì'bë Ponisiya, dödu ze mì mo di'bë gbo. ³ Dayi ze bi mati dongö ze Seyipurusu ehe di'bë zo daaba 'bomo, bitöngö 'ba baburu 'ba Tiyere mì Siriya, ani baburu omba ku zi wakinjë yasi tëmì nì. ⁴ Di'ja ze vo lö'böwë 'ba Yere ehe da lima zë ëti gima kölö. Here Lawo Laka ayada zi zë, zi yada zi Pawolo mì'bë dë Yerusalemä. ⁵ Mora mati Gima inde rè nì ku, da yeto tì'bë dagba da gëri 'beze löhu. Vidi kora biya mbara 'bënni ëti ehe gisisi alasinni ze aba tëmì gawo zi ha ranga kyedre. Dodro domo ze akaño dagöti, damötu. ⁶ Tapëti kiya alime gbo zi oka kölö maako, dëkyi

mī baburu ehe zē i'bēnni hulēhu liḡo.

⁷ Di'bē ze ta Tiyere zi Potemasi, ani da mētē ze önduwē ehe da lima zē eti ko'do kölō aba. ⁸ Mī ko'do ma vere di'bē zi Kasariya ehe da lima ze liḡo 'ba Pilipo vo kö'du yēti. Mo kölō tēmi vidi kora madomoriyō mati akonyinni vo lö'bōwē. ⁹ Mo edi gisi minzō kazi koze aba sowo. Zē na vo kumē kö'du.

¹⁰ Dēdi ze mī Kasariya ko'do kayo aba, mati nēbi ru mo Agabusu ayi zi ze ta Yudiya. ¹¹ Mo iri ko'di ga Pawolo, ehe mo ida kala ni ehe ndi ni mo aba. Here mo ayada zi ze, iya nenyē, "Lawo Laka iya nenyē, Yude mī Yerusalema akidanni kora vo kyeti 'ba ko'di nenyē. Zē aki'dinni mo kpa zi tu'dē maakowe."

¹² Tapēti Agabusu iya nenyē, ze ehe vidi ma edinni lima ani, alenzenni Pawolo zi ti'bē dē zi Yerusalema. ¹³ Mora Pawolo aya'ba da me'do iya nenyē, "Kö'du a'di, ediyē kudu ehe di'di ma kowe? Manza dē nje nzo zi kida, mora mēdi kpa nzo zi koli ga kö'du 'ba Yere Yēsu mī Yerusalema."

¹⁴ Kyere do'bo dē zi Pawolo ko'do zi dē ni kopi, dila mo ehe damōtu, "Ako Yere, o'do zi ze wa mati omba zi rē ni ko'do."

¹⁵ Here ze nzo zi ti'bē Yerusalema. ¹⁶ Kya 'ba vo lö'bō maakowe tēmi Kasariya, i'bēnni ze aba ehe obanni ze zi lima liḡo 'ba Manasōno. Mo ta

Seyipurusu ehe vo lö'bō ra biyeto aba.

Pawolo ehe Yemisi

¹⁷ Mati doko mī Yerusalema, önduwē na rakyenyi irinni ze kalakye-dre aba. ¹⁸ Pawolo i'bē ze aba zi Yemisi kongō ko'do vere aba, ehe kyedree 'ba kanisa edinni biya ga bi mo. ¹⁹ Pawolo amētē zē ehe ayada hala Wirī o'do ni zi konyi tu'dē maakowe. ²⁰ Vidi biya mati owonni nenyē ayetonni Wirī, ehe iyanni zi Pawolo nenyē, "Öndu ze, ato'bo kongō hala kpuluku 'ba vidi 'beze Yude ayinni ku na vo lö'bōwē! Ehe zē biya nzo zi koro kö'du ki'di 'ba Mosa. ²¹ Mora ayada zi zē nenyē, edi ayandi Yude mati edinni alima mī kutē tu'dē maakowe, kazi koro kö'du ki'di 'ba Mosa. Zē iyanni nenyē, ayada zi nni ḡbete gisi kora 'bēnni dē mandere lö'bō ga dalēti 'beze. ²² A'di ra da ko'do yaanya aba, vidi owonni ku edi kinye? ²³ Ako, o'do wa ma da ko'jo kö'du mo. Vidi kora sowo 'beze maakowe o'donni lömu ku zi Wirī. ²⁴ Oba kora nenyē o'do rē yi ḡbala zē eti na kö'du ki'di 'ba Mosa, ehe opi waki'di 'bēzē here zē mohi dē nni. Here zi vidi biya yolo nenyē, kö'du ako anza dē mī kö'du yada 'bēzē ne. Zē akayolōnni orowe kö'du ki'di 'ba Mosa. ²⁵ Kadra ma alaga nani aba, da yada zi vo lö'bōwē 'ba tu'dē maakowe, mati da sōsu zi zē ko'do. Diya zi zē, monyonni wa mati i'di zi wirī ma mbiya ne

dë. Ayada zi zë, monyonni yama dë, mandere ida 'ba ngötu mati urī gu mo. Ayada kpa zi zë, mo'donni kö'du kyënyë 'ba ndoro dë."

²⁶ Mī ko'do vere aba, Pawolo oba kora sowo ni aba ehe ako'jo rë nni nzo mi kadra kölö. Here mo i'bë mi yëkëlu ehe ayada ndala aba kadra 'ba ra ko'do nbala ne akinde rë ni ehe ndala aba aki'di wakumu zi ma kölö tëmi zë.

İri Pawolo mi yëkëlu

²⁷ Mati kadra 'ba ra ko'do nbala ku kara zi rë ni kinde, kya 'ba Yuda maakowe tëmi Asiya ongönni Pawolo mi yëkëlu. Zë o'donni vidi kayo na kamo Pawolo aba, ehe zë irinni mo. ²⁸ Vidi kayo hë nni gbögbö aba, iyanni henye, "Kora 'ba Yuda akonyi ye ze! Kora nenyë i'bë ta bi ne toko, kö'du kyënyë kiya aba ra vidi 'ba Yiserele, ehe kö'du ki'di 'ba Mosa, ehe yëkëlu nenyë. Mo ika komokaya kpa zi yëkëlu laka nenyë, tu'dë maakowe kika mi mo." ²⁹ Kya zë maakowe asösunni henye Pawolo ika Trohimusu ta Efeso mi yëkëlu, ga kö'du zë ongönni zë 'dö riyö mi gawo kyedre ne.

³⁰ Mi gawo kyedre ne biya kpöro aba, ehe vidi ayinni taho aba. Zë irinni Pawolo ehe otönni mo yaga tëmi yëkëlu. Here ha loko biya isi rë ni. ³¹ Vidi ombanni ku kara zi Pawolo kofo, mati kyedre 'ba turu anjiya mi turu 'ba Roma owo henye biya Yerusalemaya ayeto ku zi

kamo ko'do. ³² Kandi mo oba kya vo kanya maakowe ehe vo da kanye, ehe ahonni bi mati vidi kayo atoto rë nni zi mo. Kandi mati vidi kayo ne ongönni vo kyëlu ne, ehe vo hu kanye, zë orönni ta bi Pawolo ku'bö.

³³ Kyedre 'ba vo kyëlu ne i'bë ehe iri mo, ehe ida mo nyöri riyö aba. Here mo ayözo zi yolo, eyi ra Pawolo ehe a'di ra mo o'do. ³⁴ Kya 'ba vidi kayo maakowe agbögbö hë nni kö'du wa maako, ehe maakowe agbögbö hë nni kö'du wa maako 'beri. Mora edinni ku ko'do kpöro kyö kyedre 'ba vo kyëlu o'bo dë zi wa maako ki'ja. Here mo i'di kö'du zi Pawolo koba bi 'ba vo kanye. ³⁵ Mati zë okönni ani, vidi kayo ayinni na kamo, here vo kanya irinni Pawolo riyë ehe injenni mo. ³⁶ Vidi kayo alö'bönni ga ndi zë ehe nduwë hë nni gbögbö aba henye, "Ofo mo! Ofo mo!"

Pawolo ame'do zi vidi kayo

³⁷ Mati ombanni ku zi Pawolo koba mi bi 'ba vo kanye, mo ako'jo ha kyedre 'ba vo kyëlu ne, iya henye, "Ma to'bo dë kiya kö'du maako zi yi?" Kyedre 'ba vo kyëlu ne ako'jo ho mo iya henye, "Hala ayölo ha 'ba Girigi?" ³⁸ Anza dë vidi 'ba Ezipeto mati ayeto kamo anza na köwo ehe alëpi dagba zi vo wehe ko'do kpulukusowo yaga mi da lipi?"

39 Pawolo aya'ba dɔ mo iya henye, "E e. Ma Yuda ra, ta Tasisi gawo kyedre laka mĩ Silisiya. Akɔ ɪla ma, ma me'do zi vidĩ kayo nee."

40 Kyedre 'ba vo kyëlu ayada zi mo, mo atɔ'bo me'do. Here Pawolo ɔɔ riyë ame'do kala nĩ aba zi vidĩ. Mati dë zë ku liwo, mo ame'do zi zë ha 'ba Hibiru aba.

22

1 "Önduwë ehe 'buwë, owowe kaa miya wa mati o'do rë nĩ." 2 Mati vidĩ kayo ne owonni Pawolo ame'do zi nni mĩ ha 'ba Hibiru, zë ayinni ndra liwo. Here Pawolo iya henye,

3 "Ma Yuda ra, o'jo ma mĩ gawo kyedre 'ba Tasisi mĩ Silisiya. Mora mövu kinye mĩ Yerusalema na vo kö'du ko'jo 'ba Gamalili, ehe ayandi ma zi kusu ga ndi kö'du ki'di 'ba zutu 'beze biya. Tinyö, ma kpa momba zi Wiri koro, kaa e biya mati ndenye."

4 "Ma yaza vidĩ mati usu Gëri 'ba Yere, ehe mofo kya maakowe. Mĩri maakowe ehe mi'di mĩ kamba. Ma sösu dë, ezë zë kora mandere mbara. 5 Kyedre 'ba vo karase, ehe biya vidĩ mĩ magalesi akatɔ'bo yadanni zi yi nenye ëdi tinyö. Mĩri waraga kazi zë, zi öndu ze mĩ Damasika, here zi ma kiri vidĩ ehe zi kika zë mĩ Yerusalema zi yaza."

Pawolo ayada kö'du ra kopi 'bëni

(Lɔɔ 9:1-19, 26:12-18)

6 "Ko'do kölö maako aba, kaa kadra kutë, mëdi ku zi toko kara Damasika, bikanyi ta komoriyë, kandi ayanyi bi toko ra ma. 7 Ma lëpi dakanjo ehe mowo gu ëdi ko'jo wa, 'Sawolo, Sawolo, kö'du a'di ëdi yaza ma?' "

8 "Ma ya'ba dɔ mo henye, 'Yi 'bëni eyi, Yere?' Yere aya'ba dɔ mo iya henye, 'Ma Yësu 'ba Nazereta! Ma ra, ëdi ayaza ne.' 9 Vidĩ ma ëdinni ti'bë ma aba, ongönni bikanyi ne, mora owonni gu dë."

10 "Ma ko'jo kö'du henye, 'Yere, omba a'di zi ma ko'do?' Here mo ayada zi ma iya henye, 'Ënyi riyë ehe i'bë mĩ Damasika. Ezë ɔko ani, a'di akayada zi yi ko'do.' 11 Bikanyi kyedre ne ku ndra here mɔ'bo dë zi bi kongɔ. Oke ra irinni ma kala aba kika mĩ Damasika."

12 "Mi gawo kyedre nani, kora maako ëdi ru mo Ananiya, mo koma aba mĩ kö'du ki'di 'ba Mosa, ehe Yude biya mati alimanni ani, ombanni mo laka. 13 Mo ayi zi ma, ehe iya henye, 'Sawolo, öndu ma, yaanya aba akongɔ bi löhu!' Kandi mɔ'bo bi kongɔ. 14 Here Ananiyasi ayada zi ma iya henye, 'Wiri mati zutu 'beze amötunni, inzi yi ku zi yolo wa mati mo omba o'do rë ni ku. Mo inzi yi zi kongɔ Mo Mati Tinyö, ehe zi gu mo kowo, 15 ga kö'du zi tedi na vo kiya 'ba wa mati ongɔ ehe owo. 16 A'di ra ëdi bi mo kisi? Ënyi riyë! Iri bapatisi

zi kö'du kyënyë 'bëyi kaka, mötu aba zi Yere.' "

Ako'jo Pawolo zi kö'du yeti zi tu'dë maakowe

17 "Tapëti ma nenye ma'ba Yerusalema ehe mi'bë mi yëkëlu zi mötu. Ani mongo rayada 18 'ba Yere. Mo iya zi ma henye, 'Kandi, ila Yerusalema! Vidi ombanni dë kowo, wa mati ëdi akiya ga kö'du ma.' 19 Ma ya'ba do mo henye, 'Yere, zë ayolonnë henye mi bi 'ba mötu kayo 'beze miri, ehe mu'bö vidi mati ëdinni koma aba mi yi. 20 Ofo Setifano ga kö'du mo ame'do kö'du yi. Mogo ani, ehe hu kö'du ki'di nduwë. Here mongo ga bongö 'ba kora mati ofonni mo.' 21 Mora Yere ayada zi ma ti'bë, ehe mo alömu zi kutu ma kowo zi tu'dë maakowe."

22 Vidi kayo ne owonni le Pawolo iya nenyë. Here zë ayetonni hë nni gbögbö. "Ofowe kora nenyë! Mo o'bo dë zi lima." 23 Zë nduwë hë nni gbögbö. Zë akohonni bongö 'bënni toko ehe u'dunni durufu mi buluku. 24 Kyedre 'ba vo kyëlu mi turu 'ba Roma, i'di kö'du zi Pawolo koba bi 'ba vo kanye, ehe ku'bö so'da aba. Mo o'do nenyë zi yolo kö'du a'di vidi ëdi hë nni gbögbö da Pawolo. 25 Mati vo kanya ëdinni ku Pawolo kida zi ku'bö, mo ako'jo ha vo da kanye ma ëdi toro ani, "Ëdi na dangölö zi ku'bö vidi 'ba Roma dagba ayonzo mo dë komo vurë?" 26 Mati vo da kanye owo nenyë, mo i'bë zi

kyedre vo dë ni iya henye, "Ëdi a'di ko'do? Kora nenyë vidi 'ba Roma ra!"

27 Here, kyedre 'ba vo kyëlu ne i'bë zi Pawolo ehe ako'jo ho mo, iya henye, "Ayada zi ma, yi vidi 'ba Roma ra?" Pawolo aya'ba do mo lëzë aba iya henye, "Oo."

28 Kyedre 'ba vo da kyëlu iya henye, "Mopi kahi kyö zi tayi vidi 'ba Roma." Mora Pawolo aya'ba do mo iya henye, "O'jo ma vidi 'ba Roma." 29 Zë mati ombanni zi ho mo ko'jo, ina rë nni kowo kandi ta ro mo. Kyedre 'ba vo da kyëlu na bi dë ni na rakaga mati mo ayolo henye ni'di Pawolo, nida vidi 'ba Roma ku nyori aba.

Pawolo komo magalesi 'ba Yude

30 Ko'do vere aba, kyedre 'ba da vo kyëlu omba ku zi yolo kö'du ma tinyö, kö'du a'di Yude asusunni Pawolo go mo. Here mo inga nyori 'ba Pawolo 'de, ehe mo i'di kö'du zi kyedre 'ba vo karase ehe vo dagbe 'ba Yude biya zi rë nni toto. Here mo ika Pawolo loko ehe o'do mo toro komo zë.

23

1 Pawolo ongo bi mbiyi da gboko 'ba magalesi ehe iya henye, "Öndu me, zi ko'do ndenye, ma litu zi Wiri di'di nbala aba." 2 Here Ananiya kyedre 'ba vo karase i'di kö'du zi kora mati ëdinni atoro kara, dakapa Pawolo zi ho mo kisa. 3 Pawolo opi komo ni zi kyedre vo karasa

ehe iya henye, "Yi ta rë yï yaga ñbala kaa yïku kanyi, mora miyï ku na kōndu kaa kalilī. Wiri aku'bō yï. Alima nani zi vurë ko'do ra ma kō'du kī'dī 'ba Mosa aba. Mora mī kadra kōlō ne, i'dī kō'du zi kora nee, zi kowe kō'du kī'dī ma ku'bō."

⁴ Kora mati orōnnī kara dakapa Pawolo ako'jonni kō'du iyanni henye, "Ayolo dē, ēdī kyedre 'ba vo karase 'ba Wiri ra lidi?" ⁵ Pawolo aya'ba do mo iya henye, "Ako öndu me! Ma yolo dē mo kyedre 'ba vo karase ra. Wayöruwë ayada zi ze, anza dē zi me'do kyënyë kiya ra vidi vo dagba 'be."

⁶ Mati Pawolo ongo kya 'ba kyedre maakowe Sadeke, ehe maakowe Farasiye, mo agbögbö hē nī iya henye, "Öndu me, ma Farasi, ehe wisi 'ba Farasi ra. Ma kinye bi 'ba vurë ne, ga kō'du moma yöku atënyī na didi."

⁷ Kandi mati Pawolo iya nenyē, Farasiye ehe Sadekee ayetonni mī ha wasa kyedre, ehe vo dagbe 'ba Yude ayetonni kapa maako.

⁸ Sadekee omanni dē mī malayike, lawowe, mandere yöku atënyī na didi. Mora Farasiye omanni biya mī wa nenyee, ⁹ ehe here ani ha gbögbö kayo ēdī. Kya 'ba vo komoyandi 'ba kō'du kī'dī 'ba Mosa mati ēdinni Farasiye, zē ayinni na kamo ehe iyanni henye, "Di'ja waako dē na kyënyë ra kora nenyē. A'di ra èzë lawo mandere malayika tinyö ame'do ku zi mo."

¹⁰ Ha wasa ne ayi ku na kyigo, kyedre 'ba vo da kanye ēdī na tere henye, vidi akizanni Pawolo na nzoyi. Here mo i'dī kō'du zi vo kanye zi ti'bë loko ehe Pawolo yomo. Here, zē obanni mo hulëhu bi lima 'ba vo kanye.

¹¹ Yondo nani aba, Yere oro dakapa Pawolo iya henye, "Akyigo rë yï! Te kaa mati ayada kō'du ma zi maakowe mī Yerusalema, akayada kō'du ma kpa mī Roma."

Yere zi Pawolo kofo

¹² Mī damindö vere, Yuda maakowe atoto rë nni ga bi kōlō ehe alömunni, iyanni henye, nonyonni wa mandere uwënni wa maako dē, le èzë nofonni Pawolo ku. ¹³ Zē mati o'donni yere ne ndra ta da 'butësowo. ¹⁴ Here kya zē maakowe i'bënni zi kyedree 'ba vo karase ehe vo dagbe 'ba Yude ehe iyanni henye, "Da lömu Wiri henye, donyo wa maako dē, le èzë dofo Pawolo ku. ¹⁵ E ehe biya magalesi i'bëe zi kyedre 'ba vo da kanye ehe rako'ba henye ombe yolo ndra vurë ma iya ra Pawolo. Ako'jowe kō'du mo zi kika komo vurë 'be. Here, da tēdī bi mo kisi, zi mo kofo gba kazi mo toko ani."

¹⁶ Mati wisi 'ba emi 'ba Pawolo owo kō'du 'ba yere ne, mo i'bë bi lima 'ba vo kanye ehe ayada zi Pawolo. ¹⁷ Here Pawolo iya zi kyedre 'ba vo da kanya lamikölö maako henye, "Oba kora obi

nenye zi kyedre 'ba vo da kanye. Mo ëdî kö'du aba zi yada zi mo." ¹⁸ Kyedre 'ba vo da kanya lami ne oba mo zi kyedre 'ba vo da kanye iya henye, "Maboso ru mo Pawolo ako'jo ma zi kika kora obi nenye zi yî, ga kö'du mo ëdî kö'du aba zi yada zi yî."

¹⁹ Kyedre 'ba vo kyëlu oba kora obi ne dakapa ehe ako'jo ho mo na liwo, "A'di ra omba yada zi ma?" ²⁰ Mo aya'ba do mo iya henye, "Vidi kora maakowe ëdinni kö'du sösu aba zi hë yî ko'jo zi kika Pawolo aka'jo zi magalesi 'ba Yude mindö aba. Zë akiyanni, nombanni zi kö'du yolo ndra kö'du mo. ²¹ Mora ako, o'do wa ma zë iyanni ne dë. Ndra ta da kora 'butësowo ombanni lodro da Pawolo. Zë o'donni lömu anza dë zi konyo mandere kuwë wa maako le ëzë nofonni Pawolo ku. Yaanya aba ëdinni bi mo kisi zi kowo a'di ra akiya." ²² Kyedre 'ba vo kyëlu utu kora obi ne 'de tapëti mo iya zi mo henye, "Ila vidi kölo maako dë yolo kö'du mati ayada zi ma nenye."

Utu Pawolo zi Felekisi

²³ Kyedre 'ba vo da kanye ako'jo kyedre 'ba vo kanya lamiriyö ehe ayada zi zë, "Kadra madomosowo yondo aba, lamiriyö vo kanya ma ndi mëdinni nzo zi ti'bë zi Kasariya. Oba 'butëmadomoriyö kora da akakya ehe lamiriyö vo kanya wehe aba. ²⁴ Ako'je akakya nzo kö'du Pawolo ehe ayole laka mo moko kazi

kö'du maako kpuru zi vo daka'jo Felekisi."

²⁵ Kyedre 'ba vo da kyëlu ne ayöru waraga iya henye,

²⁶ "Wamëtë kazi Kulidasi Layisisi, zi kyedre vo daka'jo Felekisi. ²⁷ Yuda maakowe irinni kora nenye ehe kara zi mo kofo. Mora mati ma yolo mo vidi 'ba Roma, moba vo kanya maakowe ehe ayomanni mo. ²⁸ Momba zi yolo kö'du a'di ra ombanni mo dë. Here mika mo komo magalesi ²⁹ ehe ma yolo henye nje kö'du ki'di 'ba yëni 'bëzë. Kora nenye o'do kö'du kyënyë maako dë zi mo koli mandere ki'di mo mi kamba. ³⁰ Kandi mati ma yolo ëdî yere kö'do ro mo, mutu mo zi yî ehe ma yada vo mo susuwë zi kika kö'du kö'do kyënyë 'bomo ne mi bi vurë 'bëyi."

³¹ Vo kanya oronni kö'du ki'di 'ba kyedre 'ba vo da kanye ehe mi yondo kölo nani, zë obanni Pawolo zi gawo kyedre 'ba Anitipatriisi. ³² Mi ko'do vere, vo kanye ndi aba, a'banni bi lima 'ba vo kanye, ehe ilanni vo kanye mati da akakya nduwë ti'bë mo aba dagba.

³³ Mati zë ayinni zi Kasariya, zë i'dinni waraga ne zi vo daka'jo ehe i'dinni Pawolo zi mo. ³⁴ Vo daka'jo ako'jo waraga ne. Here mo ako'jo ha Pawolo, daka'jo vala ra mo ta 'domo. Mati mo ayolo mo ta Silisiya, ³⁵ vo daka'jo iya henye, "Ma kowo kö'du 'bëyi ne, ëzë vidi ne ayinni, ikanni kö'du kyënyë mati ombanni yi dë go mo ne ku."

Tapëti mo iya kö'du nenyë, mo i'di kö'du zi Pawolo sesi na maboso mi lijo 'ba Yere Heroda.

24

Asusu Pawolo bi vurë 'ba Felekisi

¹ Yaa ko'do muyi aba, Ananiya kyedre 'ba vo karase, vo dagba 'bënni eti ehe vo me'do mi bi 'ba vurë kö'du vidi maakowe ru mo Teretalusi, i'bënni zi Felekisi zi yada kö'du kyënyë ma Pawolo o'do. ² Here, ako'jo Pawolo loko ehe Teretalusi ayeto me'do, "Kyedre Felekisi, ika vidi 'bezee mi rakyëyi konda, ehe ga kö'du ko'do 'bëyi, ga kö'du dakaño 'beze, edi ndra na laka. ³ Ze biya 'duwi dedi na rakyenyi ga kö'du wa mati o'do. ⁴ Momba de zi yi yaza, mora ako, edi na mikuku ze aba, ehe owo ha ma nje kadra tisi aba. ⁵ Di'ja kora nenyë na vo mikile, mo ayeto kö'du kyënyë ko'do mi kutë Yude ehe biya temi damöku ne. Mo edi kpa na vo dagbe 'ba gboko maako ako'jo Nazarenesi. ⁶⁻⁷ Mati mo ayonzo zi komokaya kika ra yëkëlu ne, diri ze mo. ⁸ Ezë ako'jo ho mo, aki'ja na bi de yi henye, me'do 'beze ne tinyö, akayolo biya kazi mo wa mati da susu mo kö'du mo." ⁹ Yuda kayo ame'donni riye ehe ombanni da kö'du mati Teretalusi iya.

Pawolo agaga gë ni komo Felekisi

¹⁰ Vo dakaño Felekisi o'do kala zi Pawolo zi me'do, ehe mo ayeto, kiya henye, "Ma yolo ku, o'do vurë 'ba vidi dakaño nenyë ku koo lakiyi aba, ehe ma rakyenyi aba, zi ga ma gaga komo vurë 'bëyi. ¹¹ Anza de ndra ta da ko'do 'butë domoriyö mati alaga, mi'bë zi mötu mi Yerusalema. Ako'jo ha vidi maako ezë anza de tinyö. ¹² Gba Yude i'janni ma de he ze wasa vidi maako aba mi yëkëlu, mo'do kö'du kyënyë maako de mi bi 'ba mötuwë mandere mi gawo kyedre. ¹³ Gëri maako anza de ani, zë ato'bönni yada kö'du kyënyë nenyee, zë yaanya aba edinni kika ra ma. ¹⁴ Momba do mo nenyë zi ye, medii mötu Wiri 'ba zutu 'bezee. Gëri nani kiri aba mati zë iyanni henye anza de tinyö. Mora moma kpa mi wa biya mati ayöru mi kö'du ki'di 'ba Mosa ehe mi wayöruwë 'ba Nëbiyë. ¹⁵ Medii kpa kö'du sösu aba mi Wiri kaa vidi nenyee, henye Wiri akinjë vidi biya temi koli, ma laka mandere ma kyënyë. ¹⁶ Here ga kö'du tinyö ma yolo ku, mi'di ra ma zi tedi kö'du sösu ma di'di nbala aba, mi wa mati mo'do zi Wiri mandere zi vidi.

¹⁷ "Tapëti tedi 'bama na kowo ta ra Yerusalema koo lakiyi aba, mi'bë ani zi kya 'ba kahi kiri zi vidi 'bame ehe zi wakumuwe ki'di. ¹⁸ Nenyë edi wa mati medii ko'do, mati zë i'janni ma mi yëkëlu, ma na nbala

mī kō'du kī'dī 'ba Mosa. Manza dē vīdī kayo aba, ehe kō'du kō'do kyënyë maako anza dē. ¹⁹ Yuda maakowe tēmī Asiya ëdinnī mī kadra nani, ehe ëzë, zë ëdinnī kō'du maako aba zi kiya ra ma, na kyënyë, zë atëdinnī kinye yaanya aba. ²⁰ Mandere ako'jo hë zë, zë mati ëdinnī kinye ne. Zë akato'bo yadannī zi yī henye, zë i'jannī ma dë kō'du kyënyë maako aba, mati magalesi o'donni vurë le ra ma. ²¹ Nje kō'du kyënyë kōlō mati akikannī ra ma ëdī, ma gbōgbō ha ma yaga bi 'ba vurë, mati miya henye, 'Ma ndenye bi 'ba vurë, ga kō'du moma henye, yöku atënyī na didi!' "

²² Felekisi ayolo Gëri 'ba Yere ndra. Mī ndundu mo, mo isi ha vurë, ehe iya henye, "Ma kō'do ndundu vurë 'bama tapëti toko 'ba Layisisi, kyedre 'ba vo kyëluwë." ²³ Mo i'dī kō'du zi vo da kanye zi Pawolo sesi na maboso, mora mo misi go mo dë, mandere zi yata aboka mowe ta bi mo konyi.

Asesi Pawolo na maboso

²⁴ Ko'do maakowe aba yaa, Felekisi ayinnī mbara 'bëni Dorosila aba. Dorosila Yuda ra. Felekisi utu litu kō'du Pawolo, ehe mo oze mbili nī mati Pawolo ëdī ame'do zi mo, zi tēdī koma aba mī Yësu Korisito. ²⁵ Mora Felekisi na tere, mati Pawolo ayeto me'do zi mo, zi kō'du laka kō'do, asesi rë yī kazi kō'du kyënyë, ehe vurë ma ëdī atayi. Here mo iya zi Pawolo

henye, "O'bo ku, yaanya aba. I'bë. Mora ëzë mëdī kadra aba, ma kutu litu kō'du yī." ²⁶ Tapëti ma nenye, Felekisi 'duwī litu kutu kō'du Pawolo ehe me'do mo aba, ga kō'du mo asösu 'bëni Pawolo akogo komo nī.

²⁷ Koo riyö aba, Porosiyasi Fesitösi ayi na vo dakaño tapëti Felekisi. Mora Felekisi omba zi kō'do vo dagbe 'ba Yude na rakyenyi, mo asesi Pawolo mī kamba.

25

Pawolo komo Fesitösi

¹ Ko'do wota aba tapëti Fesitösi ayi mī dakaño, mo i'bë ta Kasariya zi Yerusalema. ² Ani kyedree 'ba vo karase ehe vo dagba 'ba Yude maakowe ayadannī zi mo kō'du kyënyë mati zë ongönnī Pawolo o'do. ³ Zë ako'jonni ha Fesitösi ëzë mo akomba zi Pawolo kika Yerusalema. Zë alenzenni mo zi kō'do nenye ga kō'du zë ëdinnī yere kō'do zi lodro da Pawolo ehe mo kofö ta da gëri. ⁴ Mora Fesitösi ayada zi zë, "Akasesi Pawolo mī Kasariya, ehe kandi mëdī ati'bë ani na bi da ma. ⁵ Èzë mo o'do kō'du kyënyë maako, vo dagba 'be mī'bënnī ma aba ehe mikannī kō'du kyënyë mati mo o'do ne ani."

⁶ Fesitösi alima mī Yerusalema kō'do madomowota mandere kō'do 'butë ndra gba kazi ti'bë Kasariya. Here kō'do vere aba, mo alima bi 'ba vurë, ehe ika Pawolo bi 'ba vurë. ⁷ Kandi mati Pawolo ayi loko, vo dagbe ta

Yerusalem a ɔɔnni toko ro mo ehe iyanni henye, i'ja mo kö'du kyënyë kayo maako aba. Mora zë ɔ'ɔnni dë zi yada kö'du ne ëdi tinyö. ⁸ Here Pawolo ame'do gë ni gaga aba, "Mo'do kö'du kyënyë maako dë ra kö'du ki'di 'ba Yude ehe mo'do kö'du kyënyë ako kpa dë ra yëkëlu mandere ra Yere 'ba Roma."

⁹ Fesitösi omba zi vo dagbe ko'do na rakyenyi. Here mo ako'jo ha Pawolo iya henye, "Omba ku zi ti'bë Yerusalem, ehe zi ma vurë 'bëyi kiya ga kö'du nenyee?"

¹⁰ Pawolo aya'ba iya henye, "Ma mëdi mi bi 'ba vurë 'ba Yere 'ba Roma, ehe nani bi ma akikye vurë ra ma. Ayolo na laka mo'do kö'du kyënyë ako dë zi Yude. ¹¹ Ezë mo'do kö'du maako na kyënyë zi ma koli ho mo, mo'bo dë kiya henye, momba dë zi koli. Mora mo'do kö'du kyënyë maako dë, ehe vidï maako anza dangölö aba zi ma ki'di zi vidï nenyee. Yaanya aba ma ko'jo kö'du zi Yere 'ba Roma ra zi vurë 'bama kiya."

¹² Tapëti Fesitösi ame'do vo magalesi 'bëni ëti, mo ayada zi Pawolo iya henye, "Ako'jo kö'du zi Yere 'ba Roma ra vurë 'bëyi kiya, ehe zi Yere 'ba Roma akati'bë!"

Pawolo ame'do zi Agiriba ehe Berenisi

¹³ Ko'do maako aba yaa, Yere Agiriba ehe Berenisi ayinni Kasariya na yingɔ 'ba Fesitösi. ¹⁴ Alimanni ani ko'do lakiyi aba, mati Fesitösi

ayada zi yere kö'du 'ba Pawolo, mo iya henye, "Feleki isi ila kora maako kinye mi kamba, ¹⁵ ehe mati mi'bë Yerusalem, kyedre 'ba vo karase ehe vo dagbe 'ba Yude ayinni ehe ayadanni zi ma kö'du kyënyë ko'do 'bomo, ehe ako'jonnï ha ma zi vurë 'bomo kikye. ¹⁶ Ma yada zi zë, anza dë mi dalëti 'ba Roma zi vidï kora ki'di zi vidï mati ikanni kö'du kyënyë ro mo, gba kazi mo i'ja gëri maako dë zi gë ni gaga. ¹⁷ Here mati zë ayinni kinye ma aba, ma yaɔa kadra dë. Mi ko'do vere ne, miri bi lima 'bama da kyiti 'ba vurë, ehe mi'di kö'du zi mo kika. ¹⁸ Mora mati kora nee ɔɔnni riyë, zi kö'du kyënyë 'bomo kiya, zë asusunni mo ga kö'du kyënyë ma anza dë mi kö'du sösu 'bama. ¹⁹ Zë awasa hë nni mo aba kö'du koma yëni 'bënni ehe kora mati oli ru mo Yësu, Pawolo iya mo ëdi na didi. ²⁰ Ma yolo dë hala zi vurë 'bomo kiya tinyö ga kö'du nenyë biya, ma ko'jo ha Pawolo ezë mo omba ku zi ti'bë Yerusalem, ehe zi vurë ko'do ro mo ani. ²¹ Mora Pawolo ako'jo kö'du zi sesini mi kamba le Yere 'ba Roma ra ako'do kö'du ma nomba. Here, mi'di kö'du zi mo sesi kinye le ma kutu mo zi Yere 'ba Roma."

²² Agiriba iya zi Fesitösi henye, "Momba kpa zi kowo a'di kora nenyë akiya." Fesitösi aya'ba do mo iya henye, "Akowo ho mo mindö aba."

²³ Ko'do ma vere aba,

Agiriba ehe Berenisi aba o'donni wayada kyedre mati zë ayinni mi loko 'ba ratoto. Vo kyëluwë 'ba anjiya ehe vidi ma dagbe 'ba gawo edinni kpa ani. Fesitösi i'di kö'du zi Pawolo kika loko ²⁴ ehe iya henye, "Yere Agiriba ehe yinge, onge bi da kora nenyë. Yude biya ta Yerusalema ehe Kasariya ayinni zi ma, iyanni henye, nombanni zi kofo mo. ²⁵ Mi'ja kö'du kyënyë maako zi mo kofo dë. Mora ga kö'du mo ako'jo ku zi Yere 'ba Roma ra zi vurë 'bëni ko'do, momba ku zi mo kutu Roma. ²⁶ Ma kayöru kö'du tinyö maakowe ga kö'du kora nenyë zi Yere 'ba Roma. Here, mika mo komo we biya, mora gogo komo yi, Yere Agiriba. Tapëti me'do 'beze ga kö'du 'bomo, ehe mëdi wa maako aba zi yöru. ²⁷ Anza dë na laka zi maboso kutu zi Yere 'ba Roma gba kazi yolo kö'du kyënyë mati mo o'do."

26

Pawolo komo Agiriba

¹ Agiriba iya zi Pawolo henye, "Yi yaanya aba ame'do ga kö'du yi." Pawolo iza ga kala ni yaga ehe iya nenyë,

² "Yere Agiriba, ma na rakyenyi ga kö'du nenyë, zi me'do 'bama kiya komo yi ndenye temi kö'du biya, mati Yude asusunni ma go mo. ³ Ayolo na kayo kö'du dalëti 'ba yëni 'beze ehe koma mati inye mi

ze. Here ma ko'jo hë yi zi kowo mikuku aba zi ma. ⁴ Yude biya ayolanni ma ku kyere ma gba na wisi obi. Zë ayolanni kyinë 'ba lima a'di mëdi mo aba, mi dakaño 'bama ehe mi Yerusalema. ⁵ Ehe ezë zë ombanni, zë ato'banni yada zi yi ma Farasi ra, mi gboko mati oro kö'du ki'di ndra ta da maako. ⁶ Yaanya aba, mëdi ku komo vurë ga kö'du moma mi lömu mati Wiri o'do kyere zi vidi 'beze. ⁷ Kadra ehe yondo 'butë domoriyo tu'dë 'beze alitunni zi Wiri, kisi bi lömu ya'da omo. Yere Agiriba, ga kö'du sösu nenyë, kya 'ba vo dagba 'beze maakowe ikanni wasusu maako ra ma. ⁸ Kö'du a'di e biya da jiji aba, Wiri injë yöku zi didi?"

⁹ "Ma kadra maako aba, ma sösu henye, ma ko'do wa maako biya ma to'bo, zi wehe ko'do ra Yësu 'ba Nazereta. ¹⁰ Mo'do nenyë dagba mi Yerusalema, ehe kalakonda 'ba kyedree 'ba vo karase mi'di vidi 'ba Wiri kayo mi kamba. Momba da kö'du zi zë kofo. ¹¹ Mëdi zë yaza 'duwi mi bi 'ba mötu 'beze, ehe ma yonzo ko'do zë, zi kö'du kyënyë kiya ra Wiri. Tinyö, ma na kamo zë eti, henye, mi'bë zë koma mi gawo kyedre 'ba vo leze maakowe."

Pawolo ayada kö'du ra kopi 'bëni

(Loo 9:1-19, 22:6-16)

¹² "Yere Agiriba, kadra maako aba, mëdi da gëri 'bama zi Damasika

kalakonda ehe dangölö aba kazi kyedree 'ba vo karase. ¹³ Kaa kadra kutë, mongo bikanyi, anyi ndra ta da kadra. Ayanyi bi da ma ta komoriyë ehe da vidî biya mati ëdinni t'ibë ma aba. ¹⁴ Ze biya da lëpî dakaŋo. Here mowo gu iya zi ma ha 'ba Hibiru aba henye, 'Sawolo, Sawolo, kö'du a'di ëdî yaza ma? Èdî na lumë zi wehe kö'do ma aba! "

¹⁵ "Ma ko'jo kö'du henye, 'Yere, yî 'bëyi ëyi ra? "

"Yere aya'ba do mo iya henye, 'Ma Yësu ra! Ma ra ëdî ayaza. ¹⁶ Yaanya aba oŋo riyyë da ndî yî. Ma yada ra ma zi yî, ga kö'du minzi yî ku zi tedi na vo litu ama. Ayada zi maakowe wa ma ayolo kö'du ma ehe a'di ma kayada zi yî yaa.' ¹⁷ Yere iya kpa henye, 'Ma kagaga gë yî kazi vidî 'ba Yude ehe kazi tu'dë maakowe mati mëdî yî kutu zi zë, ¹⁸ zi komo zë yëhu here zi dë nni koto tëmî biköndu zi bikanyi ehe tëmî kyigo 'ba Satani zi Wirî. Here akila kö'du kyënyë 'bëzë ehe koma mî ma, zë ra vidî laka ma Wirî inzi.' "

Pawolo ayada kö'du loo 'bëni

¹⁹ "Yere Agiriba, moro rayada mati ta komoriyë zi ma nenyë. ²⁰ Dagba mo ma yëti kö'du zi vidî mî Damasika, ehe here m'ibë zi Yerusalem, ehe biya mî Yudiya. Ndundu mo, m'ibë zi tu'dë maakowe ehe miya henye, 'Ore ta bi kö'du kyënyë kö'do, ehe oto

de zi Wirî! Here ayada wa ma o'de tëmî gëri lima 'be.' ²¹ Ga kö'du nenyë ra kora maakowe irinni ma mî yëkëlu ehe ayonzonni zi ma kofo. ²² Mora mî kadra nenyë biya Wirî akonyi ma, ehe ma yëti kö'du 'dö zi vo wadakayowe ehe zi vo leriye. Ma yada zi zë nje wa ma nëbiyë ehe Mosa iyanni ako'do rë nî. ²³ Ma yada zi zë hala Korisito ne akayaza ehe atëdî vo dagba zi tënyî tëmî koli, here mo akika bikanyi zi vidî 'bëniyë ehe zi tu'dë maakowe."

²⁴ Gba kazi Pawolo inde gaga gë nî, Fesitosi ambere, "Pawolo! Yî vo lökyî ra. Kö'du yolo kyedre 'bëyi ne ëdî ku yî kö'do na lökyî."

²⁵ Mora Pawolo aya'ba do mo iya henye, "Kyedre, Fesitosi, manza dë vo lökyî. Wa ma, mëdî akiya, ëdî tinyö, ehe me'do laka ra. ²⁶ Yere Agiriba, ma to'bo me'do zi yî biya kazi tere ga kö'du ayolo kö'du nenyë ku. Ma yolo ku tinyö, Yere Agiriba, ayolo zë ku biya na kölö kölö ga kö'du wa nenyë o'do rë nî dë na koho na kowo mî ga bi golo'bo maako." ²⁷ Pawolo iya zi Yere Agiriba henye, "Oma ku mî nëbiyë? Ma yolo oma ku."

²⁸ Agiriba iya zi Pawolo henye, "Mî kadra kodo nenyë, asösu 'bëyi ako'do ma Korisito 'ba?"

²⁹ Pawolo aya'ba do mo iya henye, "Èzë irî kadra kodo mandere kadra konda, ma

sösu yî ehe vîdî biya mati owonni ma ndenye atëdînni kaa ma kazi nyori nenyee.”

³⁰ Here, Yere Agiriba, vo dakaŋo Fesitosi, Berenisi ehe vîdî biya maakowe zë ëti, ënyînni riÿë. ³¹ Mora gba zë i'bënni dë, zë iyanni henye, “Kora nenyë, i'ja mo dë kö'du kyënyë maako aba. Anza dë laka zi mo koli mandere mo ki'dî mi kamba.” ³² Agiriba ayada zi Fesitosi henye, “Kora nenyë ɔ'bo zi kila na dangölö, ëzë mo ako'jo kö'du dë zi Yere 'ba Roma ra zi vurë 'bëni kiya.”

27

Pawolo i'bë Roma

¹ Mati ɔko ku kadra 'beze zi ze ti'bë Italiya, vo da kanye mi turu 'ba Roma, Juliyasi, mo vo da kanya lamikölö 'ba Yere 'ba Roma. I'di mo zi ga Pawolo kongɔ ehe maboso maakowe ëti. ² Di'bë ze yaga baburu 'ba Dramatiyumu, mati ku nzo zi ti'bë bi tɔɔ 'ba baburu maakowe, na ga konda ta ha föfö 'ba Asiya. Arisitarisi temi Tasalanika mi Mesedoniya, i'bë ze aba mi baburu. ³ Mi ko'do vere aba, doko dagöti 'ba Sidoni. Juliyasi kö'du kö'do 'bomo na laka zi Pawolo. Mo ila mo kpa ti'bë oka niÿë kongɔ, here zë ɔ'bönni ki'di zi mo wa ma mo omba.

⁴ Mati dila Sidoni ku, buluku ëdi zo luku ki'di zi ze, ehe di'bë ze kara zi rutu 'ba Seyipurusu zi tɔmo kazi buluku. ⁵ Here di'bë ze dambaro 'ba Silisiya ehe Pambaliya le dayi ze, zi bi

tɔɔ 'ba baburu 'ba Mayira mi Lasiya. ⁶ Ani vo kyëlu ne i'ja baburu ta Alikazenderiya mati ëdi ati'bë Italiya. Mo i'di kö'du zi ze ti'bë mi baburu nani.

⁷ Di'bë ze na konda liyaa ko'do kayo aba ehe riti kyedre aba, tɔko Sinodusi. Buluku ila ze dë zi ti'bë kɔwo mi bi nani, here di'bë dopi Salamona, bi ma rutu 'ba Keriti akagaga ge ze kazi buluku ⁸ Di'bë ze liyaa na konda ta ha föfö kyedre ehe ndundu mo aba doko bi ma ako'jo Bitɔɔ 'ba Wayomo, anza na kɔwo ta ra gawo 'ba Lasiya.

⁹ Yaanya aba da yaŋa kadra ku na kayo, ehe da lima na konda, le Ko'do Kyedre 'ba Wakila alaga. Here anza dë na laka zi ze ti'bë. Here Pawolo ame'do zi vîdî 'ba mi baburu, ¹⁰ “Kora nenyee, oze mbili ye zi ma. Ëzë di'bë ze yaanya aba, baburu 'beze ehe söndu 'bomo akayaŋa rë ni na kyënyë, ehe vîdî kayo akoli.” ¹¹ Mora Juliyasi oze mbili ni da me'do 'ba vo baburu kopi ehe vo kyeti mo, anza kö'du Pawolo. ¹² Bitɔɔ 'ba baburu anza dë na laka zi lima 'dɔmo tona aba. Ga kö'du nenyë, vîdî kayo idanni kö'du henye, da yonzo ze, zi ti'bë na konda ta ha föfö kyedre zi Fenekisi. Fenekisi ëdi bitɔɔ 'ba baburu ra mi Keriti mati ayëhu zi dambaro-damirë ehe daaba-damirë, ehe da tɔ'bo lima tona aba ani.

Buluku da föfö kyedre

13 Mati buluku liyaa ta dambaro ayeto luku, kora nee asösunni zi mala 'bënni ko'do. Here zë otönni mongö 'ba baburu, ehe di'bë na konda kara ta dagöti 'ba Keriti. 14 Mora kandi buluku kyigö mati ako'jo "Daabahumirë" aluku zo ki'di zi ze tëmi rutu. 15 Buluku otra baburu, ehe do'bo dë zi ti'bë zi mo. Here dila buluku baburu kinjë. 16 Di'bë ze na konda zi rutu tisi 'ba Kawuda kapa mati buluku anza. Ze riti kyedre aba zi ga tönbö 'ba baburu kiri. Mora ndundu mo aba di'ja ze bi 'bomo. 17 Here vidì otönni tönbö mi baburu ehe olonni ko'di nbiri toko ra baburu zi nda'ba ga bi kölo. Ga kö'du zë na tere, henye akotra yayi dagöti 'ba Seyiritisi, zë obanni böngö 'ba baburu akaño, ehe buluku injë baburu na konda. 18 Buluku ku na kyënyë, ko'do vere aba, zë u'dunni kya söndu 'ba baburu maakowe yaga. 19 Mi ko'do ma wota kala nni aba, zë u'dunni kya 'ba wa 'ba baburu maakowe yaga. 20 Ko'do kayo aba, do'bo dë kadra kongö mandere kyëluwë. Buluku kyigö zo nduwë luku, ehe ndundu mo aba, dila biya kö'du sösu 'ba zi tomo.

21 Kyere vidì maako tëmi ze onyo wa maako dë ndi kadra konda aba, Pawolo o'riyë ehe ayada zi kora nenyee, "Èzë owowe ha ma, da lime mi Keriti, wa 'be nenyee ayaña rë ni dë ehe ölu kpa dë. 22 Mora yaanya

aba, ma lenzee, ere dë ëdiyë rakyenyi aba ga kö'du akayöme. Nje baburu ra atölu. 23 Ma 'bama zi Wirì, ehe ma mötu mo. Yöndo ma alaga ne, mo utu malayika 24 zi yada zi ma, iya henye, 'Pawolo ere dë! Akatö'ö mi vurë komo Yere 'ba Roma. Ehe ga kö'du yi, Wirì laka akayömo didi 'ba vidì mi baburu biya.' 25 Èdiyë na rakyenyi. Ma yolo ku tinyö henye, Wirì ako'do te wa ma mo alömu. 26 Mora buluku akadrönyi ze zi rutu maako, ehe baburu akayaña rë ni."

27 Ko'do 'butë dömosowö ehe yöndo, buluku 'ba wini kagba adrönyi ze toko ta ra Föfö Mediterina. Mora ëdi kaa mi kutë yöndo, vidì mati mi baburu ayölonni ze ku kara dakaño aba. 28 Zë ayerinni, ehe i'janni henye, wini ne ëdi mitiri 'butësowö na yöndu. Yaa zë ayerinni löhu ehe i'janni ëdi nje mitiri 'butëwota. 29 Vidì mi baburu na tere da kotra kya ri'di maakowe, here zë izanni akaño mongö sowö ta kafa 'ba baburu. Here zë amötunni kö'du bikanyi 'ba kadra. 30 Vidì mati mi baburu ombanni zi taho. Here izanni tönbö mi wini, o'ba rë nni nëdinni kya 'ba mongö maakowe ra kiza akaño ta komo dagba 'ba baburu. 31 Mora Pawolo iya zi vo kyëlu Juliyasi ehe vo kanye henye, "Èzë vidì nenyee alimanni dë da baburu, anze dë gëri maako aba zi didi yë yömo." 32 Here, vo kanye ikyenni

ko'di mati iri tɔŋbɔ 'ba tɔmo ne, ehe ila lëpi mi föfö.

³³ Gba kazi bikanyi 'ba kadra, Pawolo alenze vidiyë zi wakonyo. Mo ayada zi zë iya henye, "Ko'do 'butë dɔmosowɔ aba ëdiyë kö'du sösü aba henye onyowe waako dë. ³⁴ Ma lenzee zi wa maako konyo. Didì 'be ɔɔ dɔ mo. O'de nenyë ehe vidì ma kölö maako tëmì yë aki'ja riti." ³⁵ Tapëtì Pawolo iya nenyë, mo oba nzoyi mangɔɔ'bo ehe i'dì öwö'dì zi Wirì. Here ta da komo vidì biya, mo owe mangɔɔ'bo ne ehe onyo kya mo. ³⁶ Zë biya rakyenyi aba, ehe vidì biya tëmì zë onyo wa maako. ³⁷ Vidì ma ëdinnì mi baburu ne, lamiriyö 'butëmadɔmoriyö dɔmomodaka, ³⁸ ehe tapëtì vidì biya onyonni wa ku, zë u'dunnì söndu 'ba wakonyo mi föfö zi baburu ko'do na pëlë.

Baburu ayaŋa rë nì

³⁹ Damindö ayi, ehe vidì ma mi baburu ne ongɔnnì föyì maako zë ayɔɔnnì dë. Mora zë ongɔnnì yayi 'ba ha föfö. Here zë ombannì zi yɔnzɔ zi taho baburu aba dakaŋo da ha föfö. ⁴⁰ Zë ikyennì mongɔ nee ehe ila zë alëndì mi föfö. Mi kadra kölö ne zë ingannì ko'di mati ëdì gëri yada zi baburu ne. Tapëtì mo, zë injënnì bongo ma dagba komo baburu ehe ila buluku ra zi baburu drɔnyi dagötì. ⁴¹ Mora aho dakaŋo otra rë nì ra lumu 'ba yayi 'ba ha föfö. Kapa

baburu ma dagba ne alaka mi yayi, ehe kapa mo, ma hulëhu alowe na nzoyi kazi kyigɔ 'ba wini kagba.

⁴² Vo kanye ombannì ku zi mabosowe kofo zi sesi zë ta bi tele ehe kazi ahonnì. ⁴³ Mora kyedre vo kyëlu omba zi didì 'ba Pawolo yɔmɔ, ehe mo ila vo kanye dë zi mala ma zë ombannì zi ko'do. Tapëtì mo, mo i'dì kö'du vidì biya mati atɔ'bo tele zi töfu mi wini ehe dagba zi dagötì. ⁴⁴ Here mo ayada zi maakowe mirinnì nzoyi kaga 'ba baburu. Ndundu mo aba, vidì biya ɔko dagötì kazi kö'du maako.

28

Mi Malata

¹ Mati dayi ze dagötì, da yolo ze rutu ne ako'jo Malata. ² Vidì bi naniye na aboka, ehe zë irinnì ze kalakyedre aba wa'do drɔko, ga kö'du mirë ëdì ata'di ehe bi na bikyëyì. ³ Tapëtì Pawolo atɔɔ dawanya yëri, ehe i'dì da wa'do, bikyitu o'do wiri zi tele yaga ehe onyo kala mo. ⁴ Mati vidì bi naniye ongɔnnì wiri ove rë nì ra kala Pawolo, iyannì zi oka ma kölö maako henye, "Kora nenyë vo wakofu ra! Mo aluyi dë mi föfö, mora kö'du laka ko'do akila mo dë zi lima." ⁵ Pawolo akohɔ wiri ne mi wa'do ehe o'do wa kyënyë maako dë. ⁶ Vidì asesinnì sösü henye kala Pawolo ne atö'bu riyë mandere kandi akalëpi brua. Alimannì mo kongɔ kadra

konda aba, ehe mati kö'du ako o'do rè nì dë zi mo, zë ofo kö'du sösü 'bënni ehe iyanni henye, "Kora nenye, wiri ra."

⁷ Vo dagba 'ba rutu ne ako'jo Pobiliyö, ehe mo ëdi kaño maako aba ani na 'bëni. Mo iri ze kalakyedre aba liño 'bëni ko'do wota aba. ⁸ 'Bu mo mi sora, na koo rakyitu aba, ehe mikoo kindri aba. Pawolo i'bë zi mo, ehe i'di kala ni do mo, ehe ako'jo kora ne motu aba. ⁹ Tapëti kö'du nenye o'do rè nì, vidi biya da rutu ne ika vidi 'bënni 'ba rakoo zi Pawolo, ehe ako'jo zë biya. ¹⁰ Vidi nee oronni ze, ehe mati di'bë, zë i'dinni zi ze wa biya ma domba.

Ta Malata zi Roma

¹¹ Yehe wota aba yaa, di'bë ze mi baburu mati alima mi Malata tona aba. Baburu ne ta Alikazenderiya mi Ezipeto, ehe ëdi na yolo henye, "Wiri loña." ¹² Doko ze mi Seyirakusi da lima ze ani ko'do wota aba. ¹³ Ta karani, di'bë ze zi Rahagimu. Ko'do vere aba, buluku 'ba dambaro ayeto luku, ehe ko'do riyö aba yaa, doko ze Putali. ¹⁴ Ani di'ja ze öndu maakowe. Zë alenzenni ze zi lima rè nni. Ko'do kölö 'ba gima aba yaa, di'bë gawo kyedre 'ba Roma. ¹⁵ Kya öndu maakowe mi Roma owonni kö'du ze, ehe ayinni de ze kutrë Bi Wakogo 'ba Apiyusi ehe, Loko 'ba Yingö Wota. Mati Pawolo ongö zë, mo o'do öwö'di zi Wiri rakyenyi kyedre aba.

Mi Roma

¹⁶ Doko ze mi Roma, ehe ila Pawolo zi lima mi loko na bi dë ni, vo kanya aba kölö zi gö mo kongö. ¹⁷ Tapëti ko'do wota aba mati doko ani, Pawolo ako'jo bi kölö kya 'ba vo dagbe 'ba Yude, ehe iya henye, "E öndu me, mo'do waako dë na kyënyë zi vidi 'bezee, ehe mo'do waako kpa dë na kyënyë ra dalëti 'ba zutu 'bezee. Mora mi Yerusalema i'di ma na maboso mi Roma. ¹⁸ Zë ongönni mi kö'du kyënyë ma asusu ma gö mo, ehe omba zi ma kinga na dangölö. Zë i'janni mo'do kö'du ako dë na kyënyë zi koli. ¹⁹ Vo dagba 'ba Yude ombanni da kö'du ne dë, here ma ko'jo kö'du zi Yere 'ba Roma zi vurë 'bama kiya. Mora manza dë kö'du kyënyë maako aba zi kiya ra dakaño 'bama. ²⁰ Ida ma nyori nenye aba ga kö'du wa ma ze vidi 'ba Yiserele domba zi rè ni kö'do. Kö'du nenye ra ma ko'jowe kinye zi me'do ga kö'du wa ma domba ze nenye."

²¹ Vo dagbe aya'banni do mo iyanni henye, "Vidi kölö maako tëmi Yudiya ayöru waraga dë zi ze ga kö'du yi. Ehe ma kölö tëmi zë ayi dë zi kö'du ko'do 'beyi yada mandere zi kö'du kyënyë maako kiya rè yi. ²² Mora domba ze zi kowo wa ma akiya. Da yolo ze ku henye, vidi biya ta bi ne ombanni gboko kyiyi nenye dë."

²³ Here, zë i'dinni kadra 'ba ko'do zi Pawolo, watiti kyedre 'bëzë ayinni mi kadra

nani, bi mati Pawolo ëdî
 lima 'dómo. Ta damîndö le
 yondö aba, mo ayada zi zë
 kö'du kise 'ba Damöku 'ba
 Wiri. Mo iri tēmi kö'du kī'di
 'ba Mosa ehe wayöruwë 'ba
 Nēbiyē zi yonzö zi kika
 zë zi Yēsu. ²⁴ Kya vo
 dagba maakowe ombannī
 da kö'du ma Pawolo iya
 ne, mora maakowe ombannī
 dē. ²⁵ Kyere zë ombannī
 da kö'du tēmi kutē nni dē,
 ayetonni tī'bē wēnni. Mora
 Pawolo iya henye, "Lawo
 Laka iya kö'du tīnyö mati
 mo utu nēbi Yisaya ²⁶ zi yada
 zi zutu 'bezee,

'İ'bē zi vīdī nenyee ehe
 ayada zi zë,
 "Akowowe ehe akowowe,
 mora ayole dē.
 Akonge ehe akonge mora
 ayole dē."

²⁷ Ge biya ëdiyē di'di kyēnyē
 aba.

Mbili ye owo kö'du dē ehe
 komowe ayöfu ku.
 Zë ɔ'bōnni dē zi bi kongö,
 mandere kö'du kowo,
 mandere kö'du yolo.

Ëzē atɔ'be, otɔ de zi ma, ehe
 ma kako'je.' "

²⁸⁻²⁹ Pawolo iya henye,
 "Momba zi ye yolo henye,
 Wiri omba zi yomo tu'dēē,
 ehe zë akowonni."

³⁰ Koo riyo aba Pawolo al-
 ima mi loko kopi ehe iri vīdī
 biya ma ëdī tayi mo kongö
 ne kalakyedre aba. ³¹ Mo
 ayēti kö'du 'ba Damöku 'ba
 Wiri kazi tere ehe yandi
 kö'du 'ba Yere Yēsu Korisito,
 ehe vīdī maako ayonzö dē zi
 mo yata.

Waraga kazi Yemisi

Koma kö'du yɔɔ aba

¹ Kazi Yemisi, vo litu 'ba Wiri ehe 'ba Yere Yesu Korisito. Wamētē biya zi vidi a Wiri mati opere rē nni mī damōku ne biya.

² Öndu ma'e emi ma eti, edi 'e na rakyenyi ezē kyine 'ba kö'du yonzo biya ayi le geri 'be'e, ³ ga kö'du ayɔɔ 'e koma 'be'e yonzo, atēdi nduwē zi ye. ⁴ Ayɔɔ 'e nduwē 'be'e, ako'do 'e ndo na kyigo. ⁵ Mora ezē vidi maako temi 'e omba kö'du yɔɔ, mo ma mötu zi Wiri, mati aki'di zi mo kyo ndra, kazi kö'du kyenyē ki'ja mī mo.

⁶ Mora ezē mo amötu, mo moma kazi da jijiji. Vidi mati do mo jijiji edi kaa kagba 'ba wini mī ranga mati edi kope ehe buluk injē. ⁷ Vidi ma here ne'e ma asösunni dē na kirinni wa kazi Wiri. ⁸ Zē ɔronni dē da geri kölo.

Leri wa kyo aba

⁹ Öndu mati na vo leri, mo mēdi rakyenyi aba ga kö'du mo edi vo da wa kayo. ¹⁰ Mora vo da wa kayo, mo mēdi rakyenyi aba ga kö'du mo vo leri. Wa kayo 'bomo akalaga kaa döru 'ba wevo 'ba möku. ¹¹ Kadra asi nzere, bi kyitu o'bo weno ne, döru mo alēpi, ehe teme 'bomo ne ayaᅇa gbo. Mī geri kölo ne, vo wa kayo akayaᅇa mī lo'ɔ 'bomo.

¹² Vo rakyenyiye ra mati alimanni koma aba hu wa yonzo. Ezē zē ɔronni na kyigo mī wa yonzo, akirinni biriti 'ba didi mati Wiri alömu ku zi zē mati o'donni lo'ɔ mo. ¹³ Ezē ayonzo vidi, mo miya dē henye, "Wa yonzo nenyē ayi kazi Wiri." Ga kö'du Satani o'bo yonzo Wiri dē, ehe Wiri o'bo yonzo vidi maako dē. ¹⁴ Mora ayonzo vidiye, mati kö'du komba kyenyē 'bezē oto zē ku 'de, ehe kuyi zē akpa kö'du ko'do 'bezē aba. ¹⁵ Here kö'du sösu kyenyē 'bezē ne ɔmo, ehe o'jo kö'du kyenyē, ehe kö'du kyenyē, mati ovu ku kyedre, o'jo koli.

¹⁶ Öndu ma'e emi ma eti, mo'ba 'e dē. ¹⁷ Wa ki'di biya laka ne, ehe waki'di biya ᅇbala ne ayi ta komoriyē, ayi akaᅇo kazi Wiri 'Bu 'ba bi kanyi 'ba komoriyē. Mo ofo dē kaa galili. ¹⁸ Mī kö'du ko'do ɔmo, mo ika ze zi tēdi nenyē kpuru temi me'do 'ba tinyö, here zi ze tēdi na vo dagba mī kutē wa ko'do ɔmo'e biya.

Kowo ko'do aba

¹⁹ Öndu ma'e emi ma eti, asösu 'e kö'du nenyē. Vidi biya mē'di kandi zi me'do kowo, mora liya zi me'do ehe liya zi tayi na kamo. ²⁰ Kamo 'ba vidi köndu o'do kö'du laka dē, mati Wiri omba. ²¹ Here ayaᅇa 'e kö'du ko'do ma kyenyē, ehe biya rasesi temi kö'du mati eme dē, mati kyo mī kutē 'e. Ra ki'di zi Wiri, ehe njē me'do

mati mo iyī mī di'di 'e, mati atɔ'bo yɔmo 'e.

22 O'ba'e re 'e dē nje mbiliye koze aba da me'do ɔmo. Ta go mo, i'di 'e mī go mo yɔnzɔ. 23 Vidi mati oze mbili nī da me'do, mora i'di dē mī go mo yɔnzɔ, ēdi kaa kora mati ongo bi mī ngana, ehe ongo rē nī kaa mati nēdi, 24 ehe i'bē gbo 'de, kandi atolu tēmī mo wa mati mo ongo ne alaya kaa a'da. 25 Mora kora mati ongo bi kara mī kō'du kī'di ma tinyō, mati inga vidi na da ngölō, ehe mo nduwē mbili nī koze go mo, anza dē nje kowo mo mora kpa kō'do mo, Wirī akī'di ya'da zi mo mī wa mati mo o'do.

26 Ēzē vidi mati ongo rē nī 'ba yēni, ehe asesi ndende nī dē, mo ēdi rē nī ko'ba, ehe yēni 'bomo ne o'do waako dē. 27 Yēni mati Wirī 'Bu ze omba ēdi n̄bala kazi ndondo ēdi henye: Zi ga gisiwala ehe ga mbara lu'bē kongɔ tēmī riti 'bēzē, ehe rasesi kazi wa kyēnyē 'ba damōku ne.

2

Ko'do vidi 'e mī gērī maako

1 Öndu ma'e emī ma eti, kaa vo koma'e mī Yere 'beze Yēsu Korisito, Yere 'ba bikanyi, o'do 'e vidi 'e dē mī gērī maako 'beri tara da laya 'bēzē ta yaga. 2 Kaa kora vo wa aba kyɔ usu inzi 'ba dahabo ehe bongo ma laka ayi mī ratoto 'be'e ehe kora vo leri mī bongo liza ayi kpa. 3 Ēzē, ayada wa tɔwo

ndra zi kora mati usu rē nī na laka ehe iya, henye zi mo, "Alima da bi lima makaka nenyē kinye. Mora iya zi kora vo leri henye, ɔɔ nani, mandere alima kinye dakaɔo da ndi yī." 4 Here, o'do 'e kō'du kyēnyē 'ba rakinye ku mī kutē 'e. Ēdi 'e na vo vurē 'ba kō'du sōsu 'ba Satani aba.

5 Owo'e te, öndu ma'e emī eti. Wirī inzi vidi leri 'ba damōku nenyē, zi tēdi ndo koma aba ehe zi tēdi damōku mati mo alōmu ku zi zē, mati o'donni lovo mo. 6 Mora alidi 'e vo leri. Anza dē vo wa aba kyɔ'e ra ēdinni 'e kō'do na kyēnyē kika mo komo vo vurē'e? 7 Zē ra dē mati ame'donni mī kō'du kyēnyē mī ru laka nani mati i'di zi ye ne?

8 Ako'do 'e kō'du ma laka, ēzē oro 'e kō'du kī'di 'ba damōku mati i'ja mī kō'du yöru, "O'do lovo vo halinɔ oka, kaa o'do lovo yī." 9 Mora ēzē o'do kō'du zi vidi 'e tada ra laya 'bēzē, o'do kō'du kyēnyē ku, ehe kō'du kī'di akī'di yī mī kamba kaa vo kō'du kī'di kowe. 10 Vidi mati owe kō'du kī'di kōlō o'do kō'du kyēnyē ku zē kowe aba biya. 11 Iya henye, "O'do ndoro dē." Iya kpa henye, "Ofo vidi dē." Ēzē o'do ndoro dē, mora ofo vidi ku, ayi ku na vo kō'du kī'di kowe. 12 Ame'do ehe o'do kaa vidi mati akiya vo vurē ɔ mo kō'du kī'di aba, mati akila 'e na dangölō. 13 Wirī ayada mīkyēyī 'bēni dē, zi vidi mati ikye vurē kazi mīkyēyī. Mīkyēyī i'bē ndra

tada vurë kiya!

Koma ko'do aba

¹⁴ Öndu ma'e emi ma eti, ezë vidi maako iya noma, mora mo o'do kö'du laka, a'di ra edi na laka zi mo? Koma nani ato'bo mo yomo?

¹⁵ Ezë öndu maako'e emi maako'e eti anzanni bongö aba ehe wakonyo, ¹⁶ a'di ra edi na laka mi kö'du kiya 'beyi zi zë, "Wiri mi'di ya'da zi ye, asesi 'e na kyetu, onyo 'e na laka," ezë i'di wa ma laka de zi zë? ¹⁷ Here ezë koma edi kolö ehe o'do waako de, anza koma laka ra de.

¹⁸ Mora vidi maako akiya henye, "Vidi kolö maako edi koma aba, agamo edi 'ba ko'do mo." Kö'du ya'ba 'bama edi henye, "Ayada zi ma, hala vidi maako ato'bo tedi koma aba kazi ko'do mo, makayada koma 'bama zi mo kö'du ko'do aba." ¹⁹ Oma ku henye Wiri edi nje kolö? Laka. Dakyiki esenni kpa tere aba komo Wiri. ²⁰ Yi kora vo lumë. Omba yolo koma kazi ko'do mo, eme de? ²¹ Anza de zutu 'beze Abarayama ra komo Wiri na laka temi kö'du ko'do 'bomo, mati mo i'di wisi eni Yisika da bi 'ba wakumu? ²² O'bo 'e de kongö? Koma omo kö'du ko'do omo aba o'donni lo'ö bi kolo. Koma omo edi ndo temi lo'ö ko'do omo. ²³ Kö'du yöru ayi ku tinyö, mati iya henye, "Abarayama oma mi Wiri, Wiri iri mo na vo kö'du laka ko'do temi koma omo." Here ako'jo Abarayama na aboka a Wiri.

²⁴ Ongö te henye, edi lo'ö ko'do 'ba vidi 'e ra i'di zë

na laka Wiri aba, anza de nje koma 'bezë aba. ²⁵ Edi kpa te kaa vo rönyi Rahaba aba here. I'di mo na laka komo Wiri temi kö'du ko'do omo vo buluku'e 'ba Yiserele kiri kala kyedre aba, konyi tahonni ta geri 'beri maako. ²⁶ Here ida ra ma kazi lawo ne yöku ra. Kpa here koma ma kazi lo'ö ko'do ne yöku.

3

Ndende

¹ Öndu ma 'e emi ma eti, anza de kyö tenü 'e zi tayinni na vo komo yandi 'e. Kaa ayolo 'e henye, ze vo komoyandi 'e akiya vurë kyedre kyigö re ze ndra tada oka'e. ² Ge ze biya 'duwi dedi kö'du litë ko'do. Ezë vidi o'do kö'du litë de mi kö'do kiya 'beni, mo edi tinyö laka, ato'bo kpa zi gë ni kongö laka. ³ Di'di ze kö'di ha akakya zi ko'do zi he ze kowo zi ko'do mo ti'bë bi mati domba ze. ⁴ Mandere akoba tönbö kyedre kaa ga kö'du yada, mati buluku kyigö adu'du, dato'bo kopi wa tisi 'ba dahu tönbö aba, mati domba ti'bë zi mo. ⁵ Here edi ndende aba. Tisi wa aba kaa edi, ato'bo me'do kö'du wa kyedre'e.

Asösu 'e te hala möku kyedre ato'bo kusu mo wa'do tisi aba. ⁶ Ndende edi kaa wa'do. Edi damöku 'ba kö'du kyenyë, i'ja bi 'beni mida re ze ehe apere kö'du kyenyë kpuru temi lima 'beze. Usu wa'do mi bi tinyö lima 'beze, wa'do mati ayi zi mo kazi gehena.

7 Vidī kōndu atɔ'bo kopi wa wīdī maako'e biya, ngōtu mōku'e, aliye, watele'e, kyenze eti. 8 Vidī maako gba ɔ'bo dē zi ndende kopi. Ēdī kō'du kyēnyē ko'do, ēdī kyɔ waroso 'ba koli aba. 9 Dī'dī ze ōwō'dī zi Yere ehe 'Bu ndende ze aba, ehe kpa zi vidī maako'e sēnē mo aba, mati o'do zē kpa na kyīnē 'ba Wiri. 10 Me'do 'ba ōwō'dī kī'dī ehe wa sēnē ope yaga tēmī ha kōlō ne. Ōndu ma 'e emī ma eti, nenyē o'do rē nī dē here. 11 Ku'ju 'ba wini ope yaga wini ma ndili ehe ope wini ma kata dē tēmī bi hwērē kōlō ne. 12 Ōndu ma 'e emī ma eti, kaga liɔ ɔ'bo dē tana manga, manga ɔ'bo dē tana liɔ. Ku'ju alōwu 'dō wini ma yɔ'do ehe wini ma ndili dē.

Kyīnē 'ba kō'du yolo riyō

13 Ēyī ra na vo kō'du yolo mī kutē 'e? Mo ma yada mī lima laka 'bēnī, kō'du ko'do mati ayi kazi vo kō'du yolo. 14 Mora ēzē yī na mīkumbē 'ba mīkata mī dī'dī yī, o'do dakumbē dē ehe iga ndondo dē ra kō'du tīnyō. 15 Kyīnē 'ba kō'du yolo nani ayi dē akaɔo ta komoriyē, ayi kazi dakyikyīye. 16 Bi ma mīkumbē mīkata aba 'do mo, kpa kyīnē 'ba kō'du ko'do kyīnyē 'ba Satani aba biya. 17 Kō'du yolo 'ba riyē ēdī biya na ŋbala, na rakyēyī, liya, akonyi aboka, mīkyēyī ndo, kō'du ko'do laka aba. Ēdī vo tīnyō, anza vo komokandi. 18 Vidī 'ba mīkyēyī o'donnī kō'du laka.

4

I'dī re 'e zi Wiri

1 Kamo ralamo aba mī kutē 'e ne ayi ta kila? Ayinnī tēmī da kō'du komba 'ba mī dī'dī 'e, mati lifonnī mī re 'e. 2 Omba 'e wa, mora i'ja 'e zē dē. 'E gbo nzo zi wakofō, ehe omba'e wa'e, mora i'ja 'e zē dē. Alamo re 'e ehe u'bō re 'e. Anza dē wa mati omba 'e, ga kō'du ako'jo 'e ha Wiri dē kō'du mo. 3 Ēzē ako'jo'e, iri 'e dē, ga kō'du ako'jo 'e kō'du wa zi ko'do mo mī da kō'du komba 'be'e.

4 Vidī kazi koma'e ra. Ayolo 'e dē henye ere, zi tēdī na obaka 'ba damōkū, ne ku vo wehe 'ba Wiri. 5 Asōsu'e dē henye ere, kō'du tīnyō anza dē mī kō'du yōru mati iya henye, "Lawo mati Wiri i'dī mī ze, oso ndo na kō'du komba." 6 Mora rakyēyī mati Wiri i'dī ēdī ndrē. Kaa wayōru iya henye, "Wiri omba vo rakisiye dē, mora i'dī rakyēyī zi vo raya'ba'e."

7 Here, i'dī re 'e zi Wiri. Agaga ge 'e kazi Satani, ehe mo ataho 'de kazi 'e. 8 Ayiye kara zi Wiri, ehe mo atayi kara re 'e. Akaka kala 'e, 'e vo kō'du kyēnyē ne'e. O'do dī'dī 'e ŋbala, 'e vo komokandi ne'e. 9 Ēdī 'e rasōsu, kudu lu'bē aba. Opi 'e kogo 'be'e mī kudu. Opi 'e rakyenyi mī da komo yaɔa. 10 Ala'ba re 'e dī'dī Yere, mo akīnjē 'e riyē.

11 Ōndu ma'e, emī ma eti, ame'do 'e dē na kyēnyē ra aboka maako. Ēzē ame'do 'e na kyēnyē ra aboka maako,

ame'do 'e na kyënyë ra kö'du ki'di. Èzë ame'do 'e na kyënyë ra kö'du ki'di, oro 'e kö'du ki'di dë, mora ëdi 'e vurë ra ko'do. ¹² Vo kö'du ki'di kölö, vo vurë kölö, mati ato'bo yomö ehe yaña. Yi ëyi ra zi vurë 'ba aboka yi ko'do?

¹³ Yaanya aba owö'e ha ma, 'e mati iya 'e henye, "Ndenye mandere mindö aba dati'bë zi gawo kyedre maako, bi ma dakalima köö, ti'bë mi lö'ö maako, köhi ko'do kyö." ¹⁴ Ayol ö'e dë, a'di ra ako'do rë ni mindö aba. 'E kaa kyëtu 'ba wa'do, mati alaya mi kadra tisi, ehe inde rë ni gbo. ¹⁵ Wa mati akiya 'e ëdi henye, "Èzë Yere omba, dakalima ze da ko'do nenyë mandere nani." ¹⁶ Mora yaanya aba 'e na rakisi, ame'do 'e na rakisi. Rakisi ne biya anza laka. ¹⁷ Here zë maako'e mati ayolönni kö'du laka zi ko'do, mora zë o'dönni dë, zë o'dönni kö'du kyënyë ku.

5

Kö'du zi vo wa kyö

¹ Yaanya aba, 'e vidí 'ba wa aba kyö, oze mbiliye zi ma. Udu 'e tolo aba, ga kö'du riti kyënyë mati ëdi tayi de 'e ne. ² Wa da kayo 'be'e ne enje ku 'de, böngö 'be'e kuru onyo ku. ³ Dahabo 'be'e manzede aba ayöfu dö mo ku wa lëndrë aba. Wa lëndrë nenyë atëdi na vo kiya ma ra 'e, akonyo ida re 'e kaa wa'do. Ulu 'e ha wa ku kyö mi ko'do ma alaga nenyë'e. ⁴ I'di 'e biriti kpa

dë zi zë mati o'dönni lö'ö mi yaka 'be'e. Yere kyedre owo kudu 'bëzë ku. ⁵ Lima 'be'e ma dakaño kinye ne, kyö na rakyenyi. O'do re 'e ku nzo zi riti ki'di zi ye. ⁶ Asusu 'e vidí mbiya kofo mo, agaganni gë ni kpa dë kazi 'e.

Mikuku mötu aba

⁷ Öndu ma 'e ëmi ma ëti, ëdi 'e mikuku aba le Yere 'bökö. Ongö 'e te hala vo yaka uku mi ni, bi kaño ëni kisi zi tana wa kyö. Mo isi bi mo mikuku aba zi mirë tayi. ⁸ Èdi 'e kpa na mikuku. Asesi 'e kö'du sösu 'be'e ri yë, ga kö'du tayi 'ba Yere ëdi ku kara. ⁹ Öndu ma'e ëmi ma ëti, ame'do 'e dë ra oka maako, kazi Wiri ikye vurë re 'e. Vo vurë kikye ëdi ku kara, nzo zi laya.

¹⁰ Öndu ma 'e ëmi ma ëti, asösu 'e kö'du nëbi mati ame'do nni mi ru 'ba Yere. Oba zë kaa ga kö'du yada 'ba mikuku mi riti. ¹¹ Dako'jo zë na vo rakyenyi, ga kö'du zë nduwë kö'du laka ko'do. Owo 'e hala Yakoba nduwë kö'du laka ko'do, ayolo 'e ku hala Wiri i'di zi mo mi ndundu mo. Kö'du Yere ndo na mikyëyi ehe lö'ö.

¹² Ta da mo biya, öndu ma 'e ëmi ma ëti, alömu 'e dë komoriyë aba, mandere dakaño aba, mandere kpa wa maako aba. Iya 'e nje henye "öö," ëzë omba kiya öö, ehe "e'e" ëzë omba kiya 'e'e. Here ayi 'e dë mi vurë a Wiri.

¹³ Vidí maako tēmi 'e mi riti? Mo ma mötu. Vidí maako na rakyenyi? Mo ma ya'bi ngala 'ba wayeto.

¹⁴ Vidi maako temi 'e na ko'ɔ? Mo ma ko'jo vidi kyedre 'ba kanisa'e zi motu de ni yeni kulö ro mo mi ru 'ba Yere. ¹⁵ Motu mati koma aba ne, ako'do vidi ko'ɔ ne na laka, Yere akinje mo riyë. Eze mo o'do ko'du kyenyë, akila mo. ¹⁶ Here ayasi ko'du kyenyë 'beyi zi oka ma kolö maako, ehe amötu ko'du oka ma kolö maako, here zi ko'jo na laka. Motu 'ba vidi laka edi na kyigo.

¹⁷ Eliya mo kora kaa ze. Mo amötu henye mire a'di de, ehe mire a'di de dakaño koo wota deni aba. ¹⁸ Lohu mo amötu, ehe komoriye i'di mire, dakaño o'jo wa tana 'beni gbo.

¹⁹ Öndu ma 'e, eze vidi kolö maako temi 'e awiri de ni temi ko'du tinyö, ehe vidi maako mika mo hulëhu, ²⁰ asösu 'e ko'du nenye: Vidi mati opi da vo ko'du kyenyë ko'do ku temi geri lite 'bomo, akayomo mo temi koli, akayöfu da ko'du kenye kayo ne'e biya.

Dagba waraga 'ba Yowani

Me'do 'ba didi

¹ Dayöru zi ye kö'du me'do 'ba didi, mati ëdi kyere biyeto aba. Dowo ze ku, dongo ze ku komo ze aba. ɔɔ, dongo ze ku, kala ze ise ro mo ku. ² Mati didi nenyeye alaya ku, dongo ze, here da me'do kö'du mo ehe yada zi ye kö'du 'ba didi nburu nburu mati 'Bu o'do na yolo zi ze. ³ Wa mati dongo kowo mo aba, dayöyö ze kpa zi ye, here zi ye re 'e drako ze aba mi mötu 'ba ga bi kölö mati dede mo aba, Wiri ehe Wisi omo Yesu Korisito. ⁴ Dayöru ze henye zi rakyenyi 'beze kinde.

Wiri bikanyi ra

⁵ Yaanya aba kö'du kise mati dowo ze kazi Wisi omo, ehe yöyö mo edi henye, Wiri bikanyi ra, biköndu ako anza de mi mo. ⁶ Eze diya ze henye, ze na radrako mo aba, mora mi kadra kölö ne zo lima mi biköndu, ze ne 'do ndondo kiga mi me'do 'beze kpa kö'du ko'do 'beze aba. ⁷ Mora eze dalima ze mi bikanyi, kaa mo edi mi bikanyi, here datedi ze mi lima kölö oka maako aba, ehe yama 'ba Yesu, Wisi omo o'do ze ku nbala temi kö'du kyenyë.

⁸ Eze diya ze danza kö'du kyenyë aba, do'ba re ze ku, ani kö'du tinyo ako anza de

mi ze. ⁹ Mora eze dayasi kö'du kyenyë 'beze zi Wiri, mo akasesi kö'du ki'di eni ako'do wa mati edi laka, mo akila ze temi kö'du kyenyë 'beze, manbala biya temi kö'du ko'do kyenyë 'beze. ¹⁰ Eze diya ze henye, do'do kö'du kyenyë de, do'do ze Wiri yada zi tedi na vo ndondo, me'do 'bomo anza de mi ze.

2

Korisito vo konyi 'beze

¹ Medii nenyeye yöru zi ye, gisi ama'e, kazi o'do'e kö'du kyenyë, mora eze vidi maako o'do kö'du kyenyë ku, dede maako aba mo akayata ge ze zi 'Bu, Yesu Korisito ra tinyo laka. ² Korisito ra na bi de ni umu re ni zi kö'du kyenyë 'beze kila, anza de nje kö'du kyenyë 'beze, mora kpa kö'du kyenyë 'ba vidi biya.

³ Eze dowo 'e kö'du ki'di a Wiri, ani tinyo dayolo mo ku. ⁴ Ze mati iyanni henye na yolanni mo ku, mora owonni kö'du ki'di 'bomo de, vo ndondo 'e ra, kö'du tinyo anza de mi ze. ⁵ Ze biya mati owonni me'do 'bomo, lovo 'ba Wiri edi ndo mi mo. Nenyedi hala dato'bo yolo henye, dede mi ra drako Wiri aba. ⁶ Ze mati iyanni henye, nedinni ku na radrako Wiri aba, ma limanni te kaa Yesu Korisito o'do.

⁷ Aboka ma'e, kö'du ki'di nenyedi medii ayöru zi ye anza na kyiyi, edi kö'du ki'di ko'zo ra, mati owo'e temi biyeto aba. Kö'du ki'di ko'zo ne edi

kö'du kise mati owo'e ku nzo ne. ⁸ Here, kö'du ki'di mati yaanya aba medî ayöru zi ye ne, kö'du ki'di kyiyi ra. Nenye kö'du tinyö ongö mi Yësu kpa mi ye, ga kö'du biköndu edi laga 'de, bikanyi ma tinyö edi ku nzo biyani.

⁹ Zë mati iyanni henye, nedinni lima mi bikanyi, mora zë nduwë koyi öndu nni 'e emi eti, edinni mi biköndu mi kadra nenye.

¹⁰ Zë mati o'dönni lövö öndu nniye, edinni mi bikanyi, here waako anza dë mi zë zi vidi maako zi kö'du kyënyë ko'dö.

¹¹ Mora zë mati oyi öndu nni 'e emi eti, zë edinni mi biköndu, zë edinni alasi mi mo, ayölonni dë kila nedinni ati'bë, ga kö'du biköndu ne o'dö zë ku na komo köndu.

¹² Medî ayöru zi ye gisi a ma 'e,

ga kö'du kyënyë 'be 'e ila ku ga kö'du 'ba Korisito.

¹³ Medî ayöru zi ye, 'bu 'e, ga kö'du ayölo 'e mo edi kyere biyeto aba.

Medî ayöru zi ye, vidi mati zë gba na obi,

ga kö'du a'da 'e Satani ku.

Medî ayöru zi ye gisi ama 'e, ga kö'du ayölo 'e 'bu ne ku.

¹⁴ Medî ayöru zi ye 'bu'e, ga kö'du ayölo 'e mo edi kyere biyeto aba.

Medî ayöru zi ye vidi mati zë gba na obi,

ga kö'du 'e na kyigo, me'do 'ba Wirî alima mi ye, a'da'e Satani ku.

Lövö 'ba damöku

¹⁵ O'dö 'e lövö damöku dë mandere wa mati edi na 'ba

damöku ne. Eze o'dö'e lövö damöku, o'dö'e lövö 'bu ne dë.

¹⁶ Wa mati biya 'ba damöku ne, wa mati ra 'ba kö'du kyënyë omba ne, wa mati vidi ongö komba aba, wa biya mi damöku nenye mati vidi edi rë nni kisi kö'du mo, ma kölö temi zë ayi dë kazi 'bu, ayi biya temi damöku ne.

¹⁷ Damöku wa biya mi mo aba mati vidi omba edi alaga 'de, mora zë mati o'dönni da kö'du komba 'ba Wirî, akalimanni nburu.

Vo wehe 'ba Korisito

¹⁸ Gisi ama 'e, ndundu mo edi ku kara. Ayada zi ye henye, vo wehe 'ba Korisito atayi, yaanya aba vo wehe kayo 'ba Korisito alayanni ku nzo, here dayölo ze ndundu mo edi ku kara. ¹⁹ Vidi nenye'e anza nni dë tinyö mi gboko 'beze, kö'du nere ra zë ilanni ze. Eze edinni mi gboko 'beze, zë akalimanni ze aba. Mora zë i'bë wënni, here edi na yölo henye ma kölö maako anza dë temi gboko 'beze.

²⁰ Mora Lawo Kölö Laka aloko yaga de 'e, here 'e biya ayölo'e tinyö ku.

²¹ Medî ayöru zi ye, anza dë ga kö'du ayölo tinyö dë, edi ga kö'du ayölo 'e ku, ehe ayölo 'e kpa henye, ndöndo ayi dë temi kö'du tinyö.

²² Eyi ra edi na vo ndöndo ne? Edi zë mati iyanni henye, Yësu anza dë Korisito. Vidi ma here ne'e zë vo wehe 'ba Korisito, zë ombanni 'bu dë 'dö Wisi aba. ²³ Kö'du zë mati biya ombanni Wisi dë, kpa ombanni

'bu dē. Zē mati ombanni Wisi, ombanni 'bu kpa.

²⁴ Ayolɔ'e laka zi sesi kō'du kise ne mī di'di 'e tēmī biyeto aba. Ēzē asesiye kō'du kise nani, ēdiye 'duwī na radrɔko mī Wisi 'bu aba. ²⁵ Nenyē ēdī wa mati Korisito na bi dēnī alōmu zi didi ŋburu ki'di zi ze.

²⁶ Mēdī nenyē yōru zi ye kō'du zē mati ēdinnī yonzo zi ye ko'ba. ²⁷ Mora kō'du 'e, Korisito ope yaga Lawo Kōlō Laka ēnī de 'e. Lawo Kōlō Laka omo ayandi kō'du wa ku biya zi ye, wa mati mo ayandi ēdī tīnyō anza ndɔndɔ ra dē. Oro'e wa yandi 'ba Lawo Kōlō Laka, alima'e na radrɔko mī Korisito.

²⁸ ɔɔ, gisi ama'e, alima 'e na radrɔko mo aba, here ēzē mo alaya, datēdī ze kyigɔ aba, doho re ze dē kazi komokaya mī kadra mati mo ayi. ²⁹ Ēzē ayolɔ'e ku mo ēdī laka, akayolɔ'e henyē, vīdī biya mati o'dɔ wa mati na laka, mo Wisi omo ra.

3

Gisisi 'ba Wiri

¹ Ongɔ 'e te, hala 'bu o'dɔ lɔɔ ze ndra. Lɔɔ 'bɔmo ēdī kyedre ne re ra ako'jo ze gisisi 'ba Wiri, here tīnyō, dēdī ze. Kō'du ne re ra damōku ayolɔ ze dē, ayolɔ Wiri dē.

² Aboka ma'e, yaanya aba ze gisisi a Wiri, mora anza dē gba na yolɔ datayi ze na a'di. Mora dayolɔ ze ku henyē ēzē Korisito alaya, datēdī ze kaa mo, ga kō'du dakongɔ ze mo tīnyō kaa mati mo ēdī. ³ Vīdī

mati ēdī kō'du sōsu nenyē aba mī Korisito, ma sesi rē nī ŋbala, kpa te kaa Korisito ēdī ŋbala.

⁴ Vīdī mati o'dɔ kō'du kyēnyē, o'dɔ kō'du kyēnyē ku kō'du ki'di 'ba Wiri kowe. ⁵ Ayolɔ'e ku henyē, Korisito alaya zi kō'du kyēnyē koba 'de, ani kō'du kyēnyē anza dē mī mo. ⁶ Here, vīdī mati alima na radrɔko Korisito aba, anza dē nduwē zi kō'du kyēnyē ko'dɔ, mora mo mati zo nduwē zi kō'du kyēnyē ko'dɔ, ongɔ mo dē mandere ayolɔ mo dē.

⁷ Vīdī maako mo'ba 'e dē, gisi a ma. Vīdī mati o'dɔ wa ma laka, ēdī ŋbala, kpa te kaa Korisito ēdī ŋbala. ⁸ Vīdī mati nduwē zi kō'du kyēnyē ko'dɔ, 'ba Satani ra, ga kō'du Satani o'dɔ kō'du kyēnyē akpa biyeto aba. Wisi 'ba Wiri alaya ga kō'du nenyē zi yanja wa mati Satani o'dɔ. ⁹ Vīdī mati zē na gisi 'ba da kō'du ko'dɔ komba 'ba Wiri ēdī mī di'di zē, ga kō'du Wiri 'bu zē, ɔ'bɔnnī dē nduwē zi kō'du kyēnyē ko'dɔ. ¹⁰ Nenyē kō'du 'beri mī kutē gisi a Wiri gisi 'ba Satani aba. Zē mati biya o'dɔ nnī wa ma laka dē mandere o'dɔnnī lɔɔ oka'e dē anza nnī dē gisi 'ba Wiri.

O'dɔ lɔɔ oka maako

¹¹ Kō'du kise mati owo'e biyeto aba ēdī henyē do'dɔ 'e lɔɔ oka. ¹² Danza 'e dē kaa Kayina, mo 'ba Satani, ofo öndu nī Abele. Kō'du a'di Kayina ofo mo? Ga kō'du wa mati mo o'dɔ biya na kyēnyē, mora wa mati

öndu mo o'do biya na laka. 13 Here, re 'e maga dë, öndu ma'e emi eti. Ezë vidi 'ba damöku nenyë oyinni 'e. 14 Dayolo ze dila koli ku, dayi ku mi didi, dayolo ze here, ga kö'du do'do ze lovo öndu ze 'e emi ze eti. Vidi mati o'do lovo dë gba hu kyigo 'ba koli. 15 Zë biya mati na vo wa koyi 'e ne, zë vo wa kofo 'e ra, ayolo 'e ku henye, vo wa kofo 'e anzanni dë didi nburu nburu aba mi nni.

16 Nenyë dayolo hala lovo edi, Korisito i'di didi ni kö'du ze. Ze kpa zi didi ze ki'di kö'du öndu ze 'e emi ze eti. 17 Vidi mati zë wa aba kyo, ongo öndu mandere emi mati omba wa maako, isi di'di nni kazi zë, o'bo dë zi kiyanni henye, no'donni lovo Wiri. 18 Gisi ama'e, lovo 'beze anza dë nje me'do kiya, mēdi lovo ma tinyö, mati ayada rë ni mi lo'bo ko'do.

Kyigo komo Wiri

19 Nenyë edi hala dakayolo henye ere, ze 'ba tinyö. Nenyë edi hala 20 ezë didi ze o'do ze na komo kaya daiya ze ralawo tinyö a Wiri. Dayolo ku henye Wiri edi kyedre ndra tada kö'du 'ba mi di'di ze, ehe mo ayolo wa biya. 21 Aboka ma'e, ezë kö'du sösu mi di'di ze o'do ze dë na komokaya, dēdi ze kyigo aba mi komo Wiri. 22 Diri ze kazi mo wa mati da ko'jo, ga kö'du doro ze kö'du ki'di omo ehe ko'du wa mati o'do mo na rakyenyi. 23 Wa mati mo i'di mi kö'du ki'di edi henye, doma ze mi Wisi

eni Yësu Korisito ehe do'do ze lovo oka maako te kaa mati Korisito i'di kö'du mo zi ze. 24 Zë mati oronni kö'du ki'di a Wiri alimanni na radroko Wiri aba, ehe Wiri alima mi radroko ze aba. Nenyë hala dayolo mo alima mi ze, dayolo ga kö'du mo i'di Lawo Kölo Laka zi ze.

4

Lawo ma tinyö ma ndondo aba

1 Aboka ma'e, oma 'e dë mi lawo biya, mora ayonzo'e lawo ne'e ezë edinni kazi Wiri. Nebi vo ndondo 'e kyo i'benni yaga taga bi ne biya. 2 Nenyë edi hala akato'bo yolo'e Lawo Laka a Wiri: Vidi maako mati iya tinyö henye, Yësu Korisito ayi kaa vidi köndu, edi Lawo Laka mati ayi kazi Wiri aba. 3 Mora lawo maako mati andi kö'du 'ba Yësu, anza dë kazi Wiri. Lawo mati mo edi mo aba, edi vo wehe 'ba Korisito, owo'e henye, atayi ehe yaanya aba edi ku kinye mi damöku ne nzo.

4 Mora 'e 'ba Wiri ra, gisi ama 'e, a'da 'e da nebi vo ndondo 'e ku ga kö'du Lawo Laka mati edi mi ye ne, edi ndra na kyigo tada lawo mi zë mati 'ba damöku. 5 Nebi vo ndondo naniye ame'donni kö'du wa 'ba damöku, ehe damöku oze mbili dë zë ga kö'du zë 'ba damöku ne. 6 Mora ze 'ba Wiri ra. Vidi mati ayolo Wiri owo de ze, vidi mati anza dë 'ba Wiri, owo de ze dë. Nenyë edi hala daka to'bo yada wa mati 'beri mi kutë

'ba Lawo ma t̄nyō lawo ma anza dē t̄nyō aba.

Wirī ēdī lovo

⁷ Aboka'e, do'do 'e lovo oka maako, ga kō'du lovo ayi kazi Wirī. Vidī mati o'do lovo, mo Wisi 'ba Wirī ra, ayolo Wirī. ⁸ Vidī mati o'do lovo dē, ayolo Wirī dē, ga kō'du Wirī lovo ra. ⁹ Wirī ayada lovo ēnī zi ze Wisi kōlō ēnī kutu mī damōku ne, ga kō'du zi ze tēdī dīdī aba kpuru kazi mo. ¹⁰ Nenye ēdī hala lovo ēdī. Anza dē henye do'do ze lovo Wirī, mora mo o'do lovo ze, ehe utu Wisi ēnī zi kumu rē nī zi kō'du kyenyē 'beze kila.

¹¹ Aboka'e, ezē ēdī nenye hala Wirī o'do lovo ze, do'do lovo oka maako. ¹² Vidī maako gba ongo Wirī dē, mora ezē do'do lovo oka maako, Wirī alima mī radroko ze aba, lovo omo ēdī ndo mī ze.

¹³ Dayolo ku henye, dalima mī radroko Wirī aba, here mo alima mī radroko ze aba, ga kō'du mo i'dī Lawo Laka ēnī ku zi ze. ¹⁴ Dongo ze dayada zi zē maako'e henye, 'Bu utu Wisi ēnī zi tēdī vo wa yomo 'ba damōku. ¹⁵ Ezē vidī mati iya henye Yēsu Wisi 'ba Wirī ra, mo alima mī radroko Wirī aba, ehe Wirī alima mī radroko mo aba. ¹⁶ Ze na bi de ze dayolo, doma ku lovo mati Wirī ēdī mo aba kō'du ze.

Wirī lovo ra, zē mati alimannī mī lovo, alimannī mī radroko Wirī aba, ehe Wirī alima mī radroko zē aba. ¹⁷ Lovo o'do ndo mī ze, zi ze tēdī ze na kyigo da

kadra 'ba vurē, ehe datēdī ze mo aba, ga kō'du dīdī 'beze mī damōku nenye ēdī kpa te kaa 'ba Korisitō. ¹⁸ Ani tere anza dē mī lovo, lovo ma laka ore tere biya yaga. Here, lovo o'do dē ndo mī vidī mati ēdī na tere, ga kō'du tere ēdī zi riti kō'do.

¹⁹ Do'do lovo ga kō'du Wirī o'do lovo ze dagba. ²⁰ Ezē diya do'do lovo Wirī, mora doyi öndu'e emī eti, ze vo ndondo. Kō'du vidī ma o'do lovo öndu nī 'e dē, mati mo ongo, mo o'bo dē lovo Wirī, mati mo ongo dē ne kō'do. ²¹ Kō'du kī'dī mati Korisitō i'dī zi ze ēdī nenye, zē biya mati o'donni lovo Wirī, mo'donni lovo öndu nni mandere emī 'e kpa.

5

Da'da damōku ku

¹ Mo mati oma henye ere, Yēsu ne Korisitō ra, ēdī wisi 'ba Wirī ra, ehe mo mati o'do lovo 'Bu, o'do lovo Wisi kpa. ² Nenye ēdī hala dayolo ze henye ere, do'do lovo gisi a Wirī, ezē do'do lovo Wirī, ehe dorō kō'du kī'dī omo kpa. ³ Kō'du lovo Wirī kō'do 'beze ēdī henye, dorō kō'du kī'dī omo. Kō'du kī'dī omo anza dē na kyigo kō'du ze, ⁴ ga kō'du gisi 'ba Wirī biya ato'bo ta'da damōku ne. Da'da ze damōku nenye tēmī gērī 'ba koma. ⁵ Eyī ra ato'bo ta'da damōku? Nje vidī mati oma henye, Yēsu Korisitō Wisi 'ba Wirī ra.

Hu kō'du dorō ga kō'du Yēsu Korisitō

⁶ Yēsu Korisito ra ayi wini 'ba bapatisi 'bēni aba, ehe yama 'ba koli 'bomo. Mo ayi dē nje wini aba, mora 'dō wini yama aba. Lawo Kōlō Laka ayada, ga kō'du mo ēdī tīnyō. ⁷ Vo kiya ēdīnni wota: ⁸ Lawo Kōlō Laka, wini, yama. Zē wota ne ayadanni biya kpa te kō'du kōlō ne. ⁹ Doma ze kō'du kiya 'ba vidī kōndu, mora kō'du kiya a Wiri ēdī ndra na kyigō, mati mo iya kō'du Wisi eni. ¹⁰ Here zē biya mati omanni mi Wisi 'ba Wiri, ēdīnni kō'du yada nenyē aba mi di'di nni, mora zē mati omanni dē mi Wiri, o'donni Wiri zi tēdi na vo ndōndō. ¹¹ Kō'du yada ne ēdī: Wiri i'di zi ze didi ma ḡburu ḡburu, ehe didi nenyē ēdī Wisi omo aba. ¹² Mo mati ēdī Wisi ne aba, ēdī didi nenyē aba. Mo mati anza dē Wisi 'ba Wiri aba, anza dē didi aba.

Dīdī ḡburu ḡburu

¹³ Mēdi nenyē yōru zi ye, zi ye yolo 'e ēdī 'e didi ḡburu ḡburu aba, ēzē oma 'e mi Wisi 'ba Wiri. ¹⁴ Dakyigō re ze komo Wiri, ga kō'du dayolo ze henyē, mo owo de ze ēzē dako'jo ze hō mo kō'du wa maako'e kaa da

komba 'bomo. ¹⁵ Mo owo de ze ēzē da ko'jo ze hō mo, kyere dayolo ze nenyē ēdī tīnyō. Dayolo kpa henyē mo i'di zi ze wa mati dako'jo kō'du mo ku nzo.

¹⁶ Ezē ōndu yi mandere emi o'do kō'du kyēnyē, mati ika zē dē zi koli, amōtu zi Wiri mati aki'di didi zi zē. Nenyē zi zē mati kō'du kyēnyē ika zē dē zi koli. Kō'du kyēnyē maako ika koli. Damōtu dē zi Wiri ga kō'du nani. ¹⁷ Biya wa kō'do mati eme dē, ne na kō'du kyēnyē, mora ani kō'du kyēnyē maako ēdī ika koli dē.

¹⁸ Dayolo ku henyē, gisi a Wiri maako anza dē sesi nduwē kō'du kyēnyē kō'do, ga kō'du Wisi 'ba Wiri asesi zē ne laka, ehe Satani o'bo dē zi zē kō'do na kyēnyē. ¹⁹ Dayolo ku henyē, ze gisi 'ba Wiri ra, ehe damōku ne ēdī mi kyigō 'ba Satani. ²⁰ Dayolo ku Wisi 'ba Wiri ayi i'di kō'du yolo ku zi ze, here zi ze yolo Wiri ma tīnyō ne. Dalima mi radroko Wiri ma tīnyō aba, kpa mi radroko Wisi omo Yēsu Korisito aba. Nenyē Wiri tīnyō ra, ehe nenyē ēdī didi ma ḡburu ḡburu ra. ²¹ Gisi ama'e, asesi re 'e laka kazi wiri ndōndō 'e.